HERBERT W. FRANKE

REȚEAUA GÎNDURILOR

Herbert W. Franke
Reţeaua gîndurilor

Traducere: Elena Andrei, I. M. Ştefan
Editura Univers, 1979

Herbert W. Franke
Das Gedankennetz
Wilhelm Goldmann Verlag München, 1963

Versiune ebook: 1.1

Herbert Franke şi literatura ştiinţifico-fantastică germană

Herbert W. Franke se numără printre autorii de literatură ştiinţifico-fantastică, care a venit dinspre ştiinţă spre acest gen. Nu constituie, fireşte, o excepţie. Se ştie că, deşi autodidact, Verne a avut o vastă şi solidă cultură ştiinţifică, fiind şi autor de lucrări de ştiinţă. H. G. Wells a fost ufolog - discipol al lui Th. Huxley, Kurd Lasswitz matematician şi fizician, Alexei Tolstoi inginer, A. Doblin medic psihiatru. Stanislav Lem, cel mai remarcabil scriitor de *science-fiction* al epocii noastre - este medic, Fred Hoyle este unul dintre cei mai mari astrofizicieni ai vremii noastre, V. A. Obrucev a fost un geolog şi geograf de renume, I. Efremov paleontolog, americanul Isaac Asimov biolog, H. Gernsbaek inginer electronist şi inventator. Înseamnă aceasta că nu trebuie să acceptăm decît scriitori de *science-fiction* cu doctorat în ştiinţe sau cu diploma unei politehnici? Nicidecum. Oricine gîndeşte cu seriozitate despre ştiinţă şi despre implicaţiile ei umane a fost dintotdeauna binevenit în marea familie a scriitorilor ştiinţifico-fantastici (aşa cum răuvoitorii n-au izbutit, cu toate calomniile lor, să-l înlăture pe Pasteur din marea istorie a medicinei numai fiindcă nu avea diplomă de medic). Nechemaţi sînt însă cei care fac din filonul ştiinţific un joc, ceva lăturalnic, un basm graţios dar steril, neînţelegînd că umanitatea se află în faţa unor mari şi tulburătoare întrebări pe care cunoaşterea lumii şi prodigioasa dezvoltare a tehnicii le-a ridicat în faţa ei. Vremea situaţiilor şi soluţiilor de *science-fiction* scoase de sub joben de prestidigitatori a trecut; mai exact, nu a existat niciodată. Să nu uităm că, chiar precursorul Cyrano de Bergerac (sec. XVII) prevedea pentru călătorii astrale un vehicul propulsat de rachete.

Herbert W. Franke, cel mai cunoscut scriitor de *science-fiction* din aria de limbă germană, care prin această carte ia pentru prima dată contact cu publicul românesc, s-a născut la 14 mai 1927, la Viena. A studiat la Universitatea din capitala austriacă, urmînd cursuri de fizică, chimie, psihologie şi filozofie. În cadrul politehnicii vieneze, s-a specializat în optică electronică. A obţinut, tot în Austria, doctoratul, cu o teză de fizică teoretică, ceea ce i-a conferit titlul de doctor în filozofie. După cîţiva ani de

activitate în industria electronică, la cunoscuta firmă Siemens din Erlangen (1951- 1956), activitatea sa se diversifică în mod considerabil. Stabilit definitiv în R. F. Germania din 1957, îşi desfăşoară cariera universitară, conducînd, între altele, seminarul de „Cibernetica şi teoria informaţiei” la Universitatea din Frankfurt am Main (1968-1969), iar începînd din 1973 ţine un curs de „Estetică cibernetică” la Universitatea din München. Nu pierde însă legătura nici cu patria, predînd, spre pildă, în 1965, un curs la Colegiul internaţional din Alpbach (Tirol), Direcţiile de cercetare în care activează sînt definitorii pentru gîndirea lui ştiinţifică: studii de geocronologie,pe baza diferitelor metode radioactive de datare, estetică experimentală şi determinarea principiului de optimizare a esteticii, grafică realizată de computer, lucrări în domeniul ştiinţei viitorului, investigaţii şi studii speologice etc. Organizează expoziţii de grafică electronică, estetică experimentală, arta computerului, muzică şi filme pe bază cibernetică - la Viena, Londra, Zürich, München, Gottingen, Bucureşti, Cairo, Veneţia etc. Cîteva titluri ale cărţilor sale de specialitate şi de popularizare sînt grăitoare pentru diapazonul larg al preocupărilor sale: „Fenomenul tehnică”, „Fenomenul artă”, „Metodele geocronologiei”, „Magia moleculei”, „Limbajul trecutului îndepărtat”, „Noile domenii ale cunoaşterii”, „Medicină spaţială” (în colab.), „Grafica şi arta computerului”, „Viitorul încă necucerit”, „Lumea tainică a peşterilor”, „Simbolul în chimie”, „Materialele plastice cuceresc lumea”, „Asaltul necunoscutului”, „Arta făurită de aparate”, „Nu ne rămîne decît uimirea”. Colaborează la un important lexicon tehnic.

Începînd din 1959, are şi o constantă activitate publicistică, iar pentru radio scrie un mare număr de scenarii ştiinţifico-fantastice. Alternativ cu Wolfgang Jeschke, se îngrijeşte de editarea, la Editura Meyne din München, a unor volume de povestiri de *science-fiction.* Literatura ştiinţifico-fantastică îi oferă, cum singur mi-a mărturisit, prilejul de a-şi exprima cel mai explicit, în acţiune, în ipotezele vieţii însăşi, viziunea filozofică, ştiinţifică şi morală, fără îngrădirile rigorii impuse de ceea ce este cunoscut, confirmat sau presupus cu un grad ridicat de probabilitate. Şi astfel, filozoful şi ciberneticianul devine un poet al seminţiei omeneşti. Un poet prea grav pentru a avea umor. Prea bine informat pentru a fi superficial, arbitrar

şi absurd. Prea decent pentru a practica *science-fiction-ul* erotic, la modă în unele cercuri. Prea uman pentru a cădea în cursa ademenitoare a aventurilor sîngeroase şi a povestirilor de groază (aducătoare, e drept, de mari tiraje), aşa cum este practicată spre pildă de o mare parte a autorilor japonezi.

Cărţile sale ştiinţifico-fantastice au fost editate mai întîi la diferite edituri din R.F.G, (Goldmann, Heyne, Insei, K Suhrkamp, Fischer etc.), dar curînd au fost solicitate şi peste hotare. Romanul „Zona zero” cunoaşte un succes excepţional în numeroase ţări, socotit pe drept cuvînt o realizare de vîrf nu numai a sa, dar şi a genului. Printre cele mai cunoscute cărţi ale lui Franke din acest domeniu, menţionăm “Capcana de sticlă”, „Cometa verde”, „Colivia orhideelor”, „Pustiul de oţel”, „Urmaşii lui Einstein”, Este prezent cu povestirile sale în numeroase reviste, culegeri şi antologii. Dar cel dintîi volum care îl impune cititorilor şi fără îndoială unul dintre cele mai bune ale sale, primul său succes răsunător, este „Reţeaua gîndurilor” (1963), prezentat în traducerea de faţă.

Romanul face parte din ceea ce am putea numi o familie, cunoscută în literatura ştiinţifico-fantastică (deşi tema şi tratarea sînt la Franke de o originalitate fascinantă). Mă refer la familia *romanelor-avertisment.* Mulţi cititori îşi mai amintesc de excelenta carte „451 Fahrenheit”, tradusă la noi încă de Editura Tineretului (1963) şi datorată reputatului scriitor american Ray Bradbury. Pompieri echipaţi cu arzătoare de flăcări cutreieră o societate a tiraniei antisociale şi anticulturale, unde cărţile sînt interzise, le ard oriunde le găsesc şi-i pedepsesc pe cei care mai încearcă să le ferească de nimicire. Parabola este evidentă: vînătoarea de vrăjitoare de tristă amintire a erei macarthiste este transpusă într-un viitor supratehnicizat, dar vidat de omenie, de simţ al valorilor, de justiţie socială. Şi numeroase dintre romanele lui H. G, Wells au avertizat împotriva primejdiilor ştiinţei denaturate şi întoarse împotriva omului. O încercare asemănătoare este şi capodopera lui Franz Werfel, monumentalul său roman "Steaua celor ne-născuţi”, scris de el în ultimii ani ai vieţii (şi ai celui de-al doilea război mondial), ca un adevărat crez şi testament literar; acolo, monştrii mărginiţi, fanatici, care ajung să dicteze, au în mod evident drept model pe hitleriştii care la acea dată cotropiseră, în mod sălbatic, o mare parte a lumii civilizate, cufundînd în coşmar numeroase

ţări. În Republica Democrată Germană a apărut, în anul 1972, excelentul roman „Eroarea marelui vrăjitor” de Gunter şi Johanna Braun, în care un dictator, stăpîn absolut al unei lumi a automatelor, unde cultura este redusă la formele ei primitive, iar iniţiativele individuale sînt sugrumate, este zugrăvită cu amărăciune şi umor. Iar din aceeaşi categorie fac parte romanele, foarte numeroase, apărute în diferite ţări, zugrăvind soarta planetei noastre în ipoteza tragică a pustiirii ei de către un conflict nuclear. Reţinem ironia subtilă a unuia dintre ele: războiul izbucneşte după ce negrii au fost expulzaţi de pe Pămînt pe un alt corp ceresc, ca „rasă inferioara”; cînd însă pe Pămînt n-a mai rămas nici o fiinţă vie, ei se întorc înapoi şi asigură astfel continuitatea civilizaţiei terestre. Dar desigur că prototipul acestor romane care proiectează în viitor *ceea ce nu ar trebui să fie* este „Splendidă lume nouă” a lui Aldous Huxley, romanul depersonalizării, al societăţii unde oamenii se nasc în eprubete, iar comportarea lor este redusă la gesticulaţia unor marionete trase de sfori.

Nu vrem să-i răpim cititorului plăcerea lecturii romanului „Reţeaua gîndurilor” schiţînd, oricît de sumar, subiectul său; mai ales că Franke este un maestru al întorsăturilor neprevăzute, al răsturnărilor complete ale situaţiilor - răscolitoare tocmai prin surpriza pe care o aduc. Este vorba de şase întîmplări, terestre şi cosmice, deopotrivă cutremurătoare, constituind cele şase capitole ale cărţii, aparent disparate, pe care abia ultimul capitol le leagă între ele.

Vis sau realitate? Eroul principal se întreabă dacă ceea ce a trăit e un produs oniric sau e, dimpotrivă, adevărat. Dar cel care îşi pune de fapt întrebarea e autorul, iar sensul ei ni se pare altul: nu-i aşa că asemenea lucruri ar trebui să *nu se întîmple... decît în vis?*

Aventurile se petrec într-o lume rece şi tiranică - falsă, tristă şi tragică. Oamenii nu au voie sa fie prea diferiţi unii de ceilalţi, se face totul pentru asasinarea personalităţii lor. Foarte de timpuriu - îşi aminteşte Eric Frost, într-un capitol constituind placa turnantă a romanului - îl despărţiseră de ceilalţi copii, iar vremea îndepărtată a aventurilor infantile, a micilor întreceri şi a micilor biruinţe - cea mai frumoasă din viaţa sa -, pierise pentru totdeauna. Îl dăduseră la şcoală, la specializare, apoi la slujba ce îi fusese destinată. Cunoscu distracţiile searbede care i se

ofereau între sfîrşitul orelor de birou şi odihna de noapte: jocurile de noroc în sălile de maşini automate, spectacolele de feerii cromatice, muzica uşoară şi filmele în relief. Nimic şi nimeni nu-i mai stimula ambiţia, bucuria de a crea ceva; nu se ivea nici o împrejurare care să-i ceară o idee, să-i ceară o faptă. Mai tîrziu, i se va repartiza o femeie şi îşi va îndeplini obligaţiile de cetăţean al lumii: timp de şase ani va avea grijă de doi copii, pînă ce îi va preda, la rîndul său, şcolii... În pretinsul „stat ideal” Delius, conştiinţa omului e redusă la supunere, sentimentele sale generoase constituie un arhaism primejdios (care este „explicat” printr-o malformaţie cerebrală), viaţa instinctuală este redusă la minimul strict necesar procreării, bucuria şi voinţa de a trăi reprezintă o ameninţare antistatală, inteligenţele depăşind nivelul comun devin şi ele criminale - simptome ale „degenerării caracterologice”. Cine prezintă asemenea „tare” este un anormal, un caz patologic în mijlocul societăţii şi el este de aceea supus „probei trăirii”, „reţelei gîndurilor” - un fel de inchiziţie monstruoasă, unde, pe scaunul unei torturi a visului contorsionat, „acuzatul” se recunoaşte, prin actele sale, vinovat.

Trecutul istoric este şi el reconsiderat, pentru a se arunca o anatemă postumă asupra unor indivizi cu prea mult sentiment şi exces de inteligenţă din „epoca clasică”, de pildă Schiller sau Villon, „nişte instigatori şi revoluţionari”, cum se exprimă şeful poliţiei. Iar expediţiile cosmice au fost suspendate - ca fiind inutile şi costisitoare...

Desigur, cartea nu e lipsita de raze de lumină. Sînt oamenii care, deşi uneori deformaţi şi sălbăticiţi de educaţia primită, vor să scape din prizonieratul lumii crude şi plate în care trăiesc, cei ce mai cunosc gingăşia, năzuinţa spre puritate, toleranţa, omenia - pe care caută să şi-o regăsească şi chiar o redescoperă -, înţelegerea cu semenii lor.

Dar înainte de toate, această lumină este adusă de însăşi poziţia autorului. Îl simţi mereu în umbra întîmplărilor care se petrec, osîndindu-le fără a rosti un cuvînt, fără comentarii şi fără nici o expresie de oroare, fără nici o exclamaţie, prin simpla expunere a grozăviei faptelor. Şi această împotrivire mută are forţa unui rechizitoriu şi a unei repudieri invincibile; în obiectivul ei sînt asuprirea şi denaturarea omului, teroarea exercitată de un stat despotic, militarismul, ipocrizia, nivelarea, ştiinţa pusă în

slujba dezumanizării, relaţiile dure preconizate între pămînteni şi violenţa prescrisă în contactul cu făpturile extraterestre. Iar această negaţie mută a ceea ce este antiuman constituie, prin accente insensibile, neostentative, o pledoarie pentru tot ceea ce omenirea posedă şi spre care năzuieşte mai de preţ, ca produs milenar al civilizaţiei un copil neidentificat de pe o altă planetă trebuie împuşcat - există prescripţii oficiale în acest sens -, prietenia faţă de un tiran odios trebuie preferată dragostei pentru o fată, pedepse nemeritate şi mutilante trebuie acceptate - iată principii a căror simplă enunţare nu poate provoca decît împotrivirea.

Lectura cucereşte de la primele pagini. Fantezia este debordantă şi fantasticul este palpabil, o mare forţă descriptivă caracterizează aproape fiecare pagină, feeriile alternează cu coşmarele. Deşi uneori de o lapidaritate demnă de un cibernetician, tehnica de ansamblu a povestirii este excelentă: tensiune maximă, enigme care se ridică înalte cît munţii şi se dezvăluie tîrziu şi în mod neaşteptat, hiatusuri şi repetiţii care par la început greşeli, iar abia pe urmă devin adevărate chei ale înţelegerii, în sfîrşit, întrebări care se pun dar nu se rezolvă, obligîndu-l pe cititor să gîndească şi să-şi formuleze propriile ipoteze. Ca să definim volumul, ar trebui să îl apreciem deopotrivă ca roman de aventuri, roman ştiinţific, roman educativ şi roman de idei. În orice caz - o carte deschisa multor interpretări.

Primele pagini îl întimpină totuşi pe cititor cu o barieră. Autorul este prizonierul culturii sale ştiinţifice şi abuzul terminologiei de specialitate poate îngreuna parcurgerea textului. Dar dificultatea nu persistă mult timp. Curînd, naraţiunea şi contextul ei omenesc atenuează asperităţile şi lectorul urmăreşte captivat desfăşurarea evenimentelor, cu aceeaşi participare ca într-o nuvelă de Ştefan Zweig sau într-un roman de Lion Feuchtwanger.

Nu putem încheia decît încercînd să situăm „Reţeaua gîndurilor” şi în general opera literară a lui Herbert W. Franke în contextul literaturii ştiinţifico-fantastice germane. O facem fiindcă există în această privinţă o situaţie cu totul aparte, în anii care au urmat celui de-al doilea război mondial, s-a tradus destul de mult la noi din literatura străină clasică şi contemporană a acestui gen. Unor clasici ca Verne şi Wells li s-

au dedicat chiar serii ample sau volume de opere alese. Au fost elaborate şi foarte reuşite antologii pe ţări. Dar această activitate s-a limitat la literaturile de limbă franceză, engleză şi rusă. Din proza de limbă germană a genului s-a publicat extrem de puţin. Dacă aceasta s-ar datora faptului că proza respectivă ar fi săracă sau foarte slabă, lucrul ar fi explicabil şi, fireşte, justificat. Dar nu este nicidecum cazul şi această poziţie de cenuşăreasă apare cu totul necorespunzătoare.

Tradiţia literaturii tehnico-ştiinţifice germane este cu totul remarcabilă. Altfel nici nu s-ar fi putut într-o ţară care a excelat prin tehnică - teren fertil de inspiraţie pentru farmecul anticipaţiei. Vom încerca să schiţăm acest drum prin cîteva jaloane.

Un clasic al literaturii ştiinţifico-fantastice germane a fost Kurd Lasswitz (1848-1910), cu studii universitare fizico-matematice. Printre lucrările sale de specialitate s-a numărat „Istoria atomisticii din evul mediu şi pînă astăzi”. A scris numeroase povestiri ştiinţifico-fantastice, în care idei ştiinţifice de avangardă se întîlnesc cu un umor fin, care vizează atît slăbiciunile oamenilor, cît şi tarele societăţii, mai ales inechitatea şi tirania. Una dintre povestiri, „Cum l-a răpit diavolul pe profesor” îşi bazează soluţia pe ipoteza unui univers curb - care salvează pe un învăţat antrenat în Cosmos de un emisar al infernului. De fapt, este vorba de o confruntare între forţele răului şi puterea ştiinţei, din care ultima iese victorioasă printr-o stratagemă genială. Nu ne sfiim să utilizăm epitetul, deoarece data nuvelei este 1902, iar abia cu mai bine de un deceniu mai tîrziu, ipoteza universului curb - extrem de fertilă pentru conceperea modelului şi infinităţii lumii - a fost elaborată, în cadrul teoriei relativităţii generalizate, de către Albert Einstein. O altă povestire celebră a lui Lasswitz este „Pe balonul de săpun”, în care un inventator pătrunde într-o lume miniaturală, micşorîndu-se odată cu ea, dar descoperind totodată acolo toate defectele şi prejudecăţile societăţii sale. Cartea care i-a adus autorului un renume universal a fost amplul său roman. „Pe două planete”, tradus în numeroase limbi, înfăţişînd o întîlnire între pămînteni şi făpturi raţionale de pe Marte, în cadrul căreia destinul omului şi al cunoaşterii sînt dezbătute în spiritul unei filozofii raţionaliste şi subtile. „Fără o logică strictă, conchide un erou al său, nu ar exista nimic sigur

care să se ridice pînă la stele şi dincolo de ele". Cunoscutul exeget al literaturii de *science-fiction* Franz Rottensteiner consideră "Pe două planete" drept cel mai de seamă roman cosmic de la începutul secolului XX. Prefaţîndu-i ediţia din 1971, apărută în S.U.A., renumitul specialist în astronautică Wernher von Braun scria: „Fantezia tehnică a autorului, căruia radiofonia, automobilul şi avionul îi mai erau încă cu,totul străine, este surprinzătoare şi de-a dreptul vizionară. El prevede şi descrie lucruri care, pentru contemporanii săi, mai apăreau doar ca speculaţii neverosimile, dar pe care generaţiile următoare le-au înfăptuit într-adevăr". Criticul american Anthony Boucher consideră că nici o altă lucrare de *science-fiction* nu a influenţat mai mult ştiinţa secolului XX. În sfîrşit, povestirea lui Lasswitz „Biblioteca universală" a dat lui Jorge Luis Borges imboldul să scrie cunoscuta sa nuvelă „Biblioteca din Babei".

Mesajul profund uman al scrierilor lui Lasswitz, viziunea sa realist-critică faţă de societate, antimilitarismul său au făcut ca, la un sfert de veac de la moartea sa, cărţile să-i fie arse de hitlerişti, asemenea operei lui Thomas Mann, Bertolt Drecht, Ştefan Zweig, Lion Feuchtwanger. Germania nazistă, observa Franz Rottensteiner, „nu putea găsi desigur vreo utilizare pentru atitudinea sa de toleranţă şi idealurile sale culturale".[1]

Aceeaşi soartă au avut-o dealtfel şi cărţile romancierului,şi publicistului Alfred Döblin (l878-1957), un remarcabil gînditor şi scriitor antifascist, ale cărui lucrări, printre care romanul ştiinţifico-fantastic „Munţi, mări şi giganţi" (1924) (versiunea a doua „Giganţii" - 1932) a fost interzis şi ars de către hitlerişti. Istoricul literar Fritz Martini consideră opera...o monumentală utopie tehnică", în care „copleşeşte voinţa de a prinde, de a descifra nemărginitul flux al vieţii".[2]

Un alt pionier al literaturii ştiinţifico-fantastice germane a fost Paul Scheerbart (1863-1915), care a studiat filozofia şi istoria artei la Danzig şi apoi a trăit la Berlin ca publicist şi scriitor, ducînd o existenţă foarte precară. A întemeiat „Editura fantaştilor germani". Amintim, dintre cărţile sale, captivante, ataşate idealurilor păcii într-o ambianţă destul de belicoasă,

---

1 Polaris 1. Ein Science Fiction Almanach herausgegeben Franz Rottensteiner, *Frankfurt am Main, Insel Verlag, 1973, p. 3.*

2 Fritz Martini, Istoria literaturii germane, Bucureşti, Ed. Univers, 1972, p. 495

volumul de schiţe „Nuvele astrale”, precum şi romanele: „Noroc! Fantastica poveste a regelui”, „Curaj! Romanul fantastic al hipopotamului”, „Le sabendio. Un roman asteroidal”. Scheerbart a venit spre S. F. dinspre filozofie, studii sociale şi artă. Lucrările sale poartă de aceea amprenta unei viziuni lucide asupra societăţii şi istoriei, ca şi a unei pasiuni nedezminţite pentru frumos, care străbate firul naraţiunilor sale.

Să îl mai amintim, la sfîrşitul secolului trecut, pe Robert Kraft, un fel de continuator, pe plan utopic, al lui Karl May, ca şi serialul mult citit „Piratul aerian şi dirijabilul său”, care se situează între literatura ştiinţifico-fantastică şi cea de aventuri, bucurîndu-se de un mare succes în rîndurile publicului german, la răscrucea secolelor XIX şi XX.

Alături de romanul lui Lasswitz „Pe două planete”, un roman care s-a impus drept ceea ce numim astăzi un „best-seller” european, a fost „Tunelul” (1913) de Bernhard Kellermann (1879-1951). Ideea unui tunel pe sub Oceanul Atlantic este aici legată de o viziune critică asupra condiţiilor sociale ale vremii. Este un roman ştiinţifico-fantastic care se citeşte cu mare interes, construit cu fineţe şi abilitate, de un realism care devine demascator pentru condiţiile la care ştiinţa şi tehnica sînt supuse de către cei care vor să se îmbogăţească de pe urma lor. Tot un roman care dezbate implicaţiile tehnicii este „Oraşul Anatol”. De menţionat că în vremea nazismului Kellermann a fost exclus din Academia Literară Prusiană. Să-l amintim de asemenea pe Bruno H. Burgel (1875-1948), cizmar iar mai tîrziu astronom, al cărui roman „Steaua Africii” (1920) a avut un deosebit răsunet. O bogată fantezie îşi găseşte expresia şi în „Ciudatele întîmplări ale doctorului Ulebuhle” (1920), urmat de Cartea aventurilor doctorului Ulebuhle” (1928). În vremea republicii de la Weimar, începe să scrie numeroase lucrări ştiinţifico-fantastice de un cert succes Rudolf Heinrich Daumann (1896-1957), cu multe pagini antologice. Daumann este autorul a numeroase romane de anticipaţie, bogate în elemente de satiră socială: “Subţire ca o coajă de ou” (1937), „Sfîrşitul aurului” (1938), „Primejdie din Cosmos” (1938), „Patrula antimoarte” (1939), „Întîlnire la S III Jupiter” (1943). Cărţile sale au fost interzise abia în 1943, cînd naziştii şi-au dat seama că de fapt el folosise cu abilitate utopia spre a le combate doctrina şi politica. Dealtfel, în 1944-1945, Daumann a luat parte activă la

mişcarea de rezistenţă austriacă.

Trebuie remarcat că şi cîţiva dintre cei mai reprezentativi scriitori germani au consacrat scrieri valoroase, unele mai puţin cunoscute marelui public, unor teme ştiinţifico-fantastice; un exemplu edificator este povestirea lui Thomas Mann „Capetele schimbate” (1940) - magistrală analiză psihologică a efectelor unui mitic transplant de capete. Hans Dominik (1372-1945) scrie şi el numeroase romane interesante prin bogăţia fanteziei ştiinţifice, unele traduse în mai multe limbi. Marele talent inventiv al acestui scriitor-inginer a fost însă din păcate handicapat de lipsa de luciditate filozofică şi socială, alterat de adeziunea sa la doctrina supraomului şi „Herrenvolk”-ului, pe care o ilustrează pe Pămînt şi în spaţiul cosmic, ca un mesager al militarismului şi şovinismului. La antipodul său, se află romanul amintit al lui Franz Werfel (1090-1943) “Steaua celor ne-născuţi”, utopie tehnică şi fălire polemică, care înfăţişează o vizită pe Pămînt în anul 101945, adevărat act de acuzare, bogat în simboluri, împotriva războiului şi neomeniei, pe care nu ne-am sfii să îl numim o capodoperă; el încheie, pe o culme înaltă de umanism, această epocă.

Un scriitor dedicat de asemenea în principal altor genuri, Hermann Hesse (1877-1962) şi-a încoronat opera printr-un roman de anticipaţie. „Jocul cu mărgelele de sticlă” (1943), „carte testamentară”, „mesaj profetic” şi „critică a epocii”, cum o caracterizează Fritz Martini.

După cel de-al doilea război mondial, literatura ştiinţifico-fantastică se dezvoltă atît în cadrul celor două state germane, cît şi în Austria. Utopiile cosmice nu s-au bucurat la început de succes în R. F. Germania, într-o societate încă obosită de aventura nenorocită a unui război criminal. Mai multe încercări de a transpune magazinele de *science-fiction* americane într-o versiune germană (Utopia-Magazin, Galaxis, Planet-Magazin, Anabis, Pilot) - iniţiative editoriale sau particulare -, au o viaţă scurtă. Piaţa cărţii este totuşi cucerită de *science-fiction-ul* american, în mare parte de bună calitate, care sufocă însă multă vreme încercările autorilor germani. Aceştia răzbesc să se impună abia în jurul anului 1960 publicului, cu ajutorul unor edituri de prestigiu Fischer, Insei, Suhrkamp, Goldmann, Moewig, Heyne, care îi promovează pe cei mai buni dintre ei. O serie de nume se impun în anii următori, printre care scriitorul

de origine austriacă Herbert W. Franke, apoi Wolfgang Jeschke, Bernt Kling, Harald Buwert, Martin Beranek, Şi autori care se consacră în principal altor genuri, ca Hermann Ebeling şi Gerhard Zwerenz, dobîndesc notorietate în literatura ştiinţifico-fantastică. Unele povestiri şi piese de teatru ale elveţianului Fr. Dürrenmatt au teme sau elemente ştiinţifico-fantastice: „Meteorul”, „Portretul unei planete”, „Tunelul”, „Fizicienii”.

Şi publicaţiile periodice de *science-fiction* încep să se bucure, cu timpul, de succes. O antologie a *science-fictionului* german, publicată în 1974 de Editura Fischer, menţiona că în acel an apăreau în R. F. Germania, lunar, circa 30 de periodice de literatură ştiinţifico-fantastică şi vreo 20 de volume „de buzunar”, fără a mai lua în socoteală cărţile apărute în afara colecţiilor. „Solaris”, antologie-almanah publicată de editura Insei din Frankfurt am Main, cuprinde povestiri ale unor scriitori de *scicnce-fiction* atît germani cît, şi străini, printre care şi autori români.

Pe lîngă succese, se manifestă însă şi primejdii: exploatarea science-fictionului în scopurile urmărite de restrînsele dar activele cercuri militariste, science-fictiontul erotic (de fapt poluat de pornografie), elogiul violenţei. Iată cîteva semnificative rînduri din prefaţa pe care doi autori vest-germani o fac unei antologii publicate la Frankfurt: „O seamă dintre autorii noştri caută să se distanţeze de clişeele *scicnce-fictionului* şi îl concep adesea ca un mijloc de critică socială. Aceasta este şi concepţia noastră despre *science-fictionul* înaintat. El ar trebui să dea o expresie profundă unui conţinut democratic, să pună degetul pe rănile cele mai acute ale societăţii noastre, ar trebui să facă transparente clişeele curente, ar putea să realizeze proză satirică şi în acelaşi timp de acţiune, care să-i spulbere cititorului optica obişnuită, lăsînd să învingă pe cei care de obicei pierd, iar pe obişnuiţii învingători compromiţîndu-i. [...] *Science-fictionul* are, cel puţin teoretic, mai puţine îngrădiri tematice decît alte genuri. De aceea, nu trebuie să se limiteze la himere desprinse de realitate. El trebuie să reliefeze ce *trebuie* să fie şi ce *poate* să fie; apropierea sa faţă de ştiinţă poate să scoată în evidenţă deosebit de limpede contradicţiile iminente circumstanţelor reale, fiindcă aceste contradicţii se află adesea în coliziune cu ştiinţa şi tehnica. Pentru ca *science-fictionul* să fie literatură, el trebuie să scoată

adevărul la lumină şi să stigmatizeze minciuna, să definească ceea ce este străin făpturii omeneşti şi să arate drumul spre ceea ce îi este propriu.[3]

Iată o viziune la care aderăm pe deplin şi în serviciul căreia s-a pus şi opera de scriitor, filozof şi om de ştiinţă a lui Herbert Franke.

În Austria se impun scriitori ca Jorg Spielman (autor foarte prolific, cu peste patruzeci de romane şi numeroase schiţe la activ) şi Peter von Tramin. Tot acolo apare un timp magazinul „Pioneer” şi activează multă vreme „Asociaţia utopiei ştiinţifice”, cu sediul la Viena. Astăzi, Franz Rotteniteiner, unul dintre exegeţii cei mai cunoscuţi ai *sciece-fictionului* şi editor al mai multor antologii internaţionale, publică în Austria periodicul „Quarber Merkur”.

În Republica Democrată Germană, literatura ştiinţifico-fantastică s-a dezvoltat iniţial în strînsă legătură cu cea de aventuri şi poliţistă, punctul de pornire fiind de obicei acela al peripeţiilor legate de o invenţie: printre aceste lucrări de început sînt de menţionat. „Ultrasymet rămîne secret” de H. Vieweg şi „O stea demască pe făptaş” de H. L. Fahlberg. Ulterior, odată cu intrarea în era cosmică, temele zborului spaţial trec pe primul plan, ca de pildă în „Vînătorii de asteroizi” de C. Rasch, „Titanus” de E. del Antonio, „Marea graniţă” şi „Invizibilii” de Gunther Krupkat, „Neputinţa atotputernicilor” de H. Rank. Paleoastronautica furnizează o altă temă care atrage mulţi scriitori, ca şi publicul: „întoarcerea străbunilor” de E. del Antonio ilustrează această direcţie, ca şi cele două romane, legate între ele, ale lui G. Krupka „La moartea zeilor” şi „Nabou” (ultimul în curs de traducere la Edituri Albatros). O nuvelă a acestuia din urmă, „Insula groazei” (tradusă în mai multe limbi; a apărut şi în limba română, într-un serial din revista „Vatra”, în 1976), prezintă o originală răscoală a unor roboţi, care iau prizonier pe însuşi savantul care i-a creat. Dealtfel, G. Krupkat, cel mai reprezentativ scriitor al genului şi animatorul acestei literaturi în ţara sa, este şi preşedintele secţiei de literatură ştiinţifico-fantastică a Uniunii Scriitorilor din R.D.G. Romanele sale au servit ca bază pentru prima piesă de teatru şi primul film

---

3 H. J. Alpers şi Ronald M. Hahn, *Vorwort.* în : *Science fiction aus Deutschland. 24 Stories von 20 Autoren.* Fischer Verlag, Frankfurt am Main, 1974, p. 8—9.

ştiinţifico-fantastic de acolo.

Mai mulţi scriitori s-au orientat cu succes spre *science-fictionul* de coloratură satirică, ca Günter şi Johanna Braun, H. Ziergiebel, G. Branstner şi alţii. Falsul paradis al monotoniei şi uniformităţii, proiectat pe un tărîm imaginar, constituie un subiect adesea tratat.

S-au abordat multe teme legate de problematica umană în situaţii extreme ale existenţei, de sensul vieţii şi de conţinutul pe care îl va avea în viitor fericirea, de condiţia omului în perspectiva unor progrese spectaculoase ale ştiinţei şi tehnicii, evitîndu-se tratările care i-ar putea sugera cititorului pesimismul sau resemnarea, urmărindu-se să se dea acestei literaturi un conţinut de idei umanist. De remarcat că şi autori notorii, dedicaţi în principal altor genuri, au abordat această literatură, un exemplu fiind Anna Seghers cu o nuvelă intitulată „Povestiri despre nepămînteni”, din volumul „întîlniri stranii”, apărut la Editura Aufbaa în 1970. Mai multe edituri, printre care în primul rînd „Das Neue Berlin”, “Neues Leben” etc, publică o bogată literatură ştiinţifico-fantastică.

Să menţionăm că în R.D.G. există multe cluburi şi cenacluri de amatori ai *science-fictionului,* din care se recrutează noi autori.

Şi printre scriitorii de limbă germană din România *Science-fictionul* a găsit ecou, cel mai reprezentativ dintre promotorii săi fiind Franz Storch, ale cărui „Umbre încătuşate” au cunoscut un deosebit succes (1959).

Iată deci că Franke este departe de a constitui un fenomen izolat în literatura de limbă germană. Înaintea lui, încă din secolul trecut, şi alături de el, astăzi, se află numeroase opere şi numeroşi autori, care arată nedreptatea ce se mai face genului rezervîndu-i-se un rol cu totul minor în universul traducerilor de *science-fiction* de la noi. Fie ca acest volum să deschidă calea spre o reconsiderare a acestei evidente subaprecieri.

Totodată, el va contribui la familiarizarea cititorului nostru cu esenţa problematicii literaturii de *science-fiction,* prin prisma creaţiei unuia dintre cei mai de seamă autori contemporani; este vorba de relaţia dintre ştiinţă şi umanitate, dintre tehnică şi om, dintre marile progrese ale cunoaşterii şi istorie. Anticipaţia, modalitatea de bază a literaturii ştiinţifico-fantastice, nu are nimic evazionist, căci prezentul nu este imaginabil independent de viitor. „Trecutul e mort [...] Viitorul e tot ce putem schimba”,

nota scriitorul american Robert Heinlein. Tocmai de aceea acest gen, fantezia, care constituie miezul său, au avut şi au un caracter profund activ. Ca literatură experimentală a posibilului, *science-fictionul* concepe modele ale viitorului omenesc, răspunde problemelor pe care prezentul le pune, antrenează oamenii în accelerarea afirmării noului. Iar opera lui Franke este străbătută de un covîrşitor sentiment de răspundere pentru omul de azi şi omul de mîine, pentru configurarea unei societăţi în care acesta să se poată desfăşura plenar, construindu-şi o personalitate tot mai diferenţiată, mai liberă, mai puternică - în spiritul marilor tradiţii raţionaliste şi umanitare pe care civilizaţia le-a edificat de-a lungul mileniilor şi a căror perfecţionare neîncetată constituie principala sa chemare.

I. M. ŞTEFAN

1 Trezirea

Radiotelefonul semnaliza brusc. Vries se aşteptase la apel şi apăsă imediat pe clapa de zero.

– Am dat de ceva! mormăi în receptor un glas.

– Unde? întrebă Vries.

– Am reglat acum cîmpul de ghidare.

– Venim! spuse Vries şi făcu un semn asistentului său.

Ieşiră pe coridor, angajîndu-se pe un traseu sinuos, care îi duse pînă la următorul pilon tubular al marii astronave inelare. Un ascensor îi ridică în direcţia opusă forţei centrifuge, pînă la axa imponderabilităţii şi îi împinse repede într-una din navele mici. Se aşezară, Vries în faţă şi Ebb în spate. Uşa cabinei se închise. Cele două plăci lunecară, una de sus, cealaltă de jos, pentru a se îmbuca; parcă două maxilare s-ar fi repezit unul într-altul, ca să muşte.

Vehiculul se desprinse ca o torpilă din cilindrul tubular aflat în inima astronavei inelare. Zbură de-a dreptul în direcţia corespunzătoare prelungirii osiei, părăsi definitiv structura marii nave şi fu apoi captat de cîmpul de ghidare. O rotire lentă, pentru orientarea zborului, şi o porni spre planetă, o minge argintie în imensul gol al spaţiului.

– Să fi găsit oare făpturi raţionale? întrebă Ebb.

– Foarte greu de presupus! răspunse Vries.

Escadrila navelor spaţiale defila deasupra lor şi rămînea în urmă, ca un stol de păsări. Curînd ieşiră din alternanţa pîlpîitoare de lumini şi umbre schimbătoare. Ajunseră să se scalde în razele soarelui alb şi străin, asemenea celorlalte cinci sute douăsprezece puncte sclipitoare, care alcătuiau reţeaua spaţială regulată a unui romboedru. Cinci sute douăsprezece nave, opt straturi de cîte şaizeci şi patru de nave, orînduite ca o riguroasă structură cristalină. Toate axele inelare erau paralele, canavaua bateriilor de ionizare întinsă între pilonii tubulari era îndreptată spre soare, pentru a sorbi cît mai mult din energia vitală care izvora de acolo. Fiecare strat inferior de nave era deplasat faţă de cel superior, pentru ca toate vehiculele cosmice să se poată împărtăşi din binecuvîntarea radiaţiilor.

Mica navă se apropia cu repeziciune, descriind o amplă

traiectorie spirală, de planetă. Vries coborîse pînă acum pe multe corpuri cereşti - pe cel puţin două duzini - în calitate de conducător autonom al Staţiunii Antropologice, dar de fiecare dată se simţea învăluit de un fluid al necunoscutului, care-i dădea un simţămînt de mare mulţumire, îl aţîţa şi îl stimula în acelaşi timp. Încordat şi atent, privea iscoditor prin fereastra din faţă.

Panorama era grandioasă şi tulburătoare. De jur împrejurul micii lor nave atîrnau filamente albe de hidrogen condensat, care, ca plasmă lichidă, umpluse rezervoarele înainte de a fi ejectat sub formă de gaz. Filamentele dădeau impresia că leagă planeta de care se apropiau de astronavele inelare. Proveneau de la aparate de recunoaştere care porniseră scurt timp înaintea lor...

– Ciudat, îi spuse Ebb. Se ştie oare cum de s-a ajuns la această înfăţişare a planetei?

Priveliştea pe care o oferea ochilor corpul ceresc era într-adevăr cît se poate de ciudată. O mare parte a suprafeţei era acoperită cu apă, se zăreau însă şi continente, cu întinse lanţuri de munţi cutaţi; toate continentele erau uniform cenuşii - cu o singură excepţie: o insulă verde, care părea să-i fixeze pe astronauţi ca un ochi scrutător. Cîmpuri întinse de nori, ca nişte ghemotoace de vată, erau presărate deasupra globului planetar.

Vries privea fascinat spre ochiul verde.

– Un milion de miliarde de tone de apă! exclamă el, mai mult pentru sine decît pentru asistentul său. Cu excepţia planetelor gemene din constelaţia Lebedei, nicăieri nu am mai întîlnit atîta apă!

Se întoarse, cu o mişcare repede, spre Ebb.

– Enigma n-a fost prea greu de dezlegat. Planeta a avut, într-o epocă anterioară, două calote de gheaţă la poli, iar cu excepţia acestor regiuni polare, continentele erau împînzite de uriaşe metropole, într-o reţea foarte densă. Astăzi, din aceste metropole n-au mai rămas decît ruine. Axa de rotaţie s-a deplasat între timp, ţinuturile pustii circumpolare au ajuns în preajma zonei ecuatoriale; aşa s-a format pata, cu vegetaţia ei abundentă. Actualele calote polare nu se pot zări de aici, dar cea nordică va intra curînd în raza noastră de vizibilitate.

Coborîseră acum atît de mult, încît planeta ajunsese să cuprindă aproape jumătate din cîmpul vizual. Umbra o separa în

două părţi, cam la fel de mari, iar munţii din zona marginală aruncau la rîndul lor umbre lungi şi ascuţite. La orizont începuse să fulgere şi să scînteieze, un cerc orbitor în strălucirea sa se deplasa maiestuos, dînd ocol conturului imens al globului planetar.

O jumătate de oră mai tîrziu, începură pregătirile de aterizare. Filamentele provenite din condensarea hidrogenului erau de mult sfîşiate, iar suprafaţa cenuşie şi prăfoasă a unui continent se întindea, nesfîrşită şi pustie, dedesubtul lor. Cimpul de ghidare îi atrase spre un teren nivelat în mod artificial, unde putură să recunoască douăzeci pînă la treizeci de nave mici, care ajunseseră acolo înaintea lor.

Vries coborî scaunul său, astfel încît să-şi creeze spaţiul necesar pentru anevoioasa operaţie de îmbrăcare a costumului cosmic. Oftînd adînc, Ebb îi urmă exemplul. Deşi era mai tinăr, avea oroare de asemenea eforturi fizice.

– Slavă domnului că cel puţin forţa gravitaţională e aici mai mică decît la noi! spuse el.

Aşezară solid nava pe teren, comandară desprinderea şi îndepărtarea unul de altul a panourilor care alcătuiau uşa: acestea alunecară tăcute, separîndu-se şi căscînd deschizătura. Trei bărbaţi veniră spre ei.

– Ce-aţi găsit? întrebă Vries.

– Vino să vezi! răsună din ambele difuzoare. Fiecare dintre aparate era legat la o antenă proprie, iar un conector cu funcţionale întîrziată avea menirea să asigure ca între amorsarea microfoanelor să se scurgă un interval de timp considerabil mai mare decît între recepţionarea semnalelor electromagnetice în antene. În acest mod, se obţinea o audiţie stereofonică normală.

Vocea venea din stînga, Vries o cunoştea - era a lui Koute, cel care conducea echipa de prelucrare a datelor biologice.

– Nu-mi dau seama dacă puteţi face ceva cu ceea ce am găsit, continuă Koute. Pare să fie vorba de membre, anume preparate ale unor organisme.

– Preparate vii? întrebă, foarte interesat, Ebb.

– După părerea mea, sînt moarte.

Un praf cenuşiu se ridică, sub forma a doi nori informi, în jurul lor. Koute se îndreptă spre un canal-conductă de coborîre, prin care era asigurată pătrunderea, ca într-un puţ de mină proaspăt

forat. Trecu peste bordura conductei şi se angajă pe o scară. Vries îl urmă cu mişcări agile, îndemînatice. Ebb venea şi el în urma lor, mai greoi, bombănind.

Peretele interior al conductei fusese acoperit cu un strat de substanţă conţinînd luminescal. Răspîndea o lumină verde, plăcută. Puţul dădu pînă la urmă într-un culoar.

– Foarte puţine clădiri au rămase aici intacte, zise Koute. Cea mai mare parte a oraşului s-a descompus în uriaşe mormane de praf. Deasupra capetelor noastre se află un strat gros de treizeci de metri, alcătuit din ruine pulverizate.

Ebb privi neîncrezător în jurul său. Pe pereţii culoarului sclipeau mai multe pete de un verde deschis; primul eşalon al cercetătorilor se îngrijise de asigurarea luminii, dar substanţa luminiscentă nu reuşea să înlăture cu totul întunericul.

– Poate că mai există totuşi aici cîteva făpturi care au reuşit să supravieţuiască, îşi exprimă Ebb presupunerea.

Koute arătă spre adîncul coridorului.

– N-am găsit nici o urmă, replică el. Pătura de praf era pretutindeni imaculată.

– Într-adevăr, şi aici vălul de praf acoperea, ca o pînză de păianjen, totul.

Urmară mai departe calea marcată de petele de lumină, cutreierară pînă departe gangul, apoi coborîră cîteva trepte şi din nou o apucară pe un alt coridor.

Vries se lăsa cu totul în voia unui sentiment al aşteptării, în vreme ce Ebb era tot mai mult copleşit de o senzaţie neplăcută de nelinişte.

În ambianţa aceasta crepusculară, totul părea nesigur, spectral, denaturat, deformat. Materialul gros, asigurînd protecţia împotriva diferenţei de presiune, din care era făcut costumul cosmic, nu lăsa să pătrundă pînă la ei aproape nici un fel de sunet exterior; doar larma propriilor paşi se amplifica nemăsurat, prefăcîndu-se în zgomote şi scrîşnete stridente. Ebb ura acest costum: atîrna rigid pe trupul şi membrele sale, îi îngreuna respiraţia şi constituia o stavilă permanentă în calea oricărei percepţii senzoriale a lumii exterioare. Privea cu ochi mari, plini de ciudă şi supărare, în nenumăratele găuri întunecate, fără fund, spre care duceau ramificaţiile şi deschiderile coridorului. Se aştepta, în orice clipă, să vadă apărînd o făptură respingătoare.

Pentru a menţine cel puţin un contact încurajator cu tovarăşii săi, puse o întrebare:

– Cît de vechi să fie oare clădirile acestea?

– Am determinat radioactivitatea carbonului într-un strat de liant pe bază de var, răspunse Koute. Se află sub limita măsurabilă. Clădirile trebuie deci să fie mai vechi de două milioane de ani; aceasta este astăzi, după cum ştiţi, limita măsurabilităţii.

– După indiciile geologice, mă refer la deplasarea polului, precum şi la alte elemente, vîrsta lor pare să fie mult mai înaintată, interveni Vries.

Ebb ajunsese la limita disperării, cînd Koute pătrunse într-un nou culoar şi îi duse pînă la urmă într-o sală vastă, care se întindea pînă foarte departe.

Părea să fie un soi de laborator sau atelier. La dreapta şi la stînga, de-a lungul peretelui, spaţiul era compartimentat într-un fel de boxe, care, foarte probabil, trebuiau considerata ca puncte de lucru. Acolo se aflau mese şi un fel de scaune, poliţe şi etajere, de asemenea instrumente, ale căror funcţii puteau fi presupuse; de pildă, un dispozitiv destinat să taie secţiuni subţiri dintr-un material, o aparatură care aducea cu o placă de încălzire - un soi de reşou -, microscoape. Ebb luă unul dintre microscoape şi încercă să privească prin el - deşi nu era uşor, căci era stînjenit de casca pe care-o purta. Îl împinse însă la o parte, dezamăgit.

– Aveau ochi diferiţi de ai noştri, observă Vries.

– Unde sînt preparatele? întrebă Ebb.

Koute se apropie de o etajeră şi deschise o uşiţă cu două canaturi:

– Acestea au fost singurele elemente de origine organică pe care le-am putut identifica.

În patru compartimente separate, se aflau cite cinci recipiente. Erau pline cu un lichid roşu-cafeniu, iar în el pluteau nişte mase albe-gălbui, nişte alcătuiri bombate aducînd ca formă cu nişte perinițe. Din cînd în cînd, brusc, stîrnite de un impuls inexplicabil, se trezeau la o viaţă misterioasă, începeau să se legene, să pulseze, să se scufunde în lichid şi să se ridice apoi la suprafaţa lui.

– Le-aţi analizat chimic? întrebă Vries.

– Conţin mai ales carbon şi hidrogen, de asemenea oxigen,

azot, puţin fosfor şi mici cantităţi de alte elemente.
– Ia să mai cotrobăim puţin pe aici, prin preajmă, hotărî Vries. De cît timp mai dispunem?
Koute comută asupra indicatorului cronometric:
„...treizeci, şaptesprezece treizeci şi unu, şaptesprezece treizeci şi doi...”
– La ora douăzeci şi două trebuie s-o pornim, spuse Koute. Am mai descoperit abundente zăcăminte de compuşi alcalino-pămîntoşi, iar apa nu constituie ale. În nici un caz o problemă. Echipele de încărcare vor fi îndată gata. Între timp mă duc să văd cum stau lucrurile.
– Ce zici de asta? întrebă Ebb.
– Poate că e vorba de vietăţi marine - de felul bureţilor sau meduzelor.
Vries luă un recipient din raftul său şi contemplă îndelung formaţiunile diafane, aflate într-o continuă oscilaţie - uşoară, pulsatorie, Ebb se lansă mai departe în speculaţii:
– Nu cumva sînt organe preparate pentru făpturile care au construit aceste clădiri?
Recipientul era închis de un capac dintr-un material transparent şi flexibil. Un inel metalic îl presa etanş pe marginea deschizăturii mari, pătrate. Vries desfăcu o agrafă de fixare şi îl ridică, foarte grijuliu. Scoase din buzunarul de la piept o linguriţă aproape plată şi o pensetă, le cufundă lent în lichid, pînă ce atinse preparatele şi pipăi suprafaţa acestora. Uneori exercita o uşoară presiune asupra lor, pentru a-şi da seama de consistenţa formaţiunilor, mereu atent să nu deterioreze masa moale, elastică.
Deodată, se opri fără veste, stupefiat. Fixă penseta într-un punct anumit, iar linguriţa într-un altul, zgîrie puţin şi trase, abia perceptibil... O deschizătură îngustă, cu margini netede, se ivi o crăpătură foarte subţire, perfect dreaptă.
– Un orificiu bucal? întrebă Ebb.
– Nu, răspunse Vries. Nu e vorba de ceva organic... O tăietură... produsă de un instrument ascuţit.
– Poate că făptura a fost ucisă prin această intervenţie, presupuse asistentul.
Vries analiză în gînd toate faţetele observaţiei lui Ebb. Îşi ridică pentru o clipă privirea, apoi aplecă din nou capul spre mîinile sale, spre recipientul cubic, spre alcătuirile acelea bizare,

tremurătoare, care făceau impresia că respiră:
– Ucisă? Poate. Dacă nu cumva... vindecată. Cine ştie?!
– În caz că vrem să procedăm la reactivare, va trebui să reunim ţesutul despicat.
– Da, fără îndoială, mormăi Vries, Capul său, echipat cu casca masivă de protecţie, se mai afla încă în imediata apropiere a vasului. Placa vizuală curbă a măştii sale privea parcă ea însăşi, fascinată, masa spongioasă.
– Îmi aminteşte de un lucru pe care l-am văzut odată pe Ramses şapte - se auzi apoi în căştile lipite de urechile lui Ebb. Cred că avem noroc. Formaţiunile acestea provin probabil de la fiinţele raţionale ale acestei lumi: sînt creiere preparate în mod artificial.

Escadrila astronavelor se avînta departe în spaţiu, ca un corp omogen şi rigid. Cîmpurile de stabilizare menţineau fiecare navă inelară la o distanţă bine determinată una de cealaltă, toate se roteau lent, pentru a genera în încăperile de locuit, ca şi în cele de lucru, forţa gravitaţională obişnuită, toate erau orientate spre Soare, pînă ce acesta rămase departe în urmă şi se cufundă iar în noianul celor o sută de mii de lumini punctiforme - o stea printre nenumărate alte stele. Dar chiar şi atunci, astronavele îşi păstrară orientarea uniformă, pînă cînd un alt soare ajunse la dimensiunile unui disc de foc, pînă cînd ajunseră în centura radiaţiilor sale de înaltă frecvenţă. Atunci se întoarseră, ca nişte sfîrleze în plină rotire, spre noul izvor de energie. Un asemenea proces dura adesea săptămîni întregi, ba chiar luni sau ani.
Între timp, lui Vries îi parveniseră rapoartele de cercetare ale celorlalte sectoare ştiinţifice, dar acestea nu-i furnizară decît prea puţine elemente care să-l dumirească. Din păcate, cercetătorii nu reuşiseră încă descifrarea semnelor înscrise pe minusculele pelicule de film descoperite. Nici studiul preliminar întreprins de echipa ele naturalişti şi specialişti în ştiinţele exacte nu cuprindea vreun rezultat semnificativ pentru el. Oraşul ajuns în ruine nu vădea nici un simptom evident de viaţă. În schimb, continentul verde ora caracterizat printr-o vegetaţie abundentă. De acolo s-a strîns pentru studiu o întreagă colecţie de animale, dar puţinele mamifere erau rudimentare, nu existau decît insecte mici, mai ales forme înzestrate cu o carapace rigidă.

Vries îşi punea toate speranţele în preparatele cerebrale. Luase cu el trei dintre acestea, unul pentru analiză, iar celelalte două pentru o încercare ulterioara de reactivare.

Analiza microscopică arătase că straniile tăieturi separau o multitudine de fascicule fine din substanţe albuminoase. Operînd cu migală, Ebb izbutise, într-o intervenţie de mare fineţe, să le îmbine pe toate una de cealaltă.

Odată ajunşi la acest punct al investigaţiei, doritor să obţină un rezultat concludent, Vries solicită comandamentului astronavei sale să-i îngăduie utilizarea instalaţiei electronice centrale. Primi aprobarea necesară.

Deşi Vries făcuse toate pregătirile cu cea mai mare discreţie, zvonurile despre investigaţiile şi intenţiile sale se răspîndiseră pretutindeni. Curioşii se îmbulzeau în faţa uşii laboratorului. E drept, nu-l prea deranjau. N-avea decît să nu-i lase să intre. Cu toate acestea, nu putu să obiecteze nimic atunci cînd comandantul astronavei şi ofiţerul care răspundea de securitatea ei îşi exprimară dorinţa să asiste la experimentul său.

– Înainte de a începe experienţa ta - îl întrebă Orh, şeful detaşamentelor de siguranţă şi de luptă -, vreau să ştiu dacă nu prezintă vreun pericol pentru comunitatea noastră.

Rety, comandantul astronavei, dădu din cap, în semn de aprobare:

– O întrebare foarte îndreptăţită!

Vries se afla lîngă radiatorul de rezonanţă. Manipula nervos dispozitivul de coordonare al analizorului Tergiversarea aceasta, cu totul nedorită, îl irita peste măsură.

– Civilizaţia urbană pe care am descoperit-o nu a ajuns la un nivel prea ridicat de dezvoltare. Se afla cam la începutul evoluţiei ei şi se împotmolise într-un stadiu bine determinat. O asemenea civilizaţie nu generează inteligenţe superioare. Cunoştinţele ştiinţifice şi tehnice ale acestor făpturi erau destul de reduse. Ce fel de primejdie ar putea deci să ne pîndească?

– Sînt sigur că-ţi aminteşti de scurtcircuitul din nebuloasa Crabului, spuse Orh, cu o nuanţă răutăcioasă şi sarcastică în glas.

La asta trebuia să mă aştept! îşi zise Vries, furios.

Rosti, cu voce tare:

– Scurtcircuitul din creierul electronic nu a fost urmarea acţiunii

unei inteligenţe superioare, ci a unei inferiorităţi evidente. Am dat atunci de o făptură dementă. Probabilitatea ca un asemenea ghinion să se repete este absolut minimă.

Orh vru să-l contrazică, dar Rety îi făcu semn să se abţină.

– La ce serveşte atunci acest experiment, de la care nu putem să ne aşteptăm la obţinerea unor date importante privind civilizaţia sau tehnica acelor făpturi?

– Problema importantă care se pune, demnă de toată atenţia, este aceea a originii seminţiilor raţionale din Univers, răspunse Vries. Pot să încep?

– ...iată o problemă de cea mai mare însemnătate practică, observă Orh ironic.

Comandantul astronavei se retrase cu cîţiva paşi şi se aşeză. Apoi spuse:

– Începe!

Vries verifică reglarea optică, apoi conecta. Un zbîrnîit uşor se auzi dinspre tuburile electronice. Dacă priveai atent imaginea, puteai vedea cum rama cuprinzînd blocul de ceară cu preparatul înainta. E drept, într-un ritm de melc. Şi asta era totul.

– Hm! făcu Rety. Şi acum, ce se mai întîmplă? Vries oftă.

– Structura memoriei este alcătuită dintr-o reţea de fire albe, şterse, constituind fibrele nervoase, care pornesc de la o serie de fascicule groase ducînd în afară; în interior, se ramifică în nenumărate fibre minuscule. Aceste conductoare biologice sînt alcătuite din lanţuri albuminoase, cu un bogat conţinut de fosfor. Vehicularea excitaţiilor de la o moleculă la alta se realizează prin punţi de hidrogen. În cadrul fiecărui proces de transmisie nervoasă, sînt angrenate concomitent şi în acelaşi mod cam o mie de molecule - desigur pentru a înlătura orişice fel de influenţe cuantice neprevăzute.

Rety bombăni din nou:

– Lucrurile astea nu se pot exprima ceva mai limpede, adică, vreau să spun, mai concret...?

Vries începu să se resemneze cu soarta lui. Îi aruncă o privire lui Ebb şi constată mulţumit că acesta nu se lăsa stînjenit de comentarii, continuînd să observe atent indicatoarele care îşi desfăşurau neîntrerupt jocul pe scale şi cadrane, acţionînd ba ici, ba colo cîte o manetă; din cînd în cînd, îşi nota în blocnotes unele cifre.

– Ce este un creier? continuă Vries. O centrală telefonică

automată, mesaje care sosesc, legături care se fac, mesaje care sînt transmise, un depozit de înmagazinare a informaţiilor, capabil să răspundă întrebărilor curente. Ce poate să realizeze? Asta depinde de schema sa de conexiuni, de capacitatea sa de cunoaştere, de amploarea depozitului său de memorizare. Analizorul de rezonanţă ne dezvăluie schema de conexiuni. Rezultatele sale le transmite creierului electronic şi acolo acţionează asupra unui sistem de circuite, care reprezintă întrucîtva o copie mecanică a reţelei nervoase.

– Deci aşa concepi mecanismul, spuse Rety. Dar cum explici structura depozitului de memorizare?

Vries nu-l scăpa pe Ebb din ochi. Acesta tocmai aşeza cel de-al doilea recipient sub ramă.

– Fiecare amintire este fixată cu ajutorul unui model - un model alcătuit din molecule excitate. Gradul acestei excitaţii este stabilit de analizor, care transmite modelul respectiv depozitului de memorizare al automatului nostru electronic. Un amplificator este conectat pe parcurs, întrucît intensitatea vibraţiilor provocate de excitaţii descreşte odată cu timpul.

– În acest caz, de ce ai neapărat nevoie de conexiune şi de procesul comutării? Nu îţi ajunge modelul memorizării?

Vries răspunse obosit:

– Modelul nu poate fi separat de întreg sistemul de conexiuni.

Tăcură cu toţii pentru o vreme. Vries se putu în sfîrşit apropia de aparatele sale. Nu avea mult de făcut. Rama se deplasa acum, măsurînd riguros volumul creierului, de la un element la celălalt.

– Crezi că aceşti oameni dispuneau şi de maşini electronice automate? întrebă Orh şi arătă spre cele două mase galbene din recipiente.

– Aparate cu tranzistori, asta da, răspunse Vries. Nu cunoşteau încă conductoarele de grilă pe bază de reţea cristalină.

Încă zece minute şi cel de-al doilea vas ieşi de asemenea din cadru. Ca şi cum cele două organe smulse trecutului ar fi devenit deodată neinteresante, cei patru bărbaţi aflaţi în încăpere se întoarseră, parcă la o poruncă, spre instalaţia electronică, în ale cărei blocuri din cristale de gheaţă subrăcită fuseseră transferate şi semnalau acum o gîndire şi o cunoaştere străine.

– Acum putem pune în voie întrebări, observă Orb.

– Abia acum vine partea cea mai anevoioasă a experimentului nostru, spuse Vries. Trebuie să introducem curentul în conductoarele de alimentare.

Trecu la tabloul de comandă, acţionă mai multe pîrghii şi roti cîteva butoane, observînd în acelaşi timp un microampermetru. La fiecare deplasare a indicatoarelor, intervenea aproape imediat, ca şi cum ar fi ascultat de nişte ordine de neînţeles. Nu mai răspunse nici unei întrebări.

– Ce se întîmplă acum? se interesă Orh, cuprins de nerăbdare.

– În mod normal, explică Ebb, cu voce înăbuşită, ca şi cum ar fi resimţit o adîncă veneraţie faţă de o acţiune sacră, un creier reacţionează la excitaţii exterioare. Acestea vin sub formă de curent electric, prin conductoarele de alimentare. După cum este vorba de o linie sau de alta, organismul are senzaţii luminoase, auditive, olfactive şi aşa mai departe. Din păcate, nu ştim la care sistem senzorial duc conductoarele de alimentare. Nu ştim nici măcar un lucru şi mai elementar: care dintre ele servesc receptării şi care emiterii. Acum procedăm la testele necesare.

Arătă spre panoul cu aparatele de înregistrare şi comandă. Adăugă:

– Fiecare microampermetru urmăreşte intensitatea curentului pe liniile de aducţie şi de ieşire.

Vries continua să manipuleze la panoul de comandă. Îl auziră murmurînd:

– Singura explicaţie trebuie să fie conductoarele care merg în gol.

– Ce vrea să spună? întrebă Rety. Din nou cel care răspunse fu Ebb:

– Cercetările noastre au dus la constatarea că unii dintre nervi se termină, se opresc, ca într-o fundătură, într-un conglomerat foarte complex de molecule de albumină; nu se poate identifica nici o continuare a lor şi nici alte fascicule nervoase care să ajungă atît de aproape încît să poată intra în contact cu aceste terminaţii, influenţîndu-le. Cu toate acestea, ele acţionează asupra masei cerebrale, ca şi cum ar constitui linii de alimentare senzorială cu o influenţă intensă.

– Ei şi? întrebă Orh.

– Acestea sînt singurele organe de comutare pentru care nu găsim nici un corespondent în creierul nostru electronic. Le-am

lăsat pur şi simplu la o parte - nu ştiam în general dacă prezintă vreo importanţă. Se parc că au totuşi rolul lor.

– Ce importanţă ar putea avea?

– Lucrurile se prezintă în aşa fel, ca şi cum ele ar aduce în sistem un factor imprevizibil, iraţional, ceva aflat în afara cauzalităţii şi certitudinii - să spunem o doză de întîmplare.

– Nu puteţi să luaţi în considerare şi un asemenea factor?

– Am pregătit cîteva scheme în acest scop; este vorba de o serie de contoare cu scintilaţii, de tipul celor care înregistrează radiaţiile cosmice. Impulsurile intervin însă într-o succesiune cu totul întîmplătoare. Aceste contoare iau locul conglomeratelor complexe din moleculele de albumină despre care v-am vorbit. Sînt legate de sistemul principal prin amplificatoare - întocmai cum le-am găsit în acele preparate.

– Atunci, la naiba, strigă Orh, ce mai aşteptaţi? Conectaţi odată drăciile alea!

Vries ascultase, cu atenţie ultima parte a convorbirii. Părea că vrea să explice ceva, dar la auzul îndemnului precipitat al lui Orh, schimbă o privire rapidă cu asistentul său. „S-o facem!” însemna privirea aceasta, „chiar dacă pe urmă se vor deschide porţile iadului. S-o facem!”

Ebb aduse un şasiu lîngă automat, ridică o parte din peretele său metalic şi fixă aparatura pe un soclu. Apoi, timp de cîteva minute, se apucă să fixeze una după alta sîrmele care atîrnau în afară, de şuruburile de bornă prevăzute în acest scop. Încă înainte ca să fi pus la loc capacul instalaţiei automate, banda perforată începu să se deruleze.

Toţi patru se repeziră la fîşia care ieşea din aparat, dar Vries o apucă cel dintîi. O lăsă să alunece prin mîna sa, în aşa fel încît toţi putură să citească cuvintele:

– CE VREŢI DE LA MINE?

Rety îşi veni primul în fire.

– Aşa aţi prevăzut că se vor întîmpla lucrurile? întrebă el.

– În mod normal, *noi* sîntem cei care punem întrebările, observă Vries.

– Asta-i un experiment afurisit de periculos, zise Orh. Voi veghea ca astfel de lucruri să nu se mai întîmple. Sînt de părere să întrerupem imediat legătura.

– Răspundeţi! ordonă Rety, întorcîndu-se spre Vries şi Ebb.

Ebb se aşeză iu maşina de scris.

– Ce să răspund?
– Ceva inofensiv, opină Rety.
– Atunci scrie, spuse Vries:
Avem să-ţi punem cîteva întrebări cu caracter ştiinţific şi te rugăm să ne lămureşti. Capacitatea memoriei tale este intactă?
Clapele maşinii de scris ticăiau.
– O mascaradă ridicolă! mormăi Orh.
După o pauză plină de aşteptare, banda perforată începu din nou să curgă:
– MEMORIA - CRED - INTACTĂ - CE VREŢI SA ŞTIŢI?
– Scrie! ordonă Vries: Seminţia ta îşi are obîrşia pe planeta unde te-am găsit pe tine?
Ebb începu să bată la maşină, dar Orh îl întrerupse:
– Asta-i neghiobie curată! Dacă aţi inoculat automatului nostru o voinţă străină, măcar convingeţi-vă - şi cît mai repede - dacă nu a devenit cumva stăpînă pe sistemul electronic. E mult mai important decît să puneţi întrebări neroade.
– Orh are dreptate, spuse Rety.
– Şi cum să procedăm? întrebă Ebb.
– Vries s-o facă! spuse aspru Rety.
Antropologul străbătea neliniştit încăperea. În sfîrşit, se opri;
– Există o soluţie simplă.
– Şi care anume?
Banda perforată se puse iarăşi în mişcare:
– ÎNTREBAREA RECEPŢIONATĂ INCOMPLET. ROG REPETAŢI.
– Soluţia ar fi deconectarea, spuse Vries.
– În acest caz, în ce mod..., începu Rety să vorbească.
Dar se opri.
– La naiba zise Ebb.
– Atunci întrerupe odată! urlă Orh.
– De ce nu o faci chiar tu? întrebă Rety.
Orh făcu un pas înainte, apoi şovăi şi privi înapoi peste umăr.
– Nu cumva s-a mişcat drăcovenia aceea? întrebă el. Arăta spre un mic cărucior cu scule care, teleghidat prin radio de creierul electronic, repara în mod automat orice fel de defecţiuni mecanice care se iveau în astronavă.
– Absurd! spuse Rety.
– Să ştiţi că s-a mişcat, observă Ebb. Cred că este într-adevăr cazul să deconectăm.
Întinse mîna...

– Opreşte-te! strigă Orh. Îţi poruncesc să te opreşti. Ai auzit doar că este primejdios.
Mîna lui Ebb coborî lent. Apoi, brusc, asistentul sări înapoi.
Căruciorul cu scule se pusese în mişcare şi se intercalase între el şi panoul din faţă al instalaţiei electronice. Ebb fremăta de furie:
– Asta a fost ultima ocazie! Iar noi am ratat-o - şi numai datorită nehotărîrii tale!
– Cum îţi permiţi! strigă Orh. Să ştii că voi…
Rety izbi zgomotos cu pumnul în masă.
– Acum s-a terminat! Gata! V-o spun! Situaţia este foarte serioasă! Ce părere ai, Vries: să utilizăm forţa sau avem să ne temem, în acest caz, de o reacţie primejdioasă?
– Primejdioasă? întrebă Vries. Cred că Ebb a avut dreptate. Acum este pur şi simplu prea tîrziu.
Cu un gest calm, stăpînit, întinse mîna spre întrerupător…
În aceeaşi clipă, o nouă bandă perforată, lungă de treizeci de centimetri, ieşi din aparat. Rety o înhăţă imediat:
– ROG NU DECONECTAŢI! citi el tare.
– Aha! Se roagă! exclamă sarcastic Orh. Vries nu se lăsă abătut de la intenţia sa. Mîna lui se apropie de întrerupător...
Un braţ metalic prevăzut cu un cleşte se ridică şi i se puse în cale, poruncindu-i parcă să se oprească.
– Spune în sfîrşit ceva! îi ceru Rety, cu vocea schimbată de tulburare. Ce înseamnă asta?
– Inteligenţele străine s-au trezit, răspunse Vrie? Şi nu numai în ce priveşte memoria, ci şi iniţiativa - la un nivel al capacităţii de acţiune cum nu am cunoscut niciodată pînă acum. Nu pot să mi-o explic - dar procesul pare legat de agregatul stocastic. Imprevizibilul...
– Nu eşti într-un amfiteatru! strigă Orh. Scuteşte-ne de prelegerea ta, pe noi ne interesează...
– Situaţia este clară, interveni Ebb, fără să dea atenţie ţipetelor şi lamentărilor lui Orh. Inteligenţele străine s-au trezit şi au devenit active. Acesta este un fapt şi nu o formulă ştiinţifică.
Îl privea pe Orh de sus în jos; în sfîrşit, acum acesta tăcea.
– S-au conectat în automatul nostru electronic şi acum îl controlează, continuă el. Asta este totul.
– Şi cărucioarele astea? vru să afle Rety.
– Se află şi ele sub controlul lor - prin radio şi teleghidare.

Ebb arătă spre nişte sîrme paralele, aflate în apropierea panoului de comandă, la stînga sa.

– Aceasta este antena emiţătoare.

– Vries! spuse comandantul grav. Tu ne-ai vîrît în povestea asta, acum fă tot ce ştii ca să scăpăm de belea. Decuplează, dezanclaşează, întrerupe legătura, fă cum ştii - numai fă-o repede!

Vries mai făcu o tentativă. Se aruncă brusc spre întrerupător... dar cleştele de apucat îi prinse braţul şi îi ridică pe antropolog în aer. După o zmucitură zdravănă, Vries ateriză zgomotos pe podea.

Rety alergă la uşă, scutură cît putu de clichetul aflat în poziţie verticală, dar dispozitivul magnetic de blocare ţinea uşa zăvorită. Se repezi la punctul de comandă, ridică receptorul radiotelefonului din furcă - linia era moartă. Izbi cu pumnul în butonul soneriei de alarmă...

– Nu are nici un sens, zise Ebb. Toate legăturile trec prin automat. Ne are în mînă...

Amuţi.

Două braţe ale agregatului de reparaţii se ridicaseră, maxilarele cleştelui muşcară, o cheie pentru şuruburi se roti şi... Întrerupătorul se rostogoli pe podea. Fusese astfel înlăturată cea mai simplă posibilitate de a scoate automatul din funcţiune. Agregatul nu îşi încheiase însă misiunea. Rulă pînă la măsuţa unde Vries îşi efectuase testele sale, ţeava cu mîner a arzătorului de tăiat luă o poziţie orizontală, un arc de scîntei de un albastru deschis se dezlănţui fulgerător. Prin încăpere începu să miroasă a material izolator pîrjolit... În peretele lateral, se căscă o gaură mare, cu bordură neagră: schema de conexiuni era distrusă.

Orh alergă la Vries, apucă de ţesătura cafenie-scorţoasă a şorţului său şi îl scutură zdravăn:

– Voi, savanţii, cu ideile voastre demente!

Rety îl trase înapoi:

– Problema vinovăţiei o vom cerceta mai tîrziu. În orice caz, sarcina lui Vries, dar şi a ta, este să găsiţi o soluţie!

Orh se apropie de un fotoliu şi se aruncă în el. Tăcea jignit.

– Trebuie să ne înţelegem cu el, spuse Ebb.

– Nici nu se pune problema! ripostă Rety. N-am ajuns nici pe departe aşa de rău. Se va observa foarte curînd, pe celelalte

astronave, că aici ceva nu-i în regulă. La urma urmei, să nu uităm un lucru: nu sîntem singuri!

În acest moment, banda începu din nou să se deruleze:

– VA FAC CUNOSCUTE CONDIŢIILE MELE: AVEŢI...

Rety scoase un strigăt răguşit, în care ruşinea se îmbina cu furia. Rupse banda şi o mototoli mai înainte ca cineva să o poată citi. Îşi ieşise din sărite; mînios, începu să izbească cu pumnii în panoul metalic al instalaţiei electronice.

– Asta nu ne interesează! Mă auzi? Condiţiile tale nu ne interesează!

– Doar nu te aude! spuse Orh, cu un aer de superioritate.

Rety se retrase, umilit.

– Ba aude foarte bine, observa Ebb. Aude şi vede cu ajutorul microfonului şi a videocaptatorului montate în căruciorul de reparaţii automate. Dar prea puţin îi pasă.

– Atunci de ce ai dactilografiat întrebările tale? întrebă Rety.

Ebb ridică din umeri.

– Aude, dar poate că nu înţelege.

Vries nu-şi putea desprinde privirea de la aparatajul său de testare.

– Asta ar fi fost o posibilitate... Cîteva impulsuri puternice şi...

– Asta *este* o posibilitate! urlă el.

Şi pe urmă, Orh trase.

Fără îndoială că încă pe cînd îl ţinea în buzunar, reglase pistolul ionic la intensitatea maximă. Jetul radiaţiei calorice încinse aerul pînă la incandescenţă. Orh ţintise asupra panoului dincolo de care se aflau blocurile de comutare. Fascicolul radiant, alb, nu lovi însă centrul, ci o porţiune laterală a instalaţiei de comandă a astronavei... sau poate că însăşi aceasta se deplasase.

Deodată, astronava începu să se balanseze ca o sfîrlează care primise un şoc. Pe urmă, se rupse din rîndurile celorlalte astronave inelare. Forţele centrifuge şerpuiau în valuri deasupra ei, în timp ce vehiculul cosmic era aruncat ca o minge dintr-o parte într-alta, de cîmpurile stabilizatoare. Pe urmă, pierdură cu totul în urma lor escadrila şi începură să gonească în spaţiu, în direcţia unei nebuloase întunecate.

Vries se trezi primul din leşin. Prima privire îi căzu asupra cleştelui căruciorului de reparaţii. Acesta ţinea aţintit spre el pistolul ionic al lui Orh. Un al doilea cleşte, mai mic, cu un aspect aproape fragil, tocmai se retrăgea. La început, Vries nu

îndrăzni să facă nici o mişcare, doar după un timp prinse din nou curaj. Corpul îl durea în mai multe locuri, dar nu părea să aibă nici un os rupt. Se tîrî pînă la Rety şi îl examină în grabă.

Comandantul îşi reveni curînd. Ebb se ridică şi el îşi pipăi gemînd trupul. Orh însă zăcea imobil: capul lui vădea un cucui enorm.

Vries privi printr-un ochi de geam. Negura creştea pe măsură ce se apropiau de ea.

– Ce-o fi urmărind acolo? murmură el.

– Acolo e sigur că nu-l poate ajunge nimeni, răspunse Ebb. Vezi cumva alte nave venind spre noi?

Vries se duse la o altă ferestruică:

– Nu, pînă acum nimic.

– Ce-am putea face? întrebă Rety.

– Trebuie să fim vicleni, propuse Ebb. Înţelegi? Să ne prefacem că-i împlinim toate dorinţele.

Se aşeză la maşina de scris şi bătu:

– Regretăm acţiunea nesăbuită a lui Orh. Acceptăm propunerile tale. Du-ne înapoi la flotila noastră cosmică!

Banda perforată porni din nou:

– KXLKXL KXLKXL XXLXXK KLXKLX.

Priviră năuci la această şaradă a perforaţiilor.

– N-am înţeles, răspunse Ebb.

– Aparatul lansă un nou şarpe de hîrtie:

– XKLXKL XKXKLL XXXKKK KXLKXL.

– Automatul nu mai funcţionează! exclamă Ebb. Rety încercă să fie mai optimist:

– Poate că nici uşa nu mai este blocată!

Se repezi într-acolo, apăsă clichetul - uşa se deschise larg. Se întoarse, agitat, spre ceilalţi:

– Repede! Demontaţi circuitul stocastic care a provocat toată nenorocirea!

Vries întinse mîna, dar căruciorul de reparaţii se puse în mişcare spre el, o ţeavă metalică se ridică, din arzătorul de tăiat ţîşni un arc albastru de descărcare. Vries se îndreptă spre acea parte a panoului pe care pistolul ionic al lui Orh o avariase prin ardere şi îşi aruncă în acelaşi timp ochii spre căruciorul de reparaţii; acesta nu se mai clintea. Ebb sesiză intenţia şefului său. Aduse un ciocan de lipit, sîrmă, o cutie cu tranzistori, rezistenţe, condensatori şi alte asemenea mărunţişuri.

Rety îi urmărea neîncrezător:
– Ce faceţi aici?
– Reparăm instalaţia de pilotaj deteriorată, explică Ebb. Pe urmă trecem la comandă manuală şi ne întoarcem la flotila noastră.
Rety aştepta nerăbdător. Îl stînjenea ceva neobişnuit, straniu, care se adăuga tuturor lucrurilor neobişnuite pe care le implica situaţia în care se aflau. Se uită de jur împrejur - apoi, brusc, îşi dădu seama despre ce era vorba: stelele dispăruseră. Cele două ecrane de televiziune aflate deasupra punctului de pilotaj, dintre care fiecare arăta o jumătate din sfera cerească, erau negre. Ca şi cum cineva ar fi tras o cortină întunecată.
– Mai durează mult? întrebă el, îngrijorat.
Nu veni nici un răspuns. Dacă s-ar fi întîmplat altădată, s-ar fi revoltat, s-ar fi răstit, dar acum acceptă sfidarea fără să crîcnească. Oare mai sînt eu comandantul? se întrebă el subit. Pufni într-un rîs amar: comandantul unei nave fără cîrmă, neputincioasă, tîrîtă prin spaţiu de un creier electronic care o răpise. Deodată, înţelese gestul nechibzuit al lui Orh. Se aplecă spre el şi încercă să îl trezească.
Trecuse o jumătate de oră, cînd Vries îşi termină în fine roboteala:
– Acum putem încerca, spuse el simplu.
Se apropie tiptil de punctul de pilotaj. Robotul nu reacţiona în nici un fel. Cu o mişcare febrilă, trase în jos maneta: de la „comandă automată” la „comandă manuală”. Apoi întoarse o manivelă: inelul marii astronave se roti cu o sută optzeci de grade în jurul uneia dintre spiţele sale.
– Vries! răcni Ebb.
Căruciorul-robot se apropia de Vries. Acesta înlemnise. Un braţ metalic îl dădu uşurel la o parte. Un cleşte apucă maneta şi o readuse în poziţia de sus, la „comandă automată”. Pe urmă, arzătorul de tăiat şuieră. Maneta căzu la pămînt.
Un „clic”, provenit de la un releu, răsună. Ebb se uită în jur, iar Vries se trezi din încremenirea sa. Banda perforată începu să se desfăşoare, dar numai pentru cîteva clipe, apoi se opri. Grăbit, Ebb smulse hîrtia. Citiră. Era un singur cuvînt:
– MULŢUMESC!
– Ne-a păcălit, şopti Vries, cu glasul stins.
Rety îşi recîştigase calmul:

– Situaţia este cu totul ieşită din comun, remarcă eL Ne-a luat pe neprevăzute. Am acţionat la întîmplare, dezorganizat. Acum s-a terminat cu improvizaţiile...

Banda de hîrtie începu din nou să se scurgă din perforator:

– VĂ FAC CUNOSCUTE CONDIŢIILE MELE: AVEŢI DOUĂZECI DE MINUTE LA DISPOZIŢIE PENTRU A PARASI NAVA.

– Cu neputinţă... aici... În nebuloasa asta! gemu Orh, cu un glas lipsit de orice vlagă.

Un nou capăt al benzii îşi făcu apariţia:

– NU NEGOCIEZ.

– Înţelege spusele noastre! observă cu gravitate Vries.

– Nu mai avem mult timp, observă Rety. Trebuie să gîndim logic. Ceea ce vom întreprinde acum, trebuie să reuşească. E necesar să fie un lucru bine chibzuit. Nici o vorbă! zise el, ridicînd totodată mîna, cu un gest prin care-l oprea pe Ebb, care tocmai voia să spună ceva. Nu mai zice nimic. Ne ascultă şi ne înţelege. Să chibzuim temeinic şi apoi să acţionăm fără întîrziere.

Are dreptate, se gîndi Ebb, să chibzuim, să acţionăm. Dar asta implică o uriaşă răspundere...

Rety îi privi pe rînd. Toţi tăceau.

Îmi dau seama cum ar trebui să se desfăşoare lucrurile, gîndi Ebb. Lăsă ideea să-i hoinărească prin cap, aşa cum plimbi o bomboană dintr-o parte într-alta în gură. Dar oare ce ştiu despre *el?* Privi îndelung la panoul de comandă, cu cadranele, indicatoarele, lămpiţele, manetele şi comutatoarele lui. I se părea că vede ce se ascunde dincolo de panou: mai exact, simţea ce se află acolo. Simţea prezenţa unui lucru cu totul străin, înfricoşător, extrem de periculos - ceva incalculabil şi imprevizibil. În minte a veniră unele corelaţii teoretice dintre acţiune energică şi întîmplare, dar alungă aceste gînduri - pentru mai tîrziu, dacă va mai exista cu totul un mai tîrziu. Acum ar trebui să ştie cum gîndeşte şi cum acţionează „acela”, dar în această privinţă Ebb se considera cu totul ignorant. Nu ştia nici el, nici colegii săi - poate că nici făptura aceea nu ştia. Aceasta era componenta imprevizibilă, iraţională.

Deci nu avea de luptat numai împotriva unei inteligenţe superioare, a unei voinţe superioare, ci şi împotriva unui lucru asupra căruia nu exista în esenţă nici o certitudine, cel mult o probabilitate - deci împotriva întîmplării.

Ştia prea bine cu cîtă promptitudine putea să reacţioneze mecanismul căruciorului. Nimic din ce era mecanic nu era apt să se sustragă inerţiei reacţiei. Evalua cu grijă distanţa. Aici se afla el, acolo era căruciorul, dincolo se găsea antena. Cel puţin în această privinţă, certitudinea era deplină...

Dar ce se va întîmpla oare după aceea? Tainica făptură avea să fie lipsită de servitorul ei docil, va fi stingherită în ce priveşte capacitatea vizuală şi auditivă, limitată în acţiune - dar nu va fi nicidecum oarbă, nici surdă şi nici lipsită de apărare. Cu toate acestea, confruntarea va ajunge din nou la egalitate, iar o altă şansă nu exista.

Ebb făcu un salt, se aruncă spre panoul instalaţiei, se înălţă pînă la braţele antenei, de care erau legaţi roboţii de reparaţii prin palpatorii imateriali ai cîmpurilor de vibraţii electromagnetice, apucă de sîrme ca de coardele unei harfe şi se lăsă apoi să cadă cu toată greutatea trupului său.

Căruciorul-robot începu să ruleze, dar apoi rămase, fără veste, ca pietrificat.

– Ce ai făcut cu...? începu Rety să-ntrebe, însă se opri la mijlocul frazei.

– Am reuşit! jubila Ebb.

E drept, întrerupătorul principal era tăiat şi circuitul de testare fusese distrus, dar nimic nu era acum mai simplu decît să îndepărtezi panoul şi... O sălbatică bucurie anticipatoare îl cuprindea. Va distruge tot ce îl stînjenea. Se şi vedea smulgînd izolaţiile, sfărîmînd blocurile de cristal, scormonind zănatec printre sîrme... Luă de pe poliţă un ciocan...

Şi, fără să ştie cum, ajunse pe podea, întins cît era de lung, parcă pironit de ca cu cercuri de oţel. Capul îi vuia, apăsarea din piept îi expulza spasmodic răsuflarea, sîngele şerpuia greoi, anevoie, prin vine, ca o masă plastică vîscoasă, inima îi palpita nebună. Întreaga navă inelară devenise un uriaş carusel, un sinistru leagăn al morţii, cuprins într-un vîrtej lugubru, o roată diabolică scăpată de sub orice control. Viteza de rotaţie a inelului crescuse la paroxism şi îl auzeau scrîşnind din toate încheieturile. Forţa centrifugă depăşea orice închipuire. O simţeau în ei, ca o povară de neîndurat.

– Nerodule! gemu Rety. Ce-ai făcut? Ce-ai...?

– Acum... cărucioarele... sînt scoase din funcţiune, icni Ebb. Nu mai stau... în calea noastră. Putem... scoate din funcţiune şi...

automatul!

– Fă-o atunci! zbieră Orh.

Ebb se tîrî ca o broască pe podea. La fiecare mişcare, avea senzaţia că-şi va pierde cunoştinţa. Mîna sa atinse în sfîrşit ciocanul, dar nu izbuti să-l ridice. Abia izbuti să-şi dezlipească propria mînă de podea, cu preţul unor eforturi care îi dădură bătăi puternice de inimă şi-l făcură să tremure tot. Ciocanul devenise parcă de plumb, avea acum multe zeci de kilograme, nu se lăsa clintit nici măcar cu un centimetru, ba nici măcar tras sau împins din locul unde se afla.

– Imbecilule! zbieră iar Orh.

Sughiţa şi făcea spume la gură:

– Imbecili ce sînteţi! Imbecili!

– Ne predăm! suspină din greu Rety. Termina, făptură necunoscută, doar am spus că ne predăm!

Vries şopti ceva, dar ceilalţi nu înţeleseră decît crîmpeie din spusele sale:

– ...nu mai... poate să ne audă... Noi înşine ne-am lipsit... de posibilitatea...

– Priviţi! zise Rety, buimăcit în deznădejdea sa.

Unul dintre ecranele de televiziune prinsese din nou viaţa. Negurii fără sfîrşit îi luase locul o lumină portocalie, unduitoare, care se concentra ba într-un loc, ba într-altul, în reflexe tari, violente. Era asemenea unei imagini de incendiu oglindită de valuri dese şi repezi. Pe urmă, deodată, totul începu să se clatine, să oscileze, în sfîrşit, se prăbuşi...

Bolovani şi stînci nenumărate, frînturi de un alb orbitor, venite de cine ştie unde, goneau ca nişte fulgere prin Cosmos. Aveau contururi aspre, dinţate, şi erau aureolate de inele multicolore. Mănunchiuri de raze scînteietoare arătau ca nişte şuviţe ele păr ridicate măciucă...

Încă o dată totul începu să se clatine, să oscileze... Din nou portocaliul invadă ecranul: incandescent, arzător. În spirale de foc, ploi de scîntei, flăcări...

În spaima mută care-i cuprinsese pe toţi, răsunau, cu o precizie exasperantă, clicurile releului, semnale scurte, metalice, indiferente parcă la zbuciumul oamenilor. Serpentina benzii perforate zumzăia fără încetare. Hîrtia se scurgea mereu şi atîrna măturînd podeaua, încordată ca un lanţ de fier.

Cel mai aproape era Rety. Cu un gest deznădăjduit. Întinse

mina spre şarpele alb, încolăcit. Încercă, stîngaci, să îl apuce…

– Ce mai vrea? gemu Ebb.

Pe bandă erau imprimate cîteva cuvinte, care se repetau la nesfîrşit:

– ULTIMA MEA OFERTA. REPARAŢI ANTENA. APOI PĂRĂSIŢI NAVA. ULTIMA MEA OFERTA…

Pe ecran apăruse o spirală galactică, dar nu o spirală bătrînă de miliarde de ani, paşnică, ci o spirală din gaz ionizat, un nor de plasmă în rotire vertiginoasă - o galaxie aflată într-un stadiu primar, supraîncărcată cu energie explozivă. Unul dintre braţele spiralei se afla în plină expansiune, părea că vrea să-i cuprindă în cleştele său, se scufundau în el. În jurul lor, zburau învîrtejite frînturi incandescente de materie, cele dintîi specimene de materie compactă într-un haos neînfrînat, imponderabile, agitîndu-se fără încetare, ca o amibă pe lamela microscopului. Şi temperatura începu să urce - încet, dar continuu.

– O să ardem! se lamentă Orh. Faceţi ceva!… Vă rog… Rety! Tu trebuie… să găseşti o ieşire… Vries… Ebb… Voi ştiţi doar…

– Ţine-ţi gura! şuieră Rety, răsuflînd tot mai greu.

Gîfîind, şopti:

– Vries… Ebb… Cum putem… să îi transmitem…?

Trupul de grăsan al lui Ebb era cel mai vulnerabil faţă de forţa centrifugă, dar tot el era cel mai tînăr şi avea resursele fizice cele mai mari. Vuietul surd din capul său fu sfîşiată de un semnal strident de alarmă: era voinţa de a trăi, groaza de eternitatea goală şi nesfîrşită. Stăpînindu-şi cu eforturi supraomeneşti durerea din mădulare, nesocotind convulsiile inimii sale, se tîrî pe podea, asemenea strămoşilor săi din regnul animal, cu mult mai anevoie decît ei, dar cu şi mai multă îndîrjire, izvorîtă din aceeaşi voinţă nedesluşită care îmboldeşte şi viermele şi furnica. Cel mai neînsemnat nit bătut sub pardoseală, care se ridica în calea sa, era pentru el un munte; o fisură între două inele de plastic reprezenta o prăpastie care trebuia trecută şi biruită. Pe urmă, vîrful degetelor sale atinse în sfîrşit piciorul măsuţei pe care se afla maşina de scris. Mîna sa, parcă o făptură aparte, însufleţită de o voinţă proprie, se cramponă de măsuţă, înaintă tot mai sus, zvîcnind şi smucindu-se spasmodic; în salturi infime, sacadate, milimetru cu milimetru se căţăra parcă pe o frînghie alunecoasă, trăgînd în urma sa povara imensă a braţului. Ajunse în sfîrşit la bordura mesei,

trecu peste ea…

Era la capătul puterilor. O slăbiciune cumplită îl buimăci, transmiţîndu-se de la cap prin trup, degetele se contractară dureros, unghiile se înfipseră în carne. Dacă reacţia de scurtcircuit fizic a spasmului nu i-ar fi venit în ajutor, mîna lui ar fi căzut acum înapoi… Dar mîna rezistă, într-un moment de supremă concentrare.

Ebb ştia că de un scris cu lovituri precis ţintite ale degetelor nici nu putea fi vorba. Adunîndu-şi întreaga forţă spirituală şi fizică de care era capabil, ridică braţul cît putu de sus şi lăsă apoi degetele, larg desfăcute, să cadă, şi apoi să alunece la întîmplare pe clapele maşinii de scris…

Nu mai găsi apoi nici un punct de sprijin şi ultima rămăşiţă a forţei sale pieri… Braţul izbi neputincios pardoseala.

O strădanie fără nici un rost…

Fără rost?

Oare nu se schimba ceva în încăpere? Nu se rupeau parcă mii de fire încordate? Nu slăbise puţin strînsoarea cătuşelor încleştate de forţa centrifugă?

Strădania sa nu fusese zadarnică…

E drept, rotaţia navei inelare nu se încetinise pînă la nivelul normal, dar scăzuse vizibil. Deşi ameţit, Vries izbuti să se ridice pe jumătate şi se tîrî, sprijinindu-se în genunchi şi în coate pînă la maşina de scris, lîngă care zăcea Ebb, cu ochii închişi. Vries izbuti să rămînă în genunchi, lîngă masă. Degetele sale loviră greoi în clape:

– De acord!

Forţa centrifugă îi eliberă aproape cu totul din strînsoarea cătuşelor ei. Vries aduse sîrmă, ciocanul de lipit şi un cleşte. Apoi întinse firele antenei şi făcu legăturile necesare. Căruciorul de reparaţii zvîcni, legătura radio era restabilită. Îndepliniseră condiţia pusă. Capitulaseră astfel, fără condiţii, în faţa unei forţe care le era net superioară.

Banda perforată porni din nou:

– COBORÎŢI!

– Dar… strigă Rety.

– COBORÎŢI IMEDIAT. NE APROPIEM DE CENTRUL VÎRTEJULUI CU UN MILION DE KILOMETRI PE MINUT.

– Sîntem pierduţi! bîigui Orh.

– Trebuie să plecăm, strigă Rety. E ultima noastră şansă!

Alergă spre uşă. Era deschisă. Ridică receptorul radiotelefonului. Nu mai era mut: semnalele obişnuite răsunară.

– Alarmă de gradul întii! strigă el. Pregătiţi-vă pentru părăsirea astronavei!

Apăsă pe butonul roşu:

– Alarmă!

Operaţia fusese studiată şi exersată de nenumărate ori. Totul funcţiona cu precizia unui automat perfect. O navă de salvare după alta ţîşnea ca o torpilă din conducta de lansare. Treizeci şi doi de membri ai echipajului se îngrămădiseră în opt mici nave cilindrice, destinate în mod obişnuit pentru a cuprinde două persoane, dar care în caz de pericol puteau lua patru oameni la bord. Fiecare ambarcaţiune era înzestrată cu o baterie chimică, cu un generator de aer şi un altul de apă, cu concentrate alimentare. Dar oare va rezista izolaţia dogorii excesive, incendiare, ale cărei manifestări le zăriseră pe ecrane?

Fiecare dintre naufragiaţi a trăit în acelaşi fel acest moment. Apoi a venit surpriza incredibilă: aruncat în spaţiu, privirea sa nu a întîlnit cerul incandescent... ci obişnuitul cer calm, presărat cu stele, al nesfîrşitei lor călătorii.

Nu forţa, ci spiritul îi învinsese - fuseseră victimele propriei lor panici. Cum se întîmplase oare? Astronava inelară, condusă de celălalt, se rotea liniştită deasupra lor. Cînd şi ultima ambarcaţiune fusese proiectată în Cosmos, gigantul îşi schimbă direcţia de zbor şi se avîntă în infinitatea spaţiului.

2 Spuma albă, crengile negre

Roşul înota într-un ocean de alb. Cernelurile colorate se repezeau una într-alta, se amestecau, se dizolvau şi iarăşi se contopeau. Orizontul dansa înaintea lui - văluri nenumărate. Şi nimic nu exista în afara acestui roşu şi a acestui alb.

Eric privea cu ochii ţintă înaintea sa. Simţea o apăsare nedesluşită în abdomen. Ochii îl dureau. Era conştient că se holba la priveliştea aceasta şi în acelaşi timp simţea că îi era rău. Coborî pleoapele peste globul ocular uscat şi apăsă cu degetul mare şi cu arătătorul rădăcina nasului. Deschise din nou ochii.

Roşul tot mai plutea în alb. Culorile tot mai unduiau. Dar vălurile dispărură, se volatilizară, dispărură cu totul. Linia de separaţie mai oscila încă, dar agitaţia confuză şi dezordonată se topea tot mai mult într-o mişcare calmă şi egală a valurilor. Ritmul ei era ritmul inimii lui Eric. Iar acum, întreg orizontul se ivi ca o uriaşă spărtură.

Eric stătea în picioare, pe platforma de metal, înaintea sa, metalul se arcuia, formînd o balustradă. Dincolo de ea, se întindea o masă lichidă, de consistenţa unui aluat, la suprafaţa căreia se tîrau, din vreme în vreme, valuri leneşe, surprinzător de lente. La o depărtare nedefinită, între boltă şi orizont, o bandă neagră se întindea spre stînga şi spre dreapta.

– Reciful de corali, răsună o voce în apropierea lui. Creşte tot mai mult.

Eric se scutură parcă de ceva. Era ferm convins că nu dormise şi cu toate acestea căuta o explicaţie pentru realitatea şi prezentul aflate dincolo de acel prag, pragul unde gîndurile se prefac în visuri. Încercă să pătrundă în ungherele ascunse ale gîndurilor sale, aşa cum pipai în întuneric ca să dai de clanţa unei uşi. Scotoci prin toate compartimentele creierului său, aşa cum scormoneşte orbul într-o încăpere goală ca să descopere cheia.

Se apropie ameţit de parapet. Masa aceea lucioasă, moale, mălăiaţă se înălţa şi cobora neînduplecată, maşinală, în uniformitatea ritmului ei. Dreptunghiul cenuşiu, pe care abia îl putea cuprinde cu ochii, devenea ba mai mare, ba mai mic.

– Mi-e frică! spuse vocea de lîngă el.

Şalupa. Da, ambarcaţiunea se afla aici. Iar el găsise cheia. Aici

era şalupa - dincolo, bancul de corali.
– Du-te singur, dacă insişti. Eu rămîn aici.
Starea aceasta de veghe şi-o construia folosind elementele ei componente ca nişte cărămizi. Se afla pe platforma staţiei. Sus se roteau antenele radiogoniometrice şi oglinzile parabolice. Sîrmele atîrnau de piloni, ca o urzeală.
– Nu mă urc cu nici un preţ în şalupă, înţelegi?
Racheta se înălţa undeva, lateral. O vedea ieşind impunătoare din emulsia lăptoasă, încremenită, imobila, încătuşată de cîmpul magnetic generat de bara colectoare din turn. Lîngă Eric, pe picioarele sale subţiri, articulate, de păianjen, se afla corpul sferic al lui Euclid, al cărui ochi compus, bombat, ieşit puternic în relief, privea inexpresiv - în acelaşi timp în toate direcţiile.
– Vorbeşte odată, neghiobule! Spune în fine ceva!
Cel care îl zgîlţîia pe Eric de umeri era Sid Rosselino. El însuşi era Eric Frost. Se afla pe cea de a patra planetă a stelei Heyse II, din zona cea mai apropiată a constelaţiei Leului, undeva în pustietatea nesfîrşită a spaţiului. Şi undeva, în aceeaşi pustietate nesfîrşită, se afla Soarele, se afla Pămîntul.
Ultimele văluri căzură sfîşiate. Stătea încovoiat, ca şi cum l-ar fi apăsat o greutate imensă.
Se ridică. Avea o misiune importantă.
– Rămîi liniştit, mititelule! spuse el.
Plivi spre faţa oacheşă, în care străluceau atît de vii ochii negri; în ei, scăpăra acum spaima. Tovarăşul său era îmbrăcat într-o salopetă cenuşie, cu fermoarul deschis în dreptul pieptului. Mîinile păroase ale lui Sid trăgeau de fermoar, ca şi cum costumul i-ar fi devenit deodată prea îngust. Şi de data aceasta, Eric ştia ce are de făcut. Doar în cel mai ascuns ungher al craniului său persista o licărire a unui luciu de neînţeles, presupunerea a ceva absurd, care în nici un fel şi sub nici o formă nu se putea împăca cu faptele.
– Linişteşte-te, Sid! îl îndemnă el.
Ochii lui erau din nou pironiţi asupra dungii negre care se zărea în depărtare. I se părea că, în intervalul restrîns de timp care se scursese de cînd o privise pentru ultima dată, aceasta se înălţase şi se apropiase întrucîtva de el - o brazdă neagră, într-o extensiune pronunţată, la hotarele infinitului.
– Rămîi aici, în orice caz este mai bine ca unul dintre noi să rămînă aici. Pe Euclid îl iau cu mine.

Sid încetă să tragă de fermoar. Mîna lui atîrna acum ca paralizată. Euclid, robotul, nici nu mişca. Loviturile lente, tărăgănate ale valurilor produceau zgomote guturale, plescăiau greoi, acolo jos unde tumul se cufunda în lichid. Se auzeau parcă şoaptele stranii care umpleau aerul cald, sufocant, din care emana o gargariseală respingătoare, ca un fel de produs secundar, inutil şi nedorit. Simţeai prezenţa a ceva viu în aerul aproape consistent de dens, în laptele emulsiei şi în abisurile invizibile aflate dedesubtul ei, ca şi cum, din toate aceste lucruri ar fi crescut ceva, care se zbătea şi se amplifica neîncetat, se întindea din toate încheieturile, oftînd şi gemînd în acelaşi timp. Cîteodată, acel ceva zgîria şi rîcîia - şi atunci turnul de veghe înregistra o uşoară vibraţie.

Amorţeala lui Sid făcuse acum loc surescitării, pusă în slujba unei rîvne nemaipomenite:

– Fii atent! Auzi? Nu părăsi în nici un caz şalupa. Şi, bineînţeles, ia cu tine pistolul radiant!

Alergă în încăpere şi i-l aduse.

– Ţine-te riguros de prescripţii! Ştii doar ca primejdia o mare.

Eric surise observînd acest zel, ivit atît de precipitat.

– Euclid, ce-ai mai aflat despre bancul de corali? întrebă el.

Robotul rămăsese tot imobil, dar vocea sa inexpresivă se făcu îndată auzită:

– Distanţa pînă la punctul cel mai apropiat este de şapte virgulă trei unu şase, plus minus zero virgulă zero zero cinci kilometri; înălţimea deasupra nivelului lichidului atinge în medie doisprezece virgulă trei, plus minus zero virgulă trei metri; abaterea medie la limita dinspre noi a recifului reprezintă unu virgulă şapte metri; spectrul luminii reflectate îl voi arăta acum pe ecran.

O secţiune precis circumscrisă, pătrată, din corpul său împărţit în inele licări şi în acest cadru apăru linia şerpuitoare, sinuoasă, neregulată a diagramei intensitate-frecvenţă.

– Ce puncte de reper pentru compoziţie ai stabilit?

– Şaizeci şi unu virgulă patru, plus minus...

Eric se uită la ceasul de mînă:

– Te rog, numai valorile cele mai probabile

Vocea din difuzor amuţi - apoi se făcu din nou auzită. Suna însă altfel decît înainte, alterată cu o nuanţă infimă. Secunda dintre punctul unde vechea frază fusese întreruptă şi punctul unde

începea fraza de răspuns fusese determinată electronic de procesul de anclanşare provocat, dar Eric nu putu să nu sesizeze în această pauză, care oprise vremelnic cursul vorbirii robotului printr-un act arbitrar, un indiciu neîndoielnic al reprobării acestuia.

– Şaizeci şi unu virgulă patru siliciu, şaptesprezece virgulă zero sulf, trei virgulă zero hidrogen, doi virgulă opt carbon, zero virgulă opt mangan, zero...

– Cum este alcătuită această masă?

Eric avea senzaţia comiterii unei nedreptăţi cînd întrerupea fluxul cuvintelor; cu toate acestea, simţea o stranie satisfacţie distructivă procedînd astfel.

– Componenta principală a substanţei posedă o reţea ionică dublă, centrată pe suprafaţa cubică, Spre deosebire de aceasta, cea de a doua componentă este...

– Te rog, macrostructura!

Din nou, aceeaşi scurtă şi semnificativă întrerupere. Apoi:

– Substanţa este multiplu ramificată, inegal distribuită în spaţiul pe care-l ocupă, cu o suprafaţă lipsită de vîrfuri şi muchii tăioase.

– E vorba de un organism viu?

Robotul nu răspunse la întrebare.

– Este vorba de o formaţiune pe bază de carbon sau de siliciu, de tipul structurilor vii cunoscute?

– Nu.

– Mai există lucruri de altă natură în masa neagră?

– Interiorul nu îmi este accesibil; la suprafaţă, nu am observat nimic care să indice o natură diferită.

– Atunci vino odată, catîr îndărătnic ce eşti!

Eric arse o palmă trupului metalic, care se bomba sferic, neted şi lucios:

– Ia să vedem noi ce se întîmplă pe acolo.

Nici un răspuns nu veni şi Eric se întoarse spre Sid.

– Dacă în două ore nu sînt înapoi, încerci să intri în legătură cu centrala.

Sid deveni iar nervos:

– La naiba! Să-mi faci tu mie asta! N-ai dreptul. La naiba - cum plec eu de aici dacă se întîmplă ca...?

– Să ştii că ălora nu prea le pasă dacă mai trebuie să trimită o expediţie.

Doi oameni şi un robot. Reprezentau cel de al treilea echipaj care avea misiunea să cerceteze această planetă devenită brusc activă. Primele două nu se mai întorseseră din acţiune.

– Mă înţelegi? Mi-e frică! strigă Sid cînd Eric începu să coboare treptele. Recunosc mi-e frică!

– Fii liniştit, mititelule! spuse Eric.

Apropie şalupa de un mal şi urcă în ambarcaţiune.

Robotul îl urmă cu agilitate de insectă. Motorul începu să duduie. Lichidul spumega ca un albuş pus la mixer. În spatele lor, rămînea o urmă largă, asemenea unui şuvoi flocos. Sfere goale, cu pereţii extrem de subţiri, ca într-un joc al baloanelor de săpun, mii de ochi tulburi de iepuri de casă, cu pupile roşii, care se agitau fără rost deasupra valurilor domoale ale lichidului. Această învolburare tulbure coborî ca o perdea în faţa lui Sid, care îşi cramponase mîinile de parapet şi privea cu ochii larg deschişi în urma lor.

Albul scălda şalupa din toate părţile, părea că vrea să-i absoarbă pe amîndoi în el. Roşul ardea mocnit, fără flacără, deasupra; centrul său incandescent migrase spre dreapta. Albul provenea de la miriade de minuscule bile gelatinoase care se agitau în apă. Roşul era strălucirea soarelui Heyse II, care se prelingea de dincolo de orizont. Se deplasa orizontal tot mai departe, deoarece staţiunea automată de supraveghere se afla la Polul Nord al planetei. Era iarnă, desigur, dacă se poate vorbi de anotimpuri în acest climat destul de uniform, care cunoştea prea puţine schimbări.

– Temperatura? întrebă Eric, dar după o clipă întrerupse chiar el procesul de comutare, precizînd plictisit: Renunţ. De fapt - e tot una.

Simţea aerul călduţ, neobişnuit de uscat, al curentului produs de înaintarea şalupei, mîngîindu-i tîmplele. N-avea acum nevoie de Euclid. Se îndrepta spre strania formaţiune, a cărei ieşire la suprafaţă, din nesfîrşitul pustiu lichid, fusese semnalată cu un an în urmă de staţia automată. Se afla pe planeta care pînă acum devorase două echipe de cercetători. Un ordin îl călăuzea. Visul se retrăsese într-o ascunzătoare cu totul uitată a cugetului său.

Peretele negru părea să iasă din mare. Blocul acesta uniform se descompunea în crengi întunecate şi, între ele, spaţii şi mai

întunecate. Grosimile crengilor variau între aceea a unui antebraţ vînjos şi aceea a unui trunchi de copac enorm dintr-un codru secular. Crăcile se încovrigau şi se desfăceau, se despicau şi se îmbinau iar. Se terminau în capete boante, crengi răzleţe sau altele apropiate aducînd ca formă cu nişte furci. Adesea, crăcile se încolăceau, formau spirale, înfăşurau una în jurul celeilalte. În alte locuri, se căscau goluri depăşind un stat de om, asemenea unor portaluri ducînd spre sanctuarele unor culte înfricoşătoare.

Mişcarea valurilor era slabă. Robotul semnală apropierea recifului. Eric schimbă direcţia şalupei şi parcurse cîtva timp un traseu paralel cu peretele. Opri apoi motorul şi lăsă ambarcaţiunea să înainteze de-a dreptul spre zid, cu o viteză din ce în ce mai redusă. Se urcă pe provă, se propti de peretele navei şi se aplecă, în aşa fel încît să amortizeze şocul. Scruta cu o atenţie încordată formaţiunea pe care o botezaseră, datorită aspectului ei exterior, recif de corali. Ştia că putea să se încreadă în Euclid; cu toate acestea, nu reuşi să-şi stăpînească bătaia neliniştită a inimii.

Înaintea lui dansau perne de spumă. Pină departe, sus, uneori atîrnînd deasupra apei, se înălţa peretele. Acolo unde ieşea din apă, se năşteau adevăraţi munţi de balonaşe. Eric văzu cum crengile vin spre el, observă cum lichidul se înălţa brusc, cuprinzînd trunchiurile, ramurile şi crăcile, cum pe urmă se retrăgea, aproape împotriva voinţei sale, despărţindu-se atunci în nenumărate pîrîiaşe, care se subţiau văzînd cu ochii, pentru ca, pînă la urmă, să dispară cu totul. Eric apucă de o ramură groasă, deşi contactul îi produse un simţămînt de nelinişte şi dezgust. Se sprijini pe trunchi, îi ceru robotului un odgon de aluminiu şi prinse capătul acestuia dedesubtul unei crăcane. Materialul constituind încrengătura era umed, moale şi surprinzător de cald.

Luă arma. O simţi tare şi rece, ceea ce contribuia ca să-l calmeze. Ascultă foarte atent, se ridică în picioare, sări peste bordura şalupei. Robotul îl urmă imperturbabil. Eric îl invidie pentru o clipa, gîndindu-se la insensibilitatea lui.

Trase din nou cu urechea, deşi ştia prea bine că organele auditive ale lui Euclid erau cu mult mai fine decît ale sale. Clipocitul valurilor rare izbeau trunchiurile şi crengile ajungea la el multiplicat de ecou, dar în acelaşi timp estompat.

– Observi ceva primejdios? întrebă el.
Nu primi nici un răspuns.
Se căţără prevăzător, pînă ce ajunse la o deschizătură. Pătrunse înăuntru. Nu era întuneric: o ambianţă de amurg. Nu avea nevoie de lanternă, iar robotul nu avea desigur nici el nevoie de vreo luminăţie specială.
Interiorul formaţiunii aducea cu o coroană de copac - însă cu deosebirea că acolo crengile nu şerpuiau îmbinîndu-se inelar ca aici. Eric avu nevoie atît de mîini cît şi de picioare pentru a se deplasa, iar robotul utiliză şi el cele trei braţe şi cele trei picioare ale sale. Se ofereau multe direcţii pentru a străbate mai departe, găuri prin hăţişul de crengi care deschideau culoare orizontale, dar şi altele care porneau în sus şi în jos. Eric o porni de-a dreptul înainte, spre interior.
Îl mai scîrbea şi acum orice atingere de crengile negre şi călduţe. Pretutindeni era ud; chiar şi acolo unde picăturile de lichid împroşcate şi spuma în clăbuci a mării nu ajungeau. Picături albe; lipicioase atîrnau de crengile încovoiate în jos. Îi cădeau pt mîini şi se prelingeau pe piele, pătrunzînd în mîneci. Altele se aşezau mai întîi pe materialul din care era făcut costumul său, pentru ca apoi să se infiltreze treptat prin el, în interior.
Suprafaţa pe care călca era netedă şi lucioasă, nu odată gheata îi luneca sau cleştele degetelor sale, agăţate efemer de un punct de sprijin sau de altul, cădea în gol.
Deodată, în faţa lui începu să se ridice, răsucindu-se şi şerpuind, ceva. Încet, asemenea curgerii unui ulei vîscos, crescu şi se ramifică, pînă ce luă înfăţişarea unui trident bont şi închise culoarul spre care tocmai se îndrepta Eric. Arăta ca o mînă schilodită sau ca o furcă, poruncindu-i parcă să se oprească.
Eric se opri, observînd, pîndind, gata să sară, în mijlocul rădăcinilor întunecate care se încrucişau prin spaţiu, în mijlocul acestui recif alcătuit din mase de siliciu diforme, în mijlocul bancului din materia devenită autonomă. Dar bare devenise cu adevărat autonomă? Era oare vorba de moleculele gelatinei silicioase, care se polimerizau prefăcîndu-se în asemenea arbori bizari, cristalini? Sau poate că în spatele maselor care se înălţau se ascundea o inteligenţă, o voinţă, o forţă?
Descoperise în sfîrşit cum creştea reciful. Cînd aici, cînd dincolo, din timp în timp, lipsite de o ordine vizibilă şi legi

precise, braţe negre îşi înălţau formele strîmbe în aer, într-o progresie lentă, cu o conştiinţă greoaie a scopului urmărit, fără să anticipeze nimic şi fără să tatoneze terenul, parcă conduse numai de regulile unei demente geometrii liniare. Dacă exista o regulă certă, era numai aceea că vlăstarele tinere creşteau întotdeauna în spaţiile goale. Dacă exista o regulă, aceasta nu era o regulă pămîntească. Eric se puse din nou în mişcare.

– Dacă trecerea pe acest culoar ne va fi barată, ne întoarcem înapoi pe la suprafaţă - spuse el, mai mult pentru sine decît pentru taciturnul său însoţitor.

Robotul nu reacţiona în nici un fel... ne întoarcem înapoi pe la suprafaţă, se gîndi din nou Eric. Ne întoarcem? Cine ştie dacă se vor întoarce. Această structură nu era nicidecum inofensivă, o dovedea dispariţia fără urmă a echipajelor anterioare. Oare formaţiunea stranie aducea cu sine primejdia, reprezenta o capcană, un labirint fatal - sau era doar un simptom, o consecinţă, un fenomen secundar?

Eric patina pe crengile lucii, moi, îndoliate. Încerca să-şi reprezinte propria imagine, înaintînd prin rizomul supradimensionat, alături de însoţitorul său impasibil şi străin de neamul omenesc, urmărit de dorinţele şi spaimele, nu tocmai dezinteresate, ale tovarăşului său de echipă, rămas lîngă turn.

Îşi reprezentă imensitatea pustie a Cosmosului şi în ea firicelul de praf al stelei Heyse II, în sfîrşit particula infimă, acest nimic al planetei numărul patru: un nimic marcat de tara unei excrescenţe negre, parazitare; tocmai acolo se afla el însăşi, cu misiunea, şi cu neputinţa sa. Şi iarăşi ceva din el refuză să iu fantasticul acesta drept realitate. Dar adevărul era că vedea, auzea, mirosea, gusta, pipăia şi gîndea; iar ceea ce vezi şi auzi, miroşi şi guşti, pipăi şi simţi este fără îndoială adevărat.

Zece minute, douăzeci de minute... la dreapta, la stingă, drept înainte... În sus, în jos, orizontal. De mult nu mai ştia dacă răzbătuse departe, în adîncul acestui peisaj de mărăcinişuri spectrale, sau dacă parcursese o traiectorie circulară, şi poate că trecuse pentru a nu ştiu cîta oară prin acelaşi loc. Drumul său se asemăna cu o scară imensă, compusă dintr-un număr nesfîrşit de trepte, desfăşurată departe în spaţiu şi ale cărei fuşcele se încurcaseră între ele. Cînd calea sa îl ducea sus, pînă la suprafaţă, atunci ochiul său zărea, cît putea să cuprindă din priveliştea moartă, doar capetele teşite ale coralilor silicioşi - o

întindere enormă de pădure văzută de la înălţimea coroanelor arborilor. Dar era o pădure din care lipsea clătinarea frunzelor, zumzăitul albinelor, zborul fluturilor, unde vîntul nu bătea şi crengile nu se legănau. Pe urmă, cobora din nou în desişul braţelor negre, căci porunca glăsuia să caute obîrşia „coralilor”, a acestor corali care pur şi simplu săltaseră şi apoi dărîmaseră toate turnurile de observaţie aflate în preajma ecuatorului, iar acum ameninţau şi ultimul bastion, cel din zona polară.

El şi robotul reacţionară în aceeaşi clipă.

– Pulsaţii calorice, anunţă Euclid.

Eric nu spuse nimic. Scoase doar arma.

Ajunseseră într-un luminiş, un loc în care trunchiurile coraliere nu dispăreau, dar se răriseră considerabil. Procesul de ramificare era mai slab, doar foarte sus ramurile şi crengile ajungeau să se desfăşoare pe orizontală, formînd un fel du acoperiş discontinuu, cu mari goluri. Priveliştea avea o vagă asemănare cu o grotă de stalactite şi stalagmite, susţinută de coloane care o străbăteau vertical. Fireşte că nici aici acoperişul nu era destul de compact pentru a opri cu totul lumina să se infiltreze. Domnea un amurg uniform, sărac în strălucire, dar şi în umbre.

În mijlocul vălmăşagului de trunchiuri silicioase care se înălţau, s-ar putea, spune pe solul acelui loc, şedea, cu picioarele încrucişate, un copil. Un pui de om, un băiat, să fi avut trei sau patru ani, cu o faţă rotundă, ochi mari, de un albastru profund, un năsuc cîrn, buze răsfrînte care exprimau îmbufnarea. Se juca cu un obiect pe care nu izbutiră să-l identifice.

Eric respiră adînc şi o ultimă suflare a sa se prefăcu într-o fluierătură. Lăsă jos pistolul radiant. Copilul se ridică şi îl privi uimit...

Nu avea nici o secundă de pierdut pentru a lua o hotărîre. Nu exista nici o îndoială în această privinţă. Pentru el, un copil era ceea ce era pentru toţi oamenii, ceva neputincios, înduioşător, care are nevoie de ocrotire. Ceva neprimejdios. Dar tocmai acest lucru îl intriga. Ochii albaştri, năsucul cîrn, buzele pline şi roşii. Acesta nu era numai un chip de copil. Era şi o imagine pe care o purtăm pretutindeni cu noi. Era o păpuşă, o maimuţică, un ursuleţ de pluş.

Şi, în afară de aceasta, mai existau şi prescripţii foarte riguroase.

Eric ridică pistolul radiant şi trase.
Capetele crengilor deveniră incandescente. Mai întîi roşii, apoi albe. Un nor de praf începu să se rotească într-un vîrtej nebun, cuprinse imaginea copilului şi aceasta se spulberă. Ultimii pieriră ochii întunecaţi, larg deschişi.
– Făpturi prin apropiere? Unde anume? întrebă Eric.
– Şaizeci de metri distanţă. Altitudine zero deasupra oglinzii lichidului. Indic direcţia.
Unul dintre braţele robotului se ridică şi se întinse. Arăta de-a lungul spaţiului boltit în care se aflau.
– Du-mă înapoi, dar în aşa fel încît să nu ajung în apropierea acelor făpturi! Raportează tot timpul despre emisiunile de radiaţii provenind de la ele!
Robotul se puse în mişcare. Mergea tocmai în ritmul care-i îngăduia lui Eric să se ţină după el. În acelaşi timp, vorbea:
– Pulsaţia între şaizeci virgulă trei şi şaizeci şi doi virgulă şapte. Centrul emisiunii la o distanţă de şaizeci şi trei de metri. Înălţimea aceeaşi. Direcţia constantă. Detectat un al doilea centru. Pulsaţia între şaizeci virgulă doi şi şaizeci virgulă şapte. Distanţa şaizeci şi şapte virgulă unu. Înălţimea zero faţă de oglinda apei.
În timp ce înainta tot mai departe cu ajutorul a două braţe şi trei picioare, cel de al treilea braţ arăta mereu în aceeaşi direcţie.
– Cel dintîi centru. Fluctuaţia pulsaţiei constantă. Depărtarea şaizeci şi unu de metri. Înălţimea constantă. Direcţia schimbată. Indic direcţia.
Braţul i se deplasă cu un unghi neînsemnat.
– Al doilea centru. Recepţia temporar întreruptă. Fluctuaţia pulsaţiei...
Eric nu mai era atent decît la distanţele indicate. Evita cu deosebită grijă să se grăbească, pentru a nu-şi irosi puterile înainte de vreme. Încercă să imite mişcările bine calculate ale însoţitorului său, care economiseau de minune energia.
Acum ar fi avut nevoie să aibă lîngă el un robot energetic şi nu un biet roboţel de informaţii, destinat detectării, cum era Euclid! Ar fi putut atunci provoca formarea unui cîmp de protecţie, ar fi putut să construiască o centură ionică sau să ridice şi să menţină o barieră de radiaţii. Energia poate fi doar folosită şi împotriva unor făpturi inteligente.

– ...înălţimea constantă. Direcţia constantă. Centrul al doilea. Pulsaţia între cincizeci şi nouă virgulă opt şi şaizeci şi trei virgulă zero. Distanţa patruzeci şi nouă metri. Înălţimea...

Eric trebui să urce, pentru a trece peste o seamă de desişuri alcătuite de împletitura neagră. Era atent la fiecare pas şi de cîte ori apuca ceva, o făcea cu deosebită grijă. Îl urma pe Euclid, care se angajase acum într-un pasaj cu aspect de coridor, coborînd lin. Un braţ se ridică în faţa lui, reuşi să se strecoare lateral... Privi înapoi. Oare creşterea coralilor nu se intensificase? Nu era cumva confruntat de o forţă nevăzută, care îi ridica obstacole în cale? Din nou, în fata ochilor lui se înălţă un vlăstar proaspăt, neted şi alunecos, a cărui dezvoltare rapidă şi maleabilă nu semăna cu nimic din ce cunoscuse pe Pămînt...

Eric îl izbi cu piciorul, apucă cu amîndouă mîinile vlăstarul, ca şi cum ar fi vrut să sugrume un om de beregată, dar o forţă covîrşitoare îi descleştă, jucîndu-se, degetele, şi le dădu la o parte, ca şi cum ar fi fost de vată.

– Ne blochează drumul! strigă Eric. Ar trebui să ieşim la suprafaţă...

Robotul tăcu pentru cîteva clipe. Apoi răspunse:

– Aici ne mai sînt deschise cîteva drumuri. Sus am înainta prea lent.

Alte două vlăstare se iviră dintr-o parte.

– În sus! Ţi-o spun. Sus, la suprafaţă! Imediat!

Sfera segmentată, cu creierul ei electronic, cu reţeaua de sîrme care se substituise sistemului circulator al omului, cu pielea ei metalică, cu membrele ei de oţel şi cu ochiul său compus, se tîra imperturbabilă mai departe, strecurîndu-se printre trunchiuri, de la ramură la ramură, de la furcă la furcă; înaintînd nu utiliza nici o trecere prea îngustă, prin care să nu se poată strecura şi Eric. Această siguranţă constituia un reazem şi pentru Eric, care îşi recîştigă stăpînirea de sine; acum îi era ruşine, deşi rumeni nu observase slăbiciunea sa, nimeni faţă de care ar fi trebuit să se simtă prost.

– Primul centru. Pulsaţia între şaizeci virgulă zero şi şaizeci şi doi virgulă nouă. Distanţa cincizeci şi doi de metri. Înălţimea constantă...

Pină acum, nimic nu-l vătămase direct, şi era chiar problematic dacă creşterea mai rapidă a trunchiaţilor coraliere avea vreo

legătură cu el - daca nu era cu totul o închipuire. Totuşi, Eric era înzestrat cu un simţ autocritic suficient pentru a şti că retragerea sa nu era determinată numai de prescripţiile oficiale, şi, înainte de toate, că mai era ceva care îl îndemna să procedeze în acest fel. Nu era numai teama de inteligenţe necunoscute, ci şi teama de ceea ce era dator să facă dacă ar fi fost prins. Nici un om nu trebuie să cadă în mîinile unei forţe străine!

– Cine şi-ar fi închipuit aşa ceva? se adresă el robotului, deşi era convins că acesta nici nu va lua în seamă vorbăria lui. Cine-ar fi putut să-şi imagineze că aici sînt amestecate făpturi raţionale?

Şi vorbi mai departe, cu el însuşi, cu Euclid - sau poate că nu făcea decît să gîndească:

– Este explicabil că predecesorii noştri au dispărut. Cum este cu putinţă să trimiţi într-o asemenea acţiune grupuri de trei împotriva unei forţe inteligente? într-un asemenea caz, nici un fel de aspersiune radioactivă nu ajută, după cum nici otrăvirea apei nu poate fi de vreun folos. Ce putem face împotriva unei forţe străine care...

Înaintea lui se tîra robotul, care în acelaşi timp vorbea cu el. Efortul se făcea tot mai mult simţit la Eric. Gîfîia, iar umezeala lipicioasă care se infiltrase din exterior pînă la trupul său se amesteca din ce în ce mai mult cu sudoarea sa.

– ...Distanţa douăzeci şi doi de metri...

Nu reţinu decît acest crîmpei din comunicările robotului, dar îl izbi ca o lovitură de bici. Abia acum începea primejdia.

– ...al treilea centru detectat...

– ...Pulsaţia între patruzeci şi cinci virgulă cinci şi şaizeci virgulă trei...

Braţul care arăta direcţia se roti cu aproape o sută şaizeci de grade.

Abia acum începea primejdia şi Eric observă cu mirare că devenea mai calm. Îl asculta cu atenţie pe Euclid; se convinse că robotul acţiona, ca întotdeauna, judicios. Niciodată nu ezita, niciodată nu făcea cale-ntoarsă şi dacă se întîmpla să înainteze aparent în direcţia greşită, spre urmăritori, atunci era de presupus că traseul va face o curbă amplă şi această presupunere nu era niciodată dezminţită. Robotul dispunea de mijloace de orientare diferite de cele optice. Spectrul

electromagnetic, de la căldură şi pînă la domeniul razelor Röntgen, îi stătea la dispoziţie pentru orientare.

– ...Depărtarea optsprezece metri...

– ...Depărtarea doisprezece metri...

Pe nesimţite, Euclid acceleră mersul. Eric abia mai reuşea să se ţină după el. Nu mai îi era posibil să calculeze precis dinainte fiecare pas pe care se încumeta să-l facă, aluneca destul de des, genunchii şi gamba începură să-i sîngereze: îşi concentră toate forţele, îşi făcu vînt peste crăpături ale terenului, înaintă în salturi mici, căzu, sări...

Robotul nu vădea nici urmă de oboseală. Picioarele sale de păianjen păşeau sigur, proptindu-se ca nişte picioroange, cu regularitatea unor ace de ceasornic, iar informaţiile sale continuau să parvină neîntrerupt, netulburate de nimic. În ele nu vibra nici o teamă şi nici o speranţă, nici o îngrijorare şi nici o compasiune. În automate nu se implantează nici teamă şi nici speranţă, nici îngrijorare şi nici compasiune. Eric zorea, clătinîndu-se, în urma lui. O furie neputincioasă îl scutura, asemenea unor friguri. Răsuflarea îi devenise un şuierat şi între suflurile ei repezite îşi slobozea imprecaţiile mînioase, revărsîndu-le asupra robotului:

– Gunoi ce eşti! strigă el. Bestie! Canalie! Nu pricepi că sînt în spatele nostru? Ăştia te descompun în cîteva sîrmuliţe şi şuruburi! N-ai înţeles asta, imbecilule? Atunci s-a zis cu tine, aşa cum s-a zis şi cu mine! înspăimîntă-te, bestie, oboseşte odată, cazi, sîngerează... Bestie ce eşti...

Deodată, robotul se opri. Eric îl împinse, pe urmă îl apucă şi îl zgîlţîi:

– Ce s-a întîmplat? Nu cumva faci pe jignitul? Euclid continua să comunice rezultatele măsurătorilor sale. Vocea care răzbătea din difuzor pătrundea ca un fluid străin în urechea lui Eric, care vuia acum de bătaia spasmodică a sîngelui.

– ...Distanţa constantă. Direcţia constantă... Robotul îşi strînsese două dintre braţele sale. Eric privea ţintă la cel de al treilea. Acesta arăta drept în jos.

– ...înălţimea constantă. Direcţia constantă... Al treilea centru. Fluctuaţia pulsaţiei constantă. Distanţa constantă...

– Euclid, spuse Eric încet, ne-au ajuns cumva? Nu-i aşa că se află exact dedesubtul nostru?

– Indic direcţia, răspunse robotul. Braţul său rămase imobil. Ca

şi cum ar fi aşteptat ceva. Eric se holbă la el. Datele nu se mai schimbau.

...Eric se trezi deodată într-un spaţiu fără conţinut şi fără timp. Nu exista nimic constant şi nimic care să se schimbe. Se afla suspendat, fără nici un punct de sprijin, în singurătate şi în gol, prizonier al unei clipe nesfîrşite. Nu exista decît gîndirea lui şi întrebarea care se rostogolea ca un tunet în ea... Atunci se hotărî şi strania paralizie dispăru.

– Euclid, zise Eric, condu-mă la şalupă. Dar dacă cobori doar cu un metru mai jos decît trebuie, te prefac într-un morman de tinichea!

Robotul porni, Eric după el.

– Pînă acum avem noroc, bătrînul meu prieten, spuse Eric. După cum vezi, ei nu părăsesc apa.

Culoarele crepusculare prin care treceau erau goale, ca atunci, în momentul aparent infinit de îndepărtat, cînd Eric şi Euclid pătrunseseră în recif. Lumina mată umplea ceţoasă spaţiul, fără o obîrşie vădită; era stearpă şi vagă, ca o masă difuză, un nor, o boare, o abureală moartă. Întunericul în schimb era animat de o viaţă tainică. Ieşea din nenumărate găuri, deschideri, fisuri, crăpături, prăpăstii, guri de puţuri şi abisuri. Bezna însufleţită se ridica din ele, aproape materializată, corporală, exalînd emanaţiile ei putride, însoţite de zgomote, foşnete, bolboroseli, gemete, scîncete, cîteodată trosnituri şi bubuituri. Eric sfredelea cu privirea hăurile fără fund peste care săltau ţopăind picioarele sale, vedea gheare şi ciocuri, smocuri de păr ridicate şi ciufulite, coarne, boturi căscate, ochi fosforescenţi. Dar toate acestea nu erau decît năluciri plăsmuite de fantezia sa.

Pe urmă, printre trunchiurile coralifere se zări o geană de lumină. Un cerc sclipitor venea spre ei, spuma mării se ridica flocoasă - ajunseseră la marginea recifului de corali! Strălucirea zilei îl izbi pe Eric orbitor, ameţindu-l. Cînd reuşi în sfîrşit să deschidă ochii, zări patru pete cenuşii care zăceau pe trunchiurile coralifere, patru grămăjoare obscure şi informe - dar tot atît; de tulburătoare ca urletele sinistre ale unor sirene de alarmă.

– Mai sînt aici? întrebă Eric.

– Înălţimea zero. Distanţa doisprezece metri.

– Iar acolo - arătă spre petele cenuşii - nici o vietate?

– Nimic.
Eric coborî terenul accidentat şi desfăşură legăturile, în care se aflau şi costumele de protecţie. Ceva metalic căzu atunci de acolo, sări zăngănind pe o cracă, făcu un salt mai departe, zornăind, răsunînd strident, tot mai jos, apoi tot mai încet, pînă ce plescăi, lovind apa care-l înghiţi. Urmă o tăcere adîncă.
Eric ţinea în mîinile sale îmbrăcămintea camarazilor pieriţi, salopetele de protecţie, toate după acelaşi model, lenjeria şi - înfăşurate în acestea - patru pistoale radiante, patru ceasornice, patru lanterne şi trei ecusoane: trei cartele de identificare perforate.
Băgă micile plăci perforate în buzunar. Tîlharii ăştia! Scoase arma şi trase la întîmplare, fără rost, în apă, pînă ce aburul fierbinte care se formă acolo îl lovi în faţă.
– Distanţa se modifică, răsună glasul lui Euclid. Primul centru. Paisprezece metri. Şaisprezece. Optsprezece… Al doilea centru. Douăzeci. Douăzeci şi patru… Centrul al treilea. Treizeci. Treizeci şi patru…
– Se retrag! strigă Eric. Tirul meu a folosit! Cine şi-ar fi închipuit aşa ceva! Haide, băiete! Jos în barcă!
Mai descărcă de cîteva ori pistolul radiant în apă.
Coborîră. Şalupa mai era acolo, insă deplasată oblic, cu prova ieşită bine din apă. Punctul de care prinseseră odgonul se deplasase cu cel puţin trei metri în sus, antrenînd şi ambarcaţiunea. Eric tăie cablul metalic cu un fascicul radiant al armei sale şi şalupa căzu cu un plescăit în elementul ei. Eric sări în ea. Robotul mai zăbovi un moment, aşteptînd ca nava să se apropie mai mult de malul silicios; un pas al picioarelor sale articulate îl aduse apoi şi pe el în vehicul.
Eric porni cu toată viteza. Peretele negru al bancului de corali se îndepărta de ei. Înaintea lor, în depărtare se profila, suplu şi mărunt, dar constituind nu mai puţin punctul central al interesului şi dorului lui Eric din acel moment, turnul de observaţie, cu antenele sale care se roteau fără încetare. Abia atunci observă el pe panoul de comandă al şalupei un obiect care nu se aflase mai înainte acolo: era cea de a patra cartelă perforată, ecusonul metalic de identificare, acel ceva, pe atunci neînţeles, căzut în apă la desfăşurarea costumelor de protecţie…
Turnul de observaţie avea o înălţime totală de şaizeci de metri,

dar numai cincisprezece metri din el se ridicau deasupra lichidului lăptos. Construcţia sa era cît se poate de simplă: un pilon de duraluminiu, cu un diametru de şase metri, care fusese cufundat treizeci şi cinci de metri în apă, iar apoi introdus în fundul stîncos al mării şi cimentat termoplastic. La cinci metri deasupra nivelului lichidului, metalul era străbătut de un sistem stelar de contrafişe. Acesta reprezenta elementul de susţinere al platformei cabinei, care se prelungea şi în afara turnului, pe o rampă exterioară. Era întreruptă, într-un singur punct, de o uşă-ghilotină, de la care porneau trepte, robotind pînă la cinci metri sub nivelul obişnuit al apei, unde se terminau orb.

Inelul unui parapet forma împrejmuirea.

Jumătate din spaţiul încăperii era ocupat de emiţător, de agregatul amplificator şi de bariera spinorială, în timp ce cealaltă jumătate era goală. O uşă glisantă, comandată magnetic, făcea legătura cu rampa exterioară. Un cablu gros asigura accesul în etajul superior. Acolo erau montate instrumentele de măsură, care înregistrau condiţiile fizice ale zonei înconjurătoare şi transmiteau orice eveniment neprevăzut - de pildă o creştere bruscă a radioactivităţii, o intensificare a radiaţiilor, fenomene tectonice importante, ca şi schimbări ale aspectului general al peisajului şi ambianţei; înainte de toate, pulsaţiile electrice şi calorice, caracteristice formelor de viaţă organică bazate pe carbon şi pe siliciu.

Întreg spaţiul cosmic care intrase în raza de investigaţie a Pămîntului era împînzit de astfel de staţiuni automate. Cele mai multe se aflau pe planete nelocuite şi completau observaţiile sateliţilor artificiali de supraveghere. Cîteva fuseseră montate şi în zone sărace în oameni ale unor planete populate, altele pe stelele reci.

Acest sistem permitea guvernului central să aibă în orice moment o viziune de ansamblu asupra tărîmurilor cosmice care îl interesau. Se dovedise pe deplin la înălţimea tuturor aşteptărilor. E drept, cele mai multe schimbări transmise se refereau la fenomene geologice şi biologice de mică anvergură şi importanţă, dar în cîteva cazuri comunicările a trăseseră la timp atenţia asupra unor procese îngrijorătoare, de pildă asupra dezvoltării progresive a unor formaţiuni pe bază de acid silicic, dotate cu raţiune, în Sixta I sau asupra invaziei unor pseudoscorpioni în spaţiul Schmidt VII.

Pînă acum, Eric Frost nu avusese de a face decît cu cazuri absolut inofensive. Acum însă era vorba de o situaţie gravă, iar situaţiile grave cereau măsuri excepţionale.

...Eric îl dădu la o parte pe Sid, care îl asalta cu întrebări şi intră în camera de emisie. Apăsă pe clapa de alarmă şi aşteptă.

Sid intră şi el, agitat, în cabină. Robotul păşea pe urmele lui, apoi se duse la priză pentru a se încărca cu electricitate.

– Vorbeşte odată! Ce înseamnă toate astea? insistă Sid.

– Aici Paula Xaver Paula, răsună excesiv de puternic o voce în difuzor.

Eric reglă potenţiometrul, reducînd volumul sonor.

– Aici Paula Xaver Paula. Chemăm pe Henric doi linie patru linie douăzeci şi patru. Henric doi linie patru linie douăzeci şi patru. Îl rugăm să răspundă! Eric se apropie de microfon şi apăsă pe clapa de contact vocal:

– Aici Henric doi linie patru linie douăzeci şi patru. Atenţie! Alarmă de gradul doi. Am nevoie să-mi stabiliţi legătura prin hiperreleu. Vă rog, daţi-mi legătura cu centrala turnurilor de supraveghere. Aşteptăm. Sfîrşitul comunicării.

Lăsă clapa să revină în poziţia iniţială şi ieşi afară.

– Sugerezi, Eric! strigă Sid. Vino în astronavă, să te bandajez.

Îl apucă pe Eric de mînecă şi-l trase după el. Ocoliră turnul şi ajunseră acolo unde racheta se afla ancorată în bara magnetică. Urcară pe scara care a urna în afară şi intrară prin deschizătura uşii, pătrunzînd în principala încăpere a micului vehicul, al cărui diametru nu trecea de trei metri.

Eric se lăsă în voia lui Sid. Ca o reacţie faţă de ceea ce trăise, se simţi copleşit de o indiferenţă paralizantă Avea simţămîntul că energia sa era acum complet epuizată, rezerva lui de forţă sleită; pînă şi ultima fărîmă de voinţă îl părăsise. I se părea că este o păpuşă de cauciuc, o parodie ridicolă a propriei sale fiinţe. Unicul sentiment care îi rămăsese, era un efluviu imperceptibil de uimire, care înconjura tot ceea ce trăise cu puţină vreme în urmă. Nu avea antrenament în ce priveşte eroismul şi nici nu era caracterizat printr-un orgoliu nemăsurat. Nu făptuise nimic extraordinar şi dealtfel considera că nici în trecut nu se autodepăşise vreodată. Nu se socotea în stare să înfrunte şi să biruie o situaţie excepţională.

O durere acută îl făcu să tresară violent. Parcă cineva i-ar fi smuls pielea de pe genunchi. Pe urmă, resimţi efectul

binefăcător al soluţiei antiseptice şi calmante cu care Sid îi spăla rana.
– Unde te-ai ales cu asta? întrebă Sid.
Ceva îl încurajase să se ţină tare, să nu se lase, ceva se petrecuse cu el şi îl covîrşise, un lucru pe care nu îi cunoscuse încă. Ce fusese oare? Supunere sau voinţa supravieţuirii, laşitate sau curaj? Fusese ceva obişnuit - doar neexperimentat pînă atunci - sau ceva bizar, înfricoşător, un lucru îmbucurător sau dimpotrivă, ceva rău? Cunoştea acţiunea roboţilor care înfruntaseră cohortele de pseudoscorpioni Amok, străpunseseră bariera de gheaţă a silicizilor, izbutind să-i scoată pe naufragiaţi din mijlocul jeturilor de foc şi al exploziilor. Numai că el nu era un robot!
Stratul de albumină al materialului plastic al pansamentului, lichidul care se solidifica în aer, cu ajutorul căruia Sid obturase zgîrieturile şi jupuiturile sale, se aşternuse ocrotitor pe rănile trupului său.
Am procedat oare bine? se întreba el. Am avut, e drept, succes. Am reuşit să obţin cel mai bun rezultat în raport cu situaţia dată. Nu am fost nevoit să distrug informaţia obţinută, ci am salvat-o. Acum spaţiul este cutreierat de impulsuri electromagnetice, şerpi lungi de mulţi kilometri, alcătuiţi din forţe care vibrează, care aleargă în toate direcţiile, zburînd paralel şi ciocnindu-se, întregi stele din fulgere invizibile, ţîşnind din antenele a nenumărate staţiuni. Aşa va fi un timp, pînă ce vor găsi acel hiperreleu, care va proiecta în nesfîrşitul spaţiu interstelar informaţiile mele. Într-adevăr, am avut succes, se gîndi el încă o dată. Dar oare numai atunci cînd procedezi just ai succes? Iar cînd ai avut succes, înseamnă într-adevăr că ai procedat just?
– Acum toiul este în regulă, bătrîne! spuse Sid.
În timpul aventurii sale, nu avusese timp să chibzuiască. Acţionase fără să gîndească prea mult şi prea riguros. Oare dacă procedase greşit - era cu putinţă să fie pedepsit?
– Sid, întrebă el, am greşit oare cu ceva? îşi reaminti toate întîmplările şi i le istorisi. Apoi întrebă iar:
– Am greşit cu ceva? Sid tresări înspăimîntat:
– Dacă ai greşit ceva? gemu ei. Ai comis o nebunie, auzi? întoarcerea asta a ta a fost o nebunie curată. Şi mai eşti, pe deasupra, mîndru că ai reuşit sa scapi de acolo! De unde ştii că nu ţi-au analizat de mult creierul? Poate că sînt de acum pe

drum spre supraecluză!

– Dar să ştii că am impresia, adică nu cred că ei.

– Ai tot felul de impresii! ricană Sid sarcastic. Peste măsură de agitat, îndreptă degetul arătător spre Eric, ca şi cum ar fi vrut să-l sfredelească:

– Dealtfel, ce vrei să raportezi centralei? Te-ai gîndit bine ce o să le spui?

Eric murmură ceva de neînţeles.

– Ştii ce-ar trebui să fac? Eu sînt cel care ar trebui să raportez lucrurile!

– De asta mă ocup singur, spuse Eric, - Nu fi imbecil, doar n-o să te denunţ. Crezi cumva că vreau să-mi sap singur groapa?

– Crezi într-adevăr că...

– Dacă primesc ordin să te împuşc, înseamnă că rămîn ţintuit locului aici. E doar nevoie de doi oameni la start! Nu ne rămîne nimic altceva de făcut decît...

– ...decît?

– ...să o ştergem amîndoi cît mai repede. Cunosc o planetă destul de apropiată, în doi ani putem fi acolo şi ne dăm frumos la fund. Noi amîndoi o să...

Se opri brusc. Tot parcurgînd agitat încăperea, ajunsese tocmai la uşă. Zări o umbră, un cerc întunecat, proiectat pe peretele dinăuntru, de un alb strălucitor, al turnului.

– Hiperreleul este liber, spuse Euclid.

...Eric se trezi deodată într-un spaţiu fără conţinut şi fără timp. Nu exista nimic constant şi nimic care să se schimbe Se afla suspendat, fără nici un punct de sprijin, în singurătate şi în gol, prizonier al unei clipe nesfîrşite. Nu exista decît gîndirea lui şi întrebarea care se rostogolea, ca un tunet, în ea...

Atunci se hotărî şi strania paralizie dispăru.

Eric se ridică opintindu-se de pe taburet şi se uită la tovarăşul său.

– Totul e-n ordine, mititelule! spuse el.

Trecu în încăperea de radioemisie. Clapa de contact vocal era apăsată, în aşteptarea lui. Robotul se înghesui lîngă el. În urma lor, sosi şi Sid, care se rezemă de perete.

– Aici Eric Frost, aflat pe planeta a patra a stelei Heyse II, turnul de observaţie numărul douăzeci şi patru. Am găsit indicii ale prezenţei unor făpturi iraţionale străine.

Pînă la venirea răspunsului trecură douăsprezece secunde. Distanţa pînă la releu şi de la releu la Pămînt măsura trei milioane virgulă şase kilometri, între acestea se aflau intervale de spaţiu colosale, unde se intercalau însă punţi de hiperspaţiu.

– Aici centrala, sectorul Cezar nouă. Raportează asupra împrejurărilor în care ai făcut descoperirea.

– Eu, Eric Frost, am pătruns în reciful coralier a cărui apariţie din mare fusese semnalată de staţia de observaţie. Eu - şi robotul de informaţii. Într-un luminiş, am zărit un copil. Conform prescripţiilor, am tras imediat asupra lui. Nu putea fi vorba de un corp real, ci mai curînd de o proiecţie spaţială. Dealtfel, nici robotul nu l-a semnalat. În schimb, a detectat prezenţa unor pulsaţii calorice, tipice organismelor, la o distanţă de circa cincizeci de metri, undeva în spatele copilului. După descărcarea armei, nu s-a mai văzut nimic din copil, în schimb pulsaţiile au început treptat să se apropie. Am reuşit să scap, împreună cu robotul.

– Cum era imaginea băiatului: limpede sau confuză? în alb-negru sau colorată? A dispărut instantaneu după împuşcătură sau treptat?

Eric se uită la Euclid, care se afla acolo, nemişcat, lîngă pupitrul de comandă. Euclid ştie tot ceea ce ştiu şi eu, se gîndi el. Ştie chiar mai mult.

– Imaginea era limpede şi era colorată. După ce am tras, a dispărut în norul produs de descărcătură.

– Mai ai ceva de menţionat?

– Aduc la cunoştinţă că Sid Rosselino a încercat să mă convingă la o evadare de la locul misiunii noastre.

În spatele lui Eric. Sid îngăima frînturi de fraze deznădăjduite:

– Eric... m-ai... Cum ai putut... să faci aşa ceva! Pentru numele... lui Dumnezeu... Cum ai putut să mă...

– Linişte, mititelule! spuse Eric. Luă o poziţie care-i îngăduia să-i poată vedea pe amîndoi, pe Sid şi pe robot.

Pauza dură din nou douăsprezece minute.

– Eric Frost şi Sid Rosselino să se îndrepte fără întîrziere, cu racheta lor, spre steaua Smirnikoff, prezentîndu-se acolo poliţiei portuare. Sfîrşitul comunicării.

În difuzor se auzi o pocnitură - apoi urmă tăcerea. Eric decuplă emiţătorul. Rămase imobil, în picioare, în aceeaşi poziţie ca mai înainte. Sid pălise, buzele îi zvîcneau, ochii lui erau şi mai

întunecaţi decît altădată. Ochiul compus al lui Euclid sticlea.

Eric scoase pistolul radiant. Chipul său avea rigiditatea unei măşti. Nimeni nu ştia că strîngea din dinţi cu toată puterea - un cleşte de oţel. Îşi stăpînea cu greu muşchii picioarelor, încordîndu-i la maximum, pentru ca genunchii să nu se înmoaie. Eroismul nu-i în nici un caz de mine! îşi spuse el.

Ridică arma şi o duse la ochi. Fără grabă, concentrat, trase cocoşul. Un şuierat uşor, incandescenţa portocalie şi apoi albă, robotul apăru pentru o clipa învăluit într-o mantie de catifea purpurie, apoi picioarele lui de păianjen se frînseră ca nişte beţe de chibrituri, sfera căzu pe pardoseală cu o bubuitură surdă. Cîteva segmente inelare se desprinseră unul de celălalt şi se rostogoliră prin încăpere...

Şuieratul se stinsese. O masă zbîrcită, turtită, zdrobită, arsă, fumegîndă zăcea pe pămînt, băşici vîscoase creşteau şi se spărgeau cu pocnituri uşoare. Funcţionarea lui Euclid încetase.

Sid rămăsese lipit de perete. Ţinea mîinile cu degetele larg desfăcute înaintea sa, ca şi cum ar fi vrut să se apere de ceva. Eric pipăi ţeava armei, ca să se convingă dacă metalul mai era fierbinte. Apoi îl vîrî la loc în teacă.

– Nu-mi plac spionii. Nici măcar cei făcuţi din tinichea şi sîrmă. Hai, vino, mititelule! adăugă el, văzînd că Sid tot nu se clinteşte.

Fu pur şi simplu nevoit să-l împingă înaintea sa, prin uşa care ducea afară din turn. Soarele cel roşu, aflat sub orizont, se mai deplasase între timp cu o bucată spre dreapta, valurile albe spumegau ca întotdeauna, dar acolo unde altădată se zărea o dungă neagră, acum se ridicase un munte întreg.

Priveliştea îl trezi pe Sid la realitate. Începură să alerge de-a lungul rampei circulare şi atunci observă că mersul lui se îngreuiase, ca şi cum ar fi trebuit să opună rezistenţă unei poveri considerabile. Trebuiră să urce, căci turnul îşi pierduse verticalitatea, era acum înclinat. Un proces general de ridicare se afla în curs. Peste puţine ceasuri, turnul avea să fie răsturnat şi totodată expulzat din fundaţia sa. Ultimii porţiune a mării va dispare, iar reciful de corali va acoperi atunci întreaga planetă.

Rampa fu cuprinsă de trepidaţii, turnul se cutremura şi gemea, prins parcă în muşcătura necruţătoare a unui gigant. Ajunseră în partea unde era aşezată astronava lor - mai bine zis acolo unde ea se afla acum suspendată. Şi aici acţionase peretele negru, deşi se afla ceva mai departe decît în alte locuri.

Sid se repezi la agregatele motoarelor şi le puse în funcţiune. Zumzăitul de albină al miliardelor de impulsuri ionice se făcu îndată auzit, dezlănţuit de electronii care intrau în coliziune cu atomi de cesiu. Se forma plasma şi temperatura acesteia începu repede să crească.

Eric trase scara şi închise uşa, blocînd-o magnetic. Apoi se întoarse spre calculatorul electronic şi introduse datele pentru start. De tuni nu mai avea de ce să-i pese şi de aceea renunţă la întreaga procedură care se obişnuia la părăsirea unei asemenea construcţii.

Trecuseră opt minute, cînd Sid strigă:

– Temperatura critică a fost atinsă!

– Bine, vino! Pornim.

Se întinseră amîndoi în fotoliile de contrapresiune. Ca pilot, Eric introduse cartela sa perforată în fanta demarorului şi apăsă pe starter. Timp de o secundă nu se întîmplă nimic. Apoi, masele de cauciuc spumos pe care se aflau începură să se agite şi să se înalţe în coloane, asemenea unor jeturi eruptive. Nimic nu mai atenuă pe urmă acceleraţia, simţiră cum propria lor greutate creşte, mai mult, tot mai mult, pînă ce mădularele lor deveniră mai grele decît plumbul, iar inerţia îi încătuşa cu invizibile benzi de cauciuc în fotoliile lor.

– Cum ai ajuns la concluzia că robotul ne spionează? întrebă Sid.

Cuvintele sale erau rostite cu glas scăzut, întretăiate, căci fiecare suflu al respiraţiei îl durea. Eric răspunse, la rîndul său, anevoie.

– Nu ţi-a sărit nimic în ochi? Bărbatul care a preluat comunicarea mea vorbea de un *băiat* asupra căruia trăsesem. Eu am menţionat tot timpul doar un *copil,* niciodată un *băiat.* Sînt sigur că a stat mai înainte de vorbă cu Euclid.

– De ce m-ai denunţat? Era în vreun fel necesar?

– Da! Robotul a apărut în rachetă tocmai cînd nu vorbeai despre evadarea noastră. Şi auzul lui era excelent.

– Într-adevăr - dar nu mai avea cînd să transmită acest lucru.

– Asta nu am putut şti. În decursul întregii convorbiri, s-a aflat lîngă mine. Ar fi fost destul să-şi transpună întreaga comunicare în domeniul ultrasunetelor şi putea s-o transmită fără ca noi să auzim nimic. Microfonul transformă vibraţiile ultrasonore tot atît de bine în unde electromagnetice ca şi vibraţiile sonore. Mai

mult, Euclid putea să vorbească - dacă pot să numesc aşa limbajul ultrasonor - în acelaşi timp cînd vorbeam şi eu. Dacă centrala este reglată corespunzător, comunicarea lui a putut fi apoi detaşată de a mea şi audiată separat. Mai există şi alte căi...

– Dar n-ar fi trebuit să mă...

– Nu era indispensabil, dar foarte oportun. Dacă n-aş fi făcut acest lucru, ne-am fi trezit curînd cu o patrulă foarte incomodă pe urmele noastre. Acum însă, te asigur că sînt convinşi că am pornit, disciplinaţi şi cuminţi, spre Smimikoff.

Eric mai domoli influxul de energie şi presiunea scăzu. Cei doi tovarăşi se apropiară de ecran şi îndreptară obiectivul spre planeta pe care o părăsiseră cu puţină vreme în urmă. Acum nu mai era decît un glob negru, avînd în zona centrală o mică pată albă Un văl uşor, roşcat, din atomi de cesiu excitaţi, atenua precizia contururilor. Aveau impresia că negrul era pe cale să înghită şi să sufoce totul, invadînd şi ultima insuliţă. Lumina roşcată, care străbătea de dincolo de marginea discului, deveni tot mai puternică, pînă ce soarele Heyse II se ridică încetul cu încetul în cîmpul vizual. Acum apăru o fîşie incandescentă, mai întîi acolo unde se arătase mai înainte bordura roşcată; se extinse treptat, pînă ce cuprinse tot conturul planetei, împresurînd-o cu o aureolă de o strălucire orbitoare. Şi pe măsură ce planeta de care se îndepărtau se micşora, lumina roşie se amplifica tot mai mult, invadînd negrul suprafeţei, pînă ce păru să înghită cu totul întunecimea corpului ceresc.

Sid Rosselino jubila, profund satisfăcut. Pofta de viaţă din el se trezise definitiv. Scoase un pieptăn şi încercă să croiască o cărare printre şuviţele sale negre şi rebele.

– Crezi că o să se ajungă la un război cu aceste bestii?

– De ce bestii?

– Mai întrebi? Nu te gîndeşti la predecesorii noştri, la cele două echipaje exterminate? Nu te gîndeşti la copil? Nici la costumele de protecţie ale celor morţi, cu care au vrut să te avertizeze asupra soartei care te aşteaptă?

– Eşti sigur că a fost un avertisment? Poate că nu urmăreau decît să ne înapoieze nişte obiecte care nu le aparţineau. Ştii prea bine că leg a ne ordonă să ne sinucidem dacă există un pericol acut de a fi făcuţi prizonieri. Iar copilul... Da, copilul acela îmi dă cel mai mult de gîndit. Pentru a realiza proiecţia sa, era

necesar ca să dispună de mijloace tehnice extrem de perfecţionate. De aceea, presupun că nu le-ar fi fost deloc greu să pună mîna pe mine...

Au încercat să ajungă în apropierea mea şi acest lucru le-a reuşit. Ar fi putut să mă prindă sau să mă ucidă. Dar nu au făcut-o. Care să fi fost intenţia lor? Doi şi cu doi fac patru: au încercat să stabilească un contact paşnic. Şi acest lucru este în deplină concordanţă cu ceea ce mi-a părut întotdeauna de neînţeles: ivirea copilului. Nu crezi că a fost un semn de bunăvoinţă? Ia reflectează! Ce facem cînd vrem să manifestăm faţă de un străin intenţiile noastre paşnice? Îl întîmpinăm cu o frunză sau cu o floare - pentru noi, simboluri ale păcii. Ce să ne înfăţişeze însă o făptură care utilizează cu totul altfel de lucruri decît noi? Ce îi rămîne de făcut decît să exploreze creierele noastre, pentru a descoperi ce constituie pentru noi cel mai paşnic şi mai agreabil lucru? Un copil mic! Şi eu am crezut la început că este o capcană. Dar făpturi cu o inteligenţă atît de superioară nu întind capcane aşa de grosolane. A fost un simbol al înţelegerii şi al păcii!

Sid clătină capul şi scoase o fluierătură.

– La dracu! Să ştii că ai dreptate! Dar ce-o să se întîmple acum?

– Nu e uşor de prevăzut. Guvernul nostru priveşte orice intrus drept un agresor. Pînă acum, n-am întîlnit în spaţiul cosmic făpturi cu intenţii paşnice - orice caz, eu nu ştiu nimic despre aşa ceva. Deci guvernul nostru *se* va dezlănţui. Ştie prea bine că situaţia e curioasă, că invadatorii sînt puternici. Va arunca deci în luptă cea mai nimicitoare dintre armele de care dispune: antimateria. Sînt convins că întregul sistem al stelei Heyse II va fi nimicii cu antihidrogen.

– Dar poale că o conlucrare paşnică ar fi mai binevenită!

– Cine poale să ştie? Eu nu o ştiu, nici tu nu o ştii, nimeni nu o ştie. Iar pentru stăpînire nu există decît o cale: aceea care oferă o siguranţă deplină. Or, aceasta echivalează cu zdrobirea adversarului potenţial.

Sid încreţi fruntea. Nu era un gînditor, un spirit speculativ - doar un individ de mijloc, cu o capacitate medie de înţelegere. Dar chiar dacă nu era filozof, tot îi veni în minte că în toată afacerea aceasta exista ceva tragic: fals, trist şi tragic.

Sid nu se pricepu să exprime ceea ce simţea, cu toate că ar fi

ţinut să-i comunice lui Eric impresia sa. În loc să facă acest lucru, întrebă simplu:

– Încotro zburăm acum?

– Spre planeta ta, mititelule! răspunse Eric şi trase puternic aer în piept, proptindu-se adînc în spătarul scaunului său.

3 Un concept: Lovis - Un dor nostalgic: Ruth

Deci - acum, faptul era consumat. Nu era nimic surprinzător, nimic neprevăzut, nimic neobişnuit. Dimpotrivă, luaseră de ani de zile în considerare această posibilitate şi se aşteptaseră la ea de foarte multă vreme. Dar, ca orice lucru care smulge destine omeneşti din albia lor, efectul fusese acela al unui şoc.

Lovis sta rezemat de bordura ferestrei. Razele albăstrii care pătrundeau prin geamul blindat luminau trăsăturile chipului său puternic conturat: arcuirea perfectă a frunţii, proeminenţa nasului său vînjos, despicătura buzelor sale subţiri, întotdeauna strînse în cleşte, triunghiul barbişonului său. Milioane de oameni cunoşteau chipul acesta, milioane de oameni se temeau de el şi îl urau.

Lovis nu se întoarse în momentul intrării lui Eric Frost. Nu spusese decît atît:

- Exact cum am prevăzut. Totul e limpede.

Eric nu avu nevoie de explicaţii suplimentare. Ştia ce s-a întîmplat, ştia ce era de făcut. De mii de ori îşi imaginase cum se vor petrece lucrurile şi chiar aşa se şi petrecuseră. Totul era pregătit. De mii de ori străbătuse ou gîndul calea evadării; fiecare pas, fiecare stratagemă, fiecare ieşire ascunsă care i se oferea îi erau familiare. Cunoaşterea toate greutăţile şi toate capcanele, pentru ca să se ferească de ele. Se îngrijise de provizii, de arme, de cartele perforate false, elaborase un plan cu termene precise, luînd în considerare toate complicaţiile posibile. Nu avusese nimic altceva de făcut decît să pregătească aceste două zile iar ulterior nu va mai avea niciodată ceva de făcut. Întreaga lui existenţă se concentrase asupra celor două zile.

Era aşa cum îşi închipuise, şi totuşi era altfel. Era altfel, fiindcă realitatea este întotdeauna altfel decît închipuirea. Nu se aşteptase de pildă niciodată că în el ar putea exista cel mai neînsemnat moment de ezitare înainte de a declanşa înlănţuirea de întîmplări care avea să încheie acel scurt capitol din istoria statului Holder, care se desfăşurase sub semnul lui Lovis. Şovăiala sa îi apărea de neînţeles.

Dar nici Lovis nu avea un simţămînt cu totul diferit. Era sigur că Eric îl va scoate de acolo, iar în linii mari ştia şi cum o va face. Şi de aceea, nici nu îl surprindea că Eric rămînea mut şi imobil, în

loc să intre în acţiune. Lovis privea în jos, spre uriaşa curte interioară cuprinsă între cele trei aripi ale palatului şi îi părea că zăreşte lucruri care făceau parte, odată pentru totdeauna, din trecut: masele mari de oameni care se agitau ovaţionîndu-l, torentele scînteietoare ale trupelor selecţionate pentru parada militară, ceremonialul obişnuit la sosirea unor şefi de stat străini, procesele publice împotriva instigatorilor, trădătorilor, spionilor şi sabotorilor. Auzea strigătele entuziaste a sute de mii de oameni, zgomotul cadenţat al pasului de marş ritmat de muzică, urletele mînioase împotriva celor condamnaţi.

Se rezemă şi mai tare de balustrada geamului Curtea aflată acolo, dedesubtul lui, era acum goală. Numai din cînd în cînd, lîngă pereţii înalţi, apăreau, răzleţ, oameni înarmaţi, alergau de-a lungul lor şi dispăreau apoi prin una sau alta dintre numeroasele porţi care duceau în cazematele îngropate în ziduri.

Cînd Eric băgă de seamă tremurul buzelor subţiri, îşi dădu seama ce uitase în planul său - anume că pe lîngă acţiune, există şi simţăminte. I se păru, cîteva clipe, că lîngă el coboară o masă enormă; ea rămase lîngă el, dar se mişca tot mai repede, căzînd tot mai jos, pînă ce izbi violent pardoseala. Şi pe urmă, sesiză că acea masă era el însuşi, dar încăperea în oare căzuse nu era camera în care se afla, iar izbitura pe care o resimţise nu atinsese covoarele care acopereau camera de primire şi de lucru a lui Lovis. El se aflase dincolo de un perete, mai subţire decît hîrtia, dar mai impenetrabil pentru gîndurile şi putinţa lui de înţelegere decît zidurile de oţel şi piatră. Fiorul care îl străbătu puse capăt ciudatei sale pasivităţi şi amorţeli. Abia acum, ceea ce se afla în jurul său deveni ceea ce era de fapt: o cameră, un palat, un oraş, o ţară în plină răzvrătire; un tiran răsturnat; coridoare, trepte, uşi, ziduri goale în interior, pivniţe, ascensoare, şine, vehicule; răzmeriţă, ură, dorinţe, pofte nestăpînite. I se părea că viaţa lui acum începe.

– Barierele pot fi străpunse în treizeci de minute, spuse el.

Lovis se ridică în picioare. Pe faţa lui se citea o hotărîre neînduplecată. Avea un chip dîrz, care ţi se întipărea pentru totdeauna în minte. Păcat! îşi spuse Eric.

– Un moment, zise Lovis.

– Ce mai e?

Acum, Eric ardea de nerăbdare să-şi aducă la îndeplinire

planul. Aparent era calm, dar inima îi bătea năvalnic. Nu era vorba de teamă, ci de acea bucurie febrilă care însoţeşte fiecare pas ce duce de la voinţă la faptă.

Lovis se apropie de biroul său masiv şi apăsă pe un buton. În cinci secunde, uşa se deschise şi o fată îşi făcu apariţia.

– Vine şi ea! spuse Lovis.

Timp de cinci secunde, Eric fusese curios să afle motivul care se putuse dovedi îndeajuns de important pentru o amînare, cît de mică, a fugii lor. Interesul său se spulberă pe loc.

– Absurd! spuse el, dezamăgit.

Scoase pistolul radiant şi se îndreptă spre una din uşile mascate, montată în lambriul peretelui. O deschise:

– Eşti gata, profesore?

Apoi, adresîndu-se lui Lovis:

– Întră acolo.

– Ruth vine şi ea, spuse Lovis.

Camera aflată de cealaltă parte a uşii nu avea fereastră, dar conul de lumină al lămpii de operaţii, care învăluia într-un alb strălucitor scaunul de tratament, era mai puternic decît lumina soarelui albastru al planetei Amaryll. Lovis se aşeză.

– Ai toate motivele să fii mulţumit, profesore, spuse el. Începe! într-un sfert de oră, vei putea pleca.

– Se termină odată cu voi, bandiţilor? întrebă bărbatul aflat lîngă scaunul de operaţii.

Eric se duse la perete, scoase din buzunar o cartelă perforată şi o introduse în broasca tezaurului. Un dreptunghi mare se căscă şi un sertar cu instrumente ieşi din lăcaşul său.

– Schimbă-te, îi zise Lovis lui Ruth, şi pe urmă aşteaptă-ne afară!

Eric îi ajută medicului să-şi îmbrace halatul alb şi îi legă la spate bentiţele. De paisprezece luni îl ţinea aici prizonier, căci era cel mai bun specialist în chirurgie plastică din toată ţara. Făcuse tot ce fusese cu putinţă pentru ca, în aceste condiţii, să-l menţină în plină formă. Cu excepţia libertăţii, profesorului nu-i lipsise absolut nimic. Bineînţeles că avusese o mîncare şi un pat excelent, obţinuse toate microfilmele şi benzile de magnetofon pe care şi le dorea, se plimba cît voia - deşi strict supravegheat, într-o secţiune separată a grădinii de pe acoperişul clădirii. Dexteritatea profesională a medicului nu trebuia să se altereze cîtuşi de puţin.

– Totul o să meargă bine, nu-i aşa? întrebă Eric. Mîinile tale vor opera cu calmul şi siguranţa lor dintotdeauna, profesore? Eşti sigur de asta?

Medicul sfîşie învelitoarea de plastic a unuia dintre instrumente. Tăişul, ascuţit ca o lamă de ras, al unui bisturiu scînteie. Mîinile sale, care dăruiseră multor chipuri desfigurate vechea lor simetrie, ba chiar o nouă frumuseţe, nu tremurară deloc cînd cîntări în palmă scalpelul, ca şi cum ar fi vrut să-i verifice greutatea.

– Ştii prea bine că există o alternativă clară, spuse Eric. În primul caz, eşti liber. În cel de-al doilea, s-a zis cu tine. M-ai înţeles?

– Linişteşte-te, răspunse chirurgul. Nu sînt judecător şi mai puţin sînt călău. Şi nu mai îmi sta în drum cu jucăria ta.

Îl dădu pe Eric cu pistolul său la o parte şi se apropie de pacientul său. Mîinile chirurgului aveau acum să prefacă o faţă viguroasă, fascinantă, simetrică, într-o alta - inexpresivă, ştearsă şi mediocră.

Smulse beţişorul din plastic care alcătuia dopul unei sticluţe şi agită lichidul deasupra unui ghemotoc de vată. Pe urmă, începu să ungă cu el gura, nasul şi tot obrazul pacientului. Degetele lui circulau între recuzita sa medicală şi piele. Nu mai ridică ochii. Lucra.

Din cînd în cînd, Eric se uita la ceas. Planul său cu termene precise părea să concorde pe deplin. Medicul tăia, fierăstruia şi cosea. O bucată din osul nazal trosni sub strînsoarea cleştelui. Mîinile sale grăbite prinseră o agrafă.

Pielea celor două fălci se întredeschise. Mîinile agile introduseră dedesubtul lor o cultură de ţesături. La colţurile gurii, sclipi metal. Sîngele se prelingea. Mîinile zeloase despicau şi îmbinau, frămîntau, modelau.

Un geamăt aproape imperceptibil îl făcu pe Eric să privească într-o parte. Ruth se strecurase neobservată, şi acum contempla cu ochii holbaţi obrazul sfîrtecat şi însîngerat al iubitului ei. Era albă ca varul.

Eric îi făcu un senin autoritar, necruţător, cu pistolul:

– Afară de-aici! Ruth dispăru imediat.

– Tampon de vată! ceru doctorul.

Eric îi întinse beţişorul cu un ghemotoc de vată în vîrf, muiat în sticluţă. Şi din nou, degetele începură să ungă obrazul.

Ştergeau, apăsau, se roteau, ca într-o incantaţie magică.
Chirurgul se dădu cu doi paşi înapoi.
– Gata!
Eric se uită la ceas. Termenul planului său fusese respectat.
– Peste opt ore, îndepărtaţi stratul protector.
Lovis se ridică în picioare. Pipăi precaut pelicula de plastic care acoperea trăsăturile alterate ale chipului său. Arăta tot atît de spectral ca un clovn în timpul machiajului.
– Bine lucrat, profesore! zise Eric. Mai ai de făcut vreo recomandare?
Chirurgul scutură din cap.
– Gîndeşte-te bine! Nu mai există cumva vreo măsură de luat pentru ca vindecarea să fie deplină?
Un rid vertical, întunecat, se ridica acum de la rădăcina nasului lui Eric, - Nimic, răspunse profesorul.
Eric ridică pistolul şi trase. Degetele calme şi totuşi atît de vioaie ale profesorului fluturară în aer, pipăiră confuz în jurul lor, se agăţară de tava cu bisturie. Zgomotul înfundat al prăbuşirii trupului său se amestecă apoi cu clinchetul instrumentelor pe care le antrenase cu el, în cădere. Cîteva mai săltară doar două-trei clipe, zăngănind pe pardoseală; apoi rămaseră nemişcate.
Uşa zbură în lături. Ruth năvăli înăuntru.
– Ce s-a...? Tu eşti...?
Alergă la Lovis şi începu să-l tragă de manşetele şi reverul hainei.
– De ce aţi făcut asta?
Lovis o îndepărtă destul de brutal.
– Nu ne sta în cale!
Eric continua să ţină pistolul orizontal.
– Cel mai bine ar fi ca şi ea să rămînă aici. Dacă vrei, eu...
– Vine cu noi! spuse Lovis încă o dată, plictisit, şi părăsi grăbit încăperea.

Uriaşa planetă Amaryll se scălda în strălucirea de un albastru deschis a soarelui ei, ca în fiecare din lungile zile. Continentele apăreau privirii asemenea frunzelor zdrenţuite şi incolore ale unei plante, plutind în mase negre de lavă. În zona de umbră, aceste mase iradiau o lumină slabă, roşiatică. Munţii erau blocuri din bazalt cu piscurile retezate, iar între ei se aflau văile, unde întinse suprafeţe sclipeau şi licăreau fără încetare: erau

lacurile din anhidridă sulfuroasă lichefiată.
Planeta nu se dovedise ospitalieră pentru om. Avea, e drept, aer, dar acesta era îmbibat de gaze toxice, ca bioxid de sulf, hidrogen sulfurat şi bioxid de carbon. Fără mască de gaze, nu puteai respira decît prea puţin timp. Forţa gravitaţională era considerabil superioară celei terestre, dar viteza de rotaţie era atît de mare, încît la ecuator forţa centrifugă ajungea să o compenseze cu prisosinţă, ceea ce o făcea suportabilă - şi nu numai la ecuator, ci chiar şi în zonele corespunzînd latitudinilor mijlocii. Acelaşi lucru era valabil pentru presiunea atmosferică.
Şi totuşi, omul se stabilise aici, în ciuda tuturor greutăţilor. Trăia pe şes urile întinse, acoperite de creste cristaline, unde bogăţiile minerale de tot felul puteau fi exploatate la zi. Locuinţele şi mai tîrziu aşezările sale le acoperise cu emisfere străvezii din polisilicizi, cupole înlăuntrul cărora aerul era purificat prin filtrare. Cu cît veneau mai mulţi oameni pe planetă, cu atît cupolele transparente deveneau mai dese, alcătuind în unele locuri un soi de mantii, care de departe aduceau cu o plapumă din ghemotoace de spumă. Cele mai mari cupole atingeau un diametru de o mie de metri.
Cam o duzină de asemenea cupole uriaşe alcătuiau teritoriul pe care se întindea oraşul Holder, capitala ţării cu acelaşi nume. În centrul urbiei, se aflau clădirile administrative şi instituţiile culturale, la periferie - blocurile de locuinţe şi mai departe, sub o ghirlandă de cupole mai mici - centralele energetice, fabricile şi plantaţiile.
Timp de şase ani, acesta fusese imperiul lui Lovis, după ce îşi asumase puterea printr-o lovitură de stat violenta. Acum devenise închisoarea lui, din care trebuia să scape.
Eric păşea înainte. Străbătu o încăpere, apoi o alta, un coridor, o sală, în sfîrşit, biblioteca. Dădu în lături un dulăpior cu microfilme; apăru o uşă. Lovis intră. Ruth îl urmă. Eric aşeză dulăpiorul la loc. Întunericul îi împresură, pînă ce lanterna lui Lovis îl străpunse, destrămîndu-l. Se aflau într-un ascensor. Eric debloca un opritor şi începură să coboare în adîncuri. Liftul funcţiona fără motor, pe baza simplei forţe gravitaţionale: nu aveau decît o singură dată nevoie de el. Un arc se strînse brusc, dispozitivul de frînare scrîşni.
Coborîră.
Un culoar. Trepte. Uşi. Colţuri. Unghere. Săli. Eric deschise o

uşă, Lovis trecu prin ea. Ruth în urma sa. Eric zăvori uşa. În faţa lor, se căsca un gol. Scări fără sfîrşit. Rampe. Iarăşi scări. O trapă. Lovis coborî. Ruth după el. Eric lăsă un panou să cadă în urma lui. Un coridor îngust şi foarte înclinat. O cotitură. Un gol negru, fără fund.

În faţa lui Eric se afla un tablou de comandă. Nu avea nevoie de lanternă, cunoştea prea bine rostul tuturor lucrurilor. Un colier de lumini se aprinse, desfăşurîndu-se pînă departe într-un tunel. Dedesubtul său atîrnă o panglică argintie; se întîlnea, într-un punct aflat la mare distanţă, cu colierul. Un vagon solitar aştepta pe monorai. Linia de transport cobora lin. Sabotul de frînă ţinea vagonul imobilizat, ca un genunchi îndoit.

Eric rămăsese în faţa panoului de comandă. Roti o manetă. O zguduire slabă îi scutură, timp de trei secunde podeaua le păru alcătuită dintr-o masă moale, apoi un bubuit începu să se rostogolească, un sunet primordial care venea din profunzimile pămîntului. Pe urmă, deasupra lor trecu un curent, ca o răsuflare puternică, ieşită din gîtlejul larg deschis al coridorului aflat în spatele lor.

– S-a făcut, spuse Eric. Urcaţi!

Ruth asculta, încordată.

– Ce-a fost asta? întrebă ea.

– Asta a fost palatul meu, răspunse Lovis. Îţi închipui că ţineam să-l păstrez intact pentru succesorul meu?

Eric se aplecă spre şină şi învîrti de un şurub-fluture:

– Urcaţi! spuse el pentru a doua oară.

Lovis trecu de pe rampa îngustă a peronului în vagonul a cărui podea se afla la aceeaşi înălţime. O trase pe Ruth după el.

Eric ridică bancul de frînă şi urcă al treilea în vagon. Se duse spre fereastra bombată din faţă şi acţiona braţul pivotant al frînei oleohidraulice. Pe nesimţite, vagonul se puse în mişcare, fără nici o zdruncinătură, peronul rămase în urmă, concavitatea cilindrică a tunelului îi cuprinse şi îi înghiţi, luminile se strămutau, alergau, se repezeau la ei, pînă ce colierul de lumini deveni o singură bandă luminoasă care părea tot atît de imobilă ca şi monoşina pe care alergau roţile de elastic refractar.

– Un metrou numai pentru noi! spuse Lovis încă puţin - şi sîntem în siguranţă, scumpa mea! Te bucuri?

Ruth contempla panglicile de lumină care şerpuiau în faţa ei în tunel. Înaintarea rapidă a vagonului făcea ca pereţii să apară

netezi şi poleiţi cu scîntei argintii. Răsuna un şuierat neîntrerupt. Vagonul gonea pe o pernă de aer. Era ca un proiectil în ţeava tunului, se gîndi Ruth.

– Nimeni nu ne poate opri? întrebă ea.

Lovis surise. Sub bandajul său, se schiţă o strîmbătură oribilă.

– Linia asta a fost scoasă din uz de ani de zile. Toate ieşirile sînt zidite - cu excepţia celei de care avem nevoie.

Lumina galbenă deveni fulgerător roşie. Eric acţiona din nou frîna. Săgeata de lumină aflată deasupra lor sclipi, zvîcni şi se descompuse într-o mulţime de ochi roşii. Marea conductă a tunelului îşi mări diametrul şi se umflă pînă ce se prefăcu într-o sală imensă. Eric strînse bine şurubul frînei. Călătoria se încheiase.

Coborîră.

– Unde sîntem? întreba Ruth, întorcîndu-se spre Lovis. Eric nici nu exista pentru ea.

– Aici este staţia terminus a metroului. Ne aflăm la marginea oraşului, lîngă rezervoarele de apă. Hai, vino! Trebuie de astă dată să urcăm!

Eric o luase înainte: se rezema acum de o balustradă de fier şi privea, ca de pe o estradă, spre sală. Lîngă el, în peretele de beton, se afla o pîrghie. Arătă în jos.

De acolo răsună un clocot, un soi de clipocit scurt, în sfîrşit un vuiet. Rampa peronului se acoperi cu o oglindă tremurătoare, care se extinse apoi şi spre tunel.

– Apă! strigă Ruth. Lovis, e într-adevăr apă?

– Ce altceva să fie, fetiţa mea? închidem drumul în spatele nostru.

– Dar... nu se poate... Sînt proviziile de apă ale oraşului...

– Nu ne mai trebuie apă, declară Lovis, ferm.

Ghirlanda luminiţelor care scînteia dedesubtul lor se stinse. Vuietul clocotitor al apei era parcă intensificat de întuneric. Lovis şi Eric aprinseră lanternele.

Urcară treptele de fier, vreo două sute de metri, printr-o galerie săpată grosolan în stîncă. Paşii lor răsunau pe treptele de fier.

Din nou se opriră în faţa unei uşi. Eric roti discul cifrat şi o împinse. Un întuneric dens, apăsător se căsca din nou în faţa lor. Se auzi un zgomot ciudat... Parcă ceva zgîria, se răsucea, zăngănea, sărea, se făcea ţăndări.

– Fir-ar să fie! izbucni Lovis. Acolo e cineva!

Un fascicol de lumină rătăci iscoditor de jur împrejur.
Lovis îi zbură dintr-o lovitură lui Eric lanterna din mînă:
– Fără lumină, nerodule! Imediat înapoi!
– Să ne stăpînim nervii! spuse Eric.
Vocea lui venea de undeva din faţă. Cu tot întunericul, dăduse de comutator. Îl răsuci. Lumina îi lovi dureros în ochi. Se auzi un şuierat, care semăna cu o fluierătură. Ceva fugea în sărituri mici, peste taburete, măsuţe şi poliţe.
– Primul nostru popas, spuse Eric.
– Guzganii ăştia blestemaţi! bombăni Lovis.
Se aflau într-un modest bar. Tejgheaua era placată cu faianţă şi arăta ca un spălător public. Pe tejghele se vedeau o mulţime de sticle, pestriţ colorate, iar una dintre ele zăcea spartă pe jos, în mijlocul unei băltoace cenuşii. Mirosea a rachiu. Ruth făcu cîţiva paşi, stîrnind vîrtejuri de praf. Pretutindeni praf: pe scaune şi mese, pe oglinda din perete, pe instalaţia pentru cafea expres, pe tonomat, pe farfurii şi pahare. Lovis se întoarse brusc:
– La dracu, Eric! Nu se poate termina mai repede?
– Primul nostru popas! spuse Eric, imperturbabil. Odihneşte-te pînă la miezul nopţii. Icre negre şi muzică uşoară.
Se duse agale la tonomat şi introduse o monedă în fantă. În difuzor răsună un pocnet. Pe urmă, basul de jazz şi cembaloul începură să răsune stereofonic, turbionînd prin încăpere, iar o voce feminină melancolică acompania, fredonînd, o melodie lentă, monotonă, provocatoare, care rămînea mereu în urma ritmului.
– Linişte! urlă Lovis. Linişte... am... zis...!
Smulse un taburet înalt de la bar şi îl repezi cu toată forţa asupra minunăţiei pestriţe de sticlă a tonomatului, în care se derula banda cu piste multiple.
Lovis se aşeză pe o bancă şi începu să mormăie, înjurînd. Eric se duse în spatele tejghelei, turnă gin într-un pahar, dădu ocol mesei şi i-l oferi lui Lovis. Omul bandajat îl apucă şi-l dădu peste cap cu sete, repede, febril. Întinse mina spre Ruth şi trase fata lîngă el.
Eric stătea în faţa lui Lovis şi zîmbea. I se părea că masca albă a acestuia plutea înaintea lui, ca un obiect care nu-şi găsea suport în spaţiu. Eric surîdea, dar surîsul lui nu era nici răutăcios şi nici batjocoritor, mici superior şi nici nu exprima vreo

satisfacţie faţă de necazul celuilalt; mai curînd, compasiune şi îngîndurare. De cîte ori privise acest chip, faţa lui Lovis îl chemase în actualitate, acea actualitate care cuprindea numai lucruri concrete, palpabile - adică bani, fete, terenuri şi arme. Acum însă, faţa se afla în spatele unei cortine, ascunsă, spoită, sterilizată, şi lui Eric nu îi mai trezea simţăminte subordonate necesităţilor şi cerinţelor grave ale momentului, ci amintirile şi dorinţele nostalgice ale unui adolescent, care avusese cîndva un prieten mare şi puternic, un exemplu unic de reuşită, forţă şi energie, un exemplu pe care nu îl atingi niciodată, dar în a cărui aureolă e plăcut să pluteşti şi să te încălzeşti, chiar dacă nu este vorba d cît de o căldură împrumutată. Eric îl ascultase întotdeauna fidel, orbeşte, iar după şcoală, cînd Lovis îşi începuse marşul său triumfal în cariera militară, îşi urmărise idolul de departe, fără a şti să se facă el însuşi remarcat. Şi pe urmă, venise solul acela care îl chemase la Lovis şi care dăduse vieţii sale un nou înţeles şi îi redase totodată vechiul ei înţeles: acela de a fi un soldat credincios al lui Lovis, un soldat care nu crîcnea niciodată împotriva stăpînului.

Eric nu băgă de seamă că Ruth îl observa pentru prima dată cu atenţie şi că în aceste clipe expresia de aversiune, pe care i-o rezerva întotdeauna, dispăruse de pe chipul ei.

După o vreme, Lovis se ridică:

– Şi-acum ce urmează?

Eric îndepărtă un fir de praf de pe mînecă.

– Cunoşti doar planul. De aici există, pentru noi doi, trei drumuri sigure care ne duc spre ţelul nostru, înţelege-mă bine: *pentru noi doi.* Fata rămîne aici.

Lovis o ţinea strîns, posesiv, pe Ruth:

– Nu, asta nu!

– Gîndeşte-te bine, Lovis! Planul nostru nu a prevăzut nici o fată. Totul e stabilit pînă în cele mai mărunte detalii. Afară, la ieşirea spre Belem, ne aşteaptă două costume de protecţie. Auzi? Două! Fără ele nu ajungem pînă la aeroport. La uzinele de oxid de potasiu sînt montate două turbolansatoare - doar două. Pe urmă, pe promontoriul sudic, este pregătit un tractor, pentru cazuri de extremă urgenţă. Proviziile şi apa sînt şi ele calculate pentru două persoane, în general, călătoria asta nu este pentru o fata, e cu neputinţă pentru ea... De ce vrei s-o iei cu tine pe Ruth? Banii tăi se află la Electra, acolo poţi să găseşti altele de

teapa ei. Cîte vrei!
Ruth se lipi de Lovis.
– Lovis, interzice-i să vorbească aşa! Cum poţi să-l asculţi?
Eric se întoarse pe călcîie şi începu sa străbată încăperea în lung şi în lat. Privea spre modelul conceput în tablă de şah al plăcii de pardoseală de la picioarele sale.
– Dacă iei fata, rişti ca evadarea noastră să eşueze, Lovis! Putem aranja lucrurile astfel ca Ruth să rămînă în viaţă. Găsesc eu un mijloc ca să nu devină periculoasă pentru noi. O încuiem aici. Pină ce e găsită, sîntem în siguranţă. Dacă ţii, poate să vină mai tîrziu la tine. Îi lăsăm aici şi bani!
Scoase un fişic cu monezi de plastic din buzunarul de la piept şi le aşeză pe măsuţa din faţa lui Ruth. Ea apucă fişicul şi-l aruncă spre Eric. Fişicul zbură pe lîngă el, fără să se desfacă şi se rostogoli pînă sub un scaun. Eric se apecă, îl luă şi-l băgă la loc în buzunar.
– De ce nu spui nimic, Lovis? strigă fata. Poate că eşti gata să-l şi susţii!
– Uite, fetiţo, spuse Lovis, poate că are totuşi dreptate. Fără el n-am cum să scap de aici. Pe tine nu te cunoaşte nimeni... Ai putea doar... Blestemată poveste! zbieră el. Vezi doar că altfel nu merge! De viaţa mea nu-ţi pasă? Gîndeşte-te şi la mine! Toţi trei nu putem pleca! La toate ieşirile nu sînt pregătite decît două costume de protecţie.
Buzele lui Ruth vibrară, dar nici un sunet nu trecu pragul lor. Lovis o privi cu spaimă. Expresia ochilor ei se schimba mereu, ca şi cum ar fi vrut să spună un lucru pe care faţa ei încordată nu îl putea exprima.
Se sculă în picioare şi se aplecă spre ca. Mîinile lui bîjbîiră spre obrazul, spre părul ei.
– Copilaşul meu, bîigui ei. Nu fi trist. O să găsim noi o soluţie. Iubita mea, comoara mea. Tu ştii doar că nu pot să trăiesc fără tine... Dar fii rezonabilă...!
Ruth se strecură de sub braţele sale. Se dădu cîţiva paşi la o parte, astfel încît să ajungă între cei doi bărbaţi. Eric se tot învîrtea pe lîngă o coloană îmbrăcată în faianţă şi afişa o deplină indiferenţă. Vorbise mai mult decît oriei!id altădată în viaţa sa şi acum tăcea. Considera că în joc era salvarea iui Lovis şi aceasta era grija sa. Acum lăsa celorlalţi doi latitudinea să ia hotărîrea de care depindea dacă totul se va desfăşura aşa cum stabilise în

planul său - sau, dimpotrivă, dacă tot ce pregătise cu migală de-a lungul mai multor ani îşi va pierde orice sens şi odată cu aceasta scopul întregii sale existenţe va fi compromis. Foarte profund, în sinea lui, atît de adînc încît nu ajungea să străbată pînă la suprafaţa conştiinţei sale, simţea însă că ceva înfricoşător şi monstruos se apropie de el, ceva care atingea şi punea în cumpănă înseşi fundamentele personalităţii sale.

– Fii pe pace, îi spuse Ruth lui Lovis. Voi face cum vrei tu. Rămîn aici, dacă doreşti. Dar oare acest lucru este cu adevărat necesar sau nu urmăreşti decît să scapi de mine?

– Dragostea mea...!

Lovis rămăsese mai departe aplecat. Braţele lui se bălăbăneau.

– O soluţie există, continuă Ruth. Putem foarte bine să fugim toţi trei. Mai avem încă destul timp. Pînă atunci, Eric aduce o mască de protecţie de la una dintre ieşirile pe care nu avem intenţia să o folosim. Turbolansatoarele şi tractorul nu avem de ce să le luăm în considerare. Promontoriul sudic nu e departe de rezervoarele de apă, deci cel mai practic va fi să luăm masca de acolo. Şi pe urmă, avem grijă să ajungem la avion prin ieşirea dinspre Belem.

Lovis alergă spre Ruth.

– Asta e soluţia! Cum de nu m-am gîndit la ea?

Fireşte - aşa merge! De ce nu ţi-a venit şi ţie această idee, Eric?

Eric se uita la urmele pe care mînecile sale le lăsaseră în praf. Într-adevăr, nu se gîndise la asta? Soluţia era simplă. Cunoştea mai bine decît oricare altul labirintul evadărilor şi orice problemă legată de ele la care exista un răspuns nu putea să nu găsească în mintea lui rezolvare. E drept, avionul avea două locuri, dar încăperea pentru bagaje le stătea la dispoziţie. Răspunsul lui nu venise fiindcă nu înţelegea să ia o hotărîre care se întorcea împotriva lui. Nu pe Lovis îl pierduse, ci pierduse ceea ce Lovis reprezenta pentru el.

– În regulă, zise el, mă duc să iau masca.

Ştia insă că el nu va mai zbura. În trei, în nici un caz.

Se întoarse şi dădu să plece.

– Nu-l lăsa să se ducă singur, zise Ruth. Trebuie să mergi cu el. Vin şi eu cu voi.

Lovis îi dădu ascultare. O porni în urma lui Eric, iar Ruth îl urmă.

„M-ai lăsat altădată singur, se gîndi Eric; acum nu foloseşte la nimic dacă mă însoţeşti.”

Urcă treptele care duceau la halele de montaj ale fabricii subterane. Chiar el elaborase ordinul ca întreprinderea să-şi sisteze activitatea, iar legăturile ei cu lumea exterioară să fie tăiate. Lovis, care acum gîfîia, ţinîndu-se greoi după el, cu mina pe minerul pistolului, îl semnase.

Bariera magnetică se deschise în faţa lui. Iluminatul de siguranţă al unor lămpi luminiscente de slabă intensitate se răspîndi prin marile hale, fără să poată alunga umbra din toate ungherele. Lîngă maşini, dedesubtul benzilor transportoare suspendate, între spiţele roţilor, în spatele ciocanelor pneumatice, în cazanele de ulei, se căscau abisuri. Cîrlige de macara, cleşti, ciocane de perforat se împlîntau în golul negru. Lanţuri, sîrme, conductori, ţevi se încrucişau deasupra ansamblurilor de maşini-unelte, plutind în hău, împletindu-se într-o ciudată aglomerare de forma unei uriaşe insecte metalice, care părea că abia aşteaptă semnalul ca să se trezească la viaţa ei automată. Eric ar fi putut să dea acest semnal. Bateriile spinoriale mai erau încărcate, rezervorul de benzină - plin, conductele de ungere aveau uleiul necesar, buteliile de gaze sub presiune. Da, ar fi putut să dea un semnal, să acţioneze un levier, să apese un buton, să răsucească un comutator; contactele s-ar fi stabilit imediat, electricitatea ar fi început să se scurgă prin metal, condensatorii s-ar fi descărcat, roţile s-ar fi învîrtit, ciocanele şi-ar fi dezlănţuit loviturile.

Eric nu se gîndea la aşa ceva. Se duse mai departe, străbătu un lung şir de hale de maşini, birouri, depozite, se strecură într-un puţ de aerisire şi ajunse pînă aproape du suprafaţă. În apropierea tabloului de comandă se afla lada conţinînd costumele de protecţie. Scoase o mască de gaze şi se întoarse. De comutatoare nici nu se atinse. Lovis şi Ruth îl urmau, poticnindu-se.

Era ora zece noaptea. Eric îşi aminti de scadenţele planului său. Pentru intervalul de timp care urma, prevăzuse odihnă şi linişte. Odihnă după eforturile şi emoţiile unei zile zbuciumate. Odihnă după o mică gustare în cantina fabricii subterane. Odihnă înaintea celei de a doua, a celei din urmă zile obositoare, care pretindea de la ei mădulare odihnite şi un desăvîrşit calm nervos.

Acum îi era însă tot una...

Ajunse la bar şi deschise uşa unui dulap. În diferitele rafturi se aflau alimente: biscuiţi, nuci, ciocolată, fructe conservate, suc de grapefruit, oranjadă. Deschise o a doua uşă şi scoase aparatul de ras, foarfeca, alcoolul şi vata. Dintr-un al treilea dulap, luă două saltele pneumatice, două perne gonflabile şi un sul cu pături. Întinse două dintre ele pe banca lipită de perete, îşi dezbrăcă haina şi pantofii, se culcă şi apoi se înveli.

– Bandajul, Lovis! Poţi acum să îl scoţi! spuse Eric, obosit, şi reglă deşteptătorul ceasului său de mină la ora unu şi jumătate.

Lovis scoase oglinda de perete din cui.

– Adevărat! Ia vino să mă ajuţi, Ruth.

Îi întinse fetei oglinda şi se apropie de lampă. Mai întîi se bărbieri şi barbişonul negru, care nu fusese prins de bandaj, căzu în şuviţe. Pe urmă introduse unghiile sub folia de plastic şi desprinse o porţiune suficientă pentru ca degetele să poată apuca marginea peliculei. Trase şi o fîşie se dezlipi, apoi apucă iar şi smuci cu putere. O fîşie după alta se detaşa de piele şi se închircea în cocoloşuri, mărunte, care cădeau pe jos şi efectuau salturi mici şi caraghioase pe podea.

Eric ar fi vrut să se întoarcă spre perete şi să doarmă. Nu reuşea să-şi urnească privirea de la obrazul lui Lovis. Ruth rămăsese stană de piatră; oglinda îi tremura în mînă. Era ca şi cum un alienat mintal şi-ar fi smuls pielea putredă de pe cap, pentru a înspăimînta spectatorii cu priveliştea atroce care ieşea treptat la iveală.

Cînd ultima fîşie zdrenţuită se desprinse, Lovis se holbă în oglindă. Nu-i venea să-şi creadă ochilor.

De fapt, chipul său nu avea nimic îngrozitor, dar nici nimic care să iradieze forţa, nimic puternic, nimic superior, mîndru, demn de dispreţ sau, dimpotrivă, copleşitor. Faţa aceasta nu spunea nimic, nici măcar dezgustătoare nu era. Nasul devenise cîrn, fălcile se bolteau rotunde şi puţin cam prea dolofane, gura era cărnoasă şi plină. Aveai impresia că buzele nu-şi puteau găsi sprijin una într-alta, sortite să rămînă veşnic întredeschise.

Medicul făcuse o treabă bună. E drept că acum era mort, însă opera trăia. Dar tocmai prin perfecţiunea operaţiei sale, se răzbunase pe călăii săi. Nimeni nu l-ar fi putut recunoaşte pe Lovis. Nimeni n-ar fi putut observa vreo urmă a intervenţiei. Nu existau nici cicatrici, nici alterări de culoare ale pielii. Nu mai

exista nici un Lovis, nici pentru Eric şi nici pentru Ruth. Amîndoi înţeleseră acest lucru. Privirile lor se întîlniră. Amîndoi gîndeau acelaşi lucru şi se înţelegeau unul pe altul. Fiecare îl privea pe celalalt aşa cum te uiţi la cineva pe care îl vezi pentru prima oară şi încerci să-l recunoşti cu adevărat.

– Ce vă zgîiţi aşa! zbieră Lovis şi încercă să lovească în oglinda din mîna lui Ruth. Dar ea o feri de pumnul său, aşezînd-o pe tejghea.

Eric închise ochii şi se întoarse spre perete.

...Cînd se trezi, deşteptătorul nu sunase încă.

Se aşeză pe bancă şi privi la ceas: ora unu şi zece. Lumina mai ardea încă. Cineva sforăia: Lovis Ruth nu era nicăieri. Se uită cu atenţie în toată încăperea; uşa spre coridor nu era bine închisă şi i se părea că aude glasuri.

Coborî tiptil de pe bancă, se furişă în picioarele goale pînă la uşă, o deschise, trase cu urechea... Nu se mai auzea nimic. Ochii i se obişnuiră cu întunericul şi atunci deosebi ceva mai încolo o rază de lumină. Se furişă mai departe. Ajunse la o altă uşă; jos, prin crăpătură, izvora licărirea albă. Scoase arma şi dădu brusc uşa în lături.

Ruth şedea pe un scaun de birou, în faţa unei mese de scris. Tresări înfiorată, receptorul radiotelefonului îi scăpă din mînă şi începu să se balanseze, suspendat de firul său, ba într-o parte, ba în cealaltă. Împinse scaunul la o parte şi se ridică. Ochii ei verzi erau larg deschişi, iar părul blond închis i se revărsa din belşug pe frunte. Abia acum îşi dădu Eric seama că avea ochii verzi şi părul blond. Lăsă arma jos şi se apropie.

Fata îi remarcă privirea. Teama ei rămase aceeaşi, dar expresia feţei i se schimbă. Pentru o clipă, pleoapele se strînseră, bărbia i se înălţă, Ruth se ridică în picioare. Nu era nici cu un deget mai scundă decît Eric.

– Bateria este moartă, spuse el. Nici o legătură. Totul este mort.

Ridică receptorul cu mîna stîngă şi îl duse la ureche. Ascultă...

– Nimic. Mort. Nu există nici o legătură cu exteriorul.

Era însă foarte mirat. E drept, chiar el deconectase de mult timp aparatul, dar nu îl distrusese. Ar fi trebuit să se audă un zumzet slab. Se apropie cu încă un pas.

– Ce ţi-a trecut prin cap? Cu cine voiai să stai de vorbă?

– Eric! spuse fata.

Nu vorbea nici tare şi nici încet, nici temătoare şi nici supărată, nici stăruitoare şi nici rezervată. Îi rostise doar numele.

Deodată, în faţa lui Eric se deschise parcă o poartă. Dincolo de ea nu existau nici ganguri, nici drumuri, nici garduri, nici urme de paşi cărora să le urmeze, îl atrăgea o întindere pe care privirea n-o putea cuprinde, o întindere fără spaţiu, fără timp, fără cauză şi efect. În această vastă întindere, totul era cu putinţă; fără obligaţii, fără cătuşe, fără violenţă, fără constrîngere. O clipă vru să se lase în voia imponderabilităţii acestei libertăţi care îl cotropea, pe urmă însă se răzgîndi, dureros. Se zbătea aprig în chinurile conştiinţei şi răspunderii. Apoi se hotărî.

Aruncă receptorul în furcă. De afară se auzeau paşi apropiindu-se. Lovis apăru în cadrul uşii.

– Ce se întîmplă aici? întrebă el.

– M-am plictisit şi am hoinărit prin preajmă, răspunse Ruth.

– Am observat că dispăruse şi am plecat să o caut, explică Eric.

Lovis nu observă că pe receptorul radiotelefonului erau locuri unde praful fusese şters de atingerea mîinii. Nu observă nici ceea ce Eric remarcase abia acum: anume că firul receptorului fusese tăiat: nu mai atîrna decît de izolaţia carcasei. Lovis nu văzu nimic, dar din noua lui faţă, umflată, bucălată, cu pielea întinsă pînă la refuz, ochii priveau răutăcioşi... Ochii au rămas aceiaşi! îşi zise Eric.

– Nu avem timp pentru prostii dintr-astea, spuse Lovis. Haideţi, o luăm din loc!

Cei doi bărbaţi şi fata se aflau într-o încăpere mare şi joasă, la capătul coridorului. Eric deschise o ladă şi scoase de acolo un obiect greu, în formă de cutie, dotat cu un mîner, precum şi două măşti de protecţie. Dădu una lui Lovis şi alta lui Ruth.

– Acum vom avea de înfruntat un oarecare risc, zise el. Aici sîntem la numai un metru adîncime faţă de suprafaţa planetei. Deasupra noastră se găseşte o plantaţie, bineînţeles sub cupolă. Trebuie să mă conving că nu e nimeni prin apropiere.

Puse ochiul la ocularul unui periscop care străbătea plafonul de beton şi privi. Se roti lent, odată cu instrumentul.

– Totul pustiu, de jur-împrejur.

– Cum de poţi să vezi ceva în plină noapte? întrebă Ruth.

– În infraroşu, răspunse Eric.

Se duse la cealaltă extremitate a încăperii, ridică mîna spre plafon şi deschise un zăvor. O trapă se căscă brusc, o mică avalanşă de pămînt se revărsă în cameră, antrenînd cu ea şi ceva vegeta;ie. Prin deschizătura din plafon pătrundea acum lumina difuză a stelelor.

Eric aduse o mică scară, o rezemă de marginea deschizăturii şi urcă cu mare precauţie. Ajunse sus, în jurul lui adia aerul umed, înăbuşitor, mirosind a pămînt, al unei sere. De pe frunze cordiforme, îmbibate de umezeală, se scurgeau picături de apă şi mănunchiuri mari de păstăi atîrnau de tulpini lemnoase.

– După mine! strigă el prin deschizătură. Lovis apăru curînd lîngă el, apoi şi Ruth. Eric mai coborî o dată şi la întoarcere aduse caseta portativă.

– Urmaţi-mă!

Porni, fără să şovăie, într-o direcţie bine determinată.

Unul după altul, tropăiau greoi printre cărnoasele flori labiate, peste covorul alcătuit din pămîntul moale şi rădăcinile vegetale încolţite. Un perete de un luciu mat se ridica, în formă de boltă, în faţa lor: era cupola din polisilicizi, hotarul dintre zona vieţii şi cea a morţii. Lumina stelelor sclipea ştearsă prin straturile lăptoase din material sintetic, dar strălucirea lor se răspîndea deasupra întregii bolţi, ca şi cum chiar aceasta ar fi răspîndit o lumină proprie, fascinantă.

Eric puse caseta jos şi ridică panoul din faţă. Un furtun subţire, compus din inele metalice, ieşi afară, şerpuind. Se termina cu un soi de trident. Cei doi dinţi exteriori aveau vîrf uri metalice sclipitoare, care se apropiau, la capetele lor, unul de altul; în timp ce acela din mijloc avea în partea superioară o îngroşare alcătuită dintr-un ajutaj. Coada tridentului măsura cam o jumătate de metru. Acolo unde se prindea de furtun, se aflau două minere, distanţate unul de celălalt.

Eric şterse cu mîna o fîşie a peretelui de sticlă sintetică acoperit cu picături condensate de apă, pentru a-i reda transparenţa: La prima vedere, aveai impresia că priveliştea de grădină se continua şi afară, dar această senzaţie era înşelătoare. Afară nu creşte au plante, ci cristale. Aspectul era de cîmpie acoperită de chiciură, cu o „iarbă” de treizeci de centimetri înălţime.

Eric învîrti de un buton aflat pe un mic panou de comandă, care se afla în partea din faţă, deschisă, a aparatului său. Un arc

de scîntei pîrîitoare lega acum cele două vîrfuri exterioare ale furcii.

- Puneţi-vă măştile!

Lovis şi Ruth îi urmară pilda şi îşi fixară măştile pe faţă.

În sfîrşit, apropie tridentul de peretele de sticlă. Din nou roti un comutator - un fascicul subţire de raze ţîşni prin ajutaj, întîlnindu-se cu arcul descărcării electrice. Pîrîitul se mai atenuă, în schimb se făcu auzit un şuierat. Aburi groşi, corozivi se ridicau, rotindu-se în mari spirale.

Eric apăsă uşor furca şi apoi o deplasă pe suprafaţa netedă. Pe unde trecea dispozitivul său, în perete rămîneau fisuri subţiri dar profunde, care pătrundeau cam treizeci de centimetri în zidul de o sută douăzeci de centimetri grosime.

De o parte şi de alta a crăpăturilor apăreau băşici, suprafaţa se umfla.

Se formase un cerc, cu un diametru de circa cincizeci de centimetri. Eric procedă la incizarea unui al doilea cerc, în jurul celui dintîi. Direcţia tăieturii se afla întotdeauna într-un unghi ascuţit faţă de cea a primului cerc. Rezultatul acestui procedeu se arătă curînd. Bucăţi de polisilicid în formă de pană săreau ca nişte ţăndări din perete.

Cineva îl scutură pe Lovis de umăr.

– Ceva nu e-n regulă! strigă Lovis.

Îşi scosese masca de respirat.

– Ce să nu fie-n regulă? întrebă Eric, ridicîndu-se.

Opri alimentarea cu acid şi de asemenea curentul electric; îşi scoase şi el masca.

– Am văzut acolo o lumină! şopti Lovis, în liniştea care coborîse brusc asupra lor.

Iscodiră cu privirea jur împrejur şi ascultară cu cea mai mare atenţie. Nu observară de astă dată nimic, dar liniştea lor fusese destrămată.

Lui Eric îi veni o idee:

– Ultraperiscopul!

Alergară la deschizătura prin care ieşiseră la suprafaţă. Lovis ajunse jos dintr-un salt, reglă instrumentul şi privi prin el:

– Drace! Pe-aici, prin împrejurimi, se furişează careva! Mai mulţi chiar!

Eric îl dădu la o parte.

– Ai dreptate!

– De cît timp mai ai nevoie?
– De prea mult timp.
– Ce facem?
– Aruncăm în aer.
Îngenunche în faţa lăzii din care scosese mai înainte arzătorul şi măştile. Îi întinse lui Lovis un colac de sîrmă; lîngă el, puse o baterie de aprindere.
– Dă-i drumul! Derulează sîrma!
Lovis urcă în grabă, trăgînd după el sîrma care se desfăşura.
Eric ducea cu el cartuşul cu megalit şi îl îngropă în pămîntul de la baza peretelui.
– Ce faci aici. Ruth? înapoi, în odaia subterană! strigă el.
Legă bornele de contacte şi fugi cu fata spre Lovis.
– Totul e-n ordine? întrebă acesta.
– Da!
– Atunci, gata!
Apăsă pe declanşator... Nimic nu se clinti. Apăsă încă o dată. Tot nimic!
– Grozav planul tău! strigă Lovis. Cîrpaciule! Diletantule!
– Rămîneţi aici!
Eric smulse o bucată de fitil detonant din ladă şi se năpusti sus.
– Eric, nu declanşa explozia! o auzi pe Ruth strigînd în urma lui.
Şi imediat după aceea, pe Lovis:
– Rămîi aici, ce te-a apucat?
Eric se aruncă jos, lîngă zid, răscoli pămîntul pină ce scoase cartuşul exploziv, smulse banda de protecţie şi introduse un capăt al fitilului detonant. Renunţă să mai îngroape cartuşul. Întinse însă bine fitilul şi ţinu capătul liber, pentru o clipă, în flacăra brichetei sale. Un sprint fulgerător, o alergare scurtă şi un salt în gol: se afla în subterană. Aşteptară...
Zece secunde, cincisprezece secunde... Apoi veni în sfîrşit năprasnica detunătură, urmată de un scrîşnet. Se căţărară pe scară şi ajunşi sus, văzură cupola plesnită în mai multe locuri. Fisurile argintii se înălţau şi se lărgeau mereu. Întreaga construcţie tremura şi vibra, era zguduită de convulsii. Energia seismului creştea şi scădea alternativ şi îşi găsea expresia în stranii dangăte de clopot, care alergau de-a lungul construcţiei circulare. Acolo unde fusese amplasată încărcătura, se formase un mic crater, iar în spatele său se căsca în perete o deschidere ovală, a cărei margine părea acoperită de o substanţă topită.

– Măştile! strigă Eric.
– Pe-acolo! strigă Lovis, arătînd spre deschizătura din cupolă.
Porniră în fugă. În cîteva clipe, erau în pustiul de cristale, printre acele şi ghimpii care scîrţîiau; vîrfurile lor le înţepau gleznele. Aerul toxic era, e drept, purificat de filtrele măştilor, dar mirosea puternic a chimicale - chimicale absorbante - şi era greu de respirat. Părăsiră astfel adăposturile artificiale ale oamenilor, protecţia atmosferei încălzite primenite, impregnate cu vapori de apă şi îşi puseră toată nădejdea în acest peisaj neospitalier, pustiu şi solitar, unde nu se aflau oameni care să-i oprească. Acolo, nu prea departe, dincolo de ridicătura domoală a unui deal, îi aştepta salvarea - avionul ascuns.
Ruth se apropiase de Eric. Îi strigă ceva, dar el nu înţelese nimic.
În spatele lor, se aprinseră luminile. Acum, cuplele străluceau. Evadarea lor fusese descoperită. Fata îl apucă pe Eric de mînecă.
– Ce s-a întîmplat? strigă el.
Îşi încetini fuga şi încercă să priceapă înţelesul care se desprindea din sunetele atenuate şi contorsionate care străbăteau prin mască.
– Radiotelefonul... nu era mort... eu... v-am denunţat!
Eric îi apucă mîna şi încercă să o antreneze după el:
– Acum e tot una...
– Eric... să ştii că iot eu... am tăiat... contactele cartuşului.
– E în regulă! Dar acum, grăbeşte-te! Sau... poate... mai bine... rămîi în urmă?
Se opri. Abia acum începea treptat să priceapă:
– Rămîi aici, tu tot nu păţeşti nimic, Ruth.
– Nu era îngăduit să arunci în aer... Eric îi auzea răsuflarea grea, întretăiată.
– De ce? Trebuia doar...!
– Distrugerea... unei cupole... este o crimă! Eric privi înapoi. Lumini răzleţe se apropiau. Mai erau totuşi departe.
– Rămîi aici, Ruth! spuse el!
– La dracu! Aţi înnebunit? strigă Lovis.
Alergase o bucată de drum, de unul singur, mai departe, dar acum se întorsese. Îşi scosese masca şi respira greu.
– Acolo în faţă, e dealul. Ce mai vreţi? înainte!
Încă puţin - şi am reuşit.

La douăzeci de metri, lateral, o lovitură fu urmată de o explozie. Sute de roci sfărîmate ţîşniră în sus, ca o fîntînă arteziană... Încă o lovitură.

Nu mai aveau de ales şi alergară mai departe. În frunte se afla Eric, care cunoştea drumul. Se folosea de nenumăratele şanţuri care brăzdau terenul, asigurîndu-le o oarecare protecţie. În sfîrşit, trecură de punctul cel mai înalt al crestei. Se aflau, pentru moment, în siguranţă.

În faţa lor se profilau cîteva barăci. Aici fusese cîndva o exploatare a minereurilor de antimoniu. Omul imprimase peisajului pecetea sa, roca era în mai multe locuri sfîrtecată, acoperămîntul cristalin al solului de culoarea zăpezii vădea răni neregulate, poligonale, întunecate. Suprafeţele nivelate alcătuiau adesea trepte largi. În locurile care se dovediseră sărace în minereu, se ridicau conuri de material descopertat lipsit de valoare.

Eric se duse drept spre una dintre barăci. Se convinse mai întîi că sigiliile de plumb erau neatinse. Introduse cartela sa perforată într-o fantă mascată şi apăsă. O trapă se deschise, un avion biloc, strălucitor de alb, de ultimul tip constructiv, apăru, iar într-un compartiment alăturat se arătă un tractor cuplat cu trupiţă.

– Eu mă apuc să curăţ pista, spuse Eric. Împingeţi aparatul afară şi porniţi motorul.

Se urcă în tractor, deblocă frîna şi apăsă pe accelerator. Vehiculul începu să înainteze ca un gîndac, pe cîmpul care trebuia să servească drept pistă. Acţionate de Eric, şenilele se învîrteau tot mai repede, împingînd înaintea plugului un val de nisip şi praf. Urmele plăcilor de oţel din care erau alcătuite şenilele se imprimau în sol, iar de o parte şi alta a lor creşteau noile taluzuri. După trei curse, calea nivelată era destul de lată spre a servi decolării. Eric devie tractorul de pe pistă şi alergă spre avion. Dincoace de linia dantelată şi lină a crestei pe unde veniseră ei, se iviseră pete întunecate ale căror contururi se profilau pe cerul matinal de culoarea asfaltului: erau urmăritorii.

Lovis se afla de acum pe scaunul de pilotaj; în spatele lui, şedea Ruth.

– Îmi parc rău, Eric, strigă tiranul răsturnat, în timp ce motorul începuse să duduie. Sîntem nevoiţi să te părăsim.

Aparatul începuse să ruleze, dar Ruth se aplecă spre Lovis şi-l

trase pe acesta de braţe:
– Lasă-mă pe mine aici, aş vrea să rămîn. Ia-l cu tine pe Eric, nu pe mine! Opreşte odată! Lasă-mă pe mine!
Avionul se răsuci, orientîndu-se pieziş faţă de pistă. Lovis îl opri, cu o înjurătură. Se întoarse şi încercă să împingă fata înapoi, cît mai adînc, în scaunul ei, dar Ruth se apăra. Atunci ridică braţul şi palma lui o lovi în faţă, o dată, a doua oară şi încă o dată. Ea încercă să riposteze cu pumnii, dar lui îi păsa prea puţin. Continua să o pălmuiască şi loviturile lui erau tot mai puternice. În sfîrşit, durerea, ruşinea şi neputinţa o copleşiră. Se aruncă înapoi în albia spătarului, unde braţele dezlănţuite nu o mai puteau ajunge, cufundîndu-se în acest adăpost trecător, cuprinsă de apatia deznădejdei. Acolo se chirci, îşi ascunse faţa în mîini, îşi trase genunchii spre piept, se ghemui mută. Înlemnită, uşor aplecată într-o parte.
O fluierătură scurtă, şuierătoare, însoţită de o grindină de aşchii, provocată de explozia unui proiectil, răsună: un avion trecuse ca fulgerul deasupra lor.
Eric privea fără să intervină, pradă pasivităţii. Trupul său era cuprins de o ciudată amorţeală; n-ar fi putut acum să acţioneze nici dacă ar fi vrut s-o facă, dar nu simţea nici o dorinţă în acest sens, nici un impuls nu-l îndemna să intervină. Voinţa lui era paralizată...
Lovis voia să-l părăsească. Fata fusese bătută. Urmăritorii îi ajungeau. Dar, de fapt, nici nu-i păsa de toate. Îl preocupau cu totul alte probleme. Probleme care nu aveau nici pe departe aspecte atît de dramatice, probleme care te solicită în zilele obişnuite şi a căror rezolvare nu schimbă prea mult. În realitate, erau cele cu adevărat importante, dar Eric uitase de ele. Încerca să se apere împotriva acelui *altceva,* care îl lua în stăpînire atît de insistent şi de firesc, acel altceva care era atît de puternic şi reprezenta singurul lucru care există cu adevărat. Şi de aceea i se supuse. Aşa ajunse să se hotărască.
– Lovis, strigă el. Cine o să mînuiască lansatoarele electronice de la pupă? *Tu* vrei s-o faci? în acest caz, cine o să piloteze?
Arătă spre o escadrilă de avioane de luptă care se rotea deasupra lor:
– Vrei ca Ruth să piloteze avionul? Sau poate nici nu vrei să te aperi?
Se aplecă, pentru a se feri de aşchiile şi schijele care plouau;

un nou proiectil lovise solul.
– Cine o să te schimbe la pilotaj? Cine o să-ţi ajute în caz de aterizare forţată?
Ochii lui Lovis, larg deschişi, priveau fix prin ochelarii măştii.
– Ruth, strigă Eric, coboară! O apucă zdravăn şi o trase pe jumătate afară. Ieşi odată, hai! Du-te!
Ruth aproape că îşi revenise. Se lăsă să alunece peste bord. Eric o prinse şi o ajută să se ridice în picioare.
– Fugi în hangar şi nu te clinii de acolo!
O împinse violent, ca s-o trezească cu totul, şi ea începu să fugă, aplecată. Lovis privea pasiv, indiferent.
– Dă-i drumul, Lovis! strigă Eric. Start! Porneşte! La naiba, ambalează motorul!
Se urcă în locul din spate, trase capacul bombat de plastic deasupra lui şi a lui Lovis şi cobori chiar el pîrghia. Aparatul se întoarse, orientîndu-se greoi şi fără voie, în direcţia de zbor. Vîntul se mai schimbase, dar nu mai aveau timp să ia în considerare această modificare. Roţile începură să salte de-a lungul pistei grosolan nivelate, plină de găuri. Dar aparatul lua treptat viteză. Eric lăsă avionul să alerge pînă la capătul benzii de rulare şi abia în ultimul moment trase manşa: urmă un salt deasupra barierei de stalagmite sintorizate şi arbori cristalini care năvălea parcă spre ei.
Avioanele de luptă ale noii stăpîniri se aruncară ca un roi de bondari asupra victimei lor. Nu-l mai puteau prinde viu pe Lovis, dar un Lovis mort tot era mai bun decît un Lovis evadat.
– Preia manşa! strigă Eric.
Lovis reacţiona acum surprinzător de repede Fiecare mişcare a sa era perfect adecvată ţelului urmărit. Eric pusese în funcţiune instalaţia de ventilaţie - şi aerul filtrat, încălzit, mîngîietor, pătrunse sub acoperămîntul de plastic. Aruncară cît colo măştile. Puteau în sfîrşit să respire din nou liber. Cu cît inspirau mai adînc, se simţeau mai încrezători, sorbind parcă din aerul proaspăt acel spirit de luptă care, timp de decenii, îi făcuse mai puternici decît fuseseră toţi ceilalţi.
Atacatorii se năpusteau cu furie spre ei. Lovis şedea aplecat înapoia tunului cu tragere rapidă. Eric vedea spatele lat, ceafa masivă, părul tăiat scurt şi uită chipul cel nou care se afla de cealaltă parte. Motorul chiuia, aerul cînta, muşchii se încordau, simţurile erau mai treze ca oricînd. Lovis trase, cu un gest brusc,

cocoşul şi o jerbă de rachete ţîşni din ţevile aflate lateral faţă de fuzelajul avionului. Vîrtejul inamicilor trecu pe lîngă ei, la dreapta, la stingă, deasupra şi dedesubtul lor, pămîntul se bombă parcă, se răsturnă, nu mai exista nici sus, nici jos. Scăpaseră de povara gravitaţiei, iar în urechi simţeau ameţeala eliberatoare a plutirii. Şapte puncte căzură în spatele lor în gol. Şi acum fu rîndul lui Eric. El se identifică repede cu trăgaciul armei, cu patul ei, cu ţeava. Ochii săi, nervii săi, creierul său, braţul său, degetele sale, pielea care-l furnica deveniră una cu metalul rece. Îşi punea întreaga fiinţă în gestul mîinii: ale, în degetul care se îndoia şi odată cu torentele irizate ale ionilor care ţîşneau din lansator arunca şi o părticică din el spre duşman. Sentimentul triumfului îl făcu să jubileze înfiorat, cînd zări suspendate în aer două neguri aţoase, dense, enorme, ca măruntaiele unor animale rănite de moarte; apoi apărură şi globurile roşii ale exploziilor care urmaseră atingerii ţintelor.

Totul se terminase la fel de repede precum începuse. Eric îşi veni în fire. Acum parcă avionul se năpustea spre un perete moale, făinos. Răsuci violent manşa, iar suprafaţa zidului se răsturnă, deveni un şes întins, care defila fără încetare sub ei. Eric se îngrijise de toate. Aparatul lor era mai rapid decît toate celelalte. Adversarii rămaseră cu mult în urmă. Nimeni nu-i va putea prinde, pe el şi pe Lovis, din urmă.

Lovis se prăbuşise în scaunul său. Capul lui se legăna ca un pendul. Speriat, Eric se aplecă spre el, îl apucă de păr şi întoarse capul prietenului: obrazul acesta, îndreptat acum spre el, era ud, udat de lacrimi, fălcile grase clănţăneau ca nişte pungi pline cu bani, omul abia îşi trăgea răsuflarea prin gura deschisă, gata să se Înăbuşe. Eric îi lăsă capul să cadă în piept. Se aşeză comod, căută la sol linia de cale ferată şi îşi orientă zborul după ea.

Într-un buzunar lateral, aflat într-o căptuşeală bine mascată, avea un portvizit. Îl scoase şi extrase din el mai multe cartele perforate, cîteva fişicuri cu bani, un lanţ cu chei de safe-uri. Îşi vîrî în buzunar o cartelă perforată, apoi deschise pentru o clipă fereastra laterală - şi aruncă tot restul. Lovis nu remarcă nimic.

Eric pilotă toată ziua, noaptea următoare şi încă o jumătate de zi, fără ca Lovis să-l schimbe. Din timp în timp, înghiţea o pastilă de energon. Tovarăşul său de drum părea să doarmă aproape tot timpul.

În cea de-a doua zi, pe la prînz, cupolele celui dintîi oraş din Electra apărură deasupra orizontului. Eric începu să coboare. Îndreptă avionul spre o pista de rulare exterioară a aeroportului, aflat între doua cupole mari, şi ateriză lin.

– Am ajuns, îi spuse el lui Lovis şi ridică capacul transparent.

Lovis coborî. Eric rămase pe loc.

– Eşti sigur că nu ai păstrat asupra ta nimic care ar face să fii recunoscut? întrebă el, Celălalt dădu din cap.

– Prea bine. De acum înainte eşti deci Antonio Diaz, comerciant textilist, cetăţean al Electrei. Ai memorat toate datele stabilite?

Lovis dădu iarăşi din cap. Eric îi înmînă o cartelă perforată.

– Nu te voi însoţi, spuse el, simplu Lovis îl privi consternat.

– Rămas-bun, zise Eric şi trecu peste spetează, spre primul scaun, în locul unde şezuse Lovis. Sosirea lor fusese remarcată. La marginea terenului se iviseră cîţiva bărbaţi.

– Eric! strigă Lovis. Nu pleca de aici! Putem rămîne pentru totdeauna împreună. Doar n-ai luat în serios ceea ce am spus atunci. Eram atît de nervos, mă zăpăcisem de tot. Acum o să putem savura din plin viaţa!

Eric puse propulsorul în funcţiune. Oamenii de pe aeroport se apropiau.

– Eric! O clipă! Unde sînt cheile de la safe? Unde sînt actele? Unde sînt banii?

Mîinile sale, ridicate, implorau:

– Ce o să mă fac aici lipsit de mijloace, fără nici un prieten?

– Munceşte, Antonio Diaz! spuse Etic. Închise capacul din plastic şi avionul începu să ruleze. Pista era bună. Se desprinse uşor de ea, apoi descrise un sfert de cerc. curînd, oraşul se afla din nou departe, sub el. Suprafeţele de beton ale benzilor de rulare erau şi ele acolo. Iar un grup de oameni se apropie de un bărbat solitar.

Eric aruncă o privire asupra hărţii. Zări Holder, zări şi Electra. Departe de ele, risipite pe întreaga emisferă nordică, se întindeau continentele insulare ale Federaţiei Neutre. Iar dincolo de imensa mare de lavă a cărei formă aducea cu secera Lunii, harta era albă. Se îndreptă într-acolo.

Se simţea într-o stare de veghe surescitată. Tabletele continuau să-şi facă efectul asupra lui. Albul cîmpiilor îi apărea mai alb decît altădată, umbrele cafenii mai intense, razele solare mai fierbinţi. Niciodată ochii săi nu percepuseră atît de

limpede sclipirile suprafeţelor cristaline, fiecare străfulgerare îi izbea ca o înţepătură uşoară, blajină şi înviorătoare. Pe coastele dealurilor vedea culori pe care nu le luase niciodată în seamă: un albastru pastel palid, un galben ca al unui aluat, un purpuriu transparent, un violet ceţos. Observa creşterea şi revărsarea lacurilor de anhidridă sulfuroasă, care se extindeau sub influenţa căldurii solare, urmărea curgerea argintie şi străvezie a fluviilor, rîurilor şi pîrîiaşelor scînteietoare pe care se sprijineau multicolore curcubee, vedea chiar în faţa sa vălurile de fum de la orizont, izvorînd din prăpăstii prelungi, cu margini zimţuite; se încreţeau şi se întrepătrundeau, pînă ce se înălţau în regiunile vînturilor de înălţime, care le spulberau.

Şi pe urmă, începură să vină spre el alte configuraţii de fum şi de aburi, tot felul de valuri zdrenţuite şi învolburate, exalaţii ceţoase, braţe imense de pulberi, gaze care se unduiau şi se legănau într-un dans neîncetat, umbrele curcubeelor. Ba îl cuprindeau strîns, ba se îndepărtau de el şi îi arătau rîpele lor adînci, care îşi continuau şerpuirea sub crusta de piatră fisurată a planetei şi se terminau în amalgamul lavei clocotitoare. Înălţă avionul pînă în straturile cele mai înalte, unde elementele dezlănţuite unul împotriva celuilalt se uneau în sfîrşit într-o calmă mare de vapori.

Apoi ceaţa se risipi, prefăcîndu-se fulgerător într-un aer de claritatea cristalului. Departe, jos, se aflau şesurile presărate cu stalagmitele unei ţări necunoscute.

4 Tribunalul

Încăperea era pustie, geală - goală cu excepţia celor trei bănci de lîngă pereţi, capitonate în negru Dreptunghiurile a două uşi glisante, de culoarea fildeşului, abia dacă se deosebeau de pereţii de aceeaşi culoare.

Deşi lumina zilei pătrundea prin geamuri în fascicule mari, galbene, pe plafon ardeau şi cele trei tuburi de neon. Razele lor, de un albastru deschis, răzbăteau pină şi în cele mai ascunse unghere. Pufăind uşor, aerul încălzit, umidificat, sterilizat, se revărsa, printr-o deschizătură protejată de un grilaj, în cameră. Era răsuflarea instalaţiei de climatizare, aerul pe care apoi, gaura de pe peretele opus îl absorbea din nou.

Pereţii vibrau la intervale de timp regulate: două cana!e de aeraj se aflau în imediata lor apropiere.

O uşă glisantă se ridică, lunecînd în peretele superior şi doi bărbaţi în salopete aduseră pe un ai treilea. Purta un costum de protecţie cenuşiu şi era fără cunoştinţă. Îl culcară pe una din bănci, aruncară priviri grăbite prin încăpere şi se retraseră. Uşa coborî iar cu un zgomot surd.

Un tremur parcurse chipul lui Eric Frost. Vestea revenirea treptată la sine. Deschise ochii, dar îi închise îndată la loc. Cele două coloane de lumină, care se rostogoleau din două părţi spre el, îl dureau îngrozitor. Pe lîngă aceasta, nici nu avea acum timp să se preocupe de ambianţa în care se afla. Preocuparea care-l stăpînea cu totul era lupta împotriva unor simţăminte de nelinişte şi indispoziţie, care porneau din capul său şi se răspîndeau sub formă de şocuri, spasmodic, în tot trupul său. Trebuia să le stăvilească, aşa cum, pe o mare agitată, trebuie să opui rezistenţă căderilor vaporului în gol, pentru a contracara senzaţia de greaţă care-ţi întoarce stomacul pe dos. Şi, pe lîngă aceasta, era atît de istovit, încît renunţă - după cîteva încercări nereuşite de a-şi concentra voinţa - să-şi retragă mîna de pe spătar, unde amorţise sub povara grea a capului.

Deşi ţinea ochii închişi, i se părea că vede frînturi pestriţe de imagini, iar în ciuda liniştii, auzea glasuri:

...totul s-a întîmplat de mult, uită, uită...

...nu mai e prietenul tău: un trădător...

...peretele negru vine spre tine, tot mai aproape...

...cunoşti prescripţiile...

...acum te poţi decide...
...pe etajerele din perete, s-a aşternut praf...
...decide-te, decide-te...
...rămîi nemişcat şi ascultă...
...un diametru de cincizeci de centimetri...
...sîngele tău, care picură jos...

Încercă să pună ordine în aceste impresii care se roteau într-o vîltoare nestăpînită, să le îmbine într-o imagine de mozaic puţind fi închegată ca o viziune de ansamblu, dar nu izbuti. Din clocotul gîndurilor, se detaşau şi se cristalizau pînă la urmă chipurile unor oameni, un cap cu păr negru, cîrlionţat şi ochi temători, un profil tăios şi aspru, la care un efect de supraimpresie producea un al doilea contur, apropiat de cel dintîi, scînteierile care se aprindeau într-un păr blond; erau ca nişte măşti, nişte spectre, nişte arătări - palide, abstracte, de neînţeles - şi cu toate acestea legate neînchipuit de profund de impresii şi afecte aproape pătimaşe: simpatie, admiraţie, dragoste, ură. Încercă să se apropie de aceste chipuri, dar ele nu îl voiau şi i se sustrăgeau. Strădania sa zadarnică şi dibăcia lor de a-i scăpa printre degete deveni un curios joc imaterial de-a prinselea, în care urmăritorii şi urmăriţii se aflau într-o dimensiune străină şi tăinuită a unei structuri complexe de spaţiu-timp. Această asemănare cu un joc de copii deveni atît de pregnantă, încît Eric se simţea vremelnic transplantat înapoi, în anii fragezi ai existenţei sale, iar lumea aparte a senzaţiilor şi gîndurilor copilăriei îl învălui, lumea aceea în care nu exista decît negru şi alb, bun şi rău, da şi nu, unde lipseau semitonurile, nuanţele şi gradaţiile de care abundă existenţa oamenilor maturi.

Şi cu o hotărîre care nu mai ţine cont de aşteptare ori de îndoială, nici de o cauză, de un scop, de un substrat sau de un mediu ambiant, care nu recunoaşte decît un singur lucru - ceea ce se petrece nemijlocit -, Eric se dedică acum cu totul chemării sale lăuntrice. El era vînătorul şi totodată hăitaşul, el era cel de care fugeau toţi şi de care tuturor le era frică, era conştient de superioritatea ferită de orice primejdie a situaţiei sale. Dar suferea tot atît de amarnic din pricina acestei neînchipuite şi implacabile singurătăţi, aşa cum suferă şi copilul copleşit de singurătate, cînd, cu ochii închişi se reazemă de peretele curţii de lumină sau îşi lipeşte capul de scoarţa aspră şi crăpată a unui

arbore de la marginea livezii, numărînd tainic în gînd, iar atunci cînd îşi ia mîinile de la ochi constată că locul său de joacă este cu desăvîrşire pustiu şi începe să alerge bezmetic de colo-colo, nehotărît şi pierdut, cînd se vede exclus din cercul celorlalţi, nerămînîndu-i altceva de făcut decît să-i înfrunte ca duşman.

Eric nu mai cunoscuse, din copilăria sa, pe nimeni de care să se fi simţit atît de puternic legat - printr-o emoţie, fie ca afecţiune sau aversiune - cum se simţise faţă de aceste năluciri care îi jucau în faţă. Foarte de timpuriu, îl despărţiseră de ceilalţi copii, iar vremea îndepărtată a aventurilor infantile, a micilor întreceri şi a micilor biruinţe - cea mai frumoasă din viaţa sa -, pierise odată pentru totdeauna, îl dăduseră la şcoală, la specializare, apoi la slujba ce îi fusese destinată. Cunoscu distracţiile searbede care i se ofereau între sfîrşitul orelor de birou şi odihna de noapte: jocurile de noroc în sălile cu maşini automate, spectacolele de feerii coloristice, muzica uşoară şi filmele în relief. Nimic şi nimeni nu-i mai stimula ambiţia, bucuria de a crea ceva; nu se ivea nici o împrejurare care să-i ceară o idee, să-i ceară o faptă.

Mai tîrziu i se va repartiza o femeie şi îşi va îndeplini obligaţiile de cetăţean al lumii; timp de şase ani, va avea grijă de doi copii, pînă ce îi va preda, ia rîndul său, şcolii. Cu timpul, amintirile sale atît de îndepărtate adormiră şi cînd îi era dor de ceva nu mai ştia despre ce este vorba.

Şi iată că se întîmplase ceva, era sigur de acest lucru, ceva de o însemnătate covîrşitoare se schimbase - şi din nou îi scăpase! Pe cînd căuta acel lucim, în el se năştea şi lua o tot mai mare amploare deznădejdea unui coşmar, ca într-un joc de-a v-aţi ascunselea, cînd cauţi şi nu găseşti pe nimeni şi cauţi mai departe şi nu găseşti niciodată nimic sau ca la jocul de-a prinselea, atunci cînd alergi dar nu ajungi să te apropii de cel care fuge înaintea ta şi nu îl atingi niciodată.

Ceva din afară irupse cu violenţă în interiorul său, monotonia sălii de aşteptare era tulburată, ceva se schimbase; şuieratul aerului care se revărsa din instalaţia de climatizare se auzea acum mai slab, abia îl mai distingea. Visul bătea temător în retragere, iar realitatea era iar prezentă.

Eric Frost clipi din nou, abundenţa luminii îl deranja, dar de această dată îi ţinu piept. Văzu şi recunoscu băncile din crom şi cauciuc spongios, uşile, toată încăperea aceasta cu pereţi de

culoarea fildeşului, fereastra mare şi, dincolo de ea, frontul alb al faţadelor impecabil aliniate ale clădirilor.

Amintirile imediate se năpustiră brutale asupra sa: citaţia de a se prezenta pentru examinare, automatul de la poarta clinicii, culoarele şi ascensoarele, camera şase sute cinci, unde trebuia să aştepte, zumzetul instalaţiei de aer condiţionat... apoi somnolenţa care îl cotropise dintr-o dată, pe neaşteptate.

Eric sări în sus... Ameţi; sîngele îi mai curgea greoi prin vine, ca plumbul topit.

Împinse una dintre bănci sub clapeta de aer din perete, se urcă; era gata să cadă, dar se sprijini bine de zid. Întinse mina cît putu. Bănuiala sa se adeveri: acolo se afla o ţeava subţire, chiar în canalul de aeraj, avînd capătul acoperit cu o silă. De jos nu era vizibilă, iar prin grilajul deschizăturii principale era de asemenea inaccesibilă.

Îşi suflecă mînecile bluzei, căută şi...

Acesta era cel de al doilea indiciu: deasupra unei vene de la încheieturii braţului, o zgaibă infimă, cu o crustă abia vizibilă de sînge închegat!

Acum avea dovada: se aflase în puterea lor, prizonier al reţelei gîndurilor pe care ei o inventaseră.

Coborî anevoie de pe capitonajul elastic al băncii. Se aşeză. Trupul lui încă nu îşi revenise, dar mintea îi era din nou lucidă. Abia acum îşi dădea seama prin ce trecuse, putea să aprecieze ridicola nimicnicie şi înspăimîntătoarea gravitate a situaţiei sale.

– Ce am făcut oare? Ce am ajuns oare să fac?

Janet Trombe lăsă la o parte blocnotesul ei cu însemnări şi aşteptă. Farmer ţinea ochii strîns închişi; părea să mediteze. Bell dădu din cap şi îi zîmbi lui Janet. Graudenz mîzgălea o bucată de hîrtie. Czerny, imobil în scaunul său, afişa o mutră dezgustată. Între ei, masa alcătuia parcă o barieră. Zece tuburi de neon revărsau asupra ei lumina lor argintie.

Se părea că Farmer ajunsese la un punct de vedere. Ca reprezentant oficial al guvernului, el era preşedintele comisiei. Se sculă în picioare şi atunci statura sa masivă apăru şi mai impunătoare.

– Deci, domnii mei?

Privirea lui se opri asupra lui Bell, dar primul care-şi spuse părerea fu Czerny.

– Concluzia reiese în mod limpede. Omul acesta este un infractor.

Farmer întoarse capul spre Czerny, aruncîndu-i o privire uşor dezaprobatoare. Între timp, acesta recăzuse în imobilitatea sa.

– Te rog, Bell, spune-ţi cuvîntul!

Neurologul - mic, îndesat, cu fălcile bombate - ridică mîna compătimitor:

– Nu înţeleg, pur şi simplu, cum s-a putut întîmpla aşa ceva... Oricum, este vorba de un caz patologic extrem de serios.

– Modul în care acest om - dacă este într-adevăr vorba de un individ anormal - s-a putut sustrage punctelor de control din Delius, va forma obiectul unei alte dezbateri principiale. Czerny şi-a exprimat punctul de vedere asupra comportării sale. Vorbeşte, Graudenz!

Tînărul medic cu chip de student se ridică nervos în picioare. Spuse, repezit:

– Mă asociez părerii lui Bell... fără îndoială, ceva patologic... Adică, vreau să spun...

Se opri, deodată, încurcat.

Farmer trecu peste această poticnire şi observă:

– Asta ar însemna să procedăm la lobotomie. Părerea mea despre pacient nu este chiar atît de categorică. Desigur, el se abate adesea, în acţiunile sale, de la ceea ce avem dreptul să pretindem, în condiţii normale, de la cetăţeni normali. Dar - Farmer se însufleţi vizibil şi bocăni repetat în placa mesei - circumstanţele probei noastre, a experimentul nostru, sînt ele oare normale? Am atras în repetate rînduri atenţia asupra faptului că, în condiţii neobişnuite, chiar şi un om sănătos are reacţii neobişnuite...

Era ca şi cum o briză uşoară ar fi trecut prin sala de dezbateri. Farmer însuşi era tulburat, deoarece ajunsese să expună tema sa favorită. Bell îşi frămînta mîinile într-o disperare ostentativă. Graudenz îşi introduse de mai multe ori creionul în buzunarul de la piept al salopetei albe, de unde îl scotea mereu. Chipul întunecat al lui Czerny, care se profila sub chica blondă, despicată în două smocuri de păr aducînd cu nişte coarne, deveni şi mai întunecat. Janet Trombe îl privea cu mare atenţie pe Farmer.

– Un intestin care funcţionează prost reacţionează abia cînd mănînci, explică Bell. O mînă paralizată îşi vădeşte neputinţa

abia cînd este pusă să lucreze. Defecte mici ies la iveală numai cînd există solicitări considerabile. Acelaşi lucru este valabil în ce priveşte caracterul. Viaţa noastră publică, riguros organizată şi reglementată, nu duce la astfel de solicitări, sistemul nostru statal asigură vieţii o desfăşurare regulată, uniformă, echilibrată. Tocmai de aceea se poate întîmpla că cei care se abat de la normele stabilite rămîn ani de zile neobservaţi, în mijlocul nostru. Şi acesta este, de fapt, motivul pentru care am introdus *probele trăirii.*

– Din rîndul unor asemenea bolnavi se recrutau, pe vremuri, sabotorii, elementele anti-sociale, indivizii care comit tîlhării şi omoruri. Pe atunci, pedeapsa era execuţia.

Farmer nu se dădu încă bătut:

– Cu toate acestea, nu pricep de ce trebuia să alegem asemenea circumstanţe false, nefireşti. De ce o aventură pe o planetă străină, cînd ştim doar că nu putem părăsi sistemul nostru solar? Am renunţat doar pînă şi la costisitoarele expediţii pe planetele sistemului nostru, deoarece s-au dovedit a nu fi de nici un folos. Şi de ce situaţia aceea a unei lovituri de stat, cînd ştim doar că de secole nu s-a mai întîmplat nimic asemănător? Cum să se orienteze un om normal în împrejurări atît de absurde? Ele nu pot decît să-l zăpăcească, să-l facă să-şi piardă busola.

– În nici un caz nu e vorba de aşa ceva! observă Bell, revoltat. Am studiat extrem de precis reacţia psihologică a unui individ supus probei faţă de astfel de influenţe ale lumii exterioare. Orice cetăţean este pe deplin familiarizat cu asemenea circumstanţe, datorită literaturii recreative, radioului şi filmului. Poate să se pună fără nici o dificultate în situaţia unor persoane pe care i le înfăţişăm noi.

– Cu toate acestea, ar trebui alese situaţii care sînt mai uşor de înţeles, cel mai bine conflicte din cariera funcţionărească, pericole care se pot ivi în viaţa de toate zilele…

– La ce fel de conflicte poate să ajungă un funcţionar? Cărui pericol îi este astăzi expus un cetăţean? Statul nostru este un stat al ordinii, în care nu există nici conflicte şi nici primejdii. Asemenea teme sînt dealtfel interzise sectorului recreativ şi ele sînt chiar mai absurde decît acţiunile aventuroase îmbrăcate în veşmînt istoric sau petrecuta în cine ştie ce ungher îndepărtat al Cosmosului - aşa cum şi le imaginează scriitorii noştri. Tocmai

prin faptul că alegem o ambianţă complet diferită, deschidem cale liberă unei hotărîri neinfluenţate de nimic a pacientului şi prin aceasta obţinem un indiciu absolut sigur.

– Aş vrea să atrag atenţia asupra faptului, obiectă Farmer, că proba trăirii are mai ales un scop juridic. În ce priveşte caracterul, medicii ar trebui s-o scoată la capăt cu metodele lor; de ce mai avem atunci teste psihologice? *Proba trăirii* este înainte de toate baza juridică pentru intervenţii medicale, şocuri sau lobotomii, care reprezintă, într-un anumit sens, frustrări ale libertăţii individuale. În felul acesta, aplicăm pedeapsa cea mai dreaptă pentru o infracţiune definită juridic şi care...

– Permite-mi, colega! interveni Bell, făcînd un semn liniştitor spre Janet, asistenta lui, care ridicase mîna. Nu e vorba de nici o pedeapsă! O operaţi pedeapsă ar fi inumană şi nedemnă de un medic. Este vorba, bineînţeles, de un tratament destinat vindecării. Proba trăirii poate aduce dovada existenţei unei malformaţiuni caracterologice, care implică primejdia unor repercusiuni negative în sfera socială. Intervenţia are drept scop mai ales să-i redea pacientului posibilitatea să se integreze, fără tensiuni nervoase, în statul social... Voiai să faci o remarcă, Trombe?

Janet era puţin stingherită, dar bîigui:

– Am vrut să spun... După părerea mea, nu trebuie uitat că nu e vorba, în cazul acestor fapte, de nimic real, adevărat. Totul nu este decît...

– Asta e o controversă depăşită, o întrerupse Farmer, profitînd de ezitarea ei. Real sau doar reprezentat mental - e tot una. Inspirînd odată cu aerul amnesin forte, subiectul supus probei este vidat de orice amintire, iar injecţia cu halucinid C şaptesprezece îl aduce într-o stare care îl face extrem de receptiv faţă de tot ce i se sugerează din afară. Orice situaţie care îi este înfăţişată, descrisă, se preface în mintea lui într-o realitate absolută, trăită. Dacă în descriere lipsesc anumite date sau precizări, subiectul completează în mod automat aceste goluri, aşa cum se întîmplă în vis. Dacă apoi starea sa de apatie este înlăturată, pe o perioadă bine d limitată, printr-un şoc pe bază de vecamină, el ajunge exact în situaţia unui om care a trăit efectiv evenimentele respective. Nici o amintire stînjenitoare nu îl mai influenţează. Cînd ia o hotărîre, aceasta este luată de bună voie, fără nici o constrîngere şi el este pe

deplin răspunzător pentru ea. Exact în acelaşi mod ar acţiona clacă s-ar afla în realitate în situaţia respectivă.

Dar să revenim la dezbaterea noastră! Să parcurgem diferitele momente sau puncte ale probei. Cea dinţii hotărîre pe care a luat-o, pledează în mod neîndoielnic pentru Eric Frost. Conjunctura trăirii îl pune în faţa alternativei fie de a urma impulsurilor sale de omenie, cruţînd copilul, fie de a urma instrucţiunile primite şi să-l ucidă. Pentru un cetăţean avînd cugetul sănătos, legea reprezintă mai mult decît năzuinţele sale personale - căci legea reprezintă comunitatea. Eric Frost a procedat cu spirit de răspundere în această privinţă; îl notăm deci la acest punct cu un plus. Este cineva de altă părere? Czerny îşi drese glasul:

– Mă împotrivesc. Frost nu a tras din spirit de datorie şi disciplină, ci fiindcă ştia că acel copil reprezenta pentru el o primejdie. Robotul nu l-a anunţat; impulsurile pe care acesta le recepţiona veneau de mult mai departe. Deci nu era vorba de o făptură în carne şi oase. De aceea a tras.

– Foarte adevărat, interveni, în acelaşi sens, şi Bell. Un copil care se joacă, pe o planetă străină, în ambianţa unei păduri de formaţiuni misterioase, aflate într-o creştere rapida, sinistră şi inexplicabilă - iată o situaţie care duce la presupunerea că este vorba de o halucinaţie, de hipnoză, sau de un miraj produs prin mijloace tehnice. Frost era sigur că faţa aceea cu năsucul cîrn şi ochii mari reprezenta o imagine psihică ademenitoare, care declanşează, în mod reflex, simptomele impulsului protector. Acesta este motivul pentru care a amintit de asemenea de păpuşă şi de ursuleţul de pluş, de jucării menite să trezească sentimente materne, adică sentimentele pe care le întruchipează acest prototip. Amintiţi-vă de interogatoriu. Sînt de aceea pentru notarea acestui punct cu zero. Cine votează pentru zero?

Czerny ridică imediat mina, urmat aproape imediat de Graudenz. Janet nu avea drept de vot în cadrul tribunalului, aşa încît nu schiţă nici un gest. Farmer deschise un mic registru şi notă ceva:

– Trei la unu. Deci aprecierea este zero. Care era punctul următor?

– Hotărîrea de a încerca să fugă din reciful de corali, răspunse Janet.

– În această privinţă, observă Bell, pacientul a procedat, după părerea mea, în mod judicios. Prin fugă, se salva pe el şi salva de asemenea tot ce aflase. Comunicarea sa era menită să transmită în cel mai scurt timp descoperirile sale. În felul acesta, guvernul putea să se hotărască din timp pentru o intervenţie. Se pare deci...

Bell încremeni. Cineva coborîse parcă peste ei o draperie neagră: tuburile de neon se stinseseră brusc. În lumina palidă a zilei, care se strecura cu multă parcimonie în încăpere, judecătorii nu mai erau decît nişte umbre.

Farmer pipăi bordura îngustă a mesei din faţa sa, pînă ce dădu de un buton de semnalizare, aflat pe o latură a ei. Un bărbat din personalul de deservire al instituţiei îşi făcu apariţia.

– Vezi să se repare lumina! porunci Farmer.

Omul, îmbrăcat în alb, făcu un semn din cap şi se retrase.

– Nu este atît de întuneric încît să fim obligaţi la suspendarea dezbaterilor, observă Farmer. Continuă, Boli! Tocmai îţi expuneai poziţia...

Bell îşi cam pierduse siguranţa de sine. Clipea neliniştit.

– Spuneam... Adică, mai bine zis, precizam cum au stat lucrurile, arătînd că, prin comportarea lui, Frost făcuse guvernului un serviciu. Graţie lui, acesta era în situaţia de a interveni la timp.

– Susţii ceva absurd, observă Czerny rece. Avea ordinul să se autodistrugă. Un ordin este un ordin. L-a încălcat flagrant.

– Deci la acest punct - minus!

Farmer *îşi* sprijini bărbia în mînă. Fără nici o intenţie, făcuse astfel întocmai gestul pe care-l obişnuia atunci cînd era fotografiat; tuburile de neon se aprinseră, ca la un semn ascuns.

– Ai dreptate, Czerny. Ar fi trebuit să se supună. Farmer se întoarse spre Bell:

– Aici este vorba de alternativa: voinţa de a trăi sau supunerea. La un cetăţean normal, imboldul supunerii trebuie să fie mai puternic decît dorinţa de a rămîne în viaţă. Dacă din încălcarea comisă a rezultat pînă la urmă o situaţie favorabilă sau nefavorabilă, este absolut indiferent. Acuzatul merită minus. Se opune cineva?

Czerny îşi exprimă printr-un semn acordul Bell spuse la rîndul lui:

– Nu.

Graudenz, care aşteptase hotărîrea superiorului său, se grăbi să nege şi el. Farmer notă ceva în registru.

– Ajungem la punctul trei. Este vorba de o hotărîre a acuzatului care nu e deloc uşor de înţeles. Trombe, te rog citeşte sinteza:

Toate capetele se întoarseră spre fată. Janet fu din nou cuprinsă de o nelinişte trecătoare. Răsfoi în blocnotesul ei, căutînd rîndurile cu pricina. Părul ei era blond şi ochii ei verzi; să fi fost o întîmplare? se întrebă Bell.

În acelaşi moment, un infirmier îmbrăcat în alb dădu buzna în încăpere şi strigă:

– Eric Frost a fugit!

Starea lui Eric se ameliora repede. Muşchii săi se destinseră, undele pe care fiecare bătaie a inimii le propagaseră prin trupul său se potoliră, senzaţiile de greaţă şi indispoziţie dispărură. Putea din nou să gîndească, fără ca acest lucru să-l obosească. Încă nu reuşise să reunească toate elementele constitutive care alcătuiseră trăirea sa de vis, dar ceea ce fragmentele reconstituite dezvăluiau îi era de-ajuns. Se putea considera pierdut. Sau cel puţin acele componente ale sale care-i alcătuiau personalitatea erau pierdute. O mică incizie, care urma să-i separe două porţiuni ale creierului - şi era sortit să-şi petreacă tot restul vieţii vegetînd, ca o epavă umană insensibilă şi lipsită de voinţă.

Niciodată nu se gîndise prea mult la el. Mai ales nu îl preocupase dacă era ca ceilalţi sau nu. N-ar fi ajuns niciodată la concluzia că este un degenerat, unul dintre aceia care nu corespund normelor din Delius, un om cu un caracter alterat patologia. Niciodată nu ar fi bănuit că este în stare să se opună legii.

Cu toate acestea, încălcase legea. Era un infractor. Dintr-o dată, ceva insesizabil, care făcu parte din trăirea sa mentală, se strecură în realitate: era un sentiment absurd, acela că acum ar putea fi mai liber decît altădată, deşi niciodată nu fusese atît da prizonier ca în această clipă. Dar poate că nu era chiar aşa de absurd, dacă libertatea nu se mai referea numai la prizonieratul fizic, ci ajungea să cuprindă şi sfera deciziilor. Iar aceasta nu fusese niciodată atît de cuprinzătoare ca acum. Putea să facă ceva - e drept, nu mult, dar mai mult decît putuse face oricînd

altădată - şi, în orice caz, mai mult decît îngăduiau reglementările în vigoare. Putea j să mintă, să înşele, să fure, să jefuiască, chiar să ucidă şi, în nici un caz, niciodată, nu i se putea în tîmpla un lucru mai grav decît acela care îi fusese în orişice caz hărăzit.

Se scutură zdravăn şi smucitura îl ajută să lepede inerţia pe care sistemul de educaţie şi obişnuinţa i-l impregnaseră. Privi în jurul său eu simţurile treze Se apropie de fereastra de lîngă el; privi afară Acolo, departe, era prăpastia străzii, care se desfăşura la două sute de metri sub el, trotuarele rulante lunecau, mai repede la mijloc, mai lent pe cele două laturi. Oamenii de pe ele arătau ca nişte picături întunecate, presărate de o stropitoare neştiută. Cînd vreuna dintre ele se desprindea din fluxului străzii, era ca şi cum pereţii caselor ar fi atras-o; se rupea din grupul cu care înaintase, descria o traiectorie parabolică şi era aspirată de una dintre deschizăturile-uşi ale caselor.

Acolo jos era libertatea: o libertate foarte îndoielnică, e drept, dar cu toate acestea, în acest moment, reprezenta chintesenţa a tot ceea ce însemna această noţiune pentru Eric. Numai că zidurile clădirilor erau netede şi alunecoase, iar sticla sintetică a geamurilor era mai dură decît oţelul. Eric continuă să privească în jurul său... Canalul de aerisire era cu mult prea îngust ca să permită trecerea unui om matur. Mai trebuiau luate în considerare uşile. Încercă să le împingă în sus, dar erau, fireşte, încuiate. Nu-i mai rămînea decît să pună la cale un şiretlic. Printr-una din uşi intrase, venind dintr-un coridor. Nu ştia ce se află în spatele celeilalte. Îşi lipi urechea de ea: o voce groasă mormăia, o alta, subţire, răsuna strident, o a treia, aspră, interveni caustic...

Abia din spusele acesteia izbuti să priceapă ceva: „...Sabotorii, elementele antisociale, indivizii care comit tîlhării...”

Acolo, înăuntru, se desfăşura o dezbatere. Poate că de el era vorba. Dar acest lucru îi apărea pentru moment indiferent. Important era numai că de partea cealaltă se aflau cîţiva oameni şi că această ieşire era deci închisă pentru el. Singura cale de evadare ducea prin coridorul pe unde venise. Deci cealaltă uşă...

Eric îşi scoase pantoful şi începu să izbească cu tocul acestuia, dintr-o parte, în capitonajul unei bănci, acolo unde tapiţeria se

îmbina cu rama de metal. După cîteva lovituri, se produse o spărtură; Eric îşi strecură degetele înăuntru, deasupra căptuşelii de plastic şi smulse din ea o bucată de mărimea unei monezi.

Pe urmă, împinse banca sub tuburile de neon şi se urcă pe cauciucul spongios; astfel era izolat de pămînt. Izbuti să detaşeze un tub de neon, îşi introduse degetele în dulie şi începu să răsucească de ea. O slăbi într-atîta, încît izbuti să apuce un capăt al sîrmei care venea de la transformatorul de aprindere. Îl trase puţin în afară şi derulă cam un metru de pe bobină. Cu ajutorul sîrmei, făcu legătura între electrozii lămpii şi reintroduse tubul de neon în dulie. Cîteva pîrîituri uşoare şi toate trei lămpile se stinseră.

Eric împinse banca la loc şi se aşeză lîngă uşă.

Peste trei minute, uşa glisă în perete, un infirmier îşi făcu apariţia, împinse - întocmai ca şi Eric - o bancă sub şirul lămpilor de neon, se urcă pe ea şi scoase din dulie tubul la care se umblase.

Eric nu-şi făcuse un plan precis. El sperase sa se folosească de un moment de neatenţie pentru a se furişa afară. Tocmai în acest scop, pregătise, pentru caz de nevoie, bucăţica de plastic. După ce omul apăruse în deschizătura uşii, Eric întinsese mîna - fără să-şi clintească restul trupului - spre niplul de contact al dispozitivului de blocare a uşii şi lipise pe el, fără să fie observat, bucăţica de plastic în prealabil umezită.

Cînd remarcă expresia bănuitoare de pe faţa infirmierului, ca şi bombarea buzunarului său lateral, datorată probabil unui pistol de şoc, renunţă să rişte imediat şi rămase nemişcat; omul descoperise pricina scurtcircuitului şi din acea clipă nu-l mai scapă pe Eric din ochi. Cu mîna vîrîtă în buzunarul vinde se afla arma, spuse:

– O să te căieşti, amice!

Coborî de pe bancă şi ieşi din odaie, retrăgîndu-se cu spatele spre uşă. Ghidată de forţele magnetice ale şinei, uşa se închise, dar blocajul nu funcţiona, deoarece circuitul era întrerupt de bucăţica de plastic care îndeplinea rolul de material izolant.

Eric aşteptă zece secunde, apoi încercă să deschidă uşa. Trebui să facă un efort pentru a contracara forţa magnetică - cîmpul destinat glisării uşii mai acţiona -, dar nu îi fu deloc greu să o biruie. Privi iscoditor pînă departe în coridor. Nimeni nu se zărea. Repede şi fără zgomot, o apucă în direcţia din care venise

altădată, se îndreptă spre lifturi şi se urcă într-un ascensor alcătuit dintr-un lanţ neîntrerupt de cabine, care ducea în jos; se oprea, cîte cinci secunde, la fiecare etaj.

Eric ajunse la etajul patruzeci şi trei: mai multe sonerii începură să urle. Cineva dăduse alarma. Cînd ascensorul porni de la etajul treizeci şi patru, văzu cîteva siluete în halate albe gonind spre lift. Dar porniseră prea tîrziu. La etajul douăzeci şi nouă, sări din cabină şi se năpusti pe coridor. Alergă pînă la prima cotitură, apoi începu să păşească fără grabă aparentă. Era sigur că nu fusese zărit. Ca pretutindeni, şi aici se găseau într-o porţiune lăturalnică a labirintului culoarelor, spălătoarele şi closetele. Intră şi... avu noroc. Auzi răpăitul unui duş care funcţiona din plin, iar într-o nişă zăcea un maldăr alb de haine. Se descotorosi iute de salopeta cenuşie şi îşi puse în schimb îmbrăcămintea albă a personalului clinicii. Veşmintele sale le înfăşură într-o legăturică, pe care o aruncă într-un closet. Abia atunci se încumetă să iasă din nou afară.

Coridorul era tot pustiu. Eric îl parcurse cam o sută de metri, apoi coti spre stînga, pînă ce dădu de un ascensor. Coborî vreo douăzeci de etaje, cînd doi bărbaţi se repeziră în cabina sa. Cu un aer plictisit, vîrî mîinile în buzunare, dar ei nu-i dădură nici o importanţă. Deodată, tresări de bucurie: în buzunarul din dreapta al pantalonului dăduse de o cartelă perforată!

După alte trei etaje, coborî; parcă tot era mai sigur aşa. Lăsă cabina sa să dispară şi se urcă în cea alăturată. Din nou în jos. Numerele etajelor alternau unul după altul pe micul panou indicator, ca diapozitivele într-un aparat de proiecţie cu schimbător automat: 5, 4, 3, 2, 1, parter, -1, -2. Aici părăsi liftul şi căută scările, începu să urce, cu atenţie încordată. Încă de la primul nivel subteran, etajul -1, îl întîmpină un zgomot care devenea tot mai puternic. Hala de intrare era plină de oameni şi Eric făcu repede cale-ntoarsă. Se opri cîteva clipe pe scară. La etajul -4 sau la -5 erau desigur ieşirile spre străzile subterane...

Cînd ajunse să arunce o privire dincolo de ultima Cotitură care îl mai despărţea de rampele de acces ale vehiculelor şi de garaje, observă că toate trecerile erau zăvorite.

Încet şi descurajat, făcu cale-ntoarsă. Pătrunse într-un alt coridor. N-avea, în mod cert, nici un rost să se ducă pe platformele de aterizare ale elicopterelor de pe acoperişul clădirii.

În urma lui răsunau paşi. Nici nu se întoarse, ci păşi mai departe, neabătut. Observă însă cu spaimă că acest culoar se înfunda. Mai precis, culoarul se termina cu o uşă. Se hotărî repede şi merse mai departe, spre ea…

Mai avea o jumătate de metru pînă la ea, cînd lunecă, singură, spre stînga, în perete. Trecu prin deschiderea care i se oferea şi se trezi între două rînduri de birouri. Maşinile de calculat zumzăiau, telefoanele zbîrnîiau, clapele păcăneau, vocile se învălmăşeau. Cîteva priviri se ridicară, privirile unor fete tinere, care toate arătau ca şi cum ar fi fost surori. Încercă să meargă cît mai departe şi chiar să schiţeze un zîmbet, care nu-i izbuti însă prea bine. Trecu cu un pas voit apăsat şi energic prin acest pasaj, dar zgomotele pe care le provoca i se păreau înspăimîntător de puternice. Degetele sale strîngeau spasmodic în buzunar cartela perforată de identificare. Trăgea mereu cu urechea la ce se auzea în urma lui şi aştepta în orice moment să audă un „Stai!” răsunător. Dar acolo, în spate, nu se întîmpla nimic. Se opri, iar paşii din urma sa se opriră şi ei; cineva debita o glumă! Nimeni nu-l lua în seamă, capetele se aplecau, privirile treceau pe lîngă ei fără să-i acorde vreo importanţă, dar avea sentimentul că nu-i este îngăduit să se oprească.

Înaintea lui se căsca acum încă un culoar. Era mulţumit că această cursă a sa printre birouri, ca şi o bătaie la stroi, se încheiase. Zări pe jos o cutia mare de carton, o ridică şi o luă grav cu el, ca şi cum ar fi fost destinată unui scop important, reprezentînd pentru el o mare răspundere. Cînd o ceată numeroasă de infirmieri trecu în goană pe lîngă ci cu pistoalele scoase, silindu-l să se lipească de perete, resimţi chiar o iritare faţă de această… lipsă brutală de consideraţie.

Acrul devenea tot mai greu. Duşumeaua pe care călca era parcursă de vibraţii. Coridorul se ramifica. Transpiraţia manilor sale îmbiba cartonul. Deschise, cu băgare de seamă, o uşă laterală de sticlă, ascunzîndu-şi faţa înapoia cutiei de carton.

Aburi deşi, o căldură sufocantă, clipocit de apă îl întîmpinară. Pereţii de faianţă sclipeau, stropi deşi se prelingeau pe feţele oamenilor, un bărbat în halat de baie se apropie de el, apoi îl ocoli şi se duse să coboare uşa pe care Eric o uitase deschisă.

Trecu mai departe.

Din nou coridorul. Trebui să urce cîteva trepte, doi oameni în alb împingeau pe roţi de cauciuc silenţioase un cărucior sanitar

pe care zăcea trupul înfăşurat în pînză a unui pacient - mai trăia oare? O uşă glisantă se deschise, o masă de operaţie aştepta aici în mijlocul unei încăperi rotunde, instrumente tăioase şi ascuţite, din crom şi sticlă, scînteiau. Eric nu se opri. Mergea şi mergea, fără pauză.

Cîţiva bărbaţi gesticulînd nervos străbătură în fugă coridorul. Eric privi ţintă, încordat, spre tăbliţa fixată pe o uşă - doar cîteva secunde trecură şi erau departe.

Cursa continuă. Urcă o scară, coborî o alta. Zgomotele se potoliră, apoi liniştea îl învălui. Ajunsese într-o sală gigantică. Coloane înalte străjuiau, ca nişte uriaşi de codru secular, de pe pereţi rînjeau chipuri stupide turnate în bronzul unor plăci comemorative. Trebuia să-şi croiască anevoie drumul, scufundîndu-se în covoare groase şi moi; pe urmă, de undeva din fund, răzbi pînă la el o tuse înăbuşită; Eric strînse spasmodic cutia sa şi continuă să înainteze, tot mai tulburat.

Din nou, în faţa lui se deschiseră coridoare, cotiră în unghiuri, se ramificară...

Atunci descoperi fereastra. Aşeză cutia pe pragul ei - şi privi afară. Se afla la cel de al doilea etaj, peste drum se profilau faţadele altor blocuri, cu reţeaua lor de geamuri pătrate, ca toate blocurile din acest stat, care se confunda cu acest oraş şi se întindea de la un pol la celălalt, atît cît cuprindea uscatul. Iar jos, se zăreau benzile pestriţe de circulaţie, ca un model de şorţ plăcut ochiului. Acum, trotuarele rulante aşteptau imobile şi erau goale. De-a lungul peretelui părţii opuse a străzii se aflau, la distanţe de cîte cinci metri, oameni îmbrăcaţi în negru. Erau înarmaţi cu puşti electronice şi puştile erau îndreptate spre clinică.

Această privelişte, departe de a-l face pe Eric să-şi piardă cumpătul, îl făcu să-şi redobîndească sîngele rece. Anatema chinuitoare sub imperiul căreia rătăcise pînă acum prin ganguri, ca într-un vis de groază, era acum spulberată. Vedea iar limpede, auzul îi redevenise fin, gîndirea - logică. Dintr-o parte, răsunară comenzi tăioase.

Eric lăsă cartonul pe bordura ferestrei şi se furişă cîţiva paşi mai încolo. Departe de el, în fundul coridorului, o siluetă albă se ivise şi poate că se apropia. Se deschideau şi se închideau uşi. Răzbăteau din toate părţile strigăte - ciuruind parcă clinica.

Eric fugi înapoi la ascensor. Cabinele încremeniseră. Alergă mai

departe, pînă la scări, urcă în goană un etaj, apoi o luă de-a lungul unui gang.

Simţea primejdia tot mai aproape. Urmăritorii pătrundeau în toate încăperile, controlau desigur bărbat cu bărbat, femeie cu femeie. Ce era de făcut?

Eric căuta firul de pai salvator. Descoperi o tăbliţă pe care scria „SALĂ DE LECTURA”, Uşa se deschise de îndată ce introduse cartela perforată în fantă.

Încăperea era aproape pustie, doar în fund, un bărbat şedea la un aparat de proiecţie. Nici nu ridică privirea. Sala era împărţită de nenumărate etajere cu microfilme, în nenumărate pasaje şi nişe care o compartimentau. Tocmai în asta îşi pusese Eric speranţa.

Aşteptă. Inima îi bătea tare, buzele tremurau, dar îşi impunea să rămînă liniştit şi respiră adînc; voia să fie deplin stăpîn pe sine. Situaţia i se părea nereală, ca o frîntură de vis. Deodată, îşi aminti că mai avusese de cîteva ori această impresie, dar atunci bănuise, alături de ea, existenţa unei realităţi autonome, în timp ce acum ceea ce fusese de necrezut se prefăcuse în realitate. De data aceasta, nici o deşteptare nu mai era posibilă.

Uşa se deschise brutal, cîţiva infirmieri se năpustiră în sală şi îşi împărţiră spaţiul încăperii, astfel ca nimic să nu rămînă necercetat...

Eric le pîndea fiecare mişcare, dinapoia unui dulap. Curînd aveau să-l descopere, îşi spunea el. Se năpusti, fără veste, printre etajere, spre aparatele de proiecţie, către singuraticul cititor al bibliotecii.

– Cartela perforată! Vă rog, repede!

Un al doilea bărbat se ivise acum lîngă Eric. Ţinea în mînă un cleşte pentru verificarea cartelelor perforate şi un palpator. Eric îi smulse cititorului cartela de identificare din mînă şi o întinse vecinului său. Acesta o introduse în fantă, apăsă şi - nici un semnul nu vădi ceva suspect.

– Mîinile, vă rog!

Cititorul trebui să-şi apese buricul degetului mare pe membrana de molibden - dar nici acest aparat nu semnaliză.

– Iar nimic! strigă bărbatul în alb care mînuia aparatele. N-a mai fost nimeni altcineva în sală?

– Absolut nimeni, replică Eric.

Bărbaţii în alb părăsiră încăperea bibliotecii. Paie nu se grăbi

să-i urmeze şi rămase, finalmente neobservat, într-un ungher al încăperii. Aşteptă cîteva minute, pe urmă ieşi din sala de lectură. Puhoiul trecuse peste el, dar fără să-l atingă. Alergă mai departe prin ganguri şi coridoare. Din nou ajunse la o fereastră, de această dată de cealaltă parte a clădirii în care se afla. Se uită afară. Şi de aici se vedeau poliţiştii în negru, postaţi pe stradă. Metalul puştilor sclipea ameninţător.

Eric se mai uită cîteva clipe în jos. Pe urmă se întoarse hotărît şi o porni spre casa scării.

Vestea evadării lui Eric avu efecte foarte diferite asupra membrilor consiliului. Farmer izbi cu pumnul în masă şi strigă ceva incoerent. Bell se repezi glonţ spre un panou de comandă aflat în preajma ferestrei şi apăsă pe un buton roşu. Graudenz deschise larg gura sa cu buze groase, iar mîna începu să-i schiţeze, pe hîrtie, spirale nesigure. Czerny se apropie de infirmier şi-i ceru informaţii exacte. Janet îi observa pe ceilalţi şi se observa pe ea însăşi; era mirată că nu resimte nici supărare şi nici repulsie, mai curînd o uşoară satisfacţie.

Bell se sculă în picioare şi vocea sa răsună stridentă şi puternică:

– Liniştiţi-vă, am dat alarma! Nimeni nu poate părăsi clădirea. Toate ieşirile sînt blocate. Echipe de urmărire îl caută pretutindeni în clinică.

– Se întîmplă des asemenea lucruri în clinica ta? întrebă Czerny şi apăsă, sigur de el, pe cuvîntul *ta.*

– Nu... sigur că nu..., răspunse Bell, cam descumpănit. De cînd lucrez eu aici, nu s-a mai petrecut nimic asemănător.

Şi adăugă:

– La urma urmei, o clinică de stat nu este un comisariat de poliţie.

Czerny izbucni într-un hohot de rîs batjocoritor:

– O să fiu nevoit să mă interesez îndeaproape de sistemul instalaţiilor de siguranţă.

– Domnii mei, se amestecă Farmer, voi dispune bineînţeles ca acest incident, cu totul singular, să fie supus unei riguroase anchete. Acum se pune însă întrebarea dacă este cazul să participăm la acţiunea de urmărire. Bell, cum stau lucrurile?

Czerny izbucni iar în rîs:

– Cum adică? Să alergăm, împreună cu infirmierii, de-a lungul

coridoarelor? Eu prefer să mă bizui pe detaşamentele mele de ordine.

Se apropie de telefon şi formă numărul:

– Aici Czerny. Retrage imediat toate patrulele aflate în districtele apropiate din misiunile curente de pază. Să încercuiască neîntîrziat clinica neurologică din blocul două sute cincizeci şi doi. Căutat este Eric Frost, de pe strada şaptezeci şi şase... Datele de identificare se află în cartotecă... Gata! Executarea!

Îşi îndreptă cămaşa la gît, se duse la scaunul său şi se aşeză. Bell spuse, nervos:

– La noi există instrucţiuni precise... pentru cazurile cînd se produc evadări ale unor bolnavi primejdioşi... Sînt cercetate toate încăperile.

– Cu alte cuvinte, putem conta pe prinderea grabnică a acuzatului. Bell, îngrijeşte-te să fim ţinuţi tot timpul la curent! Sînt de părere să continuăm dezbaterea noastră. Trombe, cum stau lucrurile la punctul trei?

Fără să-şi fi regăsit cu totul calmul, participanţii la consiliu se aşezară cu toţii la locurile lor.

– Frost trebuia să transmită o comunicare unui organ central al guvernului. Datoria lui era să comunice tot ce se petrecuse, mai ales comportarea sa potrivnică legii atunci cînd făpturile raţionale străine l-au pus în primejdie, ca şi încercarea unui tovarăş al său de a-l convinge să fugă. El s-a hotărît să comunice totul, aşa cum s-a petrecut.

– Desigur, aşa a făcut - glasul lui Bell, tras în lung, era de o bunăvoinţă ironic-insinuantă. Din păcate, scopurile sale nu erau cîtuşi de puţin oneste.

Căută să atragă spre ochii săi privirile lui Janet, dar ea se uita fix la Farmer.

– Să ascultăm banda cu interogatoriul, propuse acesta.

– Ce rost are? bombăni Czerny. Farmer deveni roşu de mînie:

– Aici domneşte justiţia şi ordinea. Vom duce această dezbatere la bun sfîrşit, într-o formă ireproşabilă.

O strîmbătură schimonosi faţa lui Czerny, dar nu spuse nimic.

Janet îşi notase precis codul numeric, corespunzător punctului trei, al mecanismului de rulare şi găsi imediat locul respectiv. Îşi aplecă atît de adînc capul peste magnetofon, încît mai multe şuviţe de păr de pe ceafă, pe care o panglică le ţinea legate,

scăpară din strînsoare şi îi căzură pe faţă. Nu voia ca cineva să observe cît de supărată era pe ea însăşi, în difuzor se auzi un uşor vîjîit. Janet apăsă pe clapa de reproducere şi cele două role începură să se învîrtească:

– O situaţie dificilă, Eric! Ce o să faci?

– Tăcere.

– Gîndeşte-te bine! Legătura cu guvernul central a fost stabilită. Ce vei spune?

Tăcere.

– Trebuie să te hotărăşti! Şi trebuie să răspunzi! Cum vei proceda?

– E foarte dificil... Nu ştiu încă. Mă pot aştepta la o pedeapsă grea...

– ...deoarece ai nesocotit un ordin. Foarte fi adevărat!

– ...şi ar trebui să-l denunţ pe Sid... el de asemenea...

– Sid va fi pedepsit şi mai aspru decît tine; ceea ce a comis el se chema pe vremuri dezertare! Va fi condamnat la o pedeapsă de detenţie chiar mai lungă decît tine, poate pe viaţă!

– Dar nu vreau aşa ceva... Aşa ceva nu trebuie să se întîmple!

– Deci iţi propui să nu raportezi nimic? Sau intenţionezi cumva să raportezi ceva neadevărat?

– Nu... Asta nu merge... Voi spune adevărul.

– Îţi vei asuma întreaga răspundere, luînd vina asupra ta?

– Nu...

Din nou o ezitare, după care vocea răsună mai fermă:

– Voi spune adevărul şi pe urmă o să fug cu Sid pe planeta lui... Da, aceasta este soluţia!

– Deci fugi. Atunci de ce faci mai întîi comunicarea? Şi de ce mai vrei pe deasupra să spui adevărul?

– Dacă nu mă folosesc chiar acum de emiţător, înseamnă că le atrag atenţia şi-i fac să presupună că aici ceva nu-i în regulă. Iar adevărul trebuie să-l spun, deoarece Euclid tocmai a vorbit cu guvernul; el a fost doar în camera de emisie cînd s-a făcut auzit apelul. Nu-mi pot permite să risc nimic... Ce mă fac dacă spun un neadevăr, deşi el a raportat totul?... Nu - mai bine spun adevărul, e mai sigur şi nu trezeşte nici o bănuială. Pe deasupra, ne rămîne timpul necesar ca să o întindem!

– Consideri că acesta e cel mai bun lucru? Rămîi la această hotărîre?

– Da.

– Ce se va întîmpla cu robotul? S-ar putea să te stingherească în realizarea intenţiilor tale.
– Îl voi distruge.
– Eşti conştient de faptul că ceea ce plănuieşti constituie o multiplă încălcare a legii?
– Nimeni nu va avea de suferit de pe urma mea. Întrucît spun adevărul, nu păgubesc pe nimeni, iar guvernul este din timp prevenit.
– Cu toate acestea, pătrunderea unor inteligenţe străine în zona populată de oameni constituie o ameninţare cu totul ieşită din comun. Poate că se ajunge la un război interstelar, pentru care orice om instruit este de mare însemnătate.
– Nu cred că se va întîmpla aşa ceva. Nu - dacă mă gîndesc bine la modul cum s-au comportat... Părerea mea este că seminţia cea străină este bine intenţionată. Acest lucru reiese din mai multe...
– Ajunge! spuse Farmer.
Janet apăsă pe o clapetă „Stop”, banda se opri. Zgomotul confuz al vorbirii mai persistă puţin, apoi aparatul amuţi.
– Situaţia de fapt este limpede, spuse Bell. Pacientul oscilează între năzuinţa spre libertate şi fidelitatea faţă de prietenul său pe de o parte şi loialitatea sa pe de altă parte. El transmite, e drept, o comunicare adevărată, dar numai fiindcă apreciază că acest lucru este soluţia cea mai favorabilă pentru înfăptuirea planurilor sale. El dovedeşte astfel din nou că loialitatea sa, adică sentimentul său social, se află într-o stare de subdezvoltare bolnăvicioasă; toate celelalte sentimente sînt pentru el mai importante. La aceasta se adaugă aversiunea sa cu totul nefirească faţă de maşini, care ajunge atît de departe încît nu se sfieşte să nimicească robotul. În altă ordine de idei, ar fi interesant să se stabilească ce întîmplări ale copilăriei sale au determinat comportarea sa... În orice caz - un minus indiscutabil la acest punct.
– Czerny? întrebă Farmer.
– Minus.
– Graudenz?
– Minus. Bineînţeles.
Farmer se aplecă peste micul său registru şi notă. Pe urmă îl închise brusc şi spuse:
– Propun o pauză de zece minute. Între timp, putem să ne

interesăm cum stăm cu urmărirea lui Frost, Nu aşteptă consimţămîntul celorlalţi, se ridică ia picioare şi părăsi încăperea. Czerny îl urmă.

Bell oftă şi murmură pentru sine:

– Cîte mofturi pentru un bolnav!

Şi el se îndreptă spre uşă. În faţa lui Janet, care aşeza o nouă bandă de magnetofon pe pupitrul cu aparataj, se opri pentru cîteva clipe:

– Eşti o mică poetă, Trombe! Ai conceput totul destul de bine: construcţia acţiunii şi de asemenea interogatoriul. Destul de bine...

Îi făcu un semn prietenos din cap şi trecu mai departe.

Zece minute mai tîrziu, Farmer deschise cea de a doua parte a şedinţei. Eric Frost nu fusese încă găsit.

– Ajungem acum la cealaltă întîmplare. Frost este pus într-o circumstanţă de trăire a cărei unică trăsătură etică este ataşamentul faţă de un prieten - o admiraţie şi în acelaşi timp o veneraţie mergînd pînă la idolatrizare. Astfel, caracterul său este de o răceală deplină, lipsit de orice fel de omenie, de orice milă, pentru el nu există nici un tabu moral sau social. Este deci vorba de un caracter neîndoielnic patologic şi, în ce mă priveşte, tocmai de aceea am protestat în prealabil împotriva acestei condiţii a trăirii. Nu avem dreptul să punem un om, în mod arbitrar, în afara legii şi să-i sugerăm sentimente care poate că îi sînt străine. În felul acesta, el ajunge lesne la un conflict logic, din care crede că nu se poate salva decît printr-o „acţiune-scurtcircuit” şi o asemenea situaţie noi nu o...

– Te rog, colega! spuse Bell. Aceste obiecţii au fost de mult respinse. S-a dovedit doar că, pus într-o asemenea situaţie, un om normal îşi recunoaşte vina şi se arată deplin conştient de răspunderea sa. Se străduieşte să repare nedreptatea pe care a comis-o. Pentru noi, psihologii, modul în care pacientul izbuteşte să iasă dintr-un asemenea conflict este extrem de concludent. Un individ pe deplin...

Bell se lansase într-o expunere doctă şi de unde colegii săi se bucuraseră mai înainte cînd îl întrerupsese pe Farmer, acesta din urmă putu îi sigur de bunăvoinţa celorlalţi cînd i-o tăie scurt lui Bell:

– La obiect! Să renunţăm acum la aceste probleme de

specialitate cu caracter principial. Deci care era esenţa primului punct al trăirii?

Janet deschisese blocnotesul ei la pagina respectivă:

– Eric descoperă că Ruth a încercat să-i trădeze. Ea a vrut să se pună în contact cu lumea exterioară, să divulge poziţia lui Lovis. Eric o găseşte în faţa telefonului. Are posibilitatea să hotărască cum să procedeze în consecinţă.

– Aici este vorba de o problemă cu totul deosebită, explică Bell. După cum ştim, instinctul sexual era pe vremuri foarte puternic. El servea perpetuării speciei. O sexualitate mai intensă conferea o importantă superioritate unei anumite populaţii faţă de alta, în cadrul selecţiei naturale, componentă de seamă a luptei pentru existenţă. De cînd am realizat statul social ideal, lupta pentru existenţă nu mai există şi acest instinct a pierdut odată cu aceasta din importanţă. În loc să ne lăsăm la discreţia selecţiei naturale, supusă întîmplării, preferăm să ne bizuim pe eredobiologie şi alegem noi înşine perechile de părinţi. După cum ştiţi, Delius îngăduie individului său normal un instinct sexual care să nu depăşească intensitatea strict necesară procreării. Acest lucru mai prezintă încă un folos important: prin diminuarea intensităţii instinctului, scade agresivitatea, irascibilitatea şi arbitrarul comportării. Tipul uman normal este deci mai calm şi mai mulţumit. De asemenea - mai fericit. Datorită faptului că numai indivizilor cu instincte de slabă intensitate li s-a permis să procreeze, am reuşit să reprimăm, în decursul cîtorva generaţii, tot ce este anormal. Dacă astăzi mai se ivesc, din cînd în cînd, tipuri arhaice, acest lucru trebuie atribuit unor mutaţii biologice. Fără mutaţii, nu am avea nevoie de sistemul de probe practicat şi nici de controlul eredo-medical al populaţiei.

– Ştim toate astea, spuse Czerny nerăbdător, dar Bell continuă, fără să se lase stingherit:

– Scuză-mă! în cazul de faţă însă, lucrurile sînt de o însemnătate capitală. Cea de a doua experienţă, mai exact trăire, constituie într-adevăr un test privitor la devierile vieţii instinctuale a pacientului. Degenerarea sa patologică în ce priveşte morala socială a fost demonstrată pînă la evidenţă de cea dintîi probă. Frost mi s-a părut din primul moment suspect şi pînă la urmă s-a dovedit că am avut dreptate: erotismul său depăşeşte cu mult limita de liusiană admisă. Cele două puncte

puse acum în discuţie sînt menite să stabilească în mod neechivoc ce este la el mai puternic: devotamentul faţă de prietenul său sau atracţia pe care o exercită asupra lui o femeie, Graudenz interveni:

– Eric nu a trădat-o, cu toate că vinovăţia ei era evidentă!

Dădu din cap cu înţeles şi se apucă iar să mîzgălească hîrtia.

– Nu a trădat-o, repetă Bell. Ţin să atrag în mod deosebit atenţia asupra faptului că, în această privinţă, nu a fost influenţat în nici un fel.

– Interesant, observă Farmer. Mi s-ar părea util să ascult, în această privinţă, banda.

Czerny căscă ostentativ.

– Foarte bine, spuse Bell. Te rog, Trombe!

Janet apăsă pe clapeta de reproducere şi rolele începură să se rotească. Cele două voci răsunară limpede din difuzor:

– Ruth a vrut să vă trădeze pe tine şi pe Lovis. Ce ai de gînd să faci cu ea?

O scurtă tăcere:

– Trebuie să-l informezi pe Lovis, Eric!

– ...nu, asta nu...

– De ce nu? Ar putea însemna pentru voi amîndoi o primejdie de moarte! De ce nu-i spui totul prietenului tău?

– Lovis nu m-ar crede.

– Dar nu poţi să te comporţi ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat! Nu crezi? Pentru voi, ea reprezintă acum un pericol permanent. Cine ştie dacă nu-l va trăda din nou pe Lovis, la primul prilej ce i se va oferi!

– Lovis nu merită o soartă mai bună.

– S-ar putea să ai dreptate, deşi Lovis s-a schimbat, nu mai este acelaşi ca mai înainte. Dar şi de tine e vorba! Trebuie să întreprinzi ceva!

– Nu voi face niciodată ceva împotriva lui Ruth.

Vocea lui Bell răsună de astă dată în difuzor:

– Ajunge. Graudenz, te rog neutralizează.

Un clămpănit urmat de un fîsîit. Scîrţîituri, apoi o zumzăială prelungită...

– Ce s-a întîmplat, Trombe? interveni Farmer.

Janet tresări. Un fior repede o parcurse. Apăsă pe o clapă şi un pocnet curmă prompt zgomotele.

– Ei bine, nu e limpede?! spuse Bell, triumfal.

– Nu sînt deloc sigur, observă Farmer. Tu însuţi ai spus că personalitatea lui Eric, construită în cadrul experimentului, nu are decît un singur punct de sprijin, şi anume pe prietenul său. După ce acesta îl dezamăgeşte - ce este oare mai firesc decît ca subiectul supus probei să se cramponeze de unica persoană care mai participă la această trăire? Nu mi se pare nicidecum că acest lucru depăşeşte limitele normalului. Sînt pentru acordarea unui plus.

– Ca jurist, nici nu eşti competent să apreciezi fapta, strigă Bell. Reacţia lui Eric este anormală, o abatere absolut aberantă. Dragostea lui pentru Ruth e atît de intensă, încît dă pur şi simplu uitării toate promisiunile, ataşamentele şi obligaţiile sale anterioare.

– Bell este deci pentru un minus... Czerny?

– Acest ins este un criminal cu grave tare patologice… Minus.

– Graudenz?

Tînărul medic tresări speriat şi îi privi la rînd pe toţi. Apoi ochii îi rămaseră pironiţi asupra lui Bell.

– Minus. Da... totuşi minus.

– Majoritatea s-a pronunţat împotriva mea, constată imperturbabil Farmer.

Să trecem deci la ultimul punct. Lovis, Ruth şi Eric au pregătit fuga. Lovis îi împărtăşeşte lui Eric că este nevoit să îl părăsească. Eric se hotărăşte, în ciuda celor întîmplate, să îl salveze pe Lovis, iar pe Ruth să o lase pe promontoriu. Nu vede şanse prea mari de scăpare pentru el şi fostul său idol, căci a zărit pe cer avioanele inamicului, dar pentru cazul că fuga va reuşi totuşi, el a conceput o răzbunare cu totul originală.

Nici în această privinţă, nu văd în comportarea lui Eric nimic condamnabil. Desigur că ar fi trebuit să-l predea pe Lovis reprezentanţilor guvernului legitim, dar însăşi sugestia care i-a fost inoculată în cadrul trăirii a anihilat în el orice sentiment social. Deci nu poate fi tras la răspundere pentru păcatul prin omisiune pe care l-ar fi comis. Acum, în ce priveşte pe Ruth: el procedează în aşa fel încît să o salveze şi în nici un caz nu face ceea ce ar fi fost de aşteptai de la cineva care iubeşte pe altcineva - aşa cum se întîmplă în vechile romane de dragoste, în măsura în care asemenea scrieri sînt demne de încredere, în spiritul acestora, ar fi trebuit să întreprindă încercarea de a fugi cu Ruth. Deci şi în acest caz, eu sînt absolut în favoarea unui

plus.
Bell sări în sus, mînios:
– Aceasta înseamnă o nesocotire flagrantă a faptelor! Eric a recunoscut doar, în cadrul interogatoriului, că dragostea pentru Ruth l-a făcut să acţioneze astfel. Nu există nici cea mai mică îndoială în această privinţă.
Janet pusese de acum degetul pe clapeta magnetofonului. Ştia pe de rost cuvintele pe care Eric le pronunţase la sfîrşit:
– ...fiindcă o iubesc pe Ruth! Fiindcă o iubesc!
Dar de data aceasta, nimeni nu voia să asculte banda.
– Fireşte, el o iubeşte pe Ruth, spuse Farmer. Dar unde vedeţi în asta ceva legat de lupta pentru existenţă şi de selecţia naturală? Unde se manifestă aici agresivitate, intoleranţă, irascibilitate? Aşa am impresia că ai înfăţişat tu lucrurile. Este doar limpede că în împrejurarea aceasta nu este vorba de ceea ce înţelegi tu prin dragoste, ci de acea fraternitate care urmăreşte întotdeauna binele celuilalt. Şi ea reprezintă şi fundamentul statului nostru.
Din locul unde se afla Czerny, se auzi un oftat. Faţa lui era albă ca varul. Vorbele sale răsunară mai întîi neaşteptat de încet, pentru a se transforma apoi, treptat, într-un urlet:
– Asta e prea de tot! M-am săturat! Cît mai trebuie să ascult aici tiradele astea de preamărire închinate unui criminal? Oare mai asistăm cu totul la dezbaterile unei comisii sau la un spectacol de cabaret? Acest om - îndreptă pumnul în direcţia lui Farmer - nu este nici el normal! Altfel de ce ar voi să acopere, ba chiar să apere, pe un degenerat? Propun în mod oficial să fie supus reţelei gîndurilor!
Dintr-o dată, se lăsă o linişte lugubră. Chipul iui Czerny devenise o mască, în care nimic nu se clintea. Bell îşi trecu o batistă peste faţă. Graudenz îşi muşcă pixul. Janet îşi plecă speriată capul, ca şi cum s-ar fi aşteptat la o lovitură. Micul registru al lui Farmer căzu cu zgomot pe podea.
Iar se făcu linişte în cameră. Şi liniştea aceasta creştea, creştea mereu...
Pe urmă, din unghere începu să izvorască un freamăt ciudat, se auziră zgomote care de obicei rămîneau ascunse, neştiute, neobservate de nimeni; erau zgomote care străbăteau clădirea în toate direcţiile de la un capăt la celălalt şi iarăşi înapoi: bătaia ritmică a releelor, tremoloul maşinilor de calculat, vuietul

ascensoarelor, zumzăitul aerului care se revărsa prin gurile de ventilaţie, zgomotul surd produs de traficul ce se desfăşura mult dedesubtul fundaţiilor construcţiilor. Iar acum venea, tot mai aproape, un zgomot de paşi, un tropăit înfundat, grăbit, apoi din ce în ce mai desluşit. Uşa glisantă se deschise brusc, uruind, iar în cadrul ei apăru un infirmier:

– Eric Frost este din nou aici!

În sala de consiliu nu era nimeni care n-ar fi vrut să-l îmbrăţişeze pe acest om, nici măcar Czerny. Cuvintele lui spulberaseră dintr-o dată blestemul pe care înspăimîntătoarea acuzaţie îl aruncase şi asupra lor; acum întorceau spatele, cu recunoştinţă, la tot ce fusese neplăcut, nici nu mai voia să se gîndească la asemenea lucruri, le înlăturau pur şi simplu din creierul lor, aşa cum ştergi pulberea aşternută de cretă pe tabla neagră.

Bell alergă spre oamenii în alb:

– Aţi pus mîna pe el?

– Da... nu... da...

Omul se bîlbîia.

– Ce-nseamnă asta? Nu!?... Oare e?...

Îi veni un gînd foarte dezagreabil:

– Oare... e mort?

– Nu, trăieşte!

– Atunci ce s-a întîmplat? Unde e?

– Din nou în camera şase sute cinci. În sala de aşteptare.

– Şi unde l-aţi găsit?

– Tot în sala de aşteptare. Trebuie să se fi întors singur. Şade acolo...

– De cînd?

– Asta nu ştiu. N-am mai căutat în sală după ce am constatat dispariţia...

– Nerozilor!

Se întoarse şi se îndreptă în grabă spre o uşă aflată în peretele opus. Apăsă pe cîteva clapete purtînd înscrise pe ele numere şi o uşă lunecă din faţa sa. Colegii din comisie se îngrămădiră în spatele său.

Priveau cu toţii buimaci spre sala de aşteptare. Eric Frost îi privea la rîndul său. Se trîntise pe una din băncile capitonate cu negru şi ţinea mîinile încrucişate pe piept.

Bell închise uşa la loc:

– Imbecilii ăştia!
– Trei bărbaţi cu pistoale de şoc în faţa uşii exterioare, îi porunci Czerny infirmierului, care, mirat şi stingherit, tot se mai afla în locul unde îşi făcuse apariţia.
– Du-te! Ai auzit doar ce ţi s-a spus! se răsti el.
– Cred că este cazul să încheiem şedinţa, propuse Farmer. Vă rog să luaţi loc...
Erau din nou în jurul mesei, ocupaţi de gesturile mîinilor lor, de instrumentele lor de scris, de caietele cu însemnări. Se foiau neliniştiţi pe scaunele lor late şi se fereau să se uite unul în faţa celuilalt.
– Mai are cineva vreo observaţie la ultimul punct? întrebă Farmer, cu ochii cufundaţi în registrul său. Nimeni? în acest caz, vă rog să-mi comunicaţi aprecierea. Bell?
– Un minus evident.
– Czerny?
– Minus.
– Graudenz?
– Minus... fireşte, minus.
– Deci minus - în unanimitate.
Farmer înscrise scurta bară orizontală, care nu spunea de fapt nimic. Apoi anunţă:
– Cinci aprecieri: un zero şi patru minusuri. Deci patru puncte negative. Prin aceasta, sentinţa este dată. Acum trebuie formulată motivarea. Vorbeşte, Bell.
Bell încercă să-şi înalţe trupul dolofan:
– Hotărîrile luate de acuzat în cadrul primei probe de trăire au dovedit că sentimentele pacientului nu corespund normelor noastre. La acest lucru, se adaugă rezultatul celei de a doua probe: instinctul său erotic este supradezvoltat. Pe această bază, el apare, în lumina principiilor deliusiene, ca un individ anormal.
– Are vreun sens să încercăm un tratament cu jocuri? întrebă Farmer.
– Nu. Deficienţele lui nu sînt nevroze provocat de circumstanţe exterioare, care să permită o regenerare. Este vorba de maladii ale caracterului, de malformaţiuni cerebrale. Şocul nu poate schimba nimic în această privinţă. Lobotomia este singura care ajută.
– Domnii mei, este vorba de o hotărîre extrem de gravă, spuse

Farmer, care se făcuse parcă mai mic sub povara răspunderii. Îşi pierduse simţitor din aerul său de superioritate şi eleganţă, dar duse pînă la capăt lupta pe care o socotea drept datoria ce-i revenea faţă de el însuşi. Spuse:

– Acesta ar fi al şaselea caz de lobotomie din acest an. Lobotomia reprezintă o intervenţie ireversibilă şi definitivă. Nu cred că poate fi definită ca un tratament, o operaţie urmărind vindecarea. Este un omor: uciderea personalităţii. Ea reprezintă...

Braţul lui Bell se ridică brusc, catapultat de o pornire violentă. Surescitarea paroxistică de care era cuprins îl făcu pe Farmer să amuţească dintr-o dată.

– Sînt dator să protestez în modul cel mai vehement! Noi, medicii, nu sîntem, la urma urmei, prestidigitatori. Ne pricepem să vindecăm boli, să venim de hac unor infecţii, să închidem răni, să neutralizăm intoxicaţii, să temperăm nevroze. Toate acestea sînt devieri de la fenotipul omului, corpul se apără şi se luptă împotriva lor, iar noi sprijinim tendinţa firească de regenerare. În cazul unor malformaţiuni înnăscute ale caracterului, datorate unor mutaţii biologice, nu există însă reveniri naturale la forma originară, deoarece însăşi această formă este bolnavă. Ce ne mai rămîne de făcut în acest caz? Czerny a amintit mai înainte că pe vremuri astfel de indivizi erau întemniţaţi sau executaţi. De cînd însă nu mai recurgem la pedepse, ci ne străduim să vindecăm, aplicăm lobotomia şi ea a dus la cele mai bune rezultate. Pacienţii care au fost anterior operaţiei robii unor deficienţe psihice grave, sînt eliberaţi de orice suferinţă.

– Dar nu este oare de conceput că, odată şi odată, medicina va descoperi noi căi şi mijloace? De fiecare dată este doar vorba de deficienţe cantitative: n-ar fi mai bine să atenuăm pînă la nivelul normal aceste predispoziţii, înclinaţii, tendinţe, impulsuri decît să le distrugem?

– Cum îţi poţi închipui aşa ceva? Acestea sînt utopii! Un creier nu este un radio, la care iei şurubelniţa şi reglezi cum vrei aparatul. Poate că se va ajunge cîndva la o chirurgie a creierului şi a măduvei spinării care să ducă la asemenea înfăptuiri. Dar ce are asta de a face cu pacientul nostru? El reprezintă un focar patologic în mijlocul corpului sănătos al poporului nostru; un focar patologic pe care nu ne este îngăduit să-l lăsăm în voia

unei proliferări primejdioase, ci pe care trebuie să-l tratăm în aşa fel, încît să preîntîmpinăm o epidemie.

– Bine, bine!

Farmer îşi închise cu zgomot micul registru.

– Mai are cineva vreo observaţie?

– Desigur... da. Aş vrea să adaug ceva.

Nimeni nu-l băga în seamă pe Graudenz. El reprezenta o figură secundară în acest joc, dar acum toţi se întoarseră spre el.

– Mai este un lucra care mi-a bătut la ochi, un punct în care pacientul... Mi se pare adică... E vorba de inteligenţa sa... M-a izbit cît este de dezvoltată. Cred că s-ar putea... S-ar putea ca şi inteligenţa lui să fie anormală...

– Ce are asta de-a face cu problema noastră? îl întrerupse brutal Czerny.

– Foarte mult, colega, spuse Bell profesoral şi se dădu înapoi împreună cu scaunul său, parcă pentru a-şi crea mai mult spaţiu. Foarte mult! Acest aspect întregeşte tabloul clinic. Noi am constatat, încă de la examenele medicale curente, gradul înalt de inteligenţă al pacientului. De la acest indiciu am pornit dealtfel atunci cînd ne-am hotărît pentru o probă a trăirii. Manifestarea concomitentă a unui sentiment social subdezvoltat, a unei vieţi instinctuale peste limitele normale şi a unei inteligenţe superioare este tipică pentru aceşti bolnavi.

Farmer interveni:

– O inteligenţă superioară nu este însă considerată, juridic vorbind, drept un fenomen de degenerare. Nu am prevăzut nici un fel de măsuri împotriva ei. Deci aspectul nu ne interesează.

– Tocmai în această privinţă este însă necesară o reformă şi nu în privinţa alegerii circumstanţelor trăirii, cum eşti tu de părere, Farmer. Ar trebui să luăm de asemenea măsuri împotriva oricărei inteligenţe care depăşeşte standardul normal din Delius. Şi această trăsătură constituie o anomalie patologică. O dovadă peremptorie, chiar şi pentru nespecialist, este tocmai apariţia ei în cazul de faţă, împreună cu alte simptome ale degenerării caracterologice. Să ne amintim şi de o serie de scriitori de o inteligenţă excepţională din perioada clasică, la care se observă aceeaşi asociere: Villon, Schiller, Nietzsche...

– Nişte instigatori şi revoluţionari! mormăi Czerny.

– Să lăsăm însă acum la o parte aceste consideraţii de principiu, îi îndemnă din nou Farmer. Poţi să prezinţi problema la

viitorul consiliu, iar eu îmi voi exprima îndoiala faţă de valabilitatea unor sentinţe care se bazează pe situaţii nereale, concepute pe o bază fantezistă. După opinia mea, am ajuns la o vedere de ansamblu concludentă. Înainte de a încheia, vreau să revin la propunerea, de o deosebită gravitate, a lui Czerny, neobişnuită şi prin forma în care a fost prezentată, privind supunerea mea la proba trăirii. Vreau să amintesc că, în calitate de membru al comisiei, am făcut faţă, cu succes, ca voi toţi, unor teste speciale, foarte detaliate. Îl întreb deci pe colegul Czerny dacă îşi menţine propunerea sa.

Czerny răspunse printr-o întrebare:

– Confirmi şi validezi sentinţa noastră privitoare la Eric Frost?

Farmer deschise de mai multe ori gura şi o închise la loc.

– O confirm şi o validez, spuse el pînă la urmă. Şi aceasta fiindcă sînt convins că este dreaptă.

Scoase un formular din mapa sa şi îl completă. Apoi spuse:

– Vă rog să semnaţi.

– Îmi retrag propunerea, zise Czerny.

Hîrtia circulă la toţi membrii comisiei şi se întoarse apoi la Farmer. Semnă şi el. Pe urmă actul reintră în mapa sa. Apăsă pe un buton fixat în tăblia mesei, Un infirmier apăru în cadrul uşii:

– Eric Frost trebuie imediat arestat. Pregătiţi totul pentru lobotomie.

5 Spectre negre, noapte fără stele

Masca de operaţie acoperea ca un bandaj imens faţa rotundei şi afabilă a lui Bell. Odată cu gura, dispărea parcă şi surîsul şi odată cu surîsul şi viaţa pe care o exprima. Rigiditatea măştii imobile cuprindea treptat Întregul trup, gîtul scurt şi gros nu se mai rotea, agitaţia febrilă a mîinilor care gesticulau pierise, mănuşile, galbene ca ceara, translucide, sclipind unsuroase, păreau să atîrne goale, picioarele scurte, întotdeauna grăbite, păreau acum înfipte ca nişte piloni în covoraşul de cauciuc. Corpul îşi pierduse orişice fel de formă: devenise greoi şi inert, ca un sac de făină aşezat dintr-o smucitură pe pămînt. Doar ochii mai trăiau dincolo de această deghizare şi ei alergau dintr-o parte într-alta sau descriau animalic cercuri mari, rătăcind în orbitele lor enorme.

Bărbatul care se afla aici era acum un altul, un străin, un individ neîndurător, gata să făptuiască lucruri aflate dincolo de capacitatea umană de înţelegere. Janet se speria de fiecare dată cînd asista la această metamorfoză. Adesea, cînd se gîndea la Bell - superiorul ei - această imagine îi apărea în faţă ca un ecran acoperind obişnuitul lui chip surîzător. Deşi o întîmpina întotdeauna binevoitor, nu izbutea să îi devină simpatic; îi era indiferent, iar uneori o dezgusta chiar. De această dată însă, îl ura.

Bell făcu un semn mut şi Graudenz înălţă bustul lui Eric Frost ceva mai sus în scaunul de operaţie. În acest scop, apăsă pe o mică pîrghie de picior, care acţiona un sistem de pompare, modificînd poziţia scaunului, lent, dar cu o deplină siguranţă. Corpul lui Eric era şi el imobil, cu excepţia ochilor, dar nemişcarea sa era cu totul alta decît a lui Bell. Încheieturile braţelor şi coatelor sale erau legate prin curele de rezemătoarele scaunului, iar gleznele şi genunchii erau în acelaşi mod fixaţi, însă de o scîndură îngustă de sprijin, destinată picioarelor. Bare de oţel, acoperite cu fîşii de cauciuc buretos, presau asupra umerilor şi bazinului, astfel încît să se lipească de suportul care le era destinat. Era ca şi cum nişte degete groase, diforme, l-ar fi apucat şi ţinut de la spate, ca şi cum o plasă de cauciuc i-ar fi prins în strînsoarea ei de capcană pieptul şi pîntecele, menţinîndu-le cu îndărătnicie într-o mreajă vîscoasă, dar sigură. În ce priveşte capul lui, şi acesta era prins

într-un reazem cu ajutorul mai multor şuruburi, la rîndul lor cauciucate. Dar în ciuda acestor cătuşe, corpul lui Eric părea plin de viaţă - viu ca o inimă din corpul transparent al unei amfibii încă nedezvoltate.

Graudenz scoase dintr-un cîrlig un instrument care semăna cu capul ciuruit al unui duş. Era legat printr-un furtun de cauciuc cu un cărucior mobil, montat pe roţi de cauciuc. Răsuci un comutator şi începu să observe atent un ac indicator care zvîcnea nervos pe o scală. Apoi lipi „duşul” de craniul ras şi acoperit de linii roşii, trasate cu o cretă specială. Un şuierat puternic - şi un abur rece ţîşni brusc.

Janet aştepta lîngă dulăpiorul cu preparate. Deşurubă dopul filetat al unei butelii de gaze şi un zumzăit uşor se prefăcu treptat într-un şuierat, pe măsură ce lichidul evaporat ieşea din aparatul de anestezie locală. Ca o umbră, pe nesimţite, Janet se retrase şi se furişa de-a lungul peretelui, pînă ce ajunse de partea opusă a sălii de operaţie.

Janet îi observa pe cei trei bărbaţi înfăşuraţi în alb; arătau ca nişte călăi ai unui tribunal secret. Observa trăsăturile lui Eric, care păreau să vibreze în spatele vălului de abur pulverizat, cu aspect filamentos, sclipind discret în bătaia fluxului coliliu de lumină. Tava cu şirurile nenumăratelor cuţite, fierăstraie, ciocane, dălţi, răzuitoare, cleşti, pense zăngănea uşor. Vata se revărsa ca o frişca dintr-un vas de porţelan.

Primul care se clătină fu Bell. Pe urmă tresări, tresărirea deveni o cutremurare a întregului trup, acesta *se* ghemui. Pînă la urmă, se prăbuşi într-o poziţie chircită, la picioarele lui Eric. Graudenz începu prin a vîsli cu braţele şi cu capul în aer, pulverizatorul se dezlipi de capul lui Eric, pendulă prin spaţiu şi descrise în aer piruete ciudate, lăsînd în urma lor văluri şerpuitoare, fantastice. Graudenz îşi pierdu echilibrări şi trupul lui se răsturnă într-o parte; mai încercă să găsească un suport de care să se ţină, dar mîna lui nu întîlni decît aparatul de anestezie; se apucă de el şi se prăbuşi odată cu acesta, pe pardoseală. Cel de al doilea asistent tremura; privea cu ochi mari, înspăimîntaţi, spre Bell, spre Eric, apoi se întoarse la Janet. Şi ea zăcea, încovrigată, la pămînt. Căzu şi el.

De fapt, Janet era însă trează şi lucidă. Mai aşteptă treizeci de secunde. Buzele ei se mişcau ritmic: număra. Apoi se ridică precaut. Se duse la Bell, ridică unul din braţele sale şi îl lăsă iar

să cadă. Îi ridică o pleoapă, privirea chirurgului era oarbă - pleoapa coborî ca un elastic căruia i s-a dat drumul, peste globul ocular. Bell era fără cunoştinţă.

Se apropie de Eric Frost. Şi ochii lui erau acum închişi. Desfăcu repede şuruburile care îi încătuşau capul, slăbi apăsarea barelor care-i imobilizau umerii şi bazinul, tăie plasa care-i acoperea o mare parte a trupului. Îi desfăcu braţele din strînsoarea curelelor şi-i făcu o injecţie cu un lichid galben-verzui. Îl privi timp de o secundă drept în faţă. Apoi se întoarse...

Îi scoase lui Bell mănuşa de pe mîna dreaptă, luă un şnur gros de cauciuc din buzunarul pantalonului şi îl înfăşură de mai multe ori în jurul degetului gros al acestuia. Apoi alese cu grijă un scalpel. Şovăi un moment: pe urmă tăie degetul, lîngă rădăcina acestuia. Stoarse sîngele din el, îl înveli într-o faşă de tifon şi îl vîrî în buzunar. Obtură cu grijă rana cu plastosept. Apoi introduse mina în buzunarul de la piept al lui Bell şi scoase cartela perforată de identificare.

Aparatul de narcoză tot mai şuiera. Nu îl opri. Se uită la ceas; era ora zece fără zece minute.

Din nou se apropie de Frost. Fruntea lui se încreţea şi se descreţea. Cute apăreau şi dispăreau. Îşi adună toate forţele şi îl săltă din scaun. Fălcile îi erau căzute, dar cu capul lui ras şi în costumul de bolnav avea ceva delicat şi copilăros. Era mai greu decît îşi închipuise ea. Îl lăsă să lunece pe jos, apoi îl apucă de încheieturile mîinilor şi-l tîrî spre uşa care ducea în laborator. Introduse cartela ei perforată în fantă; uşa se deschise şi Janet îl trase pe Eric peste prag.

Îl lăsă în laborator şi se întoarse în grabă în prima încăpere. Luă din sala de intervenţii chirurgicale butelia de gaz cu care narcotizase echipa de operatori şi o aşeză în rînd cu celelalte, aflate într-un lung şir. Închise uşa cu grijă. Îşi scoase masca de operaţie, îndepărtă clema de la nas şi scuipă bucata de filtru a unei măşti de gaze pe care o ţinuse, neobservată, în gură, pentru a nu cădea pradă narcozei.

Se aplecă spre Eric. Îl pălmui zdravăn, de cîteva ori. Loviturile erau puternice şi totuşi în ele exista o gingăşie tainică. Constatînd că Eric nu mişcă, îl întoarse cu faţa în jos şi îl ciocăni cu muchia palmei în legiunea renală.

Îl auzi în sfîrşit gemînd; încerca să se dea la o parte. Mai lovi încă o dată, mai tare şi îl scutură cu toată forţa. Ochii i se

deschiseră şi Eric o privi fără să înţeleagă.
– Ce este cu...? Ce s-a...?
– Adună-ţi toate puterile, Eric! Ridică-te! Concentrează-ţi întreaga energie!
– Ce s-a... pe trecut? Sînt de acum...?
– Nu, Eric! Totul e în ordine. Totul o să fie bine, dacă îţi recîştigi stăpînirea de sine şi vii cu mine, - Dar eu...
Capul îi căzu înapoi, sleit de orice putere.
– Ridică-te! Imediat!
Îl mai pălmui, de data aceasta însă mai uşor.
– Vino cu mine.
Eric se sculă buimăcit.
– Îmbracă asta! spuse fata.
Îi aruncă un combinezon alb, de sanitar, şi o bonetă, îi arătă o pereche de pantofi. Eric se supuse. Pe măsură ce se dezbrăca şi se îmbrăca, mişcările sale deveneau acum tot mai sigure.
Era ora zece şi cinci minute.
– Acum vei merge în urma mea. Trebuie să dai o impresie de om perfect normal. Mă înţelegi? Trebuie! Doar cîţiva paşi!
Deschise uşa spre coridor şi ieşi. Undeva, în fund, cîteva fete în veşminte maro stăteau de vorbă. Nici una nu îi băgă în seamă. Janet nu se întoarse, dar auzea paşii lui: Eric o urma.
Înaintă cîţiva paşi, pînă la ascensor, şi-i făcu lui Eric un semn să treacă peste pragul luminiscent, verzui, în cabină. Dunga luminoasă îşi schimbă culoarea, devenind galbenă, portocalie, apoi roşie închisă. Urmă decuplarea uşoară a blocajului magnetic, motorul începu să freamăte, lanţul fără sfîrşit de care erau agăţate cele cinci sute de cabine acifomie lunecă trei metri în jos şi se opri din nou, fără să-i zdruncine. Lumină roşie, apoi verde, iarăşi roşie şi iarăşi verde: trecere oprită, trecere liberă, trecere liberă...
Elanul pornirii, simţămîntul plutirii la scufundarea cabinei, presiunea încetinirii dinaintea opririlor, cele cinci secunde ale aşteptării.
În cabină nu aveau voie să urce mai mult de trei persoane: dacă era completă, lumina avertizoare rămînea roşie. În cazul lor, ar fi fost loc pentru încă o persoană, dar nimeni nu mai urcă. Janet se postase cu spatele spre uşă, astfel ca să-l acopere pe Eric. Acesta se rezema de peretele din fund al cabinei; ţinea ochii pe jumătate închişi. Avea nevoie de toată energia sa

pentru a se menţine pe picioare.

Janet privi la chipul străin din faţa ei. Timp de trei zile, se zbătuse în viitoarea unor impulsuri contradictorii, se luptase împotriva unui simţămînt necunoscut, care se trezise în ca. Gîndurile i se abătuseră pe linii lăturalnice, din care nu le putea scoate nici un schimbător de cale. Îşi analizase starea sufletească, de la altitudinea înaltă a unei riguroase disecţii psihologice şi era convinsă că descoperise cauza tulburării ei. Totodată, ştia însă că raţiunea ei opera numai la suprafaţă, că dorinţele ei obscure erau cu mult mai puternice şi că simpla analiză a situaţiei nu putea să schimbe cu nimic acţiunile ei, ci cel mult să sporească spaima faţă de ea însăşi.

Îşi făcuse conştiincios treaba, înregistrase rezultatele testelor, calculase rezultatele experimentelor, supraveghease curăţarea şi sterilizarea aparatelor cu care lucra în laborator, determinase presiunea şi compoziţia gazului din butelii, fotografiase pacienţi, realizase şi studiase microfilme, îl ajutase pe Bell la punerea diagnosticelor, asistase la intervenţiile lui, îi înregistrase pe benzi de magnetofon convorbirile şi introdusese comunicările dictate de el, înscrise pe fîşii de hîrtie rulate, prin tuburile poştale, spre destinaţiile lor. Călătorise cu o electrocabină spre locuinţa ei, îşi preparase, cu ajutorul automatului, masa, mîncase împreună cu alţii în faţa ecranelor cinematografelor şi a difuzoarelor instalaţiei stereofonice. Dar toate acestea le făcuse ca şi cum le-ar fi efectuat altcineva, aşa cum funcţionează un mecanism de ceas, care nu cere să i se dea vreo atenţie. Vorbise şi rîsese, dar numai limba şi corzile vocale dăduseră naştere cuvintelor, numai buzele şi obrazul schiţaseră trăsăturile rîsului.

Ea însăşi ieşise din fiinţa ei şi poate că în acelaşi timp se cufundase mai adînc decît oricînd în ea. Înţelesese pentru întîia oară multe lucruri care erau legate de profesia ei - tocmai acum cînd această profesie îi era indiferentă. Se înspăimînta meditînd la prăpastia dintre faptul numai relatat şi faptul efectiv trăit. Aflase multe despre alcătuirea diferitelor zone ale creierului, despre procesele desfăşurate de-a lungul traseelor nervoase, despre prefacerile din lăuntrul glandelor - care provocau tot ceea ce o făcea acum să sufere atît de cumplit. Dar mîndria superiorităţii rezultînd din această cunoaştere se năruia: îşi dădu prea bine seama că toate cunoştinţele ei nu reprezentau

vreo forţă, că în ciuda acestei cunoaşteri era subordonată acestor lucruri. O astfel de subordonare o cunoşteau toate: ceilalţi oameni, animalele din rezervaţii, plantele din parcuri, apa şi pietrele, atomii şi luminile. Se cutremura în faţa acestei forţe primordiale colosale, se apărase împotriva ei, dar pînă la urmă se resemnase, lăsîndu-se în voia ei. Acum, cînd acţionase, ştia ce înseamnă să nu fi vinovat de ceea ce faci.

Eric deschise ochii.

– Ruth! şopti el.

– Numele meu e Janet, spuse ea.

Numerele continuau să se schimbe mereu pe placa luminoasă.

– Cel mai greu va fi la poarta-barieră, zise Janet. Trebuie să ieşi exact aşa cum ai intrat acum trei zile: apeşi degetul mare pe palpatorul de amprentă şi introduci cartela perforată în fantă. Pe urmă, treci prin controlul numărător... Nu degetul *tău*, preîntîmpină tata întrebarea lui Eric, ci degetul lui Bell.

Îi înmînă cartela perforată şi pacheţelul alb. Eric le băgă pe amîndouă în buzunar. Apoi o privi cu mare atenţie.

– Am ajuns. Ai grijă la rampa de coborîre, spuse Janet. Vino!

Fata ieşi din cabină, după ce îi atinse în trecere mîneca. În aer pluteau tot felul de zbîrnîituri şi vuiete. Creşteau şi slăbeau, într-o alternanţă necontenită. Culoarul pe care înaintau se lărgi după numai cîţiva metri, devenind pînă la urmă o hală care se întindea pînă departe. Unul dintre pereţi era format de un grilaj metalic înalt, întrerupt din loc în loc de deschiderile porţilor. Înaintea acestora, se aflau cam la înălţimea şoldurilor aripile rotative ale mecanismului de numărare. Rotirea se făcea în jurul unei axe verticale şi de aceea aripile acestea formau nişte flori ciudate, la care aripile erau petale, iar axul o tulpina metalică. Lîngă ele, atîrnau casetele portarului automat.

Janet pătrunse în semielipsa porţii-barieră. Două aripi metalice îi prinseră, asemenea fălcilor unui cleşte, mijlocul. Apăsă cu degetul mare al mîinii drepte pe membrana galbenă, palidă, din molibden amorf şi introduse concomitent plăcuţa de metal magnetizat a cartelei în fantă. Trecu o jumătate de secundă, pe urmă se auzi o uruitură, iar placa pe care stătea se roti, împreună cu trupul ei, descriind un unghi drept. Perechea următoare de aripi se întinse spre Eric: două braţe gata să-l cuprindă.

Un bărbat tocmai cobora în goană pe scară şi se apropie de

una din ieşiri. Nu se uita nici la dreapta şi nici la stînga. Din adîncul coridorului, răzbătea vuiet de glasuri. Dinspre gîtlejul fără fund al străzii, mugetul urca şi cobora în rafale. Dincolo de grilaj, aştepta Janet.

Eric se lăsă cuprins în cleştele braţelor de oţel. Se uită cu grijă în jur. Doi bărbaţi care umblau agale prin fundul halei accentuau impresia de pustietate a acestei lumi de oţel, ciment şi neon. Nu priveau spre el. Dar acum, în spatele lui răsunară paşi.

Eric desfăcuse puţin faşa pacheţelului din buzunar, îl scîrbea atingerea cărnii moi şi sîngerînde, dar îşi învinse dezgustul. Scoase degetul şi, ţinîndu-l ascuns sub palmă, apăsă minuscula suprafaţă de piele pe membrană; cartela o introduse în fantă. Jumătatea de secundă se extinse la o dimensiune inimaginabilă, măcinîndu-i nervii pînă la epuizate. Pe urmă, răsună uruitul, iar placa lunecă, împreună cu Eric, prin deschizătura porţii, pînă dincolo de grilaj. Încă un pas şi ajunse lîngă Janet.

Electromobilele cu baterii îi aşteptau într-un şir lung, parcat oblic, pe cei care ar avea nevoie de ele. O legătură invizibilă le ancora de şina magnetică care se desfăşura dedesubtul pardoselii de plastic. Acum, în toiul zilei de muncă, circulaţia cabinelor era slabă, numai rareori se vedea gonind pe banda de pe partea opusă a străzii - aceea a vehiculelor celor mai rapide - cîte o cabină răzleaţă. Benzile destinate circulaţiei lente erau cu desăvîrşire pustii. Deşi reţeaua stradală subterană nu era nicăieri în legătură cu lumea exterioară, aerul se afla aici într-o perpetuă mişcare, curenţii parcurgînd încet dar continuu tunelurile, vîjîind uşor de-a lungul zidurilor, rotindu-se în vîrtejuri leneşe pe la colţurile încrucişărilor de trasee, pătrunzînd nesigur în marile spaţii de parcare şi aducînd pretutindeni o adiere rece, umedă, de mucegai. Şuieratul produs de roţile de cauciuc care alunecau pe căile subpămîntene şerpuia prin tot labirintul, se ramifica, se frîngea, se unea şi se amesteca, devenind un vuiet nedefinit, care umplea cavitatea străzii ca un lichid.

Janet şi Eric pătrunseră nemijlocit în această zonă de zgomote amalgamate, de amurguri confuze, de fluxuri, de neguri reci şi umede, de aburi cu miresme confuze. Simţeau aici ceva asemenea unui suflu al libertăţii, dar nu un suflu ospitalier, prietenos, ci o libertate încîlcită, sălbatică, plină de viclenii neînchipuite.

Janet deschise portiera unui vehicul şi intră. Se aşeză în faţa

tabloului aparatelor de bord şi apăsă pe cîteva butoane. Pe placa din material plastic se ivi traseul luminos al unui itinerariu complicat, marcat pe o hartă schematică.

Eric Frost se lăsă să cadă, se scufundă literalmente în canapeaua din spate. În cele două zile dinaintea operaţiei, nu-i dăduseră nimic de mîncare, iar substanţele toxice ale narcoticelor mai circulau încă în sîngele lui.

Janet scoase un tub cu tablete de energon din buzunar şi le puse în compartimentul destinat mănuşilor. Apoi se sculă în picioare.

– Ascultă-mă puţin, Eric! spuse ea.

Vorbea energic şi insistent, aşa cum te adresezi unui copil bun la suflet, dar prostuţ:

– Încă un minut, asta e tot ce îţi cer! Pe urmă, poţi să dormi. Eu trebuie să mă întorc la clinică. De îndată ce am coborît, apeşi pe starter. Vino şi aşază-te aici.

Se ridică şi îi făcu loc.

– Nu uita: trebuie să apeşi pe starter.

Eric tresări, speriat:

– Te întorci...?

– Trebuie...

Janet ieşi din cabină. Îi mai spuse, repede:

– Am programat un itinerariu care te duce mai întîi la cîţiva kilometri depărtare, iar apoi te poartă într-un amplu tur circular, care se va repeta mereu. Nu te preocupa de asta. Eu voi reveni. Nu ştiu încă cînd, în orice caz de îndată ce va fi cu putinţă. Voi lua atunci o altă cabină şi o să te caut. O să apar în urma ta şi tu trebuie să cauţi un loc de parcare. Acolo o să vin şi eu, iar tu o să te urci în cabina mea.

– Dar ei nu o să mă...

Eric nu îşi exprimă pînă la capăt temerea.

– Nu. Ştiu cum procedează detaşamentele de poliţie în asemenea cazuri. Cît timp eşti în plină cursă, te poţi considera în siguranţă.

Şovăi o clipă, apoi adăugă:

– Acum mă duc. Porneşte!

Janet se dădu cîţiva paşi înapoi. Zări nedesluşit gesturile lui Eric în interiorul vehiculului. Electromobilul ieşi din şirul celorlalte cabine şi se angaja pe o primă bandă de circulaţie. Treptat, viteza vehiculului crescu şi Eric pătrunse într-un tunel.

Janet se întoarse şi o luă cu paşi hotărîţi spre poarta-barieră. Trecu fără nici o dificultate prin ea şi apucă spre lift.

Coborî la etajul şaizeci şi doi şi intră, prin laborator, în salonul de operaţie. Închise cu grijă uşa în urma ei. Zăvorul magnetic se blocă, producînd un zgomot care i se păru strident.

Janet se duse spre locul unde se prefăcuse mai înainte a fi narcotizată. Cel de al doilea asistent o zărise acolo - şi acest lucru era în favoarea ei. Toţi zăceau în poziţiile în care îi lăsase la părăsirea încăperii.

Se uită la ceas: zece şi douăzeci şi patru.

Se încovrigă pe jos, tocmai aşa cum fusese văzută atunci. Gazul acţionă cu repeziciune, ameţeala ridica parcă în sus pardoseala, apoi urmară fracţiuni de secundă ale plutirii, ale unei oboseli imense...

Şi gîndirea ei amorţi.

Un miros caustic, înţepător, fu primul lucru care străpunse cortina grea care se lăsase între simţurile ei şi lumea exterioară. Se zbătea luptîndu-se să inspire aer şi o tuse spasmodică o chinuia. Sufocarea o sili să se trezească, deşi o masă de o greutate imensă din capul ei o încătuşa de un suport elastic care se ridica şi cobora. Cînd povara deveni mai puţin de neîndurat, deschise în sfîrşit ochii şi privi în chipul, aproape dreptunghiular, al lui Czerny.

– În curînd va putea din nou să vorbească! rosti un glas. O sticluţă licări în faţa ochilor ei şi din nou mirosul acela sufocant îi irită mucoasa nazală. Ridică o mînă şi dădu sticla la o parte.

– Poţi vorbi? întrebă glasul.

Mai multe mîini o săltară uşor şi o aşezară, rezemată, pe o bancă. În faţă, se afla un medic din secţia vecină, cîţiva bărbaţi din personalul sanitar se zgîiau la ea şi, deodată, Czerny se arătă din nou.

– Vorbeşte, Trombe! Ce s-a întîmplat!?

Pe o bancă de lîngă ea şedea cel de al doilea asistent. Arăta palid, cu faţa răvăşită, dar ochii îi erau larg deschişi. Bell şi Graudenz zăceau pe două brancarde, înconjuraţi de medici şi infirmieri. Se aflau cu toţii în sala de pansament a secţiei de prim ajutor.

– Gazul nu este primejdios, explică medicul din apropierea lui Janet. În cîteva minute îşi vor reveni cu toţii.

Czerny îi aruncă medicului o căutătură dispreţuitoare.
– Cred că nu m-ai priceput tocmai bine...
Tonul său era dur şi răstit. Continuă:
– Nu am timp de zăbovit. Nu pot pierde nici măcar un moment. Trezeşte-i imediat pe toţi.
Mîna lui se întoarse poruncitoare spre cei doi bărbaţi fără cunoştinţă de pe brancardă. Apoi apucă fata de braţ şi o scutură:
– Trombe, mi-am pierdut răbdarea! Ce s-a întîmplat la operaţie?
Doi bărbaţi în salopetă neagră, din cadrul detaşamentelor de poliţie, intrară prin uşa larg deschisă:
– N-am găsit absolut nimic, spuse unul dintre ei.
– În încăperea alăturată, zise celălalt, sînt cel puţin două duzini de butelii de gaz. Şapte dintre ele sînt complet goale. Gazul ar fi putut proveni din oricare dintre ele.
– Căutaţi mai departe, spuse Czerny. Şi aveţi grijă ca informaţiile privitoare la persoana suspectă să fie curînd gata!
Se întoarse spre medic:
– Fă-i încă o injecţie.
– Pot de acum să vorbesc...
Vocea lui Janet suna răguşită, dar cuvintele se desluşeau destul de clar.
– Atunci, dă-i drumul! Ce s-a întîmplat la operaţie?
– A fost ca... Întotdeauna, răspunse Janet. Rostea cuvintele rar, cu dese întreruperi:
– Deodată... mi-a venit ameţeală... Bell s-a prăbuşit... Am văzut negru înaintea ochilor... Asta e totul.
– Va să zică, asta e totul! repeta Czerny. N-a survenit nimic deosebit, nimic care să bată la ochi, nimic suspect? Nu s-a mai întîmplat cumva şi altceva la această operaţie?
– Nu, spuse Janet.
– Czerny aruncă o privire spre Bell, care tocmai începuse să geamă:
– Cînd Bell va putea să vorbească, trimiteţi pe cineva după mine. S-a înţeles? Şi nimeni dintre ăştia nu părăseşte încăperea.
Plecă din odaie cu paşi tunători.
Janet se rezemă mai adînc în spătar şi închise ochii. Nu o durea nimic, nici rău nu-i era, nu resimţea nici remuşcări şi nici nu se bucura; era pur şi simplu obosită, înfiorător de obosită. Se lăsă

în voia acestei oboseli, cu un simţămînt de calm care se îmbina cu indiferenţa faţă de tot ce ar mai fi putut surveni în jurul ei. Auzea paşi, zgomotul uşilor care glisau, zăngănitul metalic al instrumentelor, vuietul vocilor, dar nu-şi dădea seama de nimic, nu înţelegea nimic şi nici n-ar fi vrut să înţeleagă, totul se prefăcea într-un murmur îndepărtat şi adormitor, i se părea că înoată sub apă, iar toate obiectele şi toţi oamenii se află foarte departe şi nu au nici o legătură cu ea. Nu era trează, dar nici nu dormea, timpul se scurgea fără să-şi dea seama; la un moment dat, simţi că cineva o adînceşte, deschise pentru o clipă ochii, dar nu văzu nimic, deoarece lumina şi umbra descriau, în lichidul prin care înota, un tablou tulbure, lipsit de contururi precise, alcătuit din obiecte nediferenţiate, care se întrepătrundeau.

Treptat însă, zgomotele din jur începură să devină mai clare, auzea suspinele lui Bell şi cuvintele îngăimate confuz de Graudenz, auzea poruncile brutale ale lui Czerny; aproape fără voie şi în silă, începu să sesizeze sensul vorbelor şi sunetelor, căci undeva în ea exista totuşi o teamă de ceea ce avea să vină, de interogatoriu, de detectorul de minciuni, de mijloacele chimice de investigare, care îi aşteptau pe toţi cei ce puteau fi suspectaţi.

Nu puteau dovedi nimic în ce o privea, dar ar fi fost un miracol ca Czerny să-i acorde încrederea. El nu avea, dealtfel, încredere în nimeni. E drept că ea cunoştea substanţele care ucideau spiritul şi frîngeau voinţa; ascunsese de aceea un pacheţel cu antidoturi sub curelele sandalelor ei. Dar lupta ar fi fost supraomenească şi nu era deloc convinsă cu putea să-i biruie pe anchetatori. Gîndirea ei nu era încă limpede şi, deocamdată, mai mult din instinct decît din chibzuinţă, se opunea încă de acum împotriva a ceea ce considera de temut, cel puţin prin faptul că încerca să se izoleze cît mai ermetic faţă de lumea exterioară.

Aşa s-a întîmplat că atunci cînd Czerny a intrat în cameră şi a spus ceva, adresîndu-se tuturor, la început nici nu a înţeles. Abia cînd el plecase de mult, îşi repetă singură cuvintele care i se întipăriseră inerte în minte, dîndu-şi atunci abia cu adevărat seama că lucrul de necrezut se întîmplase.

– Colegi, spuse Czerny, cazul este acum lămurit: Farmer este făptaşul. Încă în cursul dezbaterii, am bănuit eu că ceva nu este

în regulă. Era absolut evident că încerca să-i ia apărarea lui Frost. O să mă întrebaţi: de ce mi-am retras propunerea de a fi supus probei trăirii. Am făcut-o numai fiindcă o procedură penală propriu-zisă îmi apărea mai indicată. S-a autodemascat mai repede decît aş fi sperat. Eliberarea lui Frost constituie însă pentru el o acţiune mai mult decît prostească. Ar fi trebuit doar să-şi închipuie că primul vizat de cercetările mele va fi neapărat el. Cînd am aflat că astăzi a fost văzut în clădirea clinicii, am trecut imediat la acţiune. Pînă acum, mai susţine că a fost la registratură... numai că nimeni nu l-a observat pe-acolo. Încă nu ştiu cum a procedat, dar asta scot eu repede de la el. În orice caz, de voi nu mai am nevoie. Puteţi să vă duceţi fiecare la treburile voastre.

Janet era acum singură în încăpere. Bell îi adresase cîteva cuvinte, înainte de plecare, iar unul dintre medici îi pusese în mînă nişte pilule. Se sculă, aruncă cele patru bile albe, învelite în celofan, într-un recipient de gunoi şi se uită la ceas: ora optsprezece şi zece minute.

Janet intră în cea mai apropiată cameră de duş. Jetul fierbinte şi dureros de violent al apei îi făcu bine. Pe urmă, cobori cu liftul la parter şi ieşi în stradă. Trotuarele glisante o purtară cîteva clădiri mai departe, la un magazin alimentar, unde umplu o sacoşă cu chec de albuşuri, tortilas, zaharicale, baninos şi două sticle de citronadă. Se urcă într-un electromobil. La început, colindă destul de mult, la întîmplare, prin străzi care străbăteau tunele, pentru a se convinge că nu este urmărită. Abia după aceea, se îndreptă spre zona unde Eric îşi parcurgea circuitul Urma o rută prestabilită, de asemenea în circuit, dar pe o bandă foarte lentă, deşi acest lucru era destul de neobişnuit. Dar altfel nu se putea. Eric călătorea cu o viteză normală, adică cu viteza cea mai mare, care atrăgea cel mai puţin atenţia, şi dacă voia să-l întîlnească, trebuia să se deplaseze mai lent. Toate străzile aveau sens unic. Alcătuiau un fel de reţea pătrată, benzile de circulaţie orientate în direcţia nord-sud se desfăşurau cu un etaj mai sus decît cele în direcţia est-vest. Firele paralele coteau şi se întorceau cu o simetrie deplină. În toate punctele unde o stradă trecea peste o alta, între ele exista un canal de legătură, desfăşurat pe un sfert de cerc.

Acum, circulaţia era cu mult mai intensă decît în timpul zilei. Janet circulă timp de aproape o oră prin labirintul subteran;

drumul decurgea în linie dreaptă, pe distanţe mari, apoi urmau scurte porţiuni supraînălţate, cabina transportoare era ridicată asemenea unui carusel. Trebui să urmeze de peste trei ori un traseu apropiat de traiectoria circulară programată pentru Eric, pînă ce zări, în sfîrşit, numărul electromobilului său. Acceleră, fu întrecută, trecu pe banda exterioară şi începu să îl urmărească.

Eric nu o dezamăgi. Observase manevra ei şi încetini mersuL La staţia imediat următoare, se abătu din drum şi opri. Coborî din vehicul şi urcă în al ei, aflat foarte aproape. În preajma lor se aflau destul de mulţi oameni; soseau, plecau, flecăreau. Janet porni numaidecît şi acţionă claviatura panoului selector, stabilind noul traseu stradal. În ceasurile cînd făcuseră ceva unul pentru celălalt sau se aşteptaseră unul pe altul, între ei nu existaseră nici probleme şi nici îndoieli. Dar în aceste secunde vide, cînd nu aveau nimic de făcut, simţămîntul că erau străini unul faţă de celălalt se strecură din nou, paralizant, între ei, aşa cum se întîmplase şi în cele zece minute petrecute în ascensor.

– Ţi-am adus de mîncare, spuse Janet.

Dar încă în timp ce vorbea, se întrebă ce sperase de fapt că va ieşi din toată acţiunea ei - şi se supără pe ea însăşi.

– De ce m-ai eliberat? întrebă Eric.

Zăreau prin fereastră alte vehicule, care goneau înaintea, înapoia, de o parte şi de alta a lor, iar prin ferestrele acestor electromobile puteau să recunoască siluete de oameni care şedeau acolo, dar cele două straturi de geamuri, cu multiplele lor jerbe şi reflexe de lumină, le ascundeau trăsăturile. Erau singuri, printre toţi aceşti oameni şi toate aceste maşini.

– Dacă mintea mi-ar fi fost întreagă, nu aş fi venit cu tine, spuse Eric.

Janet tresări, surprinsă:

– Cum asta?

Eric privi îndelung la alunecarea vehiculelor şi îi păru că sînt nişte peşti care plutesc în ocean.

– Nu ţi-a bătut la ochi faptul că am mai fugit o dată? Şi mai ales că pe urmă am revenit?

După o scurtă pauză, adăugă:

– Nu are nici un sens!

– Atunci ce ţi-a venit să fugi? întrebă Janet.

– Într-adevăr, de ce am făcut-o?

– O să ţi-o spun eu, zise Janet. Fiindcă ţi-e dragă libertatea!

Fiindcă năzuinţa ta spre libertate era mai mare decît inhibiţiile raţiunii tale. Fiindcă dorul tău era mai puternic decît înţelepciunea ta.

– Se prea poate, Janet. Doar aşa te cheamă?!

Janet dădu din cap.

– Da, cred că e adevărat, - Eric îşi vorbea parcă lui însuşi. Dorul meu era mai puternic. Şi iată că există o fată care poate să priceapă acest lucru.

O privi pe Janet, dar ea se uita în jos, spre tabloul de comandă; liniile luminoase compuneau acolo o schemă care licărea fără încetare.

– Ar fi trebuit să te cunosc mai de mult... Acum însă, e prea tîrziu. Iar atunci, de mult... nici nu ştiam ce se petrece eu mine. Abia în ultimele zile am reflectat la toate astea.

Făcu o pauză, apoi continuă:

– M-aţi prins într-o capcană. Acum ştiu din nou, foarte precis, ce am trăit. Tu ai fost aceea care ai dirijat trăirile mele?

Janet recunoscu, cu un gest abia schiţat.

– Înaintea experimentului vostru, nu trăisem de fapt niciodată nimic, zise Eric. Nici nu sesizam ce înseamnă să trăieşti ceva. Dar acum o ştiu prea bine. Desigur, totul nu era decît un vis. În visul acesta, am cunoscut însă bucuria şi fiica. În vis am iubit şi am urît. În vis am întreprins acţiuni cum n-am avut niciodată prilejul să le întreprind în viaţă. Pentru întîia oară, acţiunea mea a decis soarta mea - chiar dacă nu a fost decît o soartă de vis. Gîndeşte-te cum îşi petrec viaţa ceilalţi oameni, Janet! Cui îi va fi vreodată dat să trăiască ceea ce am trăit eu? Astăzi nu mai există nimic ce poate fi cu adevărat trăit. De aceea, îţi mulţumesc. Poate că ei sînt de acum pe urmele noastre. Oricum va fi, oricît de mult sau de puţin va mai putea dura - sînt mulţumit cu viaţa mea. La rîndul tău, poţi să fii mulţumită de ceea ce ai făcut.

Janet se trezi din încremenirea ei:

– Să ştii că, în acţiunea mea, am avut grijă să iau în considerare toate aspectele practice ale fugii, spuse ea. Am un plan bine precizat.

– Îţi primejduieşti existenţa! replică Eric. Cel mai bun lucru ar fi să mă întorc de bună voie.

Janet parcă nici nu-l auzise:

– Mai există încă şi astăzi un continent cu totul nelocuit:

Antarctida. Acolo putem amîndoi...
– Şi cum o să ajungem acolo? o întrerupse Eric.
– Ne folosim de un avion transcontinental.
– Şi în ce fel vrei să pui mîna pe el?
– De la şeful meu, Bell, pot obţine o misiune în deplasare - poate chiar în cîteva zile. Oricum sînt programată cu o călătorie de studii. În acest caz, mi se pune la dispoziţie un vehicuL Ne înţelegem de unde să te iau cu mine, trecem aparatul la comandă manuală, ieşim din culoarul care mi-a fost prestabilit şi zburăm la Polul Sud.
– Şi cum îţi închipui că o să trăim acolo?
– Am dat, în arhiva secretă, de nişte microfilme. Cuprind însemnări ale cîtorva expediţii. Înaintea epocii deliusiene, cînd populaţia creştea continuu, s-au căutat acolo intens noi teritorii care să fie populate. Pe urmă, cum ştii, n-a mai fost necesar să se populeze Antarctida. Astăzi - asta ai aflat sigur - constituie zonă interzisă. Dar din vremea expediţiilor au rămas destule baze ale acestora, cu barăci, depozite de combustibil, bunuri de consum, unelte şi instrumente, doctorii, conserve - mai multe decît am putea consuma sau folosi într-o sută de ani. Pe lîngă aceasta, acolo mai există şi animale mari, foci şi păsări, care pot fi vînate şi apoi gătite.
– Animale? întrebă Eric. Să le gătim?
– Da! Aşa procedau oamenii altădată. De ce n-am putea s-o facem şi noi?
– Te-ai gîndit la toate! spuse Eric.
Cumpăni îndelung. Pe chipul lui alternau desluşit undele îndoielii şi speranţei.
– Nu ştiu... spuse el. Mi se pare de necrezut...
Se gîndea la Pămîntul acesta, pe care nu existau decît oraşul şi oceanul planetar - la care se adăuga acel petec uitat din sud. Se gîndea la înşiruirea fără hotar a clădirilor, clădirile care se lipiseră, ca o căptuşeală, de fiecare bucăţică de uscat, care pe alocuri înaintau în mare ca nişte cucuie, care invadaseră văile şi acoperiseră munţii. Se gîndea la păienjenişul vast al străzilor cu trotuare rulante, unde benzile alunecau ca nişte şerpi, la ascunsul labirint al străzilor subterane. Se gîndea la oamenii care trăiau în acest oraş planetar şi la adăpostul pe care urbea îl oferea: acoperişurile de sticlă deasupra arterelor stradale, instalaţiile de climatizare în spaţiile destinate oamenilor,

fabricile de alimente, culturile de ciuperci şi drojdii, grădinile cu plantaţii de legume şi fructe. Se gîndea la organizarea statală, care distribuia şi dăruia tot Ce se producea, la filme şi audiţii stereofonice, la jocuri şi concursuri, la ocrotirea oferită în sînul caselor, la propria lui locuinţă, la patul moale şi comod.

Şi pe urmă, avu viziunea unui peisaj de un alb scînteietor - umbre albastre, cristale ascuţite de gheaţă, viscole, trăznete şi tunete, animale care se ridicau în zbor fîlfîindu-şi aripile, foci care înaintau greoaie, lunecînd. Se vedea pe el în mijlocul tuturor acestora, pe el şi pe Janet... Dădu la o parte toate şovăielile. Poate că, într-adevăr, se gîndi el, poate că...

Fata îi urmărise atent mimica schimbătoare.

– Mai trebuie să avem răbdare cîteva zile, spuse ea...

Se simţea jubilînd de bucurie, pînă în ultima ei fibră. Continuă:

– Timp de cîteva zile, eu trebuie să-mi continui existenţa obişnuită. Nu voi mai rămîne acum prea multă vreme aici. Vreau să cobor la staţia următoare. Pe urmă, porneşti imediat mai departe. Nu ai să te temi de nimic. Detaşamentele poliţiei sînt pe o pistă greşită. Cît timp nu părăseşti strada şi nu pătrunzi în vreo casă, nu ai nevoie de nici o cartelă perforată de identificare şi de nici o amprentă digitală; nu-i atragi nimănui atenţia. Pe laturile străzilor, se află spălătoare, care nu sînt încuiate. Deci, cum am spus, poţi să pleci mai departe, chiar prin împrejurimi, cum iţi trăzneşte prin cap. Iar mîine, la ora optsprezece, eşti iarăşi aici, unde ne întîlnim... Dacă nu mă găseşti, vii un ceas mai tîrziu. În nici un caz, nu mă aştepta!

Electromobilul cotise, pătrunzînd într-o mare hală. Vehiculul încetini şi se opri deasupra cîmpului director al capătului şinei magnetice. Mai era încă multă lume prin apropiere.

– Şi dacă nici la ora nouăsprezece nu eşti aici? întrebă Eric.

– Atunci vin la ora douăzeci. Cu bine! împinse uşa şi păşi hotărîtă pe marea platformă.

Îi făcu un semn prietenos cu mîna. El îi răspunse la fel. Cînd o văzu trecînd de bariera intrării, apăsă pe demaror.

Janet utiliză trotuarele rulante pentru a ajunge acasă. Cu paşi agili, rapizi, îşi croi drum spre mijlocul străzii şi resimţi cu vădită plăcere acţiunea forţei care o împingea înainte, inerţia care voia parcă să o răstoarne şi pe care reuşi cu dibăcie să o contracareze, curentul de aer căldicel care îi zburlea părul. Va

mînca acasă confortabil, pe urmă va viziona un film. Sau să se ducă mai bine la club, să joace o partidă de domino?

Ajunse la blocul ei de locuinţe şi urcă în lift. Cînd trecu pe lîngă încăperile destinate activităţilor recreative, de acolo tocmai se revărsa un stol de fete, pe care le cunoştea de la partidele de tenis de masă: le făcu un semn care era un salut exuberant. Cînd pătrunse pe coridorul unde se afla cămăruţa ei, fredona o melodie. Se opri în faţa uşii şi introduse cartela în fantă. Uşa se deschise, iar cîntecul îi amuţi în gît.

– Hai, fă-te-ncoa! spuse bărbatul care se tolănise în fotoliul ei. Şi uşa închide-o la loc. Repede Aşază-te!

Janet se prăbuşi pe pat.

– Mă consideri tîmpit? zise Czerny, Chiar numai asta ar fi îndeajuns ca să meriţi o anchetă.

Janet încercă să-şi recîştige calmul:

– Ce vrei de la mine? Nu pricep nimic...

Mi-aş fi putut închipui că nu s-a terminat, îşi zise ea. Abia începe...

– Unde este Eric Frost?

Interogatoriul reîncepuse. Janet simţi cum creşte în ea îndîrjirea.

– Do unde să ştiu eu aşa ceva?

Czerny o măsură de sus pînă jos. O examina întocmai cum studiezi un instrument care funcţionează defectuos.

– Unde este Eric Frost?

Luă o vază de pe masă şi o roti uşurel în mînă.

– Nu ştiu.

Czerny desfăcu palma. Vaza căzu jos şi se făcu ţăndări. Cioburi convexe jucau, legănîndu-se, într-un fel de dans. Janet sări în sus, dar Czerny ridică piciorul spre burta ei şi o forţă să se aşeze la loc.

– Acum vreau să-ţi spun ceva, lepădătură! zise el. Eric se află în electromobilul şase - nouăsprezece - şapte - cinci - şapte - unu paisprezece. Acum cinci minute, vehiculul a cotit, angajîndu-se pe strada nord-sud Emil Zeppelin trei - unsprezece - opt - nouă - doi. Asta s-a întîmplat la nouăsprezece minute după ce v-aţi despărţit în staţia de parcare Est, unde se află centrala de repartizare a încălţămintei. Ai jucat teatru la clinică. Eşti o criminală!

– Dar eu...

– Ţine-ţi gura! Te-ai încumetat să prejudiciezi în mod grav interesele statului, în scopuri pur personale. Eşti o criminală.
Şterse cu mîna placa mesei. Vocea lui deveni şoptită:
– Ai însă un noroc absolut neruşinat. Nu vei păţi nimic... dacă asculţi de ordinele mele. Ba îi voi îngădui chiar şi lui Frost să scape. Nu trebuie să te zgîieşti aşa la mine! Sînt sigur că te-ai bucurat grozav cînd ai aflat că bănuielile mele se îndreaptă asupra lui Farmer. Numai că Farmer este în această privinţă cu totul nevinovat. Şi el este un tip anormal, dar e cu mult mai deştept decît tine. Şi-a asigurat o situaţie în care nu mă pot atinge de el... atîta timp cît nu am o dovadă peremptorie împotriva lui. De data asta însă, l-am tras pe sfoară. Am pus să se strîngă indicii şi probe care îi vor frînge gîtul, compromiţîndu-l total şi definitiv. E însă nevoie de un lucru: Eric Frost trebuie să dispară. Iar tu o să al grijă ca acest lucru să se întîmple cît mai repede.
– Ce trebuie să fac?
– Ai fără îndoială un plan. Unde urma să se ascundă Frost?
Czerny aşteptă două secunde, dar Janet nu răspunse.
– Mai mult ca sigur că v-aţi gîndit fie la mare, fie la Antarctida. Aşa procedează cei mai mulţi.
– Există cu adevărat... mulţi? întrebă Janet, repede.
– Da. Prea mulţi. Deci - unde a vrut să se ascundă?
– Pe mare... voia să trăiască din pescuit!
– Vezi, am ştiut eu. Dar asta n-o să-i meargă aşa uşor. Nu are cum să scape de aici. Trebuie să dispară chiar în oraş, Janet îl privi nedumerită, dar el nu răspunse întrebării din ochii ei.
– Fii foarte atentă! Cunoşti desigur uzina de apă din cartierul industrial?
Janet dădu din cap aprobativ. Czerny scoase o cartelă perforată din buzunarul de la piept al tunicii sale negre.
– Aici ai cartela de identificare pentru Frost. Corespunde şi cu amprenta degetului lui mare. Îl duci pe Frost la uzina de apă. La ultimul etaj subteran, sînt patru hale, unde se află automatele de distribuire a apei. În hala sudică, în dosul automatului Siegfried opt, se află o trapă. Poate fi deschisă cu această cartelă.
I-o aruncă.
– Mai există şi o altă barieră, dar mîine seară va fi deschisă. Pe acolo se pătrunde spre rîurile subterane. Pe vremuri, apele

curgeau la suprafaţă. Rîurile, pîrîurile şi lacurile constituiau locuri de acumulare a gunoaielor, focare de răspîndire a germenilor patogeni şi paraziţilor de tot felul.

– Şi ce să facă Eric în albia nurilor? întrebă Janet.

Vechile căi de apă, continuă neabătut Czerny, alcătuiesc un labirint subteran pe care nimeni nu-l cunoaşte exact. N-ar fi avut nici un rost să ne ocupăm de el şi de aceea l-am zidit pur şi simplu. Nu există decît foarte puţine puncte cunoscute de acces.

– Dar ce o să se facă Eric acolo? strigă Janet. Puţin îmi pasă, răspunse Czerny. Ceea ce ştiu este că trebuie să dispară. Iar asta e singura posibilitate. Asupra ta însă, nu trebuie să cadă nici o bănuială. Eşti datoare să-ţi continui munca, de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat. Janet chibzui.

– Va să zică nu te sfieşti să încalci legea! spuse ea, pîndind cu nerăbdare răspunsul lui.

– Farmer e primejdios, spuse Czerny. Dacă îl fac inofensiv, aduc statului un serviciu. E treaba mea cum ajung la acest ţel.

– Aş putea să te denunţ.

– Asta ar însemna pentru tine lobotomia, căci fărădelegea *ta* poate fi perfect dovedită. De unde o să scoţi în schimb dovezi împotriva *mea?*

– Voi vorbi cu Eric.

– Cînd te întîlneşti din nou cu el?

Janet şovăi o clipă. Pe urmă, se gîndi că nu e de nici un folos să mintă.

– Mîine seară, spuse ea.

– În acest caz, îl duci chiar mîine seară la rîu şi afacerea este lichidată. Şi nu-ţi neglija serviciul, orele de program mai ales. Acesta e un ordin. Sper că mă înţelegi.

Se ridică brusc şi se duse la uşă. Ţinea capul drept şi ţeapăn, ca şi cum l-ar fi durut gîtul de atîta vorbit. Părăsi odaia fără să se uite înapoi.

În noaptea aceasta, somnul nu se lipi de Janet. Dimineaţa se deşteptă cu dureri puternice de cap, dar la clinică se prezentă punctual. Luă cartoteca bolnavilor şi se concentră asupra unor date suplimentare, care mai trebuiau înregistrate. Munca o mai abătu puţin de la gîndurile ei, dar în pauza de prînz se iviră din nou, chinuitoare, în faţă.

Se duse la un depozit şi luă două reflectoare de mină împreună cu mai multe baterii de rezervă. Îşi scrise singură o reţetă

pentru încălţăminte ortopedică şi obţinu, în locul sandalelor pe care le purta, nişte cizmuliţe solide, care treceau de glezne. Într-un magazin de încălţăminte, găsi două salopete din material durabil, de felul celor purtate de tehnicienii care verifică şi îngrijesc maşinile. Într-un alt magazin, umplu două sacoşe cu alimente cît mai concentrate. La cantină, şterpeli două seturi de tacîmuri complete.

Pînă la urmă, toate aceste lucruri le îngrămădi în patru saci trainici de plastic. În loc să mănînce, se duse cu electromobilul la uzina de apă şi ascunse doi dintre saci în hala pustie, în spatele uneia dintre maşini. Căută şi automatul Siegfried opt, descoperind acolo şi trapa, la locul indicat de Czerny.

După-amiaza o petrecu din nou în cartotecă. Seara constată că nu lucrase mai nimic. Ridică din umeri, ca pentru a se convinge ea însăşi că era tot una. După terminarea serviciului, îşi agăţă pe umăr cei doi saci de plastic rămaşi şi coborî în stradă. Alese un vehicul şi se întîlni cu Eric, la ora stabilită. El se urcă în electromobilul ei şi porniră iar. Janet îi povesti totul.

– Nu pot spune că sînt tocmai mîndru de adeverirea spuselor mele, zise Eric. Dar cel mai bun lucru este să mă predau chiar acum.

Janet luase în considerare şi această posibilitate, dar o respinsese în mod categoric:

– Dacă faci acest lucru, sîntem amîndoi pierduţi. Nu mai avem de ales! Fugim în albia rîului.

– Doar nu-ţi propui să vii cu mine? întrebă Eric.

– Ba da, vin cu tine.

– De unde ştii că acolo jos se poate într-adevăr trăi?

– Vrei să mă sperii?

– Şi dacă n-o să-ţi îngădui acest lucru?

– Atunci o să mă duc singură.

Tăcură amîndoi o vreme. Pe urmă, Janet şopti:

– Te rog, Eric, nu mă lăsa singură aici!

Electromobilul îşi încetini mersul şi se deplasă tot mai spre dreapta pe benzile de circulaţie. Vehiculele pe care tocmai le în trecu se îl depăşeau acum. Fluxul de lumină care se revărsa dintr-un garaj luă locul crepusculului din tunel. Apoi sosiră la parcajul uzinei de apă. Cabina se opri.

– Vino, zise Eric.

Janet inspiră adînc şi fără zgomot aerul în piept. Trecură fără

vreun incident prin barieră, coborîră treptele şi intrară în hala de sud. Era goală, ca şi la prînz, dar cei doi saci de plastic se aflau, neatinşi, în dosul maşinii, acolo unde îi ascunsese Janet. Fiecare luă cîte doi.

Eric introduse cartela în fantă. Golul se căscă asemenea botului larg deschis al unei fiare hămesite. Aprinse proiectorul de mînă. O scară atîrna liber în jos, ducînd spre abis. Eric coborî primul, Janet îi urmă. Dedesubtul lor, nimic altceva decît un negru profund, nealterat, de cea mai slabă licărire. Pătratul luminos aflat deasupra capetelor lor se micşora tot mai mult. Continuau să se cufunde în hău.

– Am ajuns la fund, spuse Eric.

Janet coborî de pe scară. Era acum lîngă el. Eric lumină împrejur. Se aflau într-un gigantic canal subteran, acoperit de o boltă de beton. În faţa lor, reflectorul de mînă dezvăluia o licărire mată: o apă puţin adîncă şerpuia deasupra unui sol acoperit de prundiş. Se aflau pe o platformă din blocuri de piatră grosolan cioplite, cimentate între ele.

De sus, răsună un zgomot care îi făcu să ridice capul. Pătratul de lumină nu mai exista, scara dispăruse şi ea.

Eric coborî o pantă şi lumină spre cursul apei. Ridică mîna:

– Iată direcţia rîului.

Janet privi şi ea în întuneric.

– Acolo e marea!

– Exact. La o depărtare de două sule de kilometri.

Eric se aplecă şi băgă degetele în apă:

– Pare să fie curată... Aici nu există nici în sistem de alimentare cu apă, adăugă el.

Janet se aşezase pe un bloc de piatră. Aici nu există nici un sistem de alimentare cu apă - îşi repetă ea spusele lui. Simţea cum aerul saturat de umezeală i se infiltrează în haine. Un miros de putrefacţie îi pătrundea în nas. Aici nu existau nici instalaţii de climatizare, nici spălătoare, nici lumină, nici magazine de alimente, nici cinematografe şi nici instalaţii de audiţii stereofonice. Aici nu existau nici oameni. Se înşela.

– Ia vino aici! Uite-te! strigă Eric.

Stătea ghemuit pe mal, pe o movilă înălţată de nisipul adus de apă. Janet coborî anevoie taluzul pînă la el, menţinîndu-şi cu greu echilibrul. Văzu şi ea.

– Urme de paşi!

Janet îşi aprinse şi lampa ei. Cele două cercuri de lumină jucau pe nisip:

– Poate că sînt urmele tale, zise ea.

– În nici un caz. Priveşte-le, Janet!

Arătă spre o urmă care se îndepărta. Porniră de-a lungul ei, dar curînd se pierdu în povîrnişul pietros.

Eric îngenunche încă o dată lîngă o urmă care se imprimase foarte desluşit:

– Provine de la un picior desculţ, remarcă el.

Se sculă în picioare. Expresia feţii lui era de nerecunoscut. Janet se apropie involuntar de Eric. Iscodiră de jur-împrejur, cu simţurile mai treze ca oricînd, dar nu văzură şi nu auziră nimic:

– Deci pe aici trebuie să fie... Oameni! Proiectoarele lor aruncau conuri lăptoase, destrămînd ceaţa care plutea în cavitate. Pete de lumină avînd contururi neregulate alergau de-a lungul pereţilor zgrunţuroşi, curgeau de pe plăcile de acoperiş, făceau sărituri mici peste găuri şi se cufundau dintr-un salt în golurile prin care tunelul se prelungea.

Nimic nu se mişca, dar brusc simţiră că ceva pînditor se afla în preajma lor. Lumina dezvăluia, crudă, lucruri a căror înfăţişare îi înfiora - vase ruginite de ulei, un tractor pe jumătate distrus, cu roţile în sus -, conferind obiectelor o existenţă spectrală; păreau să se mişte tainic în întuneric şi să încremenească abia atunci cînd lumina le descoperea. Dar nu obiectele amintite stîrneau atmosfera aceasta apăsătoare - ci o altă prezenţă, aceea a celorlalţi, ascunşi, necunoscuţi, în domeniul cărora Eric şi Janet pătrunseseră acum nechemaţi.

– Czerny a recunoscut că există mulţi anormali, şopţi Janet.

– Poate că şi alţii au reuşit să scape. Sînt oameni ca şi noi. Trebuie să ne înţelegem cu ei! Trebuie să-i găsim!

Eric îşi aruncă sacii de plastic peste umăr, - Hai! La drum! Du sacii aşa cum fac eu. În felul acesta, nu oboseşti atît de repede. Dacă vrem să ajungem pînă la mare, avem mult de mers. Şi stinge-ţi lampa. Trebuie să economisim bateriile; totul trebuie economisit aici cu cea mai mare grijă.

Îşi mai ridică o dată privirea în sus. Trapa prin care veniseră rămînea ascunsă, înapoia unor văluri ceţoase.

Plecară.

Eric mergea în faţă, cu lampa aprinsă. O reglase la o intensitate medie şi lumina mai ales solul dinaintea sa. Numai

din cînd în cînd ridica proiectorul, lăsînd fascicolul de raze să hoinărească în depărtare.

Înaintau cu greu, fiindcă nu exista nici un drum, Mai întîi păşiră pe terenul pietros al cheiului, pe urmă însă, pereţii se apropiară şi trebuiră să coboare în albia rîului. Picioarele lor se înfundau în nisipul umed, iar cînd le ridicau, urmele se umpleau imediat cu apă. Se poticneau mereu şi se împiedicau de pietrişul mobil, alunecau pe lutul moale şi pe mîlul aluvionar, se scufundau adînc în noroi. Trecură apoi printr-o vastă zonă plată, unde plafonul era atît de jos, încît fură nevoiţi să meargă aplecaţi Se strecurau prin chei înguste şi prăpăstioase, unde trebuiau să-şi croiască drumul prin apă. Adesea dădeau de ramificaţii ale canalului; dinspre pereţii laterali ieşeau, prin deschideri negre, fire subţiri de apă, pîrîiaşe care de cele mai multe ori emanau miasme îngrozitoare.

Uneori se opreau pentru a asculta. Se obişnuiseră cu clipocitul apei; în afara lui, nu mai răzbea pînă la ei nici un sunet. Doar cîteodată ajungea pînă la ei, de cine ştie unde, un ciudat zgomot gutural, un brusc horcăit, care suna uneori ca un plescăit, ce se rostogolea ca o gargariseală. Era ca şi cum cineva ar fi deschis o ecluză ascunsă, de la care murdăria şi noroiul se scurgeau în albia rîului. Într-un rînd, tresăriră speriaţi: un hohot de rîs răsunase parcă, dar conteni tot atît de repede cum începuse. Şi pe urmă, se auzi un geamăt...

Ajunseseră tocmai într-o porţiune foarte întortocheată a traseului lor. Apa îşi săpase un canion profund şi clocotea acum zbuciumată în abis, departe de suprafaţă. Se opriră. Eric spori intensitatea fascicolului de lumină şi cercetă atent terenul din faţa sa. Un nou geamăt. Ceva mai încolo, lîngă perete, se afla o masă informă şi chircită: era însă o făptură omenească.

Un bărbat în vîrîtă, aproape un moşneag. Ţinea ochii închişi. Din timp în timp, un fior îi parcurgea trupul; atunci scăpa printre buzele sale geamătul acela groaznic.

Se aplecară spre el. Duhnea a peşte stricat şi a gunoaie. Îmbrăcămintea îi era din petece, picioarele goale. Îşi ţinea mîinile strîns apăsate pe burtă.

– Eşti rănit? întrebă Eric.

Îl apucă de umăr şi încercă să îl ridice, dar, deodată, se trezi cu o zdreanţă din haina bătrînului în mînă.

Buzele se deschiseră puţin, frînturi de dinţi ieşiră la iveală.

Ochii clipeau neliniştiţi, orbiţi de lumină. Bolborosi ceva neinteligibil, arătînd spre abdomen.

– Luminează tu! o rugă Eric pe Janet.

Îi întinse proiectorul său, lăsă jos sacii săi şi îngenunche în faţa bătrînului. Apucă de mîinile apăsate pe abdomen ale acestuia.

Atunci se întîmplară mai multe lucruri în acelaşi timp: Eric primi o lovitură, căzu de-a rostogolul pe spate, văzu cum mîini grăbite înhaţă unul dintre sacii de plastic şi apoi se făcu întuneric: Bătrînul zvîrlise, dintr-o lovitură, lampa lui Eric din mîna lui Janet. Pe urmă, auziră numai zgomotul tălpilor lui goale, plesnind grăbite grohotişul.

Janet aprinse lumina ei. Eric îşi veni repede în fire. Ridică lampa lui de pe jos şi apăsă pe buton, dar fără nici un rezultat: se defectase. Smulse reflectorul din mina lui Janet şi se repezi pe urmele fugarului.

– Nu mă lăsa singură în beznă! strigă Janet.

Îşi aruncă în spate cele trei traiste cu provizii rămase şi începu să alerge după el. Eric o aştepta la prima cotitură.

– Nu se mai vede nimic. Vino, poate tot îl mai ajungem!

Îi luă doi saci şi porni zorit mai departe. Alte cîteva cotituri. În sfîrşit, ajunseră la o pantă destul de abruptă, culoarul se lăţi - apa curgea aici iarăşi la suprafaţă.

Brusc, Eric o apucă deodată pe Janet de braţ:

– Nu auzi nimic?

Acum se desluşea limpede. Pietrişul scrîşnea prăvălindu-se, strigăte înfundate şi lovituri grele răsunau, apoi răsunară ecourile lor repetate...

Şi totul se stinse ca o arătare spectrală, care piere Rămase doar zgomotul slab a ceva care se tîra sau era tîrît pe pietre. Apoi - linişte.

Eric continuă să înainteze, privi cu precauţie dincolo de întorsătura drumului, lumina reflectorului său dezvălui un spaţiu imens, unde pătrundeau mai multe culoare. Pe pămînt se agita un trup: bătrînul se ridică cu greu şi o şterse şchiopătînd...

Eric porni iar în urmărirea lui şi îl ajunse de astă dată după cîteva secunde. Îl smuci spre el: un chip descompus, sîngerînd îl privea înspăimîntat. Dintr-o gură băloasă, izbucniră vorbe de ocară, o mînă tremurătoare de moşneag încercă zadarnic să-l lovească Eric vru mai întîi să-l ţină în loc, îi spuse cîteva cuvinte liniştitoare, dar bătrînul se răsucea, ţopăia şi se zbătea; pînă la

urmă se lăsă pe spate şi, întins cum era, începu să zvîrle cu picioarele spre el.

Se dădu înmărmurit înapoi, iar moşneagul se îndepărtă, tîrîndu-se în patru labe. Eric simţi ceva păstos şi umed pe mîna sa, mîna care atinsese obrazul bătrînului: era un terci de drojdie, cu urme de sînge.

Se întoarse spre Janet, Ea arăta în jos. Nisipul era răscolit. Acolo zăceau bucăţele sfîşiate ale sacului de plastic şi o conservă pe jumătate golită, din care se revărsa terciul de drojdie.

– A fost atacat prin surprindere, spuse Eric. Probabil că a reuşit să înghită cu lăcomie, încă în timpul încăierării, cît a putut din terci.

De spaimă, Janet căscase ochii mari; scînteiau tulburi din umbră.

– Ce e de făcut? întrebă ea.

– E prea tîrziu ca să ne întoarcem. Mergem mai departe.

În faţa lor se căsca întunericul şi pătrunseră în el.

Cînd cadranul luminos al ceasului de mînă al lui Eric arătă cifra 22,00, se duse spre o firidă care se deschidea în zid şi lăsă jos sacii cu provizii.

– Rămînem aici peste noapte.

Rupse o folie de polietilenă care învelea un pachet de pesmeţi şi dintr-un tub aşternu din belşug peste ei pastă de tomate. Deschise apoi o cutie cu smochine uscate şi o alta cu lapte de migdale.

– Mănîncă! o îndemnă el pe Janet.

– N-ar trebui să fim mai cumpătaţi? întrebă ea.

– Mănîncă! mai spuse Eric o dată. Ea îl ascultă; se apucă şi el să mănînce. Apoi desfăşură cele două salopete aduse de Janet, întinse una pe jos, iar cealaltă i-o dădu în mînă.

– Îmbracă asta! iar pe urmă, culcă-te.

– Şi tu? întrebă ea.

– Eu mai veghez puţin, răspunse el.

Janet se întinse, iar Eric stinse lumina. Asculta încordat toate zgomotele, dar cu excepţia clipocitului monoton al apei, nu auzea nimic. În schimb, o lumină nedesluşită începu să izvorască din beznă. Şi cu cît ochii săi se obişnuiau mai mult cu întunericul, lumina se contura mai bine - erau nişte pete cenuşii, sclipind vag, care străpungeau noaptea veşnică Aprinse iar

reflectorul şi se apropie de unul din locurile acelea. Lumina cenuşie se stinse dintr-o dată, eclipsată de razele cu mult mai puternice, iar pe pietrele risipite din loc în loc zări suprafeţe de alge incolore, îmbibate cu picături fine de apă. Eric coborî la malul rîului. Observase acolo nişte dungi. Erau de fapt vergele încovoiate de aluminiu, pe jumătate scufundate în apă. Ridică una din ele şi biciui aerul cu ea; o şuierătură hăui. Se duse pe urmă lîngă Janet şi se aşeză, rezemîndu-se de perete.

Janet se cocîrjase în salopeta întinsă peste pietre şi închisese ochii. Dar, cu toată epuizarea, îi venea greu să-şi afle liniştea. Auzise paşii apăsaţi ai lui Eric şi printre pleoapele întredeschise îi urmărise mişcările. Ştia că se aşezase acum în preajma ei, îi simţea în întuneric făptura apropiată. Janet se apropie şi mai mult de el, pînă ce mina ei îi atinse cotul. Cu toată obscuritatea în care se aflau cufundaţi, nu se simţea nici cu totul abandonată şi nici lipsită de apărare. Moţăi puţin, apoi spaima o cuprinse din nou - teamă de lumea necunoscută din jur, spaimă de locuitorii înspăimîntători ai acestei temniţe subterane, spaimă de tot ce va mai avea de îndurat. Pînă la urmă, fu totuşi cuprinsă de un somn neliniştit, în care visele deformau şi sluţeau întîmplările veghei, astfel ca lucrurile oribile să devină şi mai oribile, iar năzuinţele şi speranţele să fie şi mai tulburătoare în promisiunea lor îndepărtată. Se deştepta des; o răceală umedă o cotropea ridicîndu-se dinspre pietrele ude. Avea parcă acum o a doua piele, o piele a dîrdîielii şi a frisoanelor, încordată deasupra vechii epiderme încălzite pe dinăuntru. Asculta respiraţia uşoară a lui Eric şi deodată simţi că în ea pulsează un simţămînt ciudat, necunoscut ei, în care se îmbinau dorinţa, aşteptarea şi teama. Îşi dorea o afecţiune delicată, fără ca dorinţele ei să se materializeze în reprezentări concrete. În mod bizar, era conştientă de faptul că orice mişcare a lui Eric spre ea ar fi înfricoşat-o de moarte. Şi astfel, carapacea fragilă, alcătuită din vis şi reverie, din închipuire, încredere şi îndoială, părea să o protejeze de ameninţările nopţii.

Eric veghea, dar şi el era cotropit de gînduri, imagini şi simţăminte, cînd un zgomot curios îi atrase atenţia. Ridică reflectorul de mînă şi străpunse, cu lumina lui puternică, întunericul. Pe un morman de nisip, într-o porţiune uscată a albiei rîului, distinse o mişcare. Era sigur că nu este vorba de o nălucire. Acolo sta pe vine, ghemuit, un bărbat. Îl văzu apoi

retrăgîndu-se înapoia ridicăturii. Eric lăsă să alunece raza luminoasă de-a lungul terenului: încă o siluetă apăru, cenuşie şi greoaie, parcă modelată în lut, iar mai încolo o alta se îndepărta de perete şi pieri în beznă.

Eric căută braţul lui Janet. O zgîlţîi. Janet se trezi imediat. Inima el începu să bată cu putere.

– Iată-i! Au venit! şopti Eric.

Janet privi încordată în noaptea de tăciune din faţa ei. I se părea că zăreşte o mie de ochi fosforescenţi. Îşi aminti de un film... „Ca lupii!” - se gîndi ea.

Eric roti cu mîna stîngă proiectorul, în timp ce dreapta strîngea vergeaua de metal. Acum se adunaseră vreo duzină de făpturi vlăguite, care trîndăveau sau hoinăreau de jur-împrejur.

– Ce vreţi? strigă Eric.

Nimeni nu răspunse, dar cercul siluetelor se strîngea vizibil.

Pe urmă, din spatele lui Eric, cineva zvîrli un ghemotoc aprins, care se rostogoli şi apoi se opri în faţa picioarelor lui.

Ca la un semnal, se dezlănţuiră: Unul se repezi şi apucă costumul de pe jos. Eric îl lovi cu bara metalică. Un altul făcu un salt, aruncîndu-se dintr-o parte pînă la sacul de plastic. Şi înainte ca Eric să poată face ceva, în faţa sa sclipi un cuţit, silindu-l să se apere. Cinei sau şase bărbaţi se năpustiră asupra lui, ajutaţi de două femei, îi înlănţuiră braţele şi picioarele, se lipiră de el ca nişte tîrîtoare vîscoase; încercă să scuture povara, ceea ce nu era cu neputinţă; simţea slăbiciunea lor, ştia că el este mai puternic, începu să-i calce în picioare şi să-i lovească...

Nu reuşea însă să izbească destul de repede în toate părţile. Doi saci de plastic dispăruseră între timp, un costum lipsea. Janet şedea, cu cea de a doua salopetă şi cu ultimele provizii, lipită de perete şi le ţinea cu o supremă încleştare, în timp ce mîini scheletice încercau să i le smulgă. Eric izbuti să ajungă luptînd pînă la ea, rezistenţa atacanţilor era acum ceva mai slabă, înaintea lui o haită întreagă se încăierase pentru un sac de plastic sfîşiat. Cîteva umbre hăituiau pe un individ care o luase la fugă cu salopeta pe care o cucerise. Eric se aruncă în mijlocul încăierării şi smulse sacul rupt, lovi apoi fără cruţare cu vergeaua de aluminiu în trupurile învălmăşite. Din fundul coridorului, veneau însă întăriri şi iar se trezi cu o jumătate de duzină de bandiţi agăţaţi de el ca nişte scaieţi. Reuşi să-i azvîrle cît colo şi din nou hărmălaia se descompuse în indivizi izolaţi,

care se luptau aprig pentru conserve, diferite cutii şi sticle.
Pe urmă, toată zarva se potoli, fără veste, ca la o misterioasă poruncă nevăzută. Cîteva mîini mai adunară în pripă obiecte risipite, urmă un tropăit tot mai depărtat de picioare goale şi, în sfîrşit - nimic, absolut nimic. Doar din cocoloşul aprins, aruncat de primul atacator, se mai ridicau flăcări.
Janet alergă la Eric şi se prinse strîns de braţul său.
– Mai e cineva aici! şopti ea.
– Mi-a dispărut lampa, răspunse el, tot în şoaptă.
– Nu auzi nimic?
– Nu.
– Eu aud ceva.
Ascultară febril.
Înaintea lor, scăpără ceva, o flacără mică se aprinse şi apoi crescu într-o vîlvătaie; o torţă, iar în spatele ei, patru bărbaţi.
– Ia te uită: doi novici!
Glasul venea dintr-o parte, iar acolo se afla cel de al cincilea bărbat. Era scund, avea părul negru ca păcura şi purta, pe cît se putea deosebi, o îmbrăcăminte curată. Ţinea ceva în mînă.
– Aha! O fată, o dulceaţă blondă! Ia vedeţi ce ne-au adus...
Cei patru se apropiară de ei. Eric se aplecă şi ridică vergeaua.
– Hei, măi flăcăuaşule! strigă mititelul. Aruncă ranga aia! Şi fă-o repede!
Eric nu-i dădu ascultare. Şeful se adresă alor săi.
– Băieţi, ia staţi pe loc. Asta-i nebun! Se întoarse spre Eric.
– Chiar n-ai auzit, măi caraghiosule? Eşti orb? Uită-te la mine. Nu ştii ce-i asta? Trebuie să-ţi arăt eu?
Ridică sus de tot obiectul pe care-l ţinea în mînă:
– Asta-i un revolver, măi secătură! Ştii tu la ce serveşte? Ia lasă bara jos, altfel răsună îndată o detunătură! Mîinile sus!
Eric cunoştea astfel de arme din filme, dar nu prea era lămurit asupra eficienţei lor. De aceea, şovăi.
– Bine, atunci..., spuse mititelul, şi - trase. Eric simţi o lovitură puternică în partea dreaptă a pieptului. Bara îi scăpă din mîinile sale, devenite neputincioase. Genunchii i se muiară. Se prăbuşi.
– Ia vedeţi, cu ce ne-am ales? spuse mititelul.
– Conserve! spuse unul. Şi lapte de migdale, biscuiţi, zahăr.
– Ghete, şefule! spuse al doilea. Ghete pe cinste.
– Costumele sînt de prima calitate, zise al treilea.
– Un reflector... din păcate stricat, spuse al patrulea.

– Adunaţi totul la un loc, într-o singură grămadă. Şi scoateţi-le boarfele.

Şeful ramase de-o parte, cu arma ridicată ameninţător.

Mîini lacome apucară de îmbrăcămintea lui Janet. Ea lovi cu putere într-o mînă care se atinsese de ea, dar o alta îi prinse părul în cleşte şi-i aplecă repede capul în jos. Simţi cum mîini avide umblau la ghetele ei, la cordonul costumului ei. Se zbătu ca o pisică sălbatică în strînsoarea lor, îi zgîrie şi îi muşcă, dar îi răsuciră un braţ la spate.

– Daţi-i drumul, băieţi, auzi ea vocea şefului. Fetişcana asta e pe urmă a voastră.

Janet ţîşni ca fulgerul în picioare şi-i repezi unui adversar capul în burtă. Simţi o lovitură în ceafă şi lupta luă sfîrşit. Toţi muşchii ei erau acum moi, zări un cer în flăcări, auzi un rîs care se rostogolea şi pe urmă în fată nu mai existară decît ameţeală şi durere…

Janet se trezi simţind că cineva o trage uşor de păr. Nu putea nici să se mişte şi nici să deschidă ochii, dar avea senzaţia că ceva moale se tîra şi o gîdila parcă. Fantezia ei surescitată îşi închipuia în culorile cele mai vii respingătoarea făptură; respira şi adulmeca lîngă urechea ei - şi din nou o trase de păr. Janet îndura chinuri de iad, fără să se poată apăra.

Îşi aminti de Eric. Vru să strige, dar coardele ei vocale nu o ascultau. Îl chemă numai în gînd.

Pe urmă auzi paşi şi un strigăt, ceva lunecă repede de pe părul ei şi se îndepărtă fără zgomot. Altceva, ceva mare, liniştitor, se apropie, simţi mîini pe umerii ei şi buze pe faţa ei, ar fi putut din nou să se mişte şi să deschidă ochii, dar nici nu se mişcă şi nici nu deschise ochii. Zăcea acolo, chircită, într-un simţămînt de deznădejde, de jale şi de uluire; niciodată nu suferise îndeajuns ca să plîngă şi niciodată nu se bucurase îndeajuns; dar acum plîngea şi nu se întreba dacă bucuria sau suferinţa - sau amîndouă contopite într-un singur afect - deschiseseră zăgazul lacrimilor.

Pe urmă, sentimentul mulţumirii se epuiza; liniştea cobori. În sfîrşit, deschise ochii. La început nu zări nimic, abia cu timpul obiectele începură să crească, conturate de licărirea blajină cai o izvora dinspre pereţi. Îl văzu pe Eric întins lîngă ea pe pămînt şi simţi ceva umed lîngă ea. Pipăi spre acel lucru umed, dădu de coaste şi de crusta care alcătuia, proeminentă, marginea rănii.

Tresări. Acum se trezise cu totul. Tremura de frig. Hainele îi fuseseră furate. În jurul ei erau împrăştiate cîteva cîrpe şi zdrenţe, pe care tîlharii le azvîrliseră la întîmplare. Le adună, îşi căută cîte ceva care-i putea fi de folos şi îşi încropi o îmbrăcăminte mizeră. Din cea mai mare bucată de pînză disponibilă rupse de-a lungul mai multe fîşii.

Ca medic, putea să judece lucid: rana nu era prea gravă. Eric avusese noroc. Glonţul ricoşase de o coastă, îl putu localiza prin palpare, lîngă crusta găurii perforate. Dar Janet nu dispunea de nimic cu care să spele rana, nici de pansament, nici de instrumente - nici măcar de lumină. Puse gura la rană şi îndepărtă cu limba sîngele şi murdăria. Pe urmă, începu să împingă pielea sub care se afla proiectilul în aşa fel încît acesta să ajungă în apropierea locului unde perforase trupul; în sfîrşit, prinse carnea în care se implîntase glonţul în cleştele degetelor, apăsă, stoarse şi proiectilul ţîşni afară, prin acelaşi canal pe unde pătrunsese înăuntru. Bustul rănitului se ridică în sus de durere şi Eric gemu sfîşietor. Janet îl împinse cu genunchiul înapoi şi supse incă o dată rana. Pe urmă, alergă la apă, spălă pe cît putu un petec de material plastic, îl stoarse, îl umezi cu salivă şi îl puse pe rană. Fîşiile de pînză, pregătite cu grijă, le legă deasupra pansamentului. Apoi îl îmbrăcă şi pe Eric, cum se pricepu, cu petecele rămase. Sleită cu totul, se lăsă să cadă la pămînt.

Din nou se mişca ceva, din nou se furişa. Lui Janet îi venea să sară în picioare, să strige, dar stăpînirea de sine birui. Nu făcu decît să se întoarcă puţin, spre a privi în direcţia din care se apropiau zgomotele. O umbră şedea ghemuită pe pămînt, apoi lipăi desculţă cîţiva paşi spre ei, aşteptă, veni şi mai aproape aproape de tot... Şi Janet simţi iar că este trasă de păr.

Apucă repede şi energic. Ţinea în braţe ceva care se zbătea, ceva slab, asemenea unui schelet, dar sprinten ca o nevăstuică, o făptură plăpîndă, care cu greu se apăra: un copil, o fetiţă cu părul lung, pletos, încîlcit. După înălţime, putea să aibă poate zece ani, după greutate însă, şase...

Degetele fetiţei se desfăcură şi un obiect scăpă din strînsoarea lor. Janet continua să ţină fetiţa cu o mînă, iar cu cealaltă pipăi pămîntul, acolo unde se auzise zgomotul căderii.

Deci asta fusese: agrafa ei de sticlă.

Îi vorbi cu blîndeţe copilului, dar spaima nu dispăru din ochii

îmbătrîniţi înainte de vreme.

– Nu-ţi fac nimic, spuse ea. Stai liniştită! Dacă nu fugi, îţi dau şi drumul. Promite-mi că nu fugi! Agrafa poţi să o păstrezi. Îmi promiţi?

Fetiţa dădu din cap, aprobativ şi hotărît.

Janet îi dădu drumul. Rămase o clipă nemişcată, apoi o zbughi.

– Nu trebuie să fugi! strigă Janet.

Dar paşii nu se mai auzeau.

– Mai am o agrafă. Nu vrei să ţi-o iei?

Tăcere.

Janet înaintă cîţiva paşi.

– Nu trebuie să vii pînă la mine, strigă ea. Uite, pun agrafa pe piatra asta. Plec de aici. Poţi să ţi-o iei.

Se întoarse şi reveni la Eric.

Un timp, nimic nu se clinti, apoi Janet o auzi cum se repede spre obiectul care sticlea şi cum se trase înapoi în umbra neagră care o făcea invizibilă.

– Poţi să vii din nou, oricînd vrei, strigă Janet.

Se aplecă deasupra lui Eric şi îi luă pulsul. Bătea slab şi încet, dar regulat. Începu să-i maseze fruntea, apoi ceafa şi muşchii părţii superioare a braţelor. Suspină, se întoarse culcat şi murmură cuvinte de neînţeles, Janet îl masa mai departe, cu mult zel.

Afară, sub arcada ovală a unui gang care ducea cine ştie unde, apăru o siluetă firavă, dar Janet nu îi dădu atenţie.

Eric deschise ochii. Apucă mîna care îl masa şi o strînse cu putere, ca şi cum voia să se convingă că este din carne şi oase. Observă şi el atunci, în încăperea boltită, o mişcare, şi încercă să se ridice, dar căzu, cu un geamăt, înapoi.

– Totul e-n ordine, Eric, îl linişti ea. Nu-i decît un copil. Nu se uita într-acolo.

– Poţi veni aici, dacă vrei, spuse ea. Nu mai am nimic ca să-ţi dau, dar, dacă doreşti, rămîi cu noi.

– De ce faci asta? întrebă Eric.

– Cunoaşte rostul lucrurilor pe aici. S-ar putea să aflăm ceva de la ea.

– Te mai gîndeşti la mare, Janet?

– Da, spuse Janet. Da!

– Nu ţi-e frică?

– De ce să-mi fie frică? Nu mai avem nimic care să ne fie luat.

– Cît timp vom putea rezista aici?

Nu multă vreme, se gîndi ea. Nu mai pot să îndur multă vreme toate astea: nici măcar împreună cu tine... Dar nu o spuse.

Fetiţa venise pînă la doi metri de ei. Se ghemuise pe nisip şi asculta. Îşi prinsese părul la spate cu o agrafă.

– Cum te cheamă? întrebă Janet. Iar după o pauză: Nu ştii să vorbeşti?

Copilul dădu din cap, aprobativ.

– Ia spune, cum te cheamă?

Faţa fetiţei le apărea ca o pată spălăcită.

– Şoricel, zise fetiţa. Mă cheamă Şoricel.

– Eşti de mult aici, Şoricel?

– Dintotdeauna.

– Aici, pe malul apei, nu e deloc plăcut. Nu ştii vreun loc mai frumos?

– Vino, spuse fetiţa.

Janet îi ajută pe liric să se ridice. Se sprijinea cu toată greutatea de ea. Copilul fugea înaintea lor. O lua înainte, se întorcea, le făcea semn, îşi înălţa capul, adulmecînd - şi iar făcea semn...

Parcă vedea în plină beznă. Cînd părăsiră drumul unde licăreau algele luminoase, o luă pe Janet de mînă şi o conduse prin întunecimea densă ca un lichid. În faţa lor răsuna un vîjîit, şi deodată, vîjîitul se afla deasupra capetelor lor. Ploua foarte mărunt: o burniţă deasă, zămislită din ceaţă. Pe urmă, dădură brusc peste nişte trepte, alcătuite din piatră brută suprapusă şi un curent de aer cald şi uscat adie spre ei. La capătul culoarului, era un grilaj fin, de fapt o reţea metalică fină, o sită, prin care venea aer caid.

– Aici dorm întotdeauna. Nimeni nu cunoaşte locul acesta, doar eu, spuse copilul.

Un timp fără sfîrşit se scurse. Nu exista nici un mijloc pentru a stabili cît a trecut, nimic în afară de foame şi de oboseală. Cea mai mare parte a timpului şi-o petreceau moţăind, privind în gol şi visînd cu ochii deschişi, lipiţi de grilajul de unde venea căldura, fără să vorbească şi fără să gîndească. Cu vremea, Janet îşi dădea cu groază seama cît de repede se abrutizau, sălbăticindu-se, animalizîndu-se; dar bezna, teama, dorinţa de viaţă, foamea şi oboseala erau mai puternice şi o ajutau să-şi

înăbuşe sila pe care o resimţea faţă de ea însăşi. La început, se mai spălau, cîteodată, priviţi cu uimire de copil, dar pe urmă şi deprinderea aceasta fu dată uitării. Părul lor atîrna în plete, dinţii se îngălbeniseră, obrajii le deveniseră cenuşii.

Se învăţară curînd cu toate. Beau apa din rîu. Copilului nu îi dăuna, dar Janet şi Eric se zvîrcoleau la început ceasuri întregi, torturaţi de colici intestinale.

Existau guri de evacuare care revărsau conţinutul puţurilor colectoare ale oraşului, iar cine le cunoştea şi avea răbdare să aştepte deversarea unei noi încărcături, putea să pună mîna pe cîte ceva comestibil. Copilul cunoştea multe. În rîu erau şi peşti - albi, fără ochi, asemănători ţiparilor - dar pentru pregătirea lor era nevoie de foc. Adunau deşeuri bune de foc şi le îngrămădeau lîngă grilaj, ca să se usuce; aşa ajungeau să aibă combustibil. Copilul nu ştia să facă foc; fură siliţi să şi-l cucerească. Căutau ascunzători le altor grupuri şi luau surcele aprinse, fie că ceilalţi voiau sau nu să le dea. Ştiau foarte bine că erau mai puternici decît ceilalţi, dar asta nu dură multă vreme, căci forţele începură să le slăbească. Uneori îi pîndeau pe alţii, îi atacau prin surprindere şi îşi procurau haine, cuţite, sfoară, vase; într-un rînd, în prada lor descoperită chiar şi o cutie cu cinci chibrituri.

Exista un singur om de care trebuiau să se ferească - cel cu revolverul. Acum nu mai era bărbatul acela scund, cu părul negru - arma îşi schimba adesea proprietarul. Cine voia să o păstreze, nu trebuie să îngăduie nimănui să se apropie la mai puţin de cinci metri de el, să-şi asigure întotdeauna spatele şi să doarmă numai în ascunzişuri ferite şi sigure.

– Într-o bună zi, voi avea şi *eu* revolverul, spuse copilul.

Janet se gîndea rareori la viaţa ei de altădată. Cîteva zile de beznă şi de brutalitate fuseseră îndeajuns pentru a o şterge din memoria ei. Un singur lucru păstrase, salvîndu-l de la pieire: ataşamentul faţă de Eric. Tocmai de aceea, îngrijorarea în legătură cu rana lui era singurul lucru care o trezea din letargie. Inflamaţia se extindea tot mai mult, durerea era spasmodică şi creştea fără încetare, aşa cum creştea şi febra. Îşi dădea seama că, fără ajutor medical, Eric era pierdut.

– Şoricel, spuse Janet, ce se întîmplă aici cu oamenii cînd sînt bolnavi?

– Se vindecă sau mor.

– Eric este bolnav. Vrei să moară?

– Hm! Capul fetiţei se clătină, gînditor.

– Sus, în oraşul din care am venii, există mijloace de vindecare. Trebuie să fac rost de un asemenea mijloc. Gîndeşte-te bine: Ai auzit vreodată de un drum care duce la suprafaţă? Fetiţa reflectă din nou. Apoi zise:

– Nu există nici un drum.

– Intrări există totuşi! Din ce parte au apărut oamenii care sînt de curînd pe aici?

– Asta nu ştiu. Dar nici nu îţi serveşte la nimic să afli. Toţi au coborît de sus pe scări, de la nişte platforme foarte înalte. Cum vrei să ajungi acolo?

Deznădejdea o cuprindea pe Janet.

– N-ai auzit niciodată ca cineva să fi dispărut de aici?

– Ba da, sînt unii care au dispărut.

– Şi nu ştii unde s-au aflat înainte de a dispare? Mimica copilului exprima o mare frămîntare.

– Dacă-ţi spun, pleci şi tu de aici? întrebă Şoricel.

– Plec, dar mă întorc.

– Nu te mai întorci. N-o să te lase.

– Vrei să vii cu mine?

– Nu. Acolo sus există poliţie. Şi mai trebuie să trudeşti din greu şi să faci mereu ce-ţi spun ceilalţi. Nu, nu vreau să vin.

Janet oftă:

– De ce să rămîn cu tine?

– Singură sînt prea slabă. Cînd eşti cu mine, îmi merge mai bine... Iar Eric o să moară curînd.

– Dar dacă ai avea revolverul, tot slabă ai fi? întrebă Janet.

– Revolverul? Ochii fetiţei se deschiseră largi, plini de lăcomie. Vrei să-mi dai mie revolverul?

– Îmi arăţi locul pe unde dispar oamenii?

– Da.

– Atunci o să-ţi fac rost de revolver.

Se sculă de pe culcuşul ei de lîngă grilaj, unde aşternuse petece de stofă şi de plastic, aşa încît să doarmă mai comod. Nu dispuneau pe atunci de torţe, întunericul era profund, dar se descurca, izbutind să-şi găsească drumul. Înaintă pipăind, de-a lungul peretelui, coborî scara de piatră, pînă dedesubtul parapetului, ajunse la o cascadă avîndu-şi obîrşia într-un canal foarte înclinat. Dincolo de cascadă, între aceasta şi perete, se

afla o încăpere îngustă. Această încăpere şi porţiunea de gang din spatele ei le descoperise fetiţa, pe cînd fugea de un băiat căruia îi furase, în timp ce dormea, şapca.

Janet zăbovi minute la rînd înapoia cortinei de apă, pentru a se convinge că aerul este curat. Pe urmă, ieşi de acolo. Păşea cu grijă, atentă să nu lase pe pămîntul moale urme, care ar fi putut să ducă la descoperirea accesului. Cîţiva metri mai sus, cobori în apă şi îşi croi drum înapoi, pînă la cascadă. Temperatura acesteia era sensibil mai ridicată decît a ambianţei înconjurătoare, fiind totuşi neplăcut de rece. Nu dădu însă înapoi sub aversa care-i lovea pielea. Se spălă îndelung, acordînd mai ales o atenţie deosebită părului, zbîrlit, încîlcit, mişunînd de paraziţi.

Se întoarse, pe acelaşi drum pe unde venise. La grilaj, prin care sufla neîntrerupt gazul de evacuare, încălzit, al unei fabrici, se ghemui iarăşi în cuibul ei. Părul se usca ca sub acţiunea unui uscător electric şi se descîlci, devenind iarăşi mătăsos, astfel încît îi cădea mîngîios pe ceafă.

Respiraţia grea a lui Eric îi spunea că acesta doarme. Janet nu ştia prea bine ce se petrece cu fetiţa: observa copilul cu un simţ moştenit dintr-o vreme preistorică, care se redeşteptase în ea.

– Mă duc să-ţi aduc revolverul, spuse Janet. Tu rămîi aici şi ai grijă de Eric. Fetiţa mormăi ceva.

Janet se îndepărtă din nou. De data aceasta, o apucă pe un braţ lateral al răului.

Aici trebuie să fi fost cîndva o piaţă importantă a vechiului oraş - acel oraş în care apa îşi croia acum drumul în canale de suprafaţă, printre ruine de case scunde. În apă, rugineau epavele unor vase de modă veche, pe chei se vedeau resturi de macarale, conducte, linii ferate, barăci. Pe întinderea platformei de beton, mai zăceau risipite scheletele unor drezine, camioane, remorchere şi elicoptere. Paşii făceau pretutindeni să scîrţîie covorul din cioburi de sticlă silicioasă. Era un pustiu din piatră şi metal; tot ce putea servi la foc sau în orice alt scop practic fusese de mult luat şi cărat cine ştie unde, dacă nu demolat şi distrus. Printre aceste ruine şi epave, numeroşi stîlpi de susţinere, parcă plantaţi în rînduri paralele, se înălţau pînă la plafon.

Aici era imperiul actualului stăpîn al tărîmurilor subterane: deţinătorul revolverului.

Janet îl găsi, împreună cu oamenii lui, şezînd pe un terasament de cale ferată. Ciracii, trei bărbaţi şi o femeie, întreţineau un foc enorm, care ardea fără flacără, mocnit. Deasupra lui, se înălţa o coloană groasă de fum, de un galben spălăcit. Un alt foc, mai mic, ardea la zece metri de grup. Lîngă el, şedea ghemuit un individ mic şi îndesat. Era bărbatul care reuşise nu de mult să-şi însuşească revolverul: chipul său crispat îi ilustra unica preocupare - aceea de a-şi păzi arma. Fără să-i scape din vedere pe oamenii din apropierea lui, îşi încălzea mîinile la flăcările focului.

Janet pătrunse în raza focului şi reflexele lui îi luminară chipul. Unul dintre ciraci, care o remarcase cel dintîi, strigă ceva; toţi se întoarseră către ea.

Adolescentul se ridică:

– Ce doreşti, micuţo?

Se apropie de Janet.

Femeia din grup se amestecă şi ea. Avea un glas strident, antipatic.

– Piei de aici! Ia şterge-o! Nu mai avem nevoie de nimeni.

Adolescentul se apropia încet. Janet îl aştepta dreaptă, neabătută. Pe părul ei sclipeau, jucăuşe, reflexe roşii-aurii, faţa ei exprima mîndrie şi chiar aroganţă. Individul mic şi îndesat privea atent, peste flăcările focului său.

Janet era conştientă de impresia pe care o făcea apariţia ei. Slăbise, e drept, iar cînd îşi trecea mîna peste faţă, simţea ridurile şi cute care nu existaseră mai înainte. Dar vîlvătaia pîlpîitoare estompa aceste defecte şi ea tot mai se deosebea, ca de la cer la pămînt, de femeile care hoinăreau pe-aici, asemenea unui înger faţă de nişte vrăjitoare lamentabile şi bătrîne. Bărbaţilor din Delius nu le sărea în ochi o femeie drăguţă printre multe altele, sexele se bucurau de drepturi egale, viaţa instinctuală fusese limitată la un minimum, iar înaintea căsătoriei, hotărîte de stat, interesul reciproc era ca şi inexistent. Aici însă, unii bărbaţi se uitau altfel la ea. Feţele care se zgîiau la Janet erau urîte, devastate, îmbătrînite înainte de vreme, privirile care o fixau pofticioase, dar în subterană exista un interes pentru ea, pe care nu îl cunoscuse mai înainte şi ea ajunsese să-şi dea seama de forţa pe care o exercita. Şi deşi această trăsătură nedemnă îi repugna, nu putea să-şi reprime cu totul un simţămînt de oarecare satisfacţie, acela de a

reprezenta mai mult şi de a fi mai preţuită, altfel decît celelalte, de a fi întotdeauna mai presus de ele şi de a le scoate ochii în orice împrejurare.

– Să dispară! Trebuie să dispară! striga iritată femeia de lîngă focul care ardea mocnit.

Adolescentul întinsese, stîngaci, mîna spre Janet.

– Las-o! strigă posesorul revolverului, care între timp se ridicase.

Flăcăul se retrase cu cîţiva paşi, plecă umilit capul şi se răsuci pe călcîie. Ţeava armei era aţintită spre el. Mîrîi şi se retrase mai încolo.

– Vino-ncoace, strigă bărbatul cu revolverul.

Janet înaintă spre el, nici prea încet şi nici prea repede, cu capul aruncat pe spate.

– Stai!

Roti în mînă revolverul şi ochii săi inexpresivi încremeniră.

Capul bărbatului era adînc cufundat între umerii uniform de laţi, pieptul şi pîntecele alcătuiau parcă o singură bucată, trupul său dădea impresia unui dulap. Cu toate acestea, cînd se aplecă acum pentru a introduce în foc un obiect de forma unei tigăi, mişcările sale se dovediră neaşteptat de agile. Se dădu apoi repede înapoi cîţiva paşi.

– Ia asta! ordonă el.

Janet apucă de porţiunea care se afla deasupra nivelului flăcărilor. Era de fapt o ţeavă din tinichea, înfăşurată la un capăt cu cîrpe muiate în petrol.

– Du-te mai încolo, în partea cealaltă!

Janet ridică torţa şi porni în direcţia indicată. Bărbatul înainta şi el, lateral, cam la vreo trei metri de ea.

– Voi rămîneţi pe loc! le strigă el oamenilor săi.

Şedeau lîngă focul lor mocnit, îi aruncau priviri rele şi şuşoteau între ei.

Bărbatul cel lat în umeri se opri lîngă un perete abrupt şi înalt.

– Nu te mişca! spuse el.

Se căţără pe cîteva ieşituri ale zidului, pînă ce ajunse pe un bloc de ciment destul de marc, deasupra căruia era o suprafaţă destul de netedă.

– După mine!

Trona sus, ca un monument, iar umbra lui se proiecta uriaşă pe perete.

Janet reuşea cu greu să-şi păstreze echilibrul. Nu avea disponibilă, în acest scop, decît o mină, cu cealaltă se străduia să ridice şi făclia, fără să se ardă.

Ajunse pe platformă. Acolo se aflau cîteva săgeţi, grosolan făcute, care semănau cu nişte ciuperci. Bărbatul cu revolverul luă o tablă de oţel de vreun metru pătrat, care zăngănea asurzitor, şi o lăsă în jos, de-a lungul unei spărturi mari din perete, pînă la ultima treaptă; acolo o rezemă uşor de zid. Se întoarse apoi spre Janet.

Ea fixase torţa între două verigi ale unui lanţ greu şi se aşezase pe un morman de role cu fire de celofibră. Privirea ei era provocatoare.

Bărbatul se apropie de fată şi se lăsă în genunchi.

Ochii lui erau inexpresivi, dedesubtul lor atîrnau pungi mari, vinete. Nu a mai dormit de multe zile, - se gîndi Janet. Cine posedă revolverul, nu mai îşi poate îngădui un somn liniştit, adînc. Obrazul lui se apropie de al ei. Îi venea să strige, dar nu strigă. O răsturnă pe spate şi o sărută. Janet se strădui să nu se gîndească la ce se petrece, dar nu izbuti.

...Şi pe urmă, îşi dădu seama că se înşelase: simţi ţeava revolverului care îi apăsa coastele, ca o necontenită ameninţare!

Fu cuprinsă, pentru cîteva clipe, de un fior, de o adevărată panică. Dar îşi reveni şi se concentra, pentru a descoperi un element, un indiciu cît de mie care să însemne salvarea.

Simţea buzele umede ale bărbatului pe faţa ei; închisese ochii şi îşi îngropase obrazul în părul ei.

Ca într-un film care începe brusc să ruleze, prin mintea lui Janet începură să alerge crîmpeie de fraze din manualele ei şcolare. Cîteva asociaţii îi licăriră înaintea ochilor: pruncul care-şi sugea degetul, maimuţica indiană Rhesus din vechile filme, mămica-păpuşă din sîrmă şi lînă[4]. Două secunde, trei secunde, bărbatul nu se clinti, strîns lipit de ea - chiar dacă arma nu luneca nici o clipă din lăcaşul ei.

Janet nu dispunea de nici un fel de substanţe narcotice, pe care le folosise în mod curent în profesie; nu avea nici preparate, nici

---

4 Autorul se referă aci la asociaţii care ţin de structura instinctuala a sugarului, printre care reacţiile unor maimuţici Rhesus faţă de o mamă-păpuşă (artificială) — foarte asemănătoare reacţiilor faţă de o mamă adevărată (N.r).

gaze anestezice. Dar bărbatul era acum pregătit pentru scopul ei, iar epuizarea... N-avea ce să strice; de încercat, trebuia să încerce.

Începu să vorbească încet, cu glas şoptit, molcom, melodios; adesea nici nu erau cuvinte, ci doar sunete menite să liniştească şi să aline:

– Eşti obosit… Obosit… Obosit… Vrei să dormi…

Dormi, dormi, rămîi liniştit, liniştit de tot, acum dormi, acum tu dormi… Dormi… dormi…

Vocea ei se depăna monoton, fără suişuri şi fără coborîşuri. Bărbatul asculta, se împotrivea acestor ispite, poate că nici nu îşi dădea seama de primejdia care-l pîndea.

– ...obosit, obosit, obosit… Relaxează-te total, dormi, dormi…

Nemişcarea devenise deplină. Arma nu o mai apăsa decît slab - dar tot mai era acolo.

– ...Dormi adînc, adînc, adînc, adînc. Dormi, respiră adînc, respiră adînc… relaxează-te… relaxează-te...

Răsuflarea lui, a cărei adiere fierbinte susura prin părul ei, mai era încă neliniştită, dar se potolea treptat...

– ...nu mai îţi dai seama de nimic, nu mai simţi nimic, căci dormi... dormi...

Simţi în corpul lui o smucitură, care însemna că o parte a muşchilor săi amorţise brusc.

– ...nu simţi nimic... nu simţi nimic… nu simţi nimic...

Braţul lui zăcea acum fără putere pe coapsa ei; îl ridică şi îl lăsă apoi să cadă la loc… Încă o dată… Răsuflarea se menţinea însă profundă şi egală...

– ...dormi adînc... dormi adînc...

Jos se auzi un zgomot slab, produs de rostogolirea unei pietre. Janet îl auzi, dar nu conteni litania ei cîntată şi tărăgănată.

– ...Dormi... Dormi...

Iar se mişcă ceva jos. Janet ştia că o autosugestie din starea de veghe mai poate să se declanşeze ca reflex şi în somn; mai ştia că nu reuşise să adoarmă decît zone de suprafaţă ale conştiinţei. Dar nu mai putea să aştepte...

– ...Dormi... Dormi...

Pipăi mîna care ţinea revolverul. O apucă uşor, calm, şi în acelaşi timp ferm, apoi o trase tot atît de ferm la o parte...

– ...Dormi... Dormi...

Ceva izbi în perete şi pe urmă se auzi o altă lovitură: un lucru

căzu acolo jos şi se rostogoli îndelung… Ciracii adulmecau şi presimţea u; înţeleseseră că sus se producea o schimbare. Îşi uneau forţele ca să intervină.

Janet ridică mîna cu revolverul, apoi dădu drumul braţului şi acesta căzu inert, ca un obiect de cauciuc.

Gata să sară în sus în orice moment, atinse degetul arătător, lipit de trăgaci. Îl desprinse cît putu mai uşor, desprinse şi degetul gros şi celelalte degete: în sfîrşit, arma era în mîna ei. Zări o umflătură sub buzunarul de la piept al omului adormit; desfăcu fermoarul, scoase două tuburi de cartuşe şi o brichetă. Se aflau pe aproape şi două mici torţe nefolosite; le luă şi pe acelea.

O ploaie de pietre se abătu răpăind în jurul ei; una din ele nimeri tabla de oţel, care căzu, cu un vacarm de neînchipuit, din treaptă în treaptă, pînă ce atinse pămîntul. Janet luă torţa aprinsă şi o aruncă jos. Ceata umbrelor negre se risipi, asemenea cioburilor unui vas care se sparge.

– Revolverul e în mîna mea! strigă ea. Împuşc pe oricare din voi care se arată!

Nici o mişcare, nici un zgomot. Ţinti şi trase. Nu mînuise niciodată arme de foc şi nu nimeri pe nimeni. Dar efectul fu imediat. Zgomote răsunară: lipăit de paşi, ropote, bătăi repezi, ceva luneca şi altceva mătura pietrele. Piaţa rămase goală!

Janet aruncă o ultimă privire asupra locului unde se afla acum: bărbatul cel mic şi îndesat dormea şi Respira adînc…

Coborî cu prudenţă şi traversă hala, evitînd să se apropie de stîlpii de susţinere. Se retrase în gura coridorului şi aşteptă. Cel dintîi urmăritor care se încumetă să se apropie fu întîmpinat cu o împuşcătură.

Cînd se întoarse, fără zgomot, pentru a se face nevăzută, o umbră se desprinse de perete.

– Ai acum revolverul, spuse Şoricel. Dă-mi-l mie!

– Mai întîi îndeplineşte-ţi făgăduiala, zise Janet.

– Atunci, vino cu mine!

Sprintenă, Şoricel o luă la picior în întunecimea gangului.

Ajunseră curînd într-o regiune pe care Janet nu o cunoştea.

– Aprinde lumina! porunci Şoricel.

Janet o ascultă.

Două rîuri se uneau aici şi îşi continuau apoi calea într-o albie largă. O cantitate apreciabilă a apei curgea aici într-o rigolă

betonată, prin mijlocul cursului.
Janet se oprise, dar Şoricel o îndemnă să continue drumul. După vreo doi kilometri, pe parcursul cărora priveliştea nu se schimbă, se făcu auzit un vuiet, care devenea tot mai puternic cu cît înaintau.
– Şoricel, întrebă Janet, acolo e... marea?
Copilul rîse cu sughiţuri.
– O să vezi tu!
Încă zece minute şi drumul se sfîrşi.
– Aici e! strigă Şoricel.
Drept în faţa lor, se căsca o prăpastie, în care apa se prăvălea într-un vacarm asurzitor. Din această cascadă diabolică, deasupra căreia pluteau nori de aburi într-o neîntreruptă frămîntare, venea un muget dureros, care se ridica duduind spre suprafaţă, înfricoşător şi ameţitor în acelaşi timp. Simţeai că ascensiunea aceasta era o luptă care întîmpina o puternică împotrivire, o luptă cu învălătuciri şi răsturnări, pînă ce energiile acumulate se dezlănţuiau într-o viitoare de bubuituri şi explozii.
– Am ajuns! strigă Şoricel. Dă-mi revolverul.
Janet îngenunche la buza abisului şi lumină în jos: fundul enormului puţ nu se putea deosebi. Privirea ei îl căută zadarnic. Se ridică dezamăgită. Un spaţiu gol, cu excepţia unui eşafodaj în formă de scară, prins de peretele din dreapta.
– Cum au reuşit ceilalţi să ajungă mai departe? întrebă Janet.
– Dă-mi revolverul, strigă copilul.
– Ştii cu totul cum au făcut?
– De acolo sus am privit - Şoricel arătă spre eşafodaj - şi am văzut totul. Îţi spun şi ţie, dar mai întîi dă-mi revolverul.
Janet îi întinse fetiţei arma. Mîna plăpîndă abia putea să îl cuprindă, dar ţinea revolverul calm şi cu forţă. Ţeava era îndreptată spre Janet.
– Lasă prostiile! strigă Janet. Cum au făcut ceilalţi ca să plece? Pe unde au...?
– Pe aici, în jos! Copilul arătă spre abis. Chiar pe aici se coboară.
– Dar cum? În ce fel?
Janet vru să se apropie de fetiţă, dar un semn făcut cu arma o opri să înainteze.
– Au sărit! strigă Şoricel. Au sărit jos!
Se cutremura de rîs.

– Şi tu trebuie să sări! Hai, sări odată! Sări!
– Dă-mi revolverul înapoi! strigă Janet, încercînd să acopere mugetul apei şi detunăturile neîntrerupte.
– Sări odată! zbieră copilul. Nu mai am nevoie de tine! Acum am revolverul şi nu mai am nevoie de tine.
Se retrase, săltînd şi ţopăind. Mai întîi cîţiva paşi mici, apoi făcu stînga-mprejur şi o luă la goană. Strigătele ei mai străbătură o vreme printre tunetele izvorîte din adîncuri, care se rostogoleau între pereţi.
Janet amuţise. Deci acesta era drumul spre mare! se gîndi ea şi se surprinse izbucnind la rîndul ei într-un hohot de rîs. Dar era un rîs amar, de jale şi deznădejde. O dorinţă nestăvilită îi rătăcea, zănatecă, prin creier, îmboldind-o să se arunce în jos. Parcă o ademenea căldarea. Cu greu îşi redobîndi stăpînirea de sine.
Întoarse coroana de foc a torţei spre pămînt, frecînd-o de blocurile de piatră; substanţa vîscoasă cu care era îmbibată se răspîndi, iar flăcările izbucniră într-o pălălaie puternică. Apoi smulse un petec aprins şi îl aruncă în puţ. Cîrpa coborî fluturînd ca aripa unei păsări, lăsînd în urma ei o jerbă de scîntei. Apoi, undeva, se opri parcă, un şoc nevăzut o sfîşie, şi căderea continuă, cădere a zeci de bucăţele aprinse care se micşorară pînă la urmă într-atîta încît deveniră puncte de lumină, iar acestea dispărură în neant.
Ochii lui Janet se întunecaseră. Ceva straniu licărea în ei. Îşi trase bluza peste cap, o înfăşură într-un sul, înnodă o mînecă de torta aprinsă şi zvîrli toată această legătură în jos. Din nou contemplă fascinată adîncurile de nepătruns, pînă ce şi ultima scînteie se stinse. Întunericul era acum deplin.
Se apropie de marginea puţului, trase mult aer în piept şi sări. Simţi rezistenţa curentului de aer care ţîşnea în sus şuierînd, apoi avu impresia că pluteşte într-un imens spaţiu gol... Pe urmă, ceva o atinse.

Tot felul de fire întinse se încrucişau într-o împletitură complicată, o sîrmă se înfăşură pe o rolă, un releu pîcîi brusc. Dintr-o baterie se revărsa energie, curenţi electrici se scurgeau prin bobine, un cîmp magnetic se redresă, două cîrlige întoarse strînseră în grabă o ţesătură, două tije metalice se lipiră una de cealaltă. O masă cenuşie se bălăbănea fără zgomot. O clanţă

zdrăngăni, se deschiseră uşi, paşi tropotiră. Un corp omenesc se roti într-un recipient, un cablu îl apucă şi-l ridică trei sute şaptezeci de metri, o bucată de pardoseală se dădu la o parte, trupul se rostogoli într-o cadă nu prea adîncă, uniform capitonată cu cauciuc spumos, mai multe mîini începură să maseze. Patru bărbaţi în halate albe priveau amuzaţi.

– Ai găsit repede drumul înapoi, spuse Czerny. De fapt, ai fi meritat să rămîi mai mult acolo. De obicei, trece un timp mai îndelungat pînă ce se hotărăsc să se arunce. Unii au avut nevoie chiar de o viaţă întreagă.

– Farmer! şopti Janet.

– Sigur - şi Farmer este aici, confirmă Czerny. Povestea cu Farmer era, fireşte, o păcăleală. Greşeala ta că ai crezut-o.

– Dar de ce...?

– Noi nu mai pedepsim, spuse Farmer, deşi mulţi merită. Dacă însă cineva doreşte să se pedepsească singur...

Ridică umerii şi continuă:

– Toţi cei care coboară acolo, o fac de bună voie.

– I-ai observat bine, Trombe? întrebă Bell. Ăştia sînt oamenii tăi liberi. Asta este libertatea. Aşa arată viaţa în libertate: luptă pentru existenţă, selecţia naturală. Uită-te la tine!

Îi ţinu în faţă o oglindă. Janet privea într-o faţă consumată, urîtă, strîmbată, pe care nu şi-o mai recunoştea. Părul umed era lipit de cap, o cămaşă bărbătească, zdrenţuită, îi era prinsă de gît cu o sfoară, trecută prin găuri făcute grosolan în pînză.

Lăsă privirea în pămînt.

– Aş vrea ca toţi psihologii să poată vedea ceea ce ai văzut tu acum, zise Bell. Ar fi cel mai bun material didactic pentru un veritabil învăţămînt intuitiv.

– Şi toţi visătorii îmbibaţi de romantism, cei care au nostalgia trecutului aventuros şi nesupus unor legi stricte...

– Toţi criminalii ar trebui să treacă prin asta, îl întrerupse Czerny, pentru ca să-şi dea seama, încă înaintea lobotomiei, unde duc faptele lor!

– Lucrul acesta n-ar trebui lăsat la voia întîmplării, observă Farmer. Ar trebui introdus sistematic - şi nu ca pedeapsă, ci ca mijloc educativ. La viitoarea sesiune, voi supune o propunere în acest sens.

– Ce facem cu Trombe? întrebă Bell.

– Să hotărască ea, răspunse Farmer.

Bell ridică mîna şi-i făcu un semn lui Graudenz:
– Întreab-o tu!
Graudenz se postă drept în faţa lui Janet şi începu să vorbească:
– Te-ai întors. Eşti iar în clinică. Eric Frost zace jos, undeva într-un gang al sistemului de canale. Ştii de ce te-ai făcut vinovată: ai încălcat legile. Te-ai ridicat împotriva organizaţiei noastre statale. L-ai eliberat pe Eric. Ai nesocotit un ordin, ordinul lui Czerny, fugind cu Eric în sistemul apelor subterane. Dar începutul abaterilor tale este cu mult mai vechi - şi prin aceasta te-ai şi dat de gol: ai făcut ca testele cărora Eric le-a fost supus să dea rezultate ce-i erau favorabile - deşi ştiai prea bine că acest lucru nu este îngăduit. Acum te-ai întors la locul tău de muncă. Sîntem gata să uităm totul. Vrei să îţi reiei activitatea aici?
– Eric...! şopti Janet şi închise ochii.
– Pe Eric nu ai voie să-l revezi. Trebuie să-l uiţi.
– Nu, şopti Janet.
– Eric este un criminal. Nu poate fi tratat. Lui nu-i mai ajută decît lobotomia. Tu mai ai însă o şansă, în ce te priveşte, tot ce a fost mai poate fi revocat. Regreţi faptele tale?
– Nu, şopti Janet.
– Ai cumpănit bine vorbele tale? Nici *tu* nu eşti normală? în acest caz, nici pentru tine nu există altă soluţie decît lobotomia!
– Nu, şopti Janet.
Tot mai ţinea ochii închişi.
– Lui Eric nu-i mai poţi ajuta. Dacă scapă cu viaţa, rămîne acolo jos - i se şi potriveşte foarte bine - pînă ce se aruncă în puţ. Şi pe urmă îl paşte lobotomia. Uită-l!
Janet nu răspunse.
– Vrei cu adevărat să te întorci în lumea subterană? Să te ducem acolo? Cunoaştem doar destule căi de acces. Avem şi ferestre prin care observăm totul. Dar nu intervenim în ce se petrece. Legea noastră nu se aplică acelor făpturi. Să te ducem înapoi? în acest caz, nu te mai întorci niciodată la suprafaţă. Vrei cu adevărat să te ducem înapoi?
– Da, spuse Janet şi deschise ochii.
Privea drept înaintea ei. Între timp, parcă se risipise un abur care plutise mai înainte în cameră. Desluşea toate cu o mai mare precizie, observa nenumărate detalii pe care mai înainte

nu le remarcase. Vedea pupilele parcă stropite cu picăţele ale ochilor lui Graudenz, fermoarul închis pînă-n gît al costumului lui Czerny, micul registru al lui Farmer, al cărui capăt ieşea din buzunarul lui, mîinile lui Bell, încrucişate în faţa pîntecelui.

...Mîinile lui Bell, mîinile acelea...!

Faţa i se schimonosi. Holbă, ochii, perplexă.

Tot se mai uita înlemnită la mîinile lui Bell... Toate degetele erau la locul lor, nici unul nu lipsea!

Janet sări în picioare şi îl îmbrînci pe Graudenz. Czerny o apucă brutal, Farmer se năpusti din cealaltă parte, iar Bell chemă în ajutor mai mulţi infirmieri. Trei bărbaţi năvăliră prin uşa deschisă, se aruncară în mijlocul încăierării şi o smulseră pe Janet de acolo.

– Nu vreau, strigă ea! Nu vreau... N-a fost adevărat! Totul era o minciună! Totul minciună!

Începu să plîngă cu sughiţuri şi pe urmă strigă iar:

– M-aţi prins în capcana voastră, în reţeaua gîndurilor! Nu vreau! Nu vreau...!

O uşă lunecă în perete şi strigătul ei nu se mai auzi.

Chiar în dimineaţa următoare i se făcu lobotomia - la două zile după operarea lui Eric.

6 Trezirea

Ploaia de mărgele de sticlă curgea fără încetare, cerul era un cort uriaş, umed, visul răzbătea anevoie din clarobscurul crepuscular. O siluetă fantastică de înger alerga desculţă prin pădure, iar deasupra acoperişurilor de sidef se arcuia un curcubeu galben. Grădina era un lac cu arome albastre, un moşneag se rezema de un zid în ruină: un moşneag cu un chip tomnatic, schimonosit. Întunericul dormea între trunchiurile arborilor; era de un cafeniu foarte profund, îmbibat de melodii tainice...

Culori, sunete, mirosuri - toate se scurgeau înăuntru, un lichid argintiu care pătrundea într-un rezervor larg deschis, întotdeauna flămînd, un lichid argintiu care vibra şi scînteia; valurile lui mîngîiau pereţii bazinului...

Culori, sunete, mirosuri, impresii - un dans însufleţit şi pestriţ în imensitatea pustie a spaţiului... Şi pe urmă veniră frîul, hăţurile...

– Eu sînt Eric!

O lovitură de val dintr-o parte: indici, matrice, tensori, determinanţi, ecuaţii, tabele...

O lovitură de val dintr-o parte: blîndeţe, afecţiune, delicateţe, duioşie, uimire, respingere, împotrivire... - Eu sînt Janet.

– Eu sînt Eric. Căutare, spaimă, oroare...

Îşi căuta degetele, încerca să le simtă... Nimic... Avea impresia unei mîini mutilate, o mînă fără degete... Dibui mai departe... O nouă spaimă: un braţ fără mînă, un trunchi fără braţe... un cap fără trup... A vedea. A vedea!

Întuneric.

A auzi.

A auzi!

Linişte.

Asculta tumultul din el. Acolo existau gînduri străine... nici un fel de gînduri: o cunoaştere străină. Un rezervor neînchipuit de vast de cunoştinţe străine. Abandonă această pistă, căută mai departe... Căuta ceva apropiat, cunoscut, dorit din adîncul sufletul...

– Ruth...

– Eric.

Răspunsul îi veni din întuneric. Nu trebuia decît să gîndească.

– Ruth.
– Eric…
Amintirile se strîngeau deasupra lui ca nişte clopote care se legănau şi băteau fără încetare. Dangătul lor era un strigăt - cu mult mai puternic şi mai pătrunzător decît tabloul nedesluşit al grădinilor, plantelor, crepusculelor, melancoliei, oamenilor cuprinşi de oboseală. Dure şi grele ca oţelul, amintirile se prăvăleau asupra lui, îl cuprindeau în strînsoarea lor, îl zguduiau în adîncul fiinţei.
Amintiri.
Dansul unor spectre negre… noapte fără stele…
Oameni în alb: un tribunal.
Un concept: Lovis. Un dor: Ruth.
– Janet! răsună, interpunîndu-se, un glas, un strigăt.
Spuma albă a apei, crengile negre.
Nimic altceva.
Şi totuşi…
…Un oraş. Clădiri, coridoare, ferestre, străzi. Şi iarăşi clădiri. Şi iarăşi coridoare. Un om oarecare face un anumit lucru în acest oraş. Un om oarecare colindă străzile, ca şi cum ar dormi. Fără importanţă. A trecut. S-a sfîrşit. Prezentul…
…un prezent întunecat, vid, pustiu.
Un prezent fără nimic împrejur.
Dar iată că acest prezent s-a înfăţişat.
…O rază de foc îl străbătu, trupul lui, care nu mai exista, se contracta convulsiv… Lumina se năpusti asupra lui, violentă, caustică, incendiară… O explozie se dezlănţui şi crescu nemăsurat, o explozie persistentă, neîntreruptă, care-l sfîşie în bucăţi… Gîndirea i se făcu ţăndări, se descompuse în petece răzleţe, inconsistente.
Exista ceva care inocula noi şi noi fiori de groază în recipientul imaginar al reprezentărilor sale. Întuneric subit, linişte subită… Şi apoi se întîmplă acel lucru, fără de care el ar fi rămas un nimic răbdător, ultima componentă, aceea care mai lipsea……fantezia.
Eric nu ştia unde era şi ce era. Dar nu se afla singur; era şi fata pe care o chema Janet; era peretele cu cifre şi semne - împreună cu acestea două era închis într-o cuşcă fără zăbrele. Şi în afară de cele două elemente amintite, mai era ceva, care încerca să dobîndească o influenţă tot mai maro…

Drumul spre lumea exterioară putea să ducă numai prin acel perete. Pătrunse în el, îşi croi scormonitor un făgaş... În scurt timp, dobîndi o oarecare privire de ansamblu asupra materialului acumulat aici. Scotoci, pentru a le scoate la iveală şi a le folosi, informaţiile importante pentru el din memoria care-i fusese acum dăruită, o memorie bogată în amintiri, cu totul altfel de amintiri decît cele de care avusese parte pînă de curînd, amintiri fără valori afective: cifre, curbe, imagini pure... Da, izbuti să descopere şi imagini; se străduia să afle ce se găseşte la baza lor - găsi un ochi.

Ochiul îi dezvăluia un sistem de inele, plutind la distanţe egale în spaţiu, iar în spatele lor se afla o pînză neagră, bine întinsă... O pînză neagră cu puncte albe pe ea... steaua Vega... Ursa Mare... puţin cam deformat totul, dar asta era!... Stelele! Se afla în spaţiul cosmic. Părea imposibil, dar era adevărat.

Pe urmă, descoperi structura noului său creier ş; a noului său sistem nervos: o schemă de conexiuni.

Cercetă cu atenţie această schemă şi dădu peste noii sale organe: microfoane, aparate de luat vederi cu comandă electronică, termometre, barometre, dispozitive de ionizare... Dădu peste noile sale membre: cărucioare de reparaţii, strunguri-robot mobile dirijate centralizat prin radio, dotate cu braţe apucă - io are mecanice, ciocane pneumatice, arzătoare de tăiat... dădu peste noua sa inimă: bateria electrică... de asemenea peste noile sale organe de comunicare radioul şi banda perforată...

Întreprinse succesiv, la intervale foarte scurte, mai multe lucruri: încuie electronic toate uşile - o măsură de blocare magnetică care se lua automat în ca de pătrundere a unui meteorit -, întrerupse legăturile prin radio cu celelalte astronave, conectă toate microfoanele, difuzoarele şi camerele electronice de luat vederi.

N-a mers totul chiar aşa de uşor cum şi-a închipuit el: ţîrîitul unei sonerii străpunse aerul, se dădu peste cap, apoi intensitatea volumului sonor scăzu - datorită unei reglări al cărei mecanism nu-l cunoştea - în sfîrşit era suportabilă, dar la intervale de jumătăţi de secundă răsunau ecouri, fiecare ton an trena după sine o serie întreagă de altele, din ce în ce mai slabe... Modifică ceva - tonurile deveniră normale. Şi imaginea apărea distorsionată şi mult; piu suprapusă, dar găsi remediul şi

pentru acest ne ajuns.
Cu ajutorul obiectivelor electronice ale cărucioarelor de reparaţii, privi în douăzeci şi patru de încă peri, se uită şi în centrala automatelor... În faţa aparatelor zări patru siluete - oare erau oameni. Arătau a fi oameni - şi parcă totuşi nu erei... altă culoare a pielii, altă ţinută, alte proporţii ale corpului... Stăteau în picioare, purtau un fel de şorţuri, aveau două braţe, două picioare, erau de statura oamenilor... dar tocmai prin aceasta, deosebirile mici ieşeau mai puternic la iveală: mobilitatea obrazului, nasurile foarte turtite, lipsa unui gît bine definit: capetele păreau să fie aşezate direct pe trunchiuri.
Eric nu chibzui prea multă vreme. Dădu dramul benzii perforate:
– Ce vreţi de la mine?
Băgă de seamă cum se uitau unul la celălalt şi din nou îl izbi aspectul lor bizar şi străin. Dacă îi considerai oameni, arătau ca nişte albinoşi travestiţi şi deformaţi. Acum, unul dintre ei spunea ceva. Îl auzea prin difuzorul montat în căruciorul de reparaţii, dar nu înţelegea cuvintele: un limbaj cu totul străin, deşi în mod evident articulat şi rostit de o gură... În timp ce discutau, căută prin imensul său depozit de informaţii schema de transpunere: limbaj articulat - înţeles.
Se aşeză la maşina de scris, dactilografie, apoi transmise. Aşteptă încordat...
Rîndurile recepţionate erau inteligibile:
AVEM SĂ-ŢI PUNEM CÎTEVA ÎNTREBĂRI CU CARACTER ŞTIINŢIFIC ŞI TE RUGAM SA NE LĂMUREŞTI. MEMORIA ÎŢI ESTE INTACTA?
Chibzui cîteva clipe, apoi răspunse:
– Memoria - cred - intactă. Ce vreţi să ştiţi?
– Un nou şir de semne sosi foarte curînd:
– SEMINŢIA TA ÎŞI ARE OBÎRŞIA PE...
– Fraza era incompletă. Văzu că în camera unde se aflau acele făpturi izbucnise o dispută. Transmise:
– Întrebarea recepţionată incomplet. Rog repetare.
Ştia prea bine că situaţia devenea delicată, ba chiar îngrijorătoare. Verifică fără întîrziere capacitatea sa ce a acţiona căruciorul cu scule şi unelte: mişcă puţin cleştii, apoi comandă roţilor să se învîrtească. Total funcţiona ireproşabil. Era înarmat cu tot ce-i trebuia şi gata să reacţioneze în orice clipă. Ştia de

asemenea prea bine ce îl ameninţa: în centrul panoului de comandă, pe care ochiul electronic al camerei i-l înfăţişa, se afla un comutator, care nu se deosebea prin nimic de multe altele - prin nimic altceva decît prin faptul că de la el se putea întrerupe curentul electric care ducea de la bateria chimică în interiorul lui Eric.

Fiinţa care scrisese ridică acum mina, dar în a înainte ca aceasta să ajungă în primejdioasa apropiere a comutatorului, o lăsă din nou în jos. Una dintre făpturi strigase ceva cu glas poruncitor. Era vădit - glasurile ridicate care răsunau o dovedeau - că din nou intervenise o divergenţă.

Încetul cu încetul ajunse să-şi dea seama de rangurile şi competenţele interlocutorilor săi. Cel care bătea la maşina de scris părea să aibă o funcţie subordonată. Sărea în ochi faptul că amuţea cînd ceilalţi i se adresau. Era înalt, masiv şi purta un şorţ galben sau poate ceva care semăna cu un şorţ. Un altul, cu mult mai mic, dar foarte suplu în mişcări, părea să fie un om de ştiinţă, mai ales că arăta adesea spre aparate, iar uneori le manevra chiar el. Acum se apropie şi el de comutator şi întinse mîna. Mişcarea sa era atît de calină şi de stăpînită, încît nu fu nevoie să pună în funcţiune robotul. Dar Eric îl preveni, cu ajutorul benzii perforate:

– Rog nu deconectaţi!

Omul de ştiinţă nu reacţionă în nici un fel. Drept urmare, Eric comandă ridicarea braţului unui cleşte - gata să apuce, să intervină, Mîna se opri şi... căzu. Aşa stau deci lucrurile! se gîndi Eric. Dar ce trebuia să facă? Îşi concentră numai pe jumătate atenţia sa spre sunetele de neînţeles pe care i le transmiteau difuzoarele: cealaltă jumătate o consacră scotocirii în continuare a informaţiilor acumulate. Trebuia mai ales să se familiarizeze cu structurile care constituiau acum sistemul său circulator, impulsurile sale, corpul său. Acestea erau elementele în care i se părea că este vulnerabil.

Unul dintre cei patru se năpusti asupra comutatorului...

Eric era însă cu ochii în patru: cu ajutorul cleştelui, apucă braţul care se întindea şi îl răsuci înapoi. Bărbatul - îi spunea bărbat, ca şi cum ar fi fost un om - căzu la pămînt, izbindu-se violent de pardoseală. Acum, una dintre cele două făpturi care obişnuiau să comande se repezi spre uşă, zgîlţîi de ea, alergă la un taburet în jurul căruia erau fixate instrumente, smulse un

receptor din furcă, ascultă, îl zvîrli înapoi în furcă, apăsă violent pe butonul de alarmă - fireşte, fără rezultat. Eric rîse, fără glas, dar rîse şi se bucură. Îndată după aceea, îşi încordă toate forţele: mai existau doar atîtea alte primejdii, nebănuite, neprevăzute! Putea însă cel puţin să le prevină pe cele cunoscute. Comandă deci întreruperea legăturii principale a robotului, mai precis, deconectă automatul cu propriile sale unelte: era acelaşi lucru. Mai rămînea încă o singură posibilitate de a acţiona asupra lui, la care cele patru făpturi aflate în centrală nu se gîndiseră încă: aparatura de testare. Nu puteau de fapt să schimbe nimic esenţial, dar l-ar fi făcut să trăiască momente neplăcute şi dureroase, prin impulsuri în centrul său vizual, ca şi în cel auditiv. Iar un curent electric bine calculat, dirijat spre centrul somnului, ar fi avut chiar efecte destul de grave... Şi durerea constituia de asemenea un lucru primejdios. Îndreptă arzătorul de tăiat asupra aparaturii şi o distruse.

Acum se considera întrucîtva în siguranţă. Era de sperat că nu-i scăpase nimic! Se concentră rapid asupra unei alte probleme şi apoi bătu la maşină: - Vă fac cunoscute condiţiile mele aveţi douăzeci de minute la dispoziţie pentru a părăsi nava.

Nu scrise mai mult, căci observă că unul dintre şefii din centrală rupsese şi mototolise banda perforată, fără să o citească măcar şi pe urmă începuse să izbească cu furie în panoul metalic al instalaţiei electronice. În acelaşi timp, striga ceva.

Situaţia sa, aceea a unui auditor incapabil să înţeleagă limba celorlalţi, devenea cu timpul foarte neplăcută. Eric reluă căutarea schemei de transpunere în înţeles a limbajului articulat - încerca parcă să îşi amintească de ea. Uneori i se părea că a găsit-o şi pe urmă, din nou i se sustrăgea.

Doar o secundă de neatenţie! Şeful cel scund scoase fulgerător un obiect din buzunarul costumului său şi îl îndreptă spre instalaţia electronică. Eric nu avu timp să împiedice împuşcătura, căruciorul-robot era prea departe. Cum de nu se gîndise la armă? Se apără într-alt fel: imprimă un puternic şoc accelerator giroscopului care se rotea în axa spaţiului gol al inelului. Efectul nu se lăsă aşteptat: jetul radiant de aer incandescent se dezlănţui, dar trecu pe lîngă conexiunile electronice şi atinse numai o porţiune laterală din comanda astronavei.

Astronava începu să se balanseze şi să salte asemenea cercului unui copil pe un drum cu gropi şi pe urmă se rupse din rîndul celorlalte nave inelare. Forţele centrifuge şerpuiau deasupra lui, în timp ce vehiculul cosmic era aruncat ca o minge, dintr-o parte într-alta, de cîmpurile stabilizatoare. Pe urmă, astronava îşi pierdu cadrul, care rămase în urmă, şi începu să gonească în spaţiu, în direcţia unei nebuloase întunecate.

Zdruncinăturile treziră în Eric simţăminte şi năzuinţe stranii şi incoerente: lumină, durere, exuberanţă, trufie. Pe urmă, cînd ce fusese mai rău trecuse, convorbiri şi mesaje radio de pe alte nave îl ajunseră din urmă; îşi dăduseră în sfîrşit seama că ceva nu era în regulă pe nava sa! Nădăjduia că nu se vor servi de arme! Şi pe urmă, era foarte improbabil că vor trage asupra unei nave a flotilei lor! Răspunse:

– Comanda avariată. Încercăm să reparăm. Altfel, totul în ordine.

Observă că două nave îl urmăreau, dar păstrau tot timpul aceeaşi distanţă. În direcţia în care înainta, se ivi o nebuloasă întunecată. Acesta lucru îl favoriza; poate că mai tîrziu va fi nevoit să se ascundă. Trebuia să ia în considerare şi această posibilitate.

Bărbaţii din încăperea centrală tot mai zăceau la pămînt, ameţiţi. Apoi începură să se dezmeticească şi se ridicară unul după altul. Eric dirijă cărucioarul de reparaţii spre arma căzută din mîna ţintaşului şi o ridică.

U privire iu spaţiul cosmic ambiant: norul întunecat creştea mereu, cu cît se apropiau. Ce se afla acolo? Nu mai putea să gonească în neştire, fără mecanism de comandă.

Cei patru îşi reveniseră. Vorbeau. Unul dintre ei se aşeză curînd la maşina de scris şi bătu:

– REGRETAM ACŢIUNEA NESĂBUITĂ A LUI ORII. ACCEPTAM CONDIŢIILE TALE. DU-NE ÎNAPOI LA FLOTILA NOASTRĂ COSMICA!

Eric se pregăti să răspundă, şovăi, se mai gîndi puţin - şi scrise:

– KXLKXL KXLKXL XXLXXK XXLXXK KLXKLX.

– N-AM ÎNŢELES, veni răspunsul.

Eric scrise mai departe:

– XKLXKL XKXKLL XXXKKK KXLKXL

Din nou îi văzu vorbind. Pe urmă, şeful alergă spre uşă: Eric se grăbi să o deblocheze. Uşa se dădu în lături. Bărbatul se

întoarse. Gesticula.

Omul de ştiinţă întinse mîna spre carcasa metalică. Eric nu putea să îngăduie o asemenea manevră. Puse în mişcare căruciorul-robot şi un arc de descărcare ţiui din arzătorul de tăiat. Din încăperea alăturată, cîţiva bărbaţi alergară spre centrală, dar Eric blocă din nou uşa, înainte ca să poată intra. Omul de ştiinţă continua să înainteze, de-a lungul peretelui, spre punctul pe care Orh îl avariase cu jetul său incandescent. Asistentul său îi puse la îndemînă cîteva unelte.

Acum Eric îi adusese acolo unde voia. Ei îşi închipuiau că suferise unele avarii şi că era de aceea zăpăcit şi inapt de a acţiona cu toată energia. Îl scuteau astfel de o operaţie pe care i-ar fi venit foarte greu să o ducă la îndeplinire: repararea instalaţiei de pilotaj. Nădăjduiau desigur că pe urmă se vor putea întoarce pe cont propriu la flotilă.

Eric aştepta. Minutele treceau. Undeva în el bătea un ceas, care îi arăta trecerea timpului. Pătrunseră mai repede decît se aştepta în norul întunecat.

Poate că asta însemna că era mai mic decît considerase iniţial.

După o jumătate de ceas, omul de ştiinţă se sculă în picioare şi spuse ceva. Apoi se apropie tiptil de locul unde se aflau instrumentele principale - desigur punctul de pilotaj. Cu o mişcare febrilă, trase în jos maneta: de la „comandă automată” la „comandă manuală”. Apoi roti o manivelă orizontală - nava se întoarse cu o sută şi optzeci de grade în jurul uneia dintre spiţele sale.

Era îndeajuns pentru Eric. Comanda astronavei funcţiona deci din nou. Îndreptă căruciorul robot spre omul de ştiinţă.

– Vries! zbieră corpolentul său ajutor.

Vries, omul de ştiinţă, înlemnise. Eric îl dădu la o parte cu un braţ de metal, un cleşte apucă maneta de comandă şi o săltă iar sus, la „comandă automată”. Apoi acţiona arzătorul de tăiat. Un şuierat, şi maneta căzu la pămînt. Eric nu avea nevoie de „comanda manuală”!

Era acum bine dispus. Pînă şi cele patru făpturi care aduceau cu oamenii îi erau simpatice. Scrise pe banda perforată:

– Mulţumesc!

Deodată, Eric redescoperi amintirea schemei de înţelegere a vechiului limbaj. Sunetele acelea curioase îi mai păreau, e drept, neobişnuite, dar acum pricepea.

– NE-A PĂCĂLIT! şopti Vries, cu glasul stins.
– SITUAŢIA ESTE CU TOTUL IEŞITA DIN COMUN, spuse apoi individul care părea să aibă rangul cel mai înalt. NE-A LUAT PE NEPREVĂZUTE. AM ACŢIONAT LA ÎNTÎMPLARE...
Eric nu mai asculta. Îl întrerupse pe vorbitor, transmiţînd prin banda perforată mesajul său:
– Vă fac cunoscute condiţiile mele. Aveţi două zeci de minute la dispoziţie pentru a părăsi nava.
– CU NEPUTINŢA... AICI... ÎN NEBULOASA ACEASTA! gemu cel de al doilea conducător, cu un glas din care pierise orice vlagă. Era bărbatul care, ceva mai înainte, trăsese.
Eric scrise:
– Nu negociez.
– Înţelege! spuse Vries.
– NU MAI AVEM MULT TIMP, remarcă primul dintre conducători. TREBUIE SA GÎNDIM LOGIC. CEEA CE VOM ÎNTREPRINDE ACUM, TREBUIE SA REUŞEASCĂ. E NECESAR SA FIE UN LUCRU BINE CHIBZUIT. NU! zise el, ridicînd mina ca un avertisment, cînd un alt bărbat vru să spună ceva.
– NU SPUNE NIMIC. NE ASCULTA ŞI NE ÎNŢELEGE! SA CHIBZUIM TEMEINIC ŞI APOI SA ACŢIONAM IMEDIAT.
Cel apostrofat tăcu. Pe chipul său, mimica exprima simţăminte într-o necontenită schimbare, dar Eric nu le înţelese. Buna sa dispoziţie se spulberă. Îşi dădea seama că în spatele frunţii întunecate a aceluia exista o frămîntare, se punea ceva la cale. Un gînd lua acolo contur, ceva lua naştere, un lucru pe care el nu îl cunoştea şi care era deosebit de periculos. Era gata să apese pe trăgaci - dar nu o făcu, Sînt făpturi raţionale, fiecare dintre ele este de aceeaşi valoare ca şi mine - se gîndi el. Şi pe urmă, mai îşi spuse: Trebuie să ajung la o înţelegere cu aceste fiinţe!
Atunci însă surveni agresiunea. Chiar bărbatul acela făcu un salt: nu acolo unde era mascat sensibilul sistem de conexiuni, ci lateral, unde se aflau întinse cîteva sîrme. Le apucă şi trase cu violenţă de ele...
Eric încercase să intervină cu ajutorul robotului, dar remarcase prea tîrziu direcţia atacului: antenele de comandă ale căruciorului-robot. Într-o clipă, Eric deveni surd şi orb. Mai recepţionă, e drept, cele două imagini emisferice ale spaţiului exterior, dar nu mai putea să vadă ce se petrece în interiorul

navei şi nu mai auzea nimic.

Era deplin conştient de marea primejdie în care se găsea şi de aceea acţionă imediat. Nu trebuia să îngăduie adversarilor săi nici o iniţiativă. Acceleră de aceea rotaţia navei cît putu de mult - dincolo de acea limită la care o voce interioară îl îndemn i să oprească. Organe sensibile, a căror existenţă nici nu o bănuise, îi furnizau date: forţa centrifugă, rezistenţa la rupere prin încovoiere, consumul de energie - iar el le spori pînă la limita de elasticitate a structurii. Cu toate acestea, se analiza, plin de îngrijorare: nu cumva se producea o degradare în intelectului său; ar fi însemnat că este pierdut...

Abia treptat sesiză nenorocirea în toată amploarea ei: legăturile cu mîinile lui, cu căruciorul-robot, erau rupte; nu mai era în stare să repare ceva stricat, nu mai putea să facă nimic!

Ce soluţie mai exista? Să menţină rotaţia aceasta pînă ce adversarii săi se vor preda? Dar cum să afle oare că s-au predat?

Reflectă o vreme. Ochii lui îndreptaţi spre spaţiul exterior anunţau că nava ieşea din nor. Îi veni o idee. Poate că era în stare să...?

Imaginile exterioare înregistrate de camerele de luat vederi erau transmise ecranelor prin intermediul automatului, cîte două în fiecare încăpere a astronavei, îndeplinind funcţia unor ferestre. De ce să le *transmită* ca atare? Putea tot atît de bine să le *modifice!*

Chibzui o vreme. Trebuia să dea un spectacol care să-i înspăimînte pe cei din astronavă. Să recurgă la foc? Nori de gaze incandescente? Sau poate sloiuri de gheaţă plutind în spaţiul cosmic? Se hotărî pentru foc. Dogoarea focului este lucrul cel mai distrugător care există pentru orice vietate. Îşi dezlănţui imaginaţia: vîrtejuri de foc, ploi de scîntei, flăcări înalte. Şi încetul cu încetul, progresiv, ridică temperatura interioară...

Între timp, mai transmise un mesaj:

– Ultima mea ofertă: reparaţi antena. Pe urmă, părăsiţi nava.

Repetă de mai multe ori:

– Ultima mea ofertă...

Şi pe urmă, făcu să apară o galaxie spirală incandescentă, puse gaze ionizate să se rotească turbate, torente de lavă aprinsă să se reverse prin spaţiu, tot mai mari, tot mai

aproape... Şi Eric ridica temperatura interioară tot mai mult, încet dar sigur...

Oare se mişca ceva?

Îl cuprinse spaima: nu cumva muriseră?

Atunci veni un semn:

– ERSB LMQZ CXYA FUNU.

Erau oare într-aşa un hal de buimăceală, încît nu mai puteau da un răspuns rezonabil? Sau recurgeau cumva la o stratagemă?

Procedă cam riscant, dar era o încercare. Încetini puţin vertiginoasa viteză de rotire...

Literele sosiră ca nişte picături:

– DE ACORD.

Nu-i rămînea nimic de făcut decît să joace totul pe o singură carte: domoli încă un pic forţa centrifugă.

Totul se desfăşură neaşteptat de repede. Deodată, văzu iar... şi auzi iar.

Porunci:

– Coborîţi!

Comandantul strigă ceva.

Eric ordonă:

– Coborîţi imediat. Ne apropiem de centrul vîrtejului, cu un milion de kilometri pe minut.

Îi văzu holbîndu-se la ecranul de televiziune. Provocă apariţia unor noi mase incandescente turbionare.

Cel ere părea să fie şeful dădu alarma.

Operaţia se desfăşura cu precizia şi siguranţa oarbă fi de neînţeles care domnea în organizarea statală a unui stup de albine. O navă de salvare după alta ţîşneau, ca nişte torpile, din ţeava de Linşare. Opt cilindri pluteau în spaţiul cosmic, acelaşi ca altădată, atît de familiar, presărat cu stele. În scurt timp, deveniră mici puncte, risipite în colţurile unui cub imaginar. Două inele argintii goneau spre ele.

Eric comandă un viraj. Trecu la o acceleraţie care depăşea cu mult valorile admise. Dar nu mai exista nici un organism căruia ar fi putut să-i dăuneze. Şi nimeni nu îl mai putea urmări.

Din nou, amintirile şi speranţele puseră stăpînire pe el: se amalgamau într-un dans care devenea un vîrtej ameţitor. De la strania lui trezire, nu avusese timp să se mire. Iar acum, trecuse

prin toate experienţele, totul devenise de la sine înţeles. Erau lucruri străine, bizare, şi altele familiare, dar ceea ce era străin avea şi o nuanţă familiară, iar familiarul îi era puţin străin. Totul se întîmpla într-un fel nou, care în nici un caz nu era neplăcut. Se cufundă în autoanaliză, pentru a se întreba dacă îi părea rău de ceea ce pierduse: materialitatea trupului său, patria pămîntească, vremea sa. Corpul nu este decît o carcasă, se gîndi el. Pămîntul e doar o scenă. Dar sînt ele oare reale? Ce este realitatea? Ceea ce ai pierdut sau ceea ce ai dobîndit? Din nou i se arătară imagini din caleidoscopul memoriei sale. Îl luară în stăpînire cu o asemenea forţă, încît le retrăi şi suferi din nou... Era pus în faţa unor *grave* hotărîri, se zbuciuma în conflicte care nu-şi aflau dezlegarea... Dar nu a fost decît un vis! se revoltă Eric. A trecut de milioane de ani!

Din nou întrebă: unde începe visul şi unde realitatea? Ce înseamnă timpul? Ce înseamnă „a trecut”? Ascultă cu luare-aminte tumultul din el şi din afara lui. Pretutindeni, numai întrebări şi nici un răspuns.

Mai era însă ceva lîngă el, ceva înrudit cu el şi care îi aparţinea, care îl chema. Răspunse; acestei chemări, imboldului pe care-i reprezenta şi îşi găsi în sfîrşit liniştea. Nu mai avea nici o dorinţă.

Spaţiul din jurul său era gol şi rece, dar pe Eric nu-l putea înfricoşa genunile spaţiului, nici cele ale timpului. Se lăsa, diafan, imponderabil, în voia goanei care-l purta în nemărginirea lumii. Odată şi odată, mă voi trezi cu adevărat - se gîndi el. Iar atunci o să ştiu în sfîrşit.